

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tullag, m. m.; given Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till en ny tullag och vissa därmed sammanhängande ändringar i varusmuggningslagen.

Den nuvarande tullproceduren bygger på en i väsentliga delar föråldrad lagstiftning. Den har därför trots att en rad åtgärder i reformerande riktning genomförts kommit att framstå som otidsenlig mot bakgrunden av den snabba utveckling som på senare tid ägt rum inom utrikeshandel, transportteknik och varuhantering liksom på en rad andra för tullverkets arbete väsentliga områden.

Förslaget till tullag innebär att ett enkelt hemtagningsförfarande och ett system med privat godsvård införs. Vidare föreslås att importgodset skall tulltaxeras med ledning av deklarationer.

Företag, som bedriver en mer regelbunden importverksamhet, skall sålunda efter tillstånd av tullmyndighet få ta hand om och förfoga över varorna, redan innan dessa har förtullats. Det förutsätts dock att vissa undantag görs med hänsyn till gällande importförbud och importregleringar. Tullverkets befattning med godsvården avses i huvudsak upphöra. I avvaktan på tullbehandling skall varorna tas om hand av privata företag, som fått tullverkets tillstånd att bedriva godsvård. Vissa kommuners ännu kvarstående tullhusbyggnadsskyldighet föreslås upphöra. Tulldeklarationerna skall i princip innehålla sådana uppgifter om varorna att dessa omedelbart kan tulltaxeras med ledning av deklarationerna.

relsen bestämmer. Blir varan inom samma tid föremål för behandling enligt 2 § tredje stycket, skall vad nu sagts om skyldighet att ange vara till förtullning ej gälla.

5 § Den som anger vara till förtullning eller som tagit hand om vara efter medgivande enligt 3 § andra stycket är tullskyldig. Tullskyldig skall utom tull erlägga annan införselavgift för varan som uppbäres av tullverket.

Är ej någon tullskyldig enligt första stycket, taggs tull och annan införselavgift ut av varan.

6 § Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer var förtullning får ske.

Tulldeklaration m. m.

7 § När vara anges till förtullning, skall tullskyldig till ledning för förtullningen lämna tulldeklaration. Generaltullstyrelsen får för särskilda fall föreskriva att de uppgifter som behövs för förtullningen skall lämnas i annan ordning.

Tulldeklaration får lämnas genom ombud som godkänts av generaltullstyrelsen. Innehåller deklaration, som lämnats genom ombud, oriktig uppgift och kan det föranleda, att tull eller annan införselavgift undandragas statsverket eller att vara införes i strid mot förbud, åligger det tullskyldig att rätta uppgiften inom tre veckor från den dag, då deklarationen lämnades.

Tullmyndighet får medge att tulldeklaration lämnas av någon som är anställd och kan anses intaga förtroendeställning hos den tullskyldige eller, om deklarationen lämnas genom ombud som avses i andra stycket, hos ombudet.

8 § Tulldeklaration skall innehålla

1. varas nummer enligt tulltaxan (1971: 920) eller enligt statistisk varuförteckning, som utfärdats av generaltullstyrelsen, och kort varubeskrivning, om sådan ej finns i de handlingar som bifogas deklarationen,

2. tullsats och annan avgiftssats,

3. avgiftspliktig kvantitet och avgiftspliktigt värde,

4. grund för nedsättning av eller frihet från tull eller annan införselavgift,

5. belopp som skall erläggas i tull eller annan införselavgift.

För kontroll av att vara får införas skall i tulldeklaration lämnas de ytterligare uppgifter som generaltullstyrelsen bestämmer.

Tullmyndighet kan medge undantag från skyldighet att lämna uppgift som avses i första stycket. Innebär medgivandet att den tullskyldige ej behöver lämna uppgift om varas nummer, kan tullmyndighet föreskriva att han skall lämna sådan beskrivning av varan, som behövs för varans förtullning.

9 § Anges varor, som enligt tulltaxan skall tulltaxeras gemensamt, till förtullning vid skilda tillfällen, skall tullskyldig lämna preliminära tulldeklarationer. Slutlig deklaration skall, om tullmyndighet ej bestämmer annat, lämnas vid sista deklarationstillfället.

Preliminär tulldeklaration skall innehålla de uppgifter som behövs för att preliminärt beräkna tull och annan införselavgift.

Generaltullstyrelsen får föreskriva att preliminär tulldeklaration får lämnas även i annat fall än som avses i första stycket.

10 § Generaltullstyrelsen bestämmer vilka handlingar som skall bifogas tulldeklaration eller i övrigt inges för att styrka uppgift om det som skall förtullas.

Tullmyndighet kan förelägga tullskyldig att lämna de ytterligare uppgifter som behövs för kontroll av tulldeklaration eller annan uppgift om vara som skall förtullas.

11 § Finner tullskyldig eller den för vars räkning vara införts att uppgift som lämnats i tulldeklaration eller i övrigt i samband med förtullning ej överensstämmer med vara som införts, åligger det honom att inom två veckor från det förhållandet upptäcktes anmäla detta hos tullmyndighet, om förhållandet föranlett eller kan föranleda att tull eller annan införselavgift undandrages statsverket eller det föranlett att vara införts i strid mot förbud.

Har tid för besvär över beslut, varigenom tull eller annan införselavgift för varan fastställts, gått ut när förhållande som avses i första stycket upptäckes, föreligger ej anmälningsskyldighet.

Tulltaxering

12 § Med ledning av tulldeklaration eller motsvarande uppgift fastställer tullmyndighet tull och annan införselavgift (tulltaxering).

Har preliminär tulldeklaration lämnats, bestämmer tullmyndigheten preliminärt tull och annan införselavgift. Generaltullstyrelsen får föreskriva att tull och annan införselavgift får bestämmas preliminärt även i annat fall.

13 § Finner tullmyndighet att tulltaxeringsbeslut är felaktigt, meddelar myndigheten beslut om rättelse (omtulltaxering), om ej felet är att anse som ringa. Fråga om omtulltaxering skall även tagas upp när tullskyldig begär det.

Har besvär anförts över tulltaxeringsbeslut eller har tiden för besvär gått ut, får fråga om omtulltaxering ej väckas.

14 § Har tullskyldig i tulldeklaration eller på annat sätt lämnat oriktig uppgift till ledning för tulltaxering eller underlåtit att lämna uppgift som det ålegat honom att lämna och har detta föranlett att tull och annan införselavgift icke fastställts eller fastställts till för lågt belopp, sker eftertulltaxering. Sådan taxering får dock ej ske, om det belopp den tullskyldige skulle ha att erlagga är att anse som ringa eller det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt att eftertulltaxering sker.

15 § Eftertulltaxering får ej ske så länge omtulltaxering kan ske och ej senare än fem år efter den dag då varan angavs till förtullning.

Har den tullskyldige avlidit, påföres eftertulltaxering hans dödsbo. Sådan eftertulltaxering får ske endast om fråga därom prövats senast under andra året efter utgången av det kalenderår då bouppteckning efter den tullskyldige lämnats in för registrering.

Har tullskyldig åtalats för brott enligt lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling, får, även efter utgången av den i första eller andra styc-

ket angivna tiden, eftertulltaxering ske för den vara som åtalet avser. Eftertulltaxering får dock ske endast om fråga därom prövats före utgången av kalenderåret efter det då åtalet väcktes. Har den tullskyldige avlidit, skall fråga om eftertulltaxering prövas inom sex månader från dödsfallet. Ogillas åtalet, skall, när domen vunnit laga kraft, den med stöd av detta stycke åsatta eftertulltaxeringen undanröjas av tullmyndigheten.

Tredje stycket äger motsvarande tillämpning i fall då den som företrätt juridisk person åtalats för brott enligt lagen om straff för varusmuggling, om brottet avser tull eller annan införselavgift som den juridiska personen haft att erlægga.

16 § Kan tull eller annan införselavgift ej beräknas tillförlitligt vid tulltaxering, omtulltaxering eller eftertulltaxering, fastställs avgiften efter skälig grund.

Uppbörd och återbetalning av tull och annan införselavgift

17 § Tull och annan införselavgift betalas till tullmyndighet inom 15 dagar från den dag då beslut därom meddelades.

18 § Generaltullstyrelsen får föreskriva att tull och annan införselavgift får betalas enligt särskild tullräkning.

Särskild tullräkning får utfärdas gemensamt för flera beslut. Räkningen skall betalas inom den tid som generaltullstyrelsen bestämmer, dock ej senare än en månad från den dag då räkningen utfärdades.

Särskild tullräkning får utställas på ombud som avses i 7 § andra stycket, om ombudet åtagit sig betalningsansvaret.

19 § Generaltullstyrelsen får föreskriva att säkerhet skall ställas för tull och annan införselavgift. Har säkerhet ej ställts, utgör varan säkerhet för avgiften så länge den står under tullverkets överinseende.

20 § Betalas ej tull eller annan införselavgift inom föreskriven tid, utgår ränta på utestående belopp från förfallodagen till dess betalning sker efter en räntesats som med fyra procentenheter överstiger det diskonto riksbanken tillämpade den 1 januari samma år som avgiften förföll till betalning. Ränta utgår dock med minst tio kronor.

Tullmyndighet får avstå från ränta, om särskilda skäl föreligger.

21 § Till betalning förfallen tull och annan införselavgift samt ränta enligt 20 § skall på framställning av tullmyndighet indrivas av utmättningsman. Därvid äger 60 § 1—3 mom. uppbördsförfordningen (1953: 272) motsvarande tillämpning. Har säkerhet ställts eller utgör varan säkerhet, får avgiften jämte ränta tagas ut av säkerheten.

22 § Har tullskyldig inbetalat tull eller annan införselavgift med högre belopp än han rätteligen har att erlægga, återbetalas överskjutande belopp. Motsvarande gäller när han inbetalat tull eller annan införselavgift trots att avgift ej skall utgå. Belopp, som den tullskyldige kan dra av enligt förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt, återbetalas dock ej.

På belopp som återbetalas betalas ränta efter räntesats som motsvarar det diskonto, som riksbanken tillämpade den 1 januari samma år som den tullskyldige betalade beloppet. Räntebelopp, som ej överstiger fem kronor, utbetalas ej.

Vid återbetalning får avdrag göras för annan till betalning förfallen tull, annan avgift eller ränta som den tullskyldige har att erlägga till tullverket.

Utförsel

23 § Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter i fråga om förfarandet vid utförsel och vid återbetalning av eller befrielse från tull eller annan införselavgift på grund av utförsel eller därmed jämställd åtgärd.

Tullupplag m. m.

24 § För förvaring av oförtullad vara under kortare tid får inrättas tullupplag samt för annan förvaring av oförtullad vara tullager och frihamn.

Konungen bestämmer vilka former av tullager som får inrättas.

25 § Tillstånd att inrätta tullupplag och tullager meddelas av generaltullstyrelsen eller, efter styrelsens bemyndigande, av annan tullmyndighet.

Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen får bestämma den längsta tid under vilken oförtullad vara får förvaras på tullupplag och tullager.

26 § Tillstånd att inrätta frihamn meddelas av Konungen.

I frihamn får oförtullad vara förvaras utan tidsbegränsning.

I den utsträckning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer får i frihamn bedrivas industriell verksamhet och detaljhandel.

27 § På flygplats får efter tillstånd av Konungen inrättas särskild butik (exportbutik) för försäljning av oförtullade eller eljest obeskattade varor till flygpassagerare som avreser till utlandet.

28 § Tullupplag, tullager, frihamn och exportbutik står under tullverkets överinseende.

Förhandsbesked

29 § Generaltullstyrelsen får meddela förhandsbesked om

1. varas nummer enligt tulltaxan och statistisk varuförteckning som utfärdats av generaltullstyrelsen,
2. beräkning av varas tullpliktiga kvantitet,
3. beräkning av varas tullpliktiga värde,
4. tull- och avgiftssats för vara, och
5. tullbefrielse eller tullnedsättning för vara av helt eller delvis svenskt ursprung.

Förhandsbesked om avgiftssats gäller endast i den mån avgiften skall erläggas till tullverket.

30 § Förhandsbesked meddelas på ansökan av den som har för avsikt att införa eller utföra vara eller annan vars intresse i väsentlig mån beröres av bestämmelsernas tillämpning.

Förhandsbesked sökes skriftligt hos generaltullstyrelsen. Sökanden

skall lämna de uppgifter som generaltullstyrelsen finner vara behövliga för att förhandsbesked skall kunna lämnas. Styrelsen får ålägga sökanden att lämna prov på varan. Göres laboratorieundersökning eller analytisk sakkunnig för utredning om varas beskaffenhet, skall sökanden betala kostnaden härför om generaltullstyrelsen ej medger undantag.

Finner generaltullstyrelsen med hänsyn till ansökningens innehåll att förhandsbesked icke bör meddelas, skall ansökningen avvisas.

31 § Fråga om förhandsbesked skall handläggas skyndsamt.

Förhandsbesked länder till omedelbar efterrättelse. Beskedet gäller för vara som införes eller utföres av sökanden eller för hans räkning eller i enlighet med ett av sökanden ingånget avtal, om varan anmäles till förtullning eller utförsel inom två år från den dag sökanden fick del av beskedet.

32 § Förhandsbesked upphör att gälla om författning ändras efter det att beskedet lämnats i den mån ändringen påverkar den fråga förhandsbeskedet avser.

33 § Generaltullstyrelsen kan återkalla förhandsbesked om styrelsen finner att en bestämmelse skall ges annan tolkning än den som ligger till grund för förhandsbeskedet. Beslut om återkallelse skall delges den som erhållit förhandsbeskedet.

Har förhandsbesked återkallats, skall, om den som erhållit beskedet gör framställning därom, beskedet ändå gälla för vara som införes eller utföres i enlighet med avtal som han ingått innan beslutet om återkallelse delgavs honom. Varan skall dock anmälas till förtullning eller utförsel inom tre månader från den dag då beslutet om återkallelse avsågs till honom.

Om särskilda skäl föreligger kan generaltullstyrelsen medge att verkan av beslut om återkallelse skall inträda senare än som sägs i andra stycket.

34 § Har förhandsbesked ändrats efter besvär äger 33 § andra och tredje styckena motsvarande tillämpning.

Tullverkets kontrollverksamhet m. m.

35 § För kontroll av uppgifter, som lämnats enligt denna lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen, kan tullmyndighet förelägga uppgiftslämnaren att för granskning tillhandahålla tullmyndighet handelsböcker, affärskorrespondens och de handlingar som i övrigt behövs för ändamålet. Även den för vars räkning vara införts och annan som bedriver verksamhet av sådan beskaffenhet att uppgift av betydelse för kontrollen kan hämtas av anteckningar eller andra handlingar, som föres vid hans verksamhet, kan föreläggas att tillhandahålla handlingar som behövs för kontrollen.

Granskningen skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder för den vars handlingar är föremål för granskning. Handelsböcker och andra handlingar som överlämnats för granskning skall återställas så snart det kan ske.

Den som verkställer granskningen får ta del av handlingar av betydelse för granskningen utan hinder av att den, vars handlingar är föremål för granskning, har att iakttaga tystnad om deras innehåll. Är en

handlings innehåll av denna beskaftenhet eller anser den vars handlingar skall granskas, att handlingens innehåll ej bör komma till annans kännedom, får länsskatterätten på talan av honom besluta att handlingen skall undantagas från granskningen om synnerliga skäl föranleder det. Mot länsskatterättens beslut får talan ej föras.

36 § För sådan kontroll som avses i 35 § är den, vars uppgifter skall kontrolleras eller för vars räkning varan införts, skyldig att lämna tillträde till lokaler där hans verksamhet bedrivs samt bereda tulltjänsteman tillfälle att undersöka varan och utan kostnad tillhandahålla behövliga varuprov.

I fall som avses i första stycket skall den, vars uppgifter skall kontrolleras eller för vars räkning varan införts, svara för den transport av varan som behövs och för uppackning och återinpackning. Han skall även tillhandahålla arbetsbiträde vid provtagning och vägning.

37 § Finns anledning antaga, att uppgift som lämnats enligt denna lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen icke är riktig, får tullmyndigheten anlita särskild sakkunnig för att få fram den upplysning som behövs. Om uppgiften visas vara oriktig, skall kostnaden bäras av den som lämnat uppgiften såvida ej uppgiften avser varans tull- eller avgiftspliktiga värde och det slutligen fastställda värdet överstiger det uppgivna med högst tio procent.

Tullmyndighet får, med generaltullstyrelsens medgivande, anlita särskild sakkunnig även i fall då anfordran att lämna uppgift eller handling rörande vara ej efterkommits. Kostnaden skall bäras av den som haft att lämna uppgiften eller handlingen om generaltullstyrelsen ej beslutar annat.

38 § Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen meddelar de bestämmelser som behövs för att tullmyndighet skall kunna kontrollera person- och varutrafiken till och från tullområdet och inom detsamma samt undersöka transportmedel och lagerlokal eller annat utrymme som nyttjas i samband med varutrafiken.

Särskild avgift, straff och vite

39 § Går oförtullad vara förlorad, när den införes till tullområdet eller sändes under tullverkets överinseende inom detta, erlägges särskild avgift till tullverket för varan av fraktföraren eller, om ej fraktförare åtagit sig att befordra varan, den som eljest befordrat varan.

Går oförtullad vara förlorad, när den förvaras på tullupplag, tullager eller i exportbutik, eller förfogar innehavare av tullupplag, tullager eller exportbutik över vara i strid mot bestämmelser för varas förvaring, erlägger han särskild avgift till tullverket för varan.

Den som visar att förlust av vara ej beror på fel eller försummelse av honom eller någon för vilken han svarar är ej skyldig att erlägga särskild avgift. Föreligger eljest särskilda skäl kan generaltullstyrelsen medge nedsättning av eller befrielse från särskild avgift.

40 § Särskild avgift för vara skall motsvara den tull och annan införselavgift, som skulle ha tagits ut för varan om denna förtullats efter anmälan av den som är betalningsskyldig enligt 39 §. I fråga om spritdrycker och vin tages den särskilda avgiften ut med tillämpning av av-

giftssats som gäller för resandes införsel av sådan vara.

Har särskild avgift erlagts för vara, utgår ej tull eller annan införselavgift för varan.

Bestämmelserna i 7—22 samt 35 och 36 §§ äger motsvarande tillämpning på uttagande av särskild avgift.

41 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter

1. att, i fall som avses i 4 § andra stycket, ange vara till förtullning inom föreskriven tid,

2. att lämna uppgift eller handling enligt 7—9 §§ eller 10 § första stycket, eller

3. att göra anmälan enligt 11 §,

dömes för tullförseelse till böter, om ej underlåtenheten är belagd med straff i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling.

Allmänt åtal för tullförseelse får ej väckas utan anmälan av tullmyndighet.

42 § Meddelar tullmyndighet med stöd av denna lag eller bestämmelse, som utfärdats med stöd av lagen, föreläggande för tullskyldig eller annan att vidta åtgärd som behövs för förtullning eller för tullverkets kontrollverksamhet, kan vite föreläggas. Vite kan även föreläggas, om någon underlåtit att lämna uppgift eller handling enligt 7—9 §§ eller 10 § första stycket eller att fullgöra skyldighet som föreskrives i 36 §.

Vite skall bestämmas till belopp som med hänsyn till vederbörandes ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas förmå honom att iakttaga föreläggandet, dock ej lägre än etthundra kronor eller högre än femtusen kronor.

Försuttet vite utdömes av generaltullstyrelsen. Finns ändamålet med vitet ha förfallit då fråga om utdömande uppkommer får vitet ej utdömas. Har vitesföreläggande iakttagits först sedan fråga om utdömande har uppkommit, skall ändamålet med vitet icke anses ha förfallit därigenom.

Allmänt ombud

43 § I frågor som avses i 45 § första stycket utom sådana som gäller eller har samband med inskränkning i rätten att förfoga över vara föres det allmännas talan hos besvärsmyndighet av den tjänsteman (allmänt ombud) vid generaltullstyrelsen som Konungen utsett.

Besvärssordning

44 § Talan mot beslut, som annan tullmyndighet än generaltullstyrelsen meddelat enligt denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser, föres hos generaltullstyrelsen genom besvär.

Avser besvären fastställelse av tull eller annan införselavgift eller ränta därpå, skall besvärshandlingen ha kommit in inom sex månader från den dag då beslutet meddelades. Sker omtulltaxering gäller dock att besvärshandlingen skall ha kommit in inom sex månader från den dag då tulltaxeringsbeslutet meddelades eller, om besvärstiden blir längre därigenom, inom två månader från den dag då omtulltaxeringsbeslutet meddelades.

45 § Talan mot generaltullstyrelsens beslut enligt denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser föres hos kammarrätt genom besvär, när talan avser fråga om

1. fastställelse av tull eller annan införselavgift och prövningen ej gäller sådant beslut om befrielse från eller nedsättning eller återbetalning av avgift som meddelats med stöd av Konungens bemyndigande,

2. inskränkning i rätten att förfoga över vara,

3. förhandsbesked,

4. särskild avgift,

5. ränta på tull eller annan införselavgift eller särskild avgift,

6. kostnad som avses i 30 § andra stycket eller 37 §,

7. föreläggande samt

8. utdömande av vite.

Har generaltullstyrelsen avvisat ansökan om förhandsbesked eller återkallat lämnat förhandsbesked eller meddelat beslut som avses i 33 § tredje stycket, får talan mot beslutet ej föras.

I övrigt föres talan mot generaltullstyrelsens beslut enligt denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser hos Konungen genom besvär.

46 § Talan mot beslut om fastställelse av tull eller annan införselavgift får föras endast av den tullskyldige och av allmänt ombud.

Talan mot generaltullstyrelsens beslut rörande förhandsbesked får föras endast av sökande och av allmänt ombud.

47 § Har part anfört besvär i sådant mål eller ärende, vari enligt 43 § det allmännas talan föres av allmänt ombud, kan motpart anföra besvär oaktat den för honom gällande besvärstiden gått ut. Sådant talan skall föras, om besvär anförts enligt 44 § andra stycket, inom två månader, i mål om förhandsbesked inom en vecka och i övrigt inom två veckor från den dag då motparten fick del av de först anförda besvaren eller, om han ej fått del av dem före utgången av den tid inom vilken de senast skulle ha kommit in, från utgången av nämnda tid.

Återkallas eller förfaller av annat skäl den första besvärstalan, är också den senare besvärstalan förfallen.

48 § Tullskyldig får anföra besvär i särskild ordning om

1. tull eller annan införselavgift felaktigt fastställts mer än en gång för viss vara,

2. han, till följd av underlåtenhet att lämna tulldeklaration eller infordrad uppgift, felaktighet i tulldeklaration eller annan uppgift som han lämnat eller i uppgift som legat till grund för sådan deklaration eller uppgift, fått tull eller annan införselavgift fastställd till belopp som väsentligt avviker från vad som rätteligen bort fastställas,

3. han i annat fall kan åberopa omständighet eller bevis som bort föranleda att tull eller annan införselavgift skulle ha fastställts till belopp som väsentligt avviker från det som fastställts.

Besvär enligt första stycket 2 eller 3 får upptagas till prövning endast om besvaren kan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats när avgiften fastställts, och det framstår som ursäktligt att den som söker rättelse icke i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset för att få rättelse.

Besvär som avses i denna paragraf får anföras senast fem år efter den dag då beslut om fastställelse meddelades.

Allmänt ombud får i fall som avses i denna paragraf anföra besvär till den tullskyldiges förmån.

49 § Besvär som anförts i särskild ordning över beslut av annan tullmyndighet än generaltullstyrelsen prövas av styrelsen.

Är tulltaxeringen, omtulltaxeringen eller eftertulltaxeringen föremål för prövning av kammarrätt eller har den avgjorts av generaltullstyrelsen genom beslut som vunnit laga kraft, ankommer det på kammarrätt att pröva målet. Har tulltaxeringen, omtulltaxeringen eller eftertulltaxeringen prövats av kammarrätt eller regeringsrätten skall målet prövas av regeringsrätten.

Regeringsrätten och kammarrätt kan, om besvär som anförts i särskild ordning finns böra upptagas till prövning, förordna att målet skall upptagas och vidare handläggas av generaltullstyrelsen.

Särskilda bestämmelser

50 § Till omedelbar efterrättelse länder beslut enligt 12—16 §§, beslut om särskild avgift enligt 39 § och i övrigt tullmyndighets beslut, som meddelas enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade bestämmelser och som ej innebär att målet eller ärendet avgöres.

51 § Avgift och ränta enligt denna lag påföres i hela kronor så att överskjutande öretal bortfaller.

52 § Av tullmyndighet meddelat beslut, som till följd av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, får rättas av myndigheten.

53 § Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen får, med avvikelse från denna lag, meddela föreskrifter om hur vara skall anges till förtullning och betalning skall ske i vissa fall, när vara införes till tullområdet på järnväg, med post eller med luftfartyg.

54 § Innehållet i tulldeklaration eller motsvarande handling eller handling som avses i 10 § får icke yppas för annan än den som själv får taga del av handlingen. Den som fullgjort kontrollverksamhet enligt denna lag får ej obehörigen yppa vad han därvid erfarit.

55 § Vid granskning inom riksrevisionsverket av statens räkenskaper får anmärkning ej framställas i fråga om fastställelse och uppbörd av tull eller annan införselavgift.

56 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av generaltullstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling

Härigenom förordnas, att 1—6 §§ lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den som utan att giva det tillkänna hos vederbörlig myndighet till riket inför eller från riket utför gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej må införas eller utföras, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för *varusmuggling* till *dagsböter, lägst tio*, eller fängelse i högst *ett* år. *Gäller gärningen narkotika som avses i 1 § narkotikaförordningen den 14 december 1962 (nr 704) må dömas till fängelse i högst två år.*

Första stycket gäller även, när någon medelst vilseledande i samband med tullbehandling av gods uppsåtligen föranleder, att tull eller annan allmän avgift undandragas statsverket eller att gods införas eller utföres i strid mot förbud.

Den som utan att giva det tillkänna hos vederbörlig myndighet till riket inför eller från riket utför gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej må införas eller utföras, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för *varusmuggling* till *böter* eller fängelse i högst *två* år.

Första stycket gäller även, när någon *genom att lämna oriktig uppgift i tulldeklaration* eller medelst *annat* vilseledande i samband med tullbehandling av gods uppsåtligen föranleder, att tull eller annan allmän avgift undandragas statsverket eller att gods införas eller utföres i strid mot förbud.

2 §

Är varusmuggling som avses i 1 § första *punkten* med hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, dömes till böter, högst *trehundra* kronor.

Är varusmuggling som avses i 1 § första *stycket* med hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, dömes till böter, högst *femhundra* kronor.

¹ Senaste lydelse 1969: 34.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Är varusmuggling att anse som grov, skall dömas till fängelse i högst två år eller, om smugglingen gällt narkotika, till fängelse, lägst ett och högst tio år.

Är varusmuggling att anse som grov, skall dömas till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Gäller gärningen narkotika som avses i 1 § narkotikaförordningen (1962: 704), skall dömas till fängelse, lägst ett och högst tio år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas om det förövats yrkesmässigt eller avsett gods av betydande myckenhet eller värde eller om gärningen eljest varit av särskilt farlig art.

4 §

Såsom varusmuggling skall ock anses, om någon uppsåtligen

1. förfogar över oförtullat eller obeskattat gods, restitutionsgods eller införsel- eller utförselförbud underkastat gods, som i vederbörlig ordning anmälts hos tullmyndighet, och därigenom föranleder att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att godset i strid mot införselförbud utkommer i den fria rörelsen eller att utförsel sker i strid mot utförselförbud;

2. förfogar över infört gods, för vilket åtnjutits tullfrihet eller tullnedsättning under stadgad särskild förutsättning, i strid mot vad sålunda förutsatts;

3. förfogar över gods, för vilket meddelats tillstånd till införsel eller utförsel under stadgad särskild förutsättning, i strid mot vad sålunda förutsatts;

4. medelst vilseledande förmår tillståndsgivande myndighet att medgiva införsel eller utförsel av gods och därigenom föranleder att godset införes eller utföres i strid mot förbud;

5. underlåter att inom föreskriven tid rätta oriktig uppgift i tulldeklaration, som avgivits genom ombud, och därigenom föranleder att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att gods införes i strid mot förbud.

5 §

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i 1 eller 4 § sägs, dömes till dagsböter. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i 1 eller 4 § sägs, dömes till böter eller fängelse i högst två år. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Första stycket gäller även när någon, genom att lämna oriktig uppgift i tulldeklaration eller medelst annat vilseledande i samband med tullbehandling av gods eller prövning som i 4 § 4 avses eller

Nuvarande lydelse

Den som förvärvar, forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för olovlig befattning med smuggelgods till *dagsböter, lägst tio*, eller fängelse i högst ett år.

Om gärningsmannen icke insåg men hade skälig anledning antaga, att godset varit föremål för varusmuggling, dömes till *dagsböter*.

Är brott som avses i denna paragraf ringa, skall ej till straff dömas.

Föreslagen lydelse

genom underlåtenhet som i 4 § 5 sägs, av grov oaktsamhet föranleder fara för att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller för att gods införes eller utföres i strid mot förbud. Vad nu sagts skall dock ej gälla den som frivilligt vidtager åtgärd som leder till att faran ej längre föreligger.

6 §

Den som förvärvar, forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för olovlig befattning med smuggelgods till *böter* eller fängelse i högst två år.

Om gärningsmannen icke insåg men hade skälig anledning antaga, att godset varit föremål för varusmuggling, dömes till *böter*.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 8 september 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om ny *tullag, m. m.*, och anför.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 tillkallade jag särskilda sakkunniga med uppgift att verkställa en översyn av de bestämmelser som reglerar tullklaringsförfarandet, tullkontrollen och därmed sammanhängande förhållanden.

I direktiven till utredningen, som antagit namnet *tullagstiftningskommittén*¹, erinrade jag bl. a. om att tullagstiftningen under senare år varit föremål för genomgripande överarbetning i skilda hänseenden. I anslutning till att en för flertalet industriländer gemensam internationell tullnomenklatur antogs, infördes en ny tulltaxa och en ny tulltaxeringsförfordning. Också andra lagstiftningsåtgärder av betydelse har vidtagits.

De bestämmelser som reglerar bl. a. tullklaringsförfarandet och tullkontrollen kvarstod emellertid, framhöll jag, sedan länge till stor del oförändrade. Härvidlag gjorde jag bl. a. följande påpekanden.

Mot bakgrunden av den utveckling som ägt rum på utrikeshandelsområdet — inte minst i fråga om formerna för den kommersiella verksamheten — har de också kommit att framstå som alltmer otidsenliga. De ifrågavarande författningarna, med ofta mycket detaljerade föreskrifter, står i stor utsträckning inte heller i överensstämmelse med de aktuella strävandena att så långt möjligt rationalisera och förenkla tullverksamheten. Hittills vidtagna åtgärder i sådant hänseende har också på grund av svårigheten att anpassa de gamla författningarna efter nya förfaranden i stor utsträckning krävt införande av undantagsbestäm-

¹ Ledamöter vid betänkandenas avlämnande: f. d. generaltulldirektören Vidar Fahlander, ordförande, expeditionschefen Sten-Erik Bergstrand, borgarrådet Lennart Blom, kommerserådet Rutger Croneborg, tullrådet Hans Hartler, direktören Holger Nyström och departementssekreteraren Bo Willart. Följande har som experter biträtt kommittén: direktören Curt Bose, direktören Per Brindner, chefsrådmannen Stig Jungefors, kanslirådet Hans Henrik Abelin, direktören Bengt Kristensson, biträdande utrikesrådet Lennart Myrsten, direktören Bengt Nyrén, direktören Bertil Olsson, justitieombudsmannen Bertil Wennergren, direktören Lars Åkerlund och hamndirektören Helge Linder.

melser i särskild ordning, vilket i sin tur skapat problem i olika hänseenden. Vad slutligen angår den allmänna utformningen kan de nu gällande författningarna inte längre anses motsvara de krav som måste ställas på en modern lagstiftning.

De berörda förhållandena påkallade enligt min mening en allmän översyn av ifrågasvarande författningsbestämmelser. Arbetet borde i första hand utmynna i förslag till en modern, systematiskt utformad lagstiftning som tillgodoser såväl behovet av en fortsatt rationalisering av tullverksamheten som de enskilda trafikanternas intresse av en enkel och effektiv tullbehandling.

Tullagstiftningskommittén har efter verkställd utredning avlämnat två betänkanden, nämligen den 2 mars 1970 Tullproceduren vid import (Stencil Fi 1970: 4) och den 16 mars 1971 Särskilda frågor rörande tullproceduren (Ds Fi 1971: 4).

Kommitténs förslag innebär att tullproceduren vid import reformeras väsentligt. Sålunda föreslås bl. a. att importörer, som godkänts och registrerats för ändamålet, skall få ta hem sitt importgods utan föregående tulltaxering. Vidare föreslås att tullverkets godsvård ersätts med godsvård i privat regi, innebärande att speditörer, transportföretag och liknande företag kan få tillstånd att ta emot och förvara oförtullat importgods. Tulltaxeringen skall enligt förslaget i huvudsak grundas på uppgifter som lämnas av importören.

När det gäller överträdelse av tullbestämmelserna har kommittén förutsatt att lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling fortfarande skall vara tillämplig. Den föreslås emellertid ändrad så att vilseledande förfarande i samband med tullbehandling straffas om det innebär fara för att tull eller annan avgift undandras statsverket.

Efter remiss har yttranden över betänkandet Tullproceduren vid import avgetts av statskontoret, generaltullstyrelsen, statistiska centralbyrån, riksåklagaren, poststyrelsen, statens järnvägar, luftfartsverket, statens jordbruksnämnd, statens växtskyddsanstalt, veterinärstyrelsen, kommerskollegium, länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, utredningen angående befordran av farligt gods på väg m. m., Svenska kommunförbundet, Svenska hamnförbundet, Stockholms frihamnsaktiebolag, Malmö frihamnsaktiebolag, Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svenska företagares riksförbund, Svensk industriförening, Sveriges redareförening, Sveriges speditörförbund, Stockholms handelskammare, Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och Svenska tullmannaförbundet. Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet och Stockholms handelskammare har som yttrande åberopat en promemoria, som utarbetats inom en delegation av representanter för de nämnda organisationerna och Sveriges köpmanna-

förbund. Flera av remissinstanserna har bifogat yttranden från andra myndigheter eller sammanslutningar. Generaltullstyrelsen har sålunda bifogat yttranden från tulldirektionen i Stockholm med underavdelningar, tulldirektionerna i Göteborg och Malmö samt tullkammaren i Helsingborg; riksåklagaren yttranden från vissa åklagarmyndigheter; luftfartsverket yttrande från Scandinavian Airlines System (SAS); kommerskollegium yttranden från vissa handelskammare; länsstyrelsen i Malmöhus län yttranden från drätselkammaren och Malmö hamndirektion samt från stadskollegiet och Helsingborgs hamndirektion. Sveriges kemiska industrikontor har överlämnat det yttrande, som kontoret avgett till Sveriges industriförbund om betänkandet. De nämnda remissinstanserna med undantag av riksåklagaren och statens växtskyddsanstalt har avgett yttranden även över betänkandet Särskilda frågor rörande tullproceduren. Över detta betänkande har också kammarrätten i Stockholm och Sveriges köpmannaförbund avgett yttranden. Köpmannaförbundet har därvid anslutit sig till vad Stockholms handelskammare anfört. Kommerskollegium har bifogat yttranden från vissa handelskammare.

Inom finansdepartementet har därefter utarbetats en promemoria (Ds Fi 1972: 4) med förslag till tullag och till lag om ändring i lagen om straff för varusmuggling. Förslaget till tullag avser de grundläggande bestämmelserna om förfarandet. Lagförslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*. Vissa frågor som kommittén behandlat i betänkandena tas inte upp i detta sammanhang.

Förslaget till tullag och till lag om ändring i lagen om straff för varusmuggling har remissbehandlats. Över förslaget har i huvudsak samma remissinstanser, som yttrat sig över de nämnda betänkandena, avgett yttranden. I stället för veterinärstyrelsen har dock lantbruksstyrelsen och statens livsmedelsverk, vilka fr. o. m. den 1 januari 1972 övertagit vissa uppgifter från veterinärstyrelsen, avgett yttranden. Vidare har yttranden över förslaget avgetts av riksrevisionsverket, riksskatteverket, sjöfartsverket och Göteborgs frihamnsaktiebolag. Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund och Kooperativa förbundet har som yttrande åberopat en promemoria, som utarbetats av en delegation som de nämnda organisationerna tillsatt. Riksåklagaren har bifogat yttranden från vissa åklagarmyndigheter samt kommerskollegium yttranden från vissa handelskammare och från Norrköpings speditörförening. Sveriges kemiska industrikontor har inkommit med en skrivelse, som behandlar vissa delar av förslaget.

Tullprocedurens allmänna utformning

Tullverkets uppgifter och organisation

Tullverket har till huvuduppgift att debitera, uppbära och redovisa tull och andra skatter och avgifter, som skall tas ut vid import. Verket utövar även allmän uppsikt över trafiken till och från utlandet samt fullgör en rad speciella övervakningsuppgifter.

Bl. a. uppbärs följande medel (inom parentes anges uppbörden i milj. kr. under kalenderåret 1971): tullmedel (1 102,1; består av tull, anståndspenningar, bokföringspenningar, provianteringsfrilageravgift, ersättning för extra tullförrättningar, extra inkomst m. m.), mervärdeskatt (5 777,1), fordonsskatt (1,0), bensinskatt och brännoljeskatt (0,9), särskild varuskatt (12,6), utjämningsskatt (8,4), chokladutjämningsavgift (0,7), omsättningsskatt på motorfordon (3,9), tobaksskatt (2,3), maltdrycksskatt (15,2; skatt vid import införd den 1 juli 1971), läskedrycksskatt (0,5; skatt vid import införd den 1 juli 1971), energiskatt (0,9), särskild skatt på motorbränslen (0,3), allmän fyravgift (42,0), lokal fyravgift (11,3), inrikes fyravgift (2,8), skeppsmättningsavgift (1,6), växtskyddsavgift (1,4), böter (0,7), jordbruksavgifter i form av införsel- och fettvaruavgifter samt kompensationsavgift (378,0), fiskinförselavgift (0,2), prisregleringsavgifter för fisk (3,3) och lokala avgifter (14,8; härin ingår hamnavgifter, magasinshyra, upplagsavgifter och dragarpenningar till packhuskarlslag). Restitution av tull och andra avgifter beviljades år 1971 för ett sammanlagt belopp av 94,5 milj. kr.

Vidare utövar tullverket självständigt eller medverkar vid kontroll av att vissa allmänna avgifter erläggs till andra myndigheter. Så är fallet beträffande bl. a. de flesta av de nyssnämnda punktskatterna, som i allmänhet erläggs till riksskatteverket även i fråga om importvaror, vissa införsel- och regleringsavgifter som uppbärs av statens jordbruksnämnd och lotsavgifter. Tullverket debiterar och uppbär även trafikförsäkringspremier för vissa motorfordon som förs in för tillfälligt bruk.

Tullverket lämnar också uppgifter för bl. a. handels- och sjöfartsstatistiken. Mot särskild ersättning utarbetas speciella uppgifter rörande in- och utförseln åt näringsorganisationer, industriföretag m. fl.

Härutöver ankommer det på tullverket att övervaka efterlevnaden av gällande in- och utförselförbud och särskilda villkor för eller begränsningar av rätten att föra in eller föra ut varor (t. ex. läkemedel, gifter, narkotika, vapen, krigsmateriel). I tullverkets uppgifter ingår slutligen också övervakning av sjöfart och fiske m. m.

Gällande ordning

Bestämmelser om tullproceduren finns främst i tullstadgan (1927:391, ändrad senast 1969: 474). Bestämmelserna innebär i huvudsak följande. Fartyg eller annat transportmedel som inkommer från utlandet står

under uppsikt av tullverket för att smuggling och annan otillåten trafik skall förhindras. Transportmedlet förs till ort med tullanstalt (tullplats), där gods och godsförteckning tas om hand av tullverket. Tillstånd att anlöpa annan ort än tullplats (trafiktillstånd) meddelas i mån av behov. Inkommet gods kan under tullverkets kontroll sändas (transiteras) till annan tullplats, där det sedan behandlas på samma sätt som gods som inkommit direkt från utlandet. Godset förs, där så lämpligen kan ske, in i tullpackhus, som vederbörande kommun ställt till tullverkets förfogande.

Den importör, som av vederbörande trafikföretag aviseras om godsets ankomst, anmäler sitt gods till förtullning hos tullverket. Tullverket kontrollerar att anmälaren har dispositionsrätt till godset. Därefter sker tulltaxeringen, varvid godset klassificeras enligt tulltaxan och dess kvantitet och värde fastställs. Tulltaxeringen verkställs med ledning av vad som kommer fram vid undersökning av godset och granskning av handlingar och uppgifter, som föreligger vid tulltaxeringen. I fråga om varor, som är underkastade värdetull, avlämnar importören faktura samt i regel även försäkran om riktigheten av uppgivna värden. Med ledning av den verkställda tulltaxeringen uträknas tull och andra avgifter som belöper på godset. Sedan avgifterna betalats får godset avhämtas. Godset skall avhämtas och avgifterna betalas inom 15 respektive 25 dagar från godsets ankomst. I annat fall utgår s. k. anståndspenningar enligt särskilda regler. Fullgörs inte skyldigheten att avhämta godset och betala avgifterna inom 30 respektive 40 dagar från godsets ankomst, försäljs godset på tullauktion.

Godshanteringen som sådan ombesörjs ej av tullverket utan av t. ex. fraktföraren, mottagaren eller stuveriföretag. På större platser har dock tullpackhuskarlslag ensamrätt att föra gods in i och föra gods ut ur tullpackhus och att utföra handräckning i samband med tulltaxeringen.

I överensstämmelse med en allmän strävan att förenkla tullproceduren har den praktiska tillämpningen utvecklats därhän, att tulltaxeringen i allt högre grad grundas på fakturor och andra handlingar och att varan undersöks endast i särskilda fall. Denna ordning har betecknats som avancerad tulltaxering.

Vidare har sedan år 1966 ett frivilligt deklarationssystem tillämpats. Efter övervägande av ett förslag från en särskild arbetsgrupp till ett i princip obligatoriskt deklarationsförfarande, fann generaltullstyrelsen visserligen det föreslagna systemet innebära stora fördelar i förhållande till det ursprungliga s. k. official-systemet men ansåg att fördelarna inte var lika påtagliga i förhållande till systemet med avancerad tulltaxering. I stort sett borde emellertid enligt styrelsens mening den ytterligare minskning av godsundersökningen som härigenom skulle möjliggöras göra tullbehandlingen ännu enklare och snabbare. Efter att ha avvisat

tanken på ett frivilligt deklarationsförfarande förordade styrelsen att ett obligatoriskt deklarationssystem infördes. Generaltullstyrelsens förslag härom avstyrktes emellertid, efter remiss, av flertalet remissinstanser, däribland kommerskollegium och näringslivets organisationer. Flera remissinstanser, bl. a. tullagstiftningskommittén, till vilkas ställningstagande generaltullstyrelsen sedermera anslöt sig, förordade en ordning med frivillig deklaration. En proposition med förslag härom godkändes också av riksdagen (prop. 1966: 79, BeU 1966: 45, rskr 1966: 241). Importören kan enligt de sålunda införda reglerna få tulltaxeringen verkställd på grundval av en av honom själv upprättad deklaration, i vilken han angett varornas statistiska nummer, tullpliktiga kvantitet och värde samt tull och andra avgifter som skall utgå för varan. Deklaration avges särskilt för varje sändning. Dess riktighet kontrolleras genom jämförelse med faktura och andra handlingar samt i viss utsträckning genom undersökning av godset. Liksom vid den traditionella tulltaxeringsmetoden lämnas godset i princip ut först sedan tulltaxeringen verkställts. I de fall en tulldeklaration avgetts förlängs förut angivna kredittid med 15 dagar. Deklarationsförfarandet har hittills endast fått ringa anslutning (omkring 7 % av antalet tulltaxeringar).

Beträffande godsvärden har genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 september 1963 möjlighet öppnats för tullverket att medge att utrikes gods tas om hand och förvaras av företag som ombesörjer eller förmedlar godstransport i utrikestrafik eller företräder sådant företag. Tullkontrollen inskränks till en allmän tillsyn samt kontroll av företagets lagerbokföring. Detta system har efter hand kommit alltmer i bruk särskilt på större platser. Liknande system har f. ö. varit i tillämpning sedan år 1952 beträffande postförsändelser till vissa orter samt sedan år 1962 beträffande flyggods till Arlanda.

När det gäller uppbörden av tull och andra hithörande avgifter har denna i huvudsak centraliserats. Importör, som registrerats som kreditvaruhavare, vilket i regel förutsätter att säkerhet ställs, får sålunda tre gånger i månaden en tullräkning avseende allt gods som under motsvarande period tulltaxerats för honom vid samtliga tullanstalter i landet. Vid försenad betalning utgår — i stället för anståndspenningar — ränta på det oguldda beloppet.

Kommittéförslaget

Tullagstiftningskommitténs förslag i fråga om den allmänna utformningen av tullproceduren innebär sammanfattningsvis följande.

Ett s. k. hemtagningsförfarande införs så att importör som godkänts och registrerats för ändamålet kan förfoga över sitt importgods innan det tulltaxerats och att tulltaxeringen av godset sker på grundval av uppgifter som importören lämnar i efterhand. Allmänfarligt gods bör dock inte få lämnas ut för hemtagning, innan föreskrivna införselvillkor blivit

iakttaga. Vidare föreslås att importörerna skall få förfoga fritt över gods som tagits hem dvs. bearbeta, försälja eller vidta andra åtgärder med detta. Från fritt förfogande undantas dock hemtaget gods som är underkastat införselreglering. I fråga om sådant gods bör det ankomma på generaltullstyrelsen att i samråd med vederbörande licensmyndigheter meddela förfogandeförbud. Detta bör begränsas till bestämda importkategorier, vilka definieras så att de omfattar importreglerade varor med endast den utvidgning som befinns nödvändig för att ernå klara och för importörerna lätt tillämpbara regler.

Kommittén framlägger ett förslag om privat godsvård. Förslaget grundas på kommitténs uppfattning att tullagstiftningen inte bör utgå från att importgodset regelmässigt skall tas om hand av tullverket. Från tullsypunkt anses det tillräckligt att systemet i stället formas så, att någon part i godstransportkedjan — fraktförare, terminalhållare eller annan — av tullverket godkänns att ansvara för att tullklarering kommer till stånd och att godset inte kommer ut i fria rörelsen utan tullverkets medgivande.

I sin allmänna motivering till förslagen utgår kommittén från att tullproceduren bör vara så enkel och billig som möjligt för samhället i dess helhet och innebära så litet hinder som möjligt för trafiken samtidigt som den bör erbjuda så stor säkerhet som möjligt för tulluppbörden. Det framhålls att tullarna ursprungligen tillkommit i statsfinansiellt syfte, men att deras primära syfte numera är att tjäna som näringspolitiskt instrument. Till följd av den frihandelsvänliga politik som vårt land i stort sett fört har emellertid tullarna också i näringspolitiskt hänseende fått mindre betydelse än tidigare. Kommittén påpekar att tulluppbörden i förhållande till det totala importvärdet minskat från ca 10 % under mellankrigstiden till 3 à 4 %. Kommittén antar att det protektionistiska draget i tullsystemet i själva verket minskat mer än jämförelsen mellan dessa siffror ger vid handen, eftersom tullarnas höjd tidigare generellt sett torde ha företett större variationer olika varuslag emellan än vad som numera är fallet. En viss skärpning anses dock ha inträtt på sistone. Kommittén syftar på det förhållandet att de efter den s. k. Kennedyronden genomförda tullnedsättningarna skett selektivt på sådant sätt att många varuslag fått ett förstärkt stöd i förhållande till övrig produktion.

Kommittén konstaterar sålunda att tullarnas betydelse i statsfinansiellt avseende starkt reducerats och att den inverkan på näringslivets struktur, som är deras egentliga funktion, blivit mindre. Även om tullproceduren har att tillgodose också vissa intressen utanför det egentliga tullområdet, anser sig kommittén inte kunna undgå att vid utformningen av proceduren beakta den minskade betydelse som tullarna sålunda har fått. Enligt kommitténs uppfattning måste detta leda till att man inte kan tillmäta säkerhetskravet lika stor betydelse som tidigare i jämförelse

med kravet på största möjliga enkelhet och billighet och kravet på minsta möjliga hinder för trafiken. Slutsatsen rubbas knappast av det förhållandet att tullproceduren även avser den uppbörd av mervärdeskatt för importerade varor som tullverket fått sig anförtrödd. Denna uppbörd rör sig visserligen om avsevärt större belopp än tulluppbörden men utgör, liksom annan uppbörd av mervärdeskatt i tidigare distributionsled än försäljning till konsument, i praktiken endast en avräkning på den slutliga skatten. Enligt kommitténs uppfattning får en procedur, som innebär tillfredsställande säkerhet med hänsyn till tullverkets övriga arbetsuppgifter, anses tillfyllest även med beaktande av uppbörden av mervärdeskatt.

Kommittén diskuterar också frågan om och i vad mån man bör ta hänsyn till hur kostnaderna fördelas mellan staten och näringslivet. Kommittén finner att proceduren bör utformas efter vad som i allmänhet kan anses vara mest rationellt utan några sidoblickar på kostnadsfördelningen, och att den arbetsfördelning mellan tullverket och importörerna som därvid kommer fram i princip bör slå igenom även i kostnadsfördelningen utan någon överföring parterna emellan.

En av huvudpunkterna i kommitténs förslag avser som nämnts hemtagningsförfarandet. Efter att ha fastslagit att tullbeskattningen liksom hittills bör anknytas till importen och ej till något senare led i varubehandlingen framhåller kommittén att det i praktiken inte är möjligt att upprätthålla en effektiv tullbeskattning utan att tullverket har kontroll i en eller annan form över vilka varor som förs över gränsen. Detta behöver dock inte betyda, att själva tulltaxeringen måste ske medan godset befinner sig under tullverkets uppsikt. Om tulltaxeringen sker på grundval av deklarationer skulle godset kunna tas om hand av importören innan det tulltaxerats. I sådant fall skulle det räcka med en kontroll, som säkerställer att deklarationer avges för alla införda varor samt att vissa införselrestriktioner iakttas.

Även om tullverket enligt det ifrågasatta nya systemet skulle ha vissa möjligheter att genom kontrollbesök hos importören förvissa sig om importvarornas beskaffenhet kan det enligt kommittén knappast råda någon tvekan om att detta system skulle innebära en försvagning av verkets tulltaxeringskontroll.

Kommittén finner emellertid övervägande skäl tala för en anordning, som innebär att företag med kontinuerlig import, vilka för ändamålet särskilt registrerats och tilldelats en bestämd kontrolltullanstalt, får importgodset ställt till sitt förfogande utan föregående tulltaxering och att sådant gods tulltaxeras på grundval av uppgifter som importören lämnar i efterhand. Tillstånd till hemtagning bör endast lämnas här i landet etablerade företag som mera regelbundet importerar varor från utlandet och som har personella och andra resurser för att fullgöra sina åliggan-

den i sammanhanget. Det förutsätts vidare att rörelsen bedrivs under sådana former att tullverket genom inspektionsbesök och bokföringsgranskning kan tillfredsställande kontrollera avgivna tulltaxeringsuppgifter.

Det föreslagna hemtagningssystemet innebär enligt kommittén inte att tullverkets befattning med gods till registrerade importörer kan helt undvaras vid importen. Vissa importrestriktioner är exempelvis av sådan karaktär att man, oavsett vem som är importör, måste ha kontroll vid gränsen. Tullverket bör även kunna göra sådana undersökningar som erfordras för kontroll av de uppgifter som importören senare lämnar i och för godsets tulltaxering.

Hemtagningssystemet skall inte användas för gods, som medförs av resande och inte heller för gods, som tas in av företag med mera sporadisk import. Systemet bör dock inte utesluta möjligheten att tillfälliga anordningar som innebär att importgods kan i avvaktan på tulltaxering få tas om hand även av importör, som ej registrerats för hemtagning.

Enligt kommitténs mening bör hinder mot hemtagning stadgas endast i fråga om allmänfarligt gods. Sådant gods bör alltså hållas kvar vid gränsen eller i terminaler, till dess införselhindret undanröjts eller godset får disponeras för annat ändamål än införsel. Det är här i allmänhet fråga om gods, som lätt kan identifieras som allmänfarligt gods (levande djur, växter, vissa kemikalier m. m.). Kontroll av att sådant gods inte obehörigen lämnas ut anses vanligen kunna ske genom en granskning av den lastförteckning eller motsvarande handling som avges i samband med anmälan av det transportmedel med vilket godset ankommit.

Beträffande införselregleringar med annat syfte än att hindra införsel av allmänfarligt gods anser kommittén att dessa i allmänhet inte bör hindra, att gods lämnas ut till hemtagning. Om en viss importreglering skulle anses böra innefatta förbud mot dylikt utlämnande, kan detta särskilt anges i den ifrågavarande importförbudsförfattningen.

Kommittén framhåller att det i och för sig är önskvärt, att hemtaget gods får tas i anspråk av hemtagaren (för vidareändning, försäljning, bearbetning, uppackning eller annat ändamål), sedan denne förvässat sig om att godset inte berörs av importreglering eller att erforderligt införseltillstånd föreligger. Hemtagaren skulle härvid få handla på eget ansvar. Tillämpningen av importregleringsförfattningarna innefattar emellertid ofta intrikata klassificeringsproblem och författningarna är även i andra hänseenden komplicerade. Eftersom den helt övervägande delen av importen är fri, kan det emellertid inte anses ändamålsenligt att helt förbjuda importören att ta hemtaget gods i anspråk, innan tulltaxeringen avslutats eller tullverket vid företagen prövning funnit att hinder inte föreligger från importregleringssynpunkt. I stället bör det enligt kommitténs förslag ankomma på generaltullstyrelsen att i

samråd med vederbörande licensmyndigheter meddela förfogandeförbud som då bör begränsas till bestämda importkategorier, vilka definieras så att de omfattar importreglerade varor med endast den utvidgning som befinns nödvändig för att ernå klara och lätt tillämpbara regler. Kommittén förutsätter, att hithörande frågor handläggs i sådan ordning att näringslivets intressen och synpunkter beaktas.

När det gäller den andra huvudpunkten i kommitténs förslag, *p r i v a t g o d s v å r d*, framhåller kommittén att man trots de lättnader som hemtagningssystemet skulle innebära inte kan räkna med att allt inkommande gods alltid kan tullklareras omedelbart vid transportmedlets ankomst till riket. Detta gäller särskilt gods, som inte blir föremål för hemtagning. Det är ofta nödvändigt, att godset tas om hand under betryggande förhållanden i avvaktan på tullklarering.

Kommittén konstaterar att — även om tullverket av fiskala och andra skäl måste öva tillsyn över det oklarade godset — direkt övervakning från tullverkets sida inte nödvändigtvis krävs, vare sig genom att godset tas in i tullokal eller bevakas i det fria. Detta överensstämmer med internationell praxis. Den traditionella ordningen med tullverket som mellanled när godset skall överföras från transportören till mottagaren komplicerar godshanteringen och begränsar därigenom möjligheterna att samordna olika moment i denna. Godset kan emellertid enligt kommitténs mening tas om hand av varuhavaren eller tredje man, om tullverket kan lita på att godsets egenskap av tullgods respekteras. Terminalrörelse av de typer som prövats under den pågående försöksverksamheten har visat sig ofta vara en organisatoriskt lämplig form för godsets omhändertagande. Detta gäller särskilt i sådana fall då godset befinner sig i fraktförarens förvar till dess det lämnas ut till mottagaren. Tullverket kommer då inte in i ansvarskedjan som ett onödigt mellanled. Sådan terminalrörelse synes dessutom kommittén vara den bästa formen för att åstadkomma smidigt samarbete mellan olika transportintressenter vid integrerade transporter. Även de terminalföretag, som är fristående i förhållande till fraktförarna, synes ha bättre möjligheter än tullverket att integrera hanteringsverksamheten från lossningen till utlämningen eller uttransporten av godset.

Kommittén finner därför att tullagstiftningen inte bör utgå från att importgodset regelmässigt skall tas om hand av tullverket. Från tullsynpunkt bedöms det vara tillräckligt att systemet i stället formas så, att någon part i godstransportkedjan — fraktförare, terminalhållare eller annan — av tullverket godkänns att ansvara för att tullklarening kommer till stånd. Den på detta sätt godkände godsvårdaren får svara för att godset inte utan tullverkets medgivande kommer ut i fria rörelsen och som en konsekvens härav även ansvara för tullavgifterna om så ändå sker. Förvaringen av godset benämner kommittén förvaring på tullklaringsupplag. I fråga om rätten att

förfoga över gods på upplagen bör enligt kommittén i princip gälla att godset förvaras sådant det inkommit utan att slutet kolli öppnas.

Kommittén framhåller att svårigheter skulle uppkomma, om tullverkets nuvarande godsvårdsfunktioner upphörde, innan godsvårdsinstitutet blivit utbyggt i erforderlig grad. På de platser, där godsmottagning anordnas endast i enskild regi — av fraktförare eller av fristående godsmottagningsföretag — kan fristående intressenter, importörer eller fraktförare vidare känna tvekan inför att anlita sådant företag av konkurrensskäl. Tullverket bör därför enligt kommittén i varje fall övergångsvis kunna fortsätta med godsvård i huvudsak enligt nuvarande ordning, om verkligt behov föreligger. Härtill kommer de fall då tullverket tar hand om gods av andra skäl, exempelvis vid beslag. Kommittén anser att verket bör ansvara för förlust av tullgods eller skada på godset, endast i den mån godset sålunda är i dess vård. Den föreslår också att godsmottagning skall kunna anordnas i kommunal regi eller av särskilda godshanteringsföretag i hamnarna som ägs av olika intressenter.

Då trafikens anspråk på godsförvaringslokaler enligt kommitténs mening bör lösas på grundval av ekonomiska överväganden och i samverkan mellan de intresserade parterna föreslår kommittén att stapelstädernas eventuellt kvarvarande skyldighet att hålla godsförvaringslokaler undanröjs.

I fråga om kostnaderna för godsvården föreslår kommittén att dessa får belasta godset i samma utsträckning vare sig godsvården ombesörjs av tullverket eller av enskilda företag. Avgiftsfri medverkan från tullverkets sida skulle snedvrida konkurrensen och kunna dirigera trafikens val av transportsätt och transportvägar.

Kommittén anser att anledning tills vidare inte föreligger att införa taxereglering av de privata godsvårdarnas tjänster. Den privata godsvården bör ej grundas på monopol utan fri konkurrens bör råda. Man förutser dock att monopol kan uppkomma på vissa orter och utgår från att frågan om godsvårdsföretagens ställning skall kunna tas upp till förnyat övervägande om utvecklingen skulle visa att insyn behövs i godsvårdsföretagens verksamhet eller taxesättning.

Mot kommitténs förslag i fråga om hemtagares rätt att förfoga över importgods har reservation anförts av två av kommitténs ledamöter, Bergstrand och Croneborg. Reservanterna anser att en fri dispositionsrätt över hemtaget gods alltför mycket skulle försvaga det allmännas kontrollmöjligheter. Enligt deras mening bör importören ej få disponera över godset förrän tulltaxeringen avslutats. En rätt att dessförinnan fritt disponera över hemtaget gods är internationellt sett en avancerad ordning. I Danmark försöksvis provat hemtagningssystem förutser inte en sådan dispositionsrätt. Om majoritetens förslag likväl anses böra genomföras, borde man beträffande gods som berörs av importreglering beakta risken för att sådant gods för vilket importlicens inte kan

påräknas kommer ut i allmänna rörelsen. Denna risk kan inte sägas vara av samma valör som risken för att tull undandras det allmänna. En skillnad ligger i att från importörens synpunkt hela varupartiets värde står på spel när det gäller hemtaget gods, för vilket licensfrågan är osäker. En annan skillnad ligger i att en överträdelse av gällande importreglering — även om den inte är uppsåtlig — mer direkt träffar den delmarknad, som regleringen avser att skydda. Åtgärder i efterhand mot den försumlige importören kan inte rätta till detta. Rätten att förfoga över hemtaget importgods utan att tulltaxeringen avslutats bör följaktligen begränsas så att säkerheten inte minskar såvitt gäller möjligheterna att kontrollera importregleringsgods. Detta skulle kunna ske genom att generaltullstyrelsen fick i samråd med vederbörande licensmyndigheter meddela dispens från ett generellt förbud att ta hemtaget gods i anspråk.

Med anledning av vad Bergstrand och Croneborg anfört har ledamöterna Blom och Nyström närmare utvecklat sina synpunkter på frågan om hemtagares rätt att förfoga över importgods. Experterna Bose, Brindner, Kristensson, Nyrén, Olsson, Åkerlund och, i princip, Linder har instämt i Bloms och Nyströms yttrande. Blom och Nyström påpekar att hemtagningssystemet vid kommitténs överläggningar framstått som en av grundpelarna i den nya proceduren. Hemtagningsgods skall efter avprickning på en lastförteckning och mot en hemtagningsanmälan kunna transporteras direkt till importörens lager och omedelbart kunna tas i anspråk av denne för vidareändning, försäljning, bearbetning, uppackning eller annat ändamål, sedan han förvässat sig om att godset inte berörs av importreglering eller om att erforderligt importtillstånd föreligger. Det har förutsetts att systemet skall komma till mycket stor användning för den reguljära importen. Logiskt måste ett på detta sätt utformat hemtagningssystem vara förenat med en sådan deklaraionsplikt att godset i efterhand kan tulltaxeras. Godset finns ofta ej kvar hos hemtagaren. Blom och Nyström anser farhågorna för att importförbudet gods i större utsträckning än f. n. skulle komma ut i den allmänna rörelsen vara överdrivna. Risken härför minskar dessutom om myndigheterna vinnlägger sig om mer entydiga och klara preciseringar av det importförbudna godset än som i vissa fall förekommit. Skulle den fria dispositionsrätten tas bort i enlighet med Bergstrands och Croneborgs mening, förefaller det sannolikt att hemtagningssystemets användning begränsas i hög grad. Det är av ringa intresse för en importör att ta hem gods om han måste hålla det avskilt från annat, slutligt tullbehandlat gods av samma slag. Importören kommer då sannolikt inte att vilja ta hem godset förrän detta är slutligt tullbehandlat och alltså inte tar var särskilda åtgärder och rutiner.

Remissyttrandena

Vid remissbehandlingen har kommitténs förslag om hemtagning och godsvård i huvudsak godtagits eller lämnats utan erinran av det övervägande antalet instanser, däribland generaltullstyrelsen och det stora flertalet av de organisationer som företräder näringslivet. Generaltullstyrelsen anser sig kunna godta det föreslagna förfarandet under förutsättning att det kombineras med ett obligatoriskt fullständigt deklara-tionsförfarande.

Kommerskollegium, statens jordbruksnämnd, veterinärstyrelsen och Sveriges kemiska industrikontor förordar att hemtagningsrätten be-gränsas i betydande omfattning främst under hänvisning till kravet på kontroll över importreglerade varor. Ett par remissinstanser, Svenska tullmannaförbundet och Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening, förordar i huvudsak att nuvarande ordning bibehålls. Tullmannaförbundet tillstyrker dock förslaget om godsvård. En allmän tveksamhet inför förslaget uttrycks av riksåklagaren. Statistiska centralbyrån anför särskilda synpunkter med hänsyn till handelsstatistikens krav.

Bland dem som intar en positiv inställning till kommittéförslaget gör några remissinstanser vissa allmänna uttalanden. Sålunda framhåller *Sveriges industriförbund*, *Sveriges allmänna exportförening*, *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Kooperativa förbundet* och *Stockholms handelskammare* i sitt gemensamma yttrande att kommittén har sökt utforma tullbestämmelserna så att tullproceduren i praktiken smidigt anpassas efter utrikeshandeln och transportförhållandenas utveckling efter andra världskrigets slut. Förslaget kan i betydande utsträckning sägas avse att legalisera och konsolidera handläggningsförfaranden, som under senare år tillämpats av tullverket, delvis med stöd av provisoriska föreskrifter. Från näringslivets synpunkt är det, understryker man, givetvis önskvärt att tullagstiftningen ansluter sig till de praktiska handelsrutinerna och får en flexibel utformning, samtidigt som alla möjligheter till rationalisering tillvaratas. En snabb godsgenomströmning framstår som ett angeläget önskemål. Utifrån dessa värderingar anses det av kommittémajoriteten framlagda förslaget kunna utgöra en tillfredsställande grund för lagstiftningen rörande tullproceduren vid import. Förslaget får, framhålls det, ses som en pakettlösning, där tullverkets handläggning av importtrafiken underlättas genom att importörerna åläggs vissa göromål i tullproceduren. *Sveriges speditörförbund* anser att kommittén konsekvent beaktat den moderna trafikens krav och inriktat sig på omfattande administrativa rationaliseringar. Kommitténs förslag är enligt förbundet ägnat att effektivisera de s. k. integrerade transporterna som kräver snabb godsgenomströmning i "dörr-till-dörr"-trafiken. *Svenska företagens riksförbund* erinrar om att vi i vårt land har få och glest belägna tullanstalter. Detta innebär att

en mycket stor del av de importerande företagen ligger på långt avstånd från dessa och sålunda befinner sig i ett ogynnsamt läge under nuvarande förhållanden. Det föreligger också ett allmänt önskemål om en spridning av utrikeshandeln till ett större antal orter. Förbundets uppfattning är att ett genomförande av förslaget skulle förbättra dessa företags situation och tillgodose önskemålet om spridning av utrikeshandeln. Det förhållandet att importen ständigt växer i omfattning samtidigt som trafikens krav på snabb expediering ökar gör det enligt *hamndirektionens i Malmö* uppfattning nödvändigt att tullproceduren förenklas starkt om det över huvud taget skall bli möjligt för hamnarna att bemästra trafiken. Alternativet skulle vara en omfattande utbyggnad av tullverkets organisation, vilket av flera skäl knappast är önskvärt. *Statskontoret* har intet att erinra mot förslaget från allmänna rationaliseringssynpunkter.

När det gäller kommitténs förslag om *hemtagningsproceduren* är detta enligt *Sveriges industriförbund m. fl.* det utan gensägelse mest effektiva steget att rationalisera importförfarandet. Denna ordning förutsätter ett betydande förtroende från statens sida gentemot importörerna. Genom att importör för att komma i åtnjutande av rätten till hemtagning har att registrera sig hos tullverket förbehåller staten sig emellertid en direkt prövning av importörens lämplighet och förmåga att åta sig ett sådant förtroende. Vid missbruk, antingen avsiktligt eller genom oaktsamhet, skulle importören omedelbart kunna förlora medgiven rätt till hemtagning. Den prevention som sålunda ligger i registrering och möjligheten att återkalla denna kommer att medverka till att importörerna på allt sätt söker uppfylla de skyldigheter mot staten, som förenas med förmånen av hemtagning. Det förutsätts även att tullverket genom stickprov kan utöva direkt kontroll över importörens åtgärder med hemtaget gods. Slutligen pekar man på varusmuggningslagens stränga bestämmelser om gods som av grov oaktsamhet införs i strid med importföreskrifter. Med hänsyn till att meningarna inom kommittén är delade när det gäller i vad mån importör skall få fritt disponera över hemtaget gods är organisationerna angelägna att framhålla, att hemtagningsproceduren med dess krav på omfattande uppgiftsskyldighet under skärpt straffansvar sannolikt inte skulle te sig meningsfull för många importörer, om den omgärdas med alltför många villkor och i vart fall om dispositionsrätten till det hemtagna godset begränsas i enlighet med vad reservanterna anför. Förtullning via tullklareringssupplag skulle för importörerna i flertalet fall framstå som mer rationellt under sådana förutsättningar. Systemet med hemtagning skulle förlora sin betydelse från principiell synpunkt och sakna mera allmänt intresse för näringslivet. Det bör därför enligt organisationerna allvarligt övervägas om inte hemtagningen bör kunna avse allt importgods med undantag av allmänfarliga varor, beträffande vilka speciella skäl kan anföras för att

avgörandet huruvida införsel får ske bör träffas på så tidigt stadium i importproceduren som möjligt. För gods som är underkastat importreglering av näringspolitiska orsaker anses däremot grundad anledning till förbud mot hemtagning inte föreligga. Fri dispositionsrätt till hemtaget gods kan med de preventioner som förut berörts näppeligen vara förenad med särskild risk för uppsåtligt missbruk. Denna risk berör f. ö. hemtagningsproceduren som sådan, oavsett den fria dispositionsrätten. De intrikata klassificeringssvårigheter som i vissa fall anges uppkomma vid avgörande av vilket slag av gods, som är underkastat importrestriktioner, borde rimligen kunna reduceras till försumbar nivå genom att licensmyndigheterna utfärdar klara föreskrifter beträffande licenstvängets omfång. Möjlighet för importör att direkt hos licensmyndigheten inhämta upplysningar i tveksamma fall anses vara en säker väg att undanröja missförstånd. Det förtroende för näringslivet, som staten visar vid den inhemska beskattningen och som kommit till synes vid genomförandet av olika ransoneringsåtgärder, borde motivera att registrerad importör får åtnjuta en i princip fri dispositionsrätt till hemtaget gods. Skulle särskilt ömtåliga förhållanden vara för handen vid importreglering av visst gods, kan — såsom kommittémajoriteten föreslagit — förbud mot hemtagning föreskrivas beträffande dylikt gods. Detta skulle dock behöva förekomma endast som en ren undantagsföreteelse.

Den praktiska och enkla uppbördsmetod som hemtagningsförfarandet innebär anser *Svensk industriförening* inte enbart böra förbehållas större importörer; även mindre företag med små, frekventa importvolymerna borde kunna komma i åtnjutande av detta system. Ingen industriföretagare, stor eller liten, torde utsätta sig för risken att bli ertappad med oegentligheter beträffande tulldeklaration och eventuellt få rätten till hemtagning indragen. *Svenska företagens riksförbund* föreslår att tullverket får direktiv att tillämpa liberala principer vid registrering av importörer för hemtagning av importgods, detta med hänsyn till att det stora antal mindre företag som bedriver en smärre men regelbunden import annars riskerar att försättas i ett sämre läge när det gäller tillgång till gods och möjligheter att utnyttja krediter. *Statens järnvägar* finner också önskvärt att hemtagningsproceduren får tillämpas av så många godskunder som möjligt. *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* anser att speditör i vissa fall bör kunna bli registrerad som hemtagningsimportör. Handelskammaren påpekar att det under senare år har utvecklats en avancerad form av speditorsverksamhet, i allmänhet benämnd distributalsystemet. Speditören åtar sig att för utländsk säljares eller svensk importörs räkning ombesörja transport av varor till Sverige, införtullning, lagerhållning, fördelning och successiv distribution enligt vid senare tidpunkt erhållna order till olika avnämare inom landet. I vissa fall ombesörjs t. o. m. utfakturering för

uppdragsgivares räkning. För att inte hinder skall skapas för denna verksamhet — som handelskammaren bedömer vara ett värdefullt inslag i en rationell varudistribution — framstår det som nödvändigt att speditören bereds möjlighet att i tulltekniskt hänseende uppträda som importör och att registreras som hemtagningsföretag.

Generaltullstyrelsen anser sig kunna godta det föreslagna förfarandet på vissa villkor. Enligt styrelsen innebär förfarandet mycket stora fördelar för hemtagningsimportörerna medan förfarandet som sådant inte medför några egentliga fördelar för statsverket. I vissa avseenden — främst från kontrollsynpunkt — är det förenat med nackdelar. Tullverkets redan nu begränsade möjligheter att kontrollera efterlevnaden av tullbestämmelserna — med avseende på såväl beskattning som importrestriktioner — kommer enligt styrelsens mening utan tvivel att försämrats, om hemtagningsimportören får fritt förfoga över godset innan det anmälts till förtullning. Hemtagningsförfarandet kan även väntas medföra ett ökat personalbehov för tulltaxering, om denna skall ske i de former som föreslagits av kommittén. Härtill kommer att tullverket förmodligen under en lång övergångstid kommer att ställas inför svåra, nu ej överblickbara, omställningsproblem med avseende på tullverkets organisation, personalens fördelning på olika tullplatser m. m. De nackdelar i form av bl. a. minskad säkerhet i kontroll och uppbörd samt ökat personalbehov, som skulle uppstå för statsverket vid det föreslagna hemtagningsförfarandet, skulle dock minskas om hemtagningsförfarandet kombineras med ett obligatoriskt, fullständigt deklarationsförfarande innefattande skyldighet för varuhavare att ange bl. a. statistiskt nummer, tullvärde och avgiftsbelopp. Om ansvaret för godsvården förs över från tullverket till terminalföretagen såsom kommittén har förutsatt torde vidare viss bevakningspersonal kunna frigöras för att förstärka tullkontrollen. Styrelsen räknar dessutom med att en utredning om tullverkets distriktsorganisation m. m. som pågår inom styrelsen skall leda fram till en bättre organisation och därmed en effektivisering av tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Mot denna bakgrund och med hänsyn till de fördelar som ett hemtagningsförfarande bedöms innebära för trafiken anser styrelsen sig i princip kunna tillstyrka ett dylikt förfarande under förutsättning att det kombineras med ett obligatoriskt, fullständigt deklarationsförfarande. För att hemtagningsystemet skall kunna fungera på ett effektivt sätt är det också av vikt att transportmedlens lastförteckningar innehåller tillräckligt detaljerade uppgifter om godset, framför allt för att man skall kunna bedöma om godset är av allmänfarligt slag. I den mån en lastförteckning inte fyller måttet i detta avseende måste tullverket kräva att godsets art dokumenteras på annat sätt — genom fakturor e. d. Inför risken av en fördröjning vid gränspassagen eller i terminalen kommer — såsom kommittén också framhållit — transportföretagen san-

nolikt att vara intresserade av att utforma lastförteckningarna på sådant sätt att de underlättar tullverkets klarering av trafiken. Det anses sålunda inte vara oralistiskt att vänta sig att transportföretagen i detta avseende anpassar sina dokumentrutiner till den svenska tullproceduren, i synnerhet som lastförteckningarna i många fall i stort sett kan accepteras med nuvarande utformning. När det gäller tillämpningen av hemtagningsförfarandet framhåller generaltullstyrelsen att det kan, särskilt under en övergångstid, bli nödvändigt att begränsa hemtagningsförfarandet med hänsyn till tullverkets organisation och resurser. Förfarandet vid hemtagning måste vidare kunna utformas och anpassas till varje hemtagningsimportörs speciella situation, bl. a. med hänsyn till transportsätt och anordningar vid gränsorten. För att hemtagnings-systemet skall kunna fungera på ett från såväl tullverkets som importörens synpunkt tillfredsställande sätt kommer tullverket därför att behöva ha särskilda resurser för att kunna utöva en aktiv och omfattande informationsverksamhet.

När det gäller kontrollen av införselregleringar med annat syfte än att hindra införsel av allmänfarligt gods bör enligt generaltullstyrelsens mening varor underkastade sådana regleringar kunna lämnas ut för hemtagning. De bör dock inte få fritt disponeras innan erforderliga införseltillstånd företetts för tullverket. I princip bör hemtagningsimportör i övrigt få fritt disponera över importgodset utan föregående tulltaxering. Tullverkets nuvarande möjligheter att kontrollera riktigheten av importörens uppgifter om varan genom att undersöka kollis innehåll kommer härvid att gå förlorade, vilket medför ökade risker för tullbedrägerier. För att minska dessa risker måste nämnda kontrollförfarande i stället ersättas av en tämligen omfattande bokföringsgranskning. Tullverket måste därför ha en klart reglerad befogenhet att företa sådan granskning, liksom även att utta eller infordra prov på importgodset.

Bland de remissinstanser som är kritiska mot förslaget om hemtagning anför *kommerskollegium* vissa allmänna synpunkter.

Enligt kollegiets uppfattning är det anförda resonemanget rörande grundprinciperna för tullproceduren vid import inte helt invändningsfritt och bör dessutom kompletteras i olika avseenden. Vad först rör tullarnas näringspolitiska betydelse bör påpekas att den allmänna tullincidensen har sådana brister att det kan ifrågasättas om den över huvud taget bör användas som mått på eller ens för belysning av tullarnas betydelse för näringslivet. Det torde vara ett numera allmänt vedertaget betraktelsesätt att den protektionistiska effekten i hög grad beror på fördelningen av tullskyddet på olika näringsgrenar och på varor med olika bearbetningsgrad samt att den ekonomiska effekten härav snarast bör mätas i form av den fördyring av konsumtionen (och inte enbart av importen) som tullarna leder till. Genomsnittligt sett kan en sådan fördyring visserligen tänkas vara t. o. m. mindre än den allmänna tullincidensen om 3 eller 4 % beroende på exempelvis ut-

nyttjandegrad hos den inhemska industrin, terms of trade-effekter och olika marknadsförhållanden. För vissa näringsgrenar torde tullarna emellertid fortfarande ha stor betydelse. Härtill kommer att man måste beakta kravet på säkerhet för ett riktigt uttagande av tullen inte bara för statsverket utan även för skilda importörer emellan.

Vid en diskussion om de grundläggande principerna för utformningen av en tullprocedur måste enligt kollegiets uppfattning hänsyn tas inte enbart till säkerheten för ett riktigt uttagande av tullen utan även till att säkerheten beträffande andra på tullverket åvilande uppgifter i samband med import blir tillgodosedd. Det torde här främst bli fråga om tullverkets uppgift som övervakande myndighet vid import av allmänfarligt gods och införselreglerade varor.

Statens jordbruksnämnd erinrar om att tullproceduren även omfattar uppbörden av jordbruksavgifter och framhåller att dessa avgifter — ehuru de kan sägas sakna direkt statsfinansiell betydelse — har en avgörande näringspolitisk betydelse på sitt område dels genom sin direkta gränsskyddseffekt med åtföljande inflytande på den inhemska prisnivån för jordbrukets produkter, dels genom att avgiftsmedlen i huvudsak används för prispolitiska åtgärder. Medan huvuddelen av tullarna sänkts eller helt avskaffats till följd av EFTA och Kennedyronden har utvecklingen beträffande jordbruksavgifterna gått i motsatt riktning så att incidensen av dessa avgifter numera i regel vida överstiger incidensen av tull och mervärdeskatt. Nämnda förhållanden gör att säkerhetskravet får tillmätas avsevärd betydelse när det gäller uppbörden av jordbruksavgifter. Säkerhetskravet gör sig också starkt gällande vid tillämpningen av de kvantitativa importregleringar vilka nämnden som licensmyndighet har att svara för.

Sveriges kemiska industrikontor tar liksom kommerskollegium upp frågan om tullarnas näringspolitiska betydelse. Kemikontoret godkänner inte heller kommitténs åsikt att kravet på säkerhet i tulluppbörden inte kan tillmätas lika stor vikt som tidigare i jämförelse med kraven på enkelhet och billighet samt minsta möjliga hinder för trafiken. Det är visserligen sant att Sveriges engagemang i Kennedyronden och EFTA minskat eller t. o. m. ibland helt eliminerat det skydd tullarna tidigare utgjort för den svenska industrin. Kemikontoret anser att de tullar som uttas för importerade varor likväl ofta är av betydelse för den svenska industrins förmåga att emotstå utländsk konkurrens så länge våra egna exportvaror drabbas av i allmänhet påtagligt högre tullar i mottagarländerna. I den mån en ändring av detta svenska tullskydd — eller av kvantitativa importregleringar — skall genomföras, bör åtgärden härför vara resultatet av en särskild bedömning av frågan hos statsmakterna. Den får med andra ord inte vara följden av ändringar i ett administrativt förfarande beträffande tullproceduren vid import — även om goda skäl i och för sig kan anföras för administrativa lättnader. Ökade möjligheter att kringgå importregleringsbe-

stämmelser kan, understryker kemikontoret, få allvarliga konsekvenser för känsliga delar av det svenska näringslivet. Ett genomförande av kommitténs förslag innebär risk för en sådan utveckling.

Enligt *kommerskollegiets* uppfattning bör huvudregeln vara att faktura eller motsvarande, någon form av försäkran (typ värdeförsäkran), licenser och andra importtillstånd skall avlämnas eller företes innan hemtagning får ske. Detta utesluter inte att hemtagning kan få äga rum även om någon eller några av de angivna handlingarna saknas, men detta måste prövas från fall till fall. För åtskilliga importörer skulle hemtagningstillstånd kunna ges en mer generell form, t. ex. då fråga är om regelbunden import till produktionsföretag med restitutionsrätt.

Kollegiet sammanfattar sin ståndpunkt sålunda.

Skillnaden mellan kommitténs förslag och det här skisserade är att rätten till hemtagning inte skulle bli automatisk i och med att registreringstillstånd företes. Huvudregeln blir i stället att vissa kompletterande handlingar skall bifogas en anhållan om hemtagning, varefter rätt här till beviljas i varje enskilt fall. Anhållan torde kunna inlämnas i god tid innan godset beräknas inkomma. Generella hemtagningstillstånd bör i särskilda fall kunna utfärdas av kontrolltullanstalten men registreras och distribueras av generaltullstyrelsen. I förhållande till det f. n. tillämpade systemet med s. k. avancerad tulltaxering (som även inrymmer en form av hemtagning), företer den här föreslagna proceduren inga principiella skillnader. För att så långt möjligt inte ingripa i den normala distributionskedjan och undvika godsanhopning i tullen bör dock en utvidgning av systemet med hemtagning kunna komma till stånd, varvid man även bör begagna sig av rätt till den speciella form av hemtagning, som innebär att gods inte får tas i anspråk förrän efter särskilt tillstånd av tullverket.

En väsentlig fördel med det system, som här föreslås torde vara att systemet med hemtagning successivt kan utbyggas om erfarenheterna av de praktiska verkningarna ger anledning härtill.

Från enbart transporttekniska synpunkter finner kollegiet kommitténs förslag vara riktigt utformat. Häremot måste dock vägas nackdelarna till följd av minskad möjlighet för tullverket att utöva direkt godskontroll samt av en ökad pappersexercis. Det föreslagna hemtagningssystemet kan öka riskerna för fel i handelsstatistiken, särskilt som allt fler varor blivit tullfria eller belagda med lika höga tullar. Kommerskollegium finner det vidare visserligen vara otvivelaktigt att det förekommer en relativt betydande import av varor vilka utan svårighet kan tullbeläggas med ledning av enbart förefintliga dokument. I fråga om många varor kan det emellertid vara svårt att göra en tulltaxering enbart med ledning av dokument, även om importören åläggs att göra en noggrannare godsangivelse än vad som framgår av fakturan. Handlingar med kompletterande uppgifter torde komma att behöva infordras i ett betydande antal fall. Då det gäller kontroll av ursprung — vilket har betydelse i såväl EFTA-

sammanhang som när det gäller att fastställa om en vara är licensbelagd eller inte och även torde aktualiseras vid genomförande av ett preferenssystem för u-länder — försvåras denna genom ett hemtagningssystem av den typ som föreslås. I vissa fall kan nämligen varans karaktär, märkning m. m. vara värdefulla komplement i arbetet att fastställa ursprunget. Då det gäller import av varor för vilka särskilda villkor gäller med hänsyn till säkerheten för människors, djurs och växters hälsa m. m. (s. k. allmänfarligt gods), får sådana varor i regel inte utlämnas från tullverket innan de särskilda importvillkoren visas vara uppfyllda. Kommerskollegium ifrågasätter om godsangivelserna i lastförteckningen är så pass utförliga att man med ledning enbart härav kan avgöra om det är fråga om allmänfarligt gods eller inte. I åtskilliga fall torde kompletterande handlingar behöva införas. Kollegiet syftar på godsangivelser som "kemikalier" eller "konserver". Motsvarande kan enligt kollegiet komma att gälla varor som avses i livsmedelsstadgan. Då det gäller kontrollen av att licensbelagt gods inte införs i riket utan licens erinrar kommerskollegium om att kollegiet primärt har ett ansvar för att importregleringarna får avsedd verkan för praktiskt taget alla varor som faller utanför livsmedels- och jordbruksområdet. Det föreslagna systemet med hemtagning av gods utan föregående tulltaxering påverkar i hög grad kontrollmöjligheterna. Kollegiet delar kommitténs uppfattning att licensbelagt gods inte kan få tas i anspråk eller skingras från importören innan giltig importlicens har företetts. Skälet härför är något annorlunda än de skäl mot skingring som kan gälla för att säkerställa en riktig avgiftsbeläggning. En oriktig tulltaxering kan i princip rättas till även efter det godset tagits i anspråk. För gods som kommit ut i den allmänna handeln utan att licens företetts kan det emellertid visa sig omöjligt att i efterhand erhålla licens på grund av att licensutrymme saknas. Kollegiet frågar sig hur man inom ramen för ett hemtagningssystem skall kunna skilja ut de importförbjudna varorna. Det påpekas att denna fråga måste bedömas mot bakgrund av de många gånger komplicerade bestämmelserna och de intrikata klassificeringsproblem dessa innefattar men även med hänsyn till de straffbestämmelser som föreligger för varusmuggling. Generellt sett torde det inte ge någon tillfredsställande säkerhet att man med ledning av enbart lastförteckning eller dylikt har att sluta sig till om licens behövs eller inte. Enligt kollegiets uppfattning skulle en eventuell lista med varor, vilken skulle kunna vara importörerna till ledning för att avgöra om en vara är licensbelagd eller inte och som dessutom skulle ge en tillfredsställande säkerhet vad beträffar kontrollen att bestämmelserna efterföljs bli ganska omfattande. Praktiskt taget hela textil- och konfektionssektorn samt stora delar av sko-, läder-, porslins- och järn- och stålsektorerna, skulle komma i blickpunkten — och detta oavsett vilket importland det är fråga om. Sammanfattningsvis kan man enligt kollegiets mening konstatera att undantagen från ett

hemtagningssystem kommer att bli betydande. Förutom inom de uppräknade branscherna torde de "sanitära införselregleringarna" och jordbruksregleringen orsaka undantag. Härtill kommer undantag av rena tarifferingsskäl.

Kollegiet erinrar vidare om att den tullprocedur som föreslagits i EEC i viss utsträckning blir bindande för medlemsstaterna och att den inte är på långt när så avancerad som den av tullagstiftningskommittén föreslagna proceduren. Inte heller i de övriga nordiska länderna förekommer särdeles avancerade system. Enligt kollegiets uppfattning är det viktigt att inte bara utgå från rådande förhållanden utan även från tänkbara utvecklingstendenser på kort och lång sikt. Det licensbelagda varuområdet är i dagens läge relativt begränsat men det kan inte uteslutas att det kan komma att behöva utvidgas. Även med hänsyn till formerna för en reglering är det viktigt att den administrativa rutinen inte i hög grad försvåras eller rent av omöjliggör en reglering som kan te sig önskvärd eller nödvändig. Med hänsyn till de nackdelar som ett hemtagningssystem av den typ som föreslås i betänkandet kan bedömas medföra och mot bakgrund av det oklara marknadsläget i integrationshänseende har kollegiet kommit till den slutsatsen att en viss försiktighet bör iakttas, så att några mer genomgripande ändringar avseende tullproceduren inte vidtas.

Statens jordbruksnämnd anser för sin del att huvudregeln beträffande varor, som är underkastade kvantitativ importreglering, bör vara att sådana varor inte får tas hem förrän importören dokumenterat för tullmyndigheten att något hinder i licenshänseende inte föreligger.

Sveriges kemiska industrikontor och veterinärstyrelsen ansluter sig helt till kommittéreservanternas ståndpunkt i fråga om hemtagningsrätten.

Svenska tullmannaförbundet anser att kommitténs utformning av ett hemtagningssystem i alltför hög grad skulle äventyra säkerheten i tullproceduren. Om ett hemtagningssystem skall genomföras bör det enligt förbundet inskränkas till att endast omfatta särskilt kvalificerade importörer. Ett sådant system bör enligt förbundets mening inte innebära generell dispositionsrätt till godset.

Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening är av den uppfattningen att tullarnas näringspolitiska betydelse ökat under senare år och anför som belägg härför de numera mycket differentierade tullsatserna. Föreningen ser en tullkontroll av minst nuvarande omfattning som nödvändig och anser att tullproceduren redan är så förenklad att ytterligare generella förbättringar ej torde stå att vinna genom ett hemtagningsförfarande.

Enligt *riksåklagaren* synes mot de föreslagna åtgärderna kunna invändas att de skulle försvaga det allmännas kontrollmöjligheter samtidigt som de inbjuder mindre nogräknade importörer eller befattnings-

havare hos importörer till lagstridiga förfaranden bestående exempelvis i att de för egen del införde oredovisat gods med i laga ordning deklarerade transporter. Särskilt allvarliga skulle sådana förfaranden vara om de avsåg importförbudna varor såsom narkotika. En restriktiv praxis vid beviljande av hemtagningsrätt kan dock möjligen i förening med en relativt omfattande inspektionsverksamhet av såväl hemtaget som i privat regi omhändertaget gods motverka nackdelarna med förslaget i sådan grad att detta kan godtas.

Statistiska centralbyrån framhåller nödvändigheten av att man beaktar statistikens krav på korrekta och aktuella primäruppgifter och pekar bl. a. på utrikeshandelsstatistikens betydelse som grundmaterial när varubetalningarna i betalningsbalansen skall redovisas. Om tulltaxeringskontrollen försvagas bör enligt statistiska centralbyrån den statistiska kontrollen skärpas t. ex. genom utbyggnad av den särskilda granskningen inom generaltullstyrelsens statistiska sektion.

När det gäller kommitténs förslag om privat godsvård tillstyrks eller lämnas detta i huvudsak utan erinran av remissinstanserna. Flera remissinstanser, bl. a. *generaltullstyrelsen* och *Sveriges speditörförbund*, konstaterar också att man har goda erfarenheter av det godsvårdssystem som försöksvis bedrivits sedan år 1963 genom överenskommelse mellan tullverket och privata företag.

Några handelskammare anmärker att ansvar och kostnader kommer att vältras över från det allmänna till näringslivet om förslaget förverkligas. *Skånes handelskammare* anför följande.

Enligt handelskammarens mening kan otvivelaktigt principiella skäl åberopas för att det allmänna alltjämt borde bära den del av kostnaden för godsvården som är betingad av att en korrekt tulltaxering äger rum. Härav följer å andra sidan att i den mån tullproceduren ändras så att den för sin del inte nödvändiggör någon uppläggning av gods några bärande invändningar knappast kan resas mot att tullverket befrias från godsvårdande uppgifter. Enligt handelskammarens mening bör sålunda ett ställningstagande till kommitténs förslag rörande godsvården bli direkt beroende av i vilken utsträckning den föreslagna hemtagningsrätten kommer att förenas med en rätt att disponera över godset innan tulltaxering ägt rum.

Flera remissinstanser representerande näringslivet liksom generaltullstyrelsen och Svenska hamnförbundet tar upp olika frågor, som rör taxesättningen och risken för uppkomsten av monopolsituation inom godshanteringen.

Sveriges industriförbund m. fl. framhåller att det kan vara nödvändigt att tullverket åtar sig den godsvårdande funktionen i monopolsituationer och i fall då lämpligt godsvårdsföretag ej finns att tillgå på en plats. Organisationerna framhåller dock liksom flera andra remissinstanser att fri konkurrens i möjligaste mån bör råda mellan godsvårdsföre-

tagen. Enligt *Sveriges speditörförbund* kan det inte anses riktigt att godshanteringen överlag koncentreras till stora samägda godshanteringsföretag i de större styckegodshamnarna. Förbundet delar i detta hänseende icke den uppfattning, som framförts i hamnutredningens betänkande (SOU 1969: 22 och 23). Utvecklingen har visat, att hanteringen av styckegodset i transporternas initial- och terminalskede numera i allt större omfattning ingår som en naturlig del av den totala transporttjänsten. Det får därför betraktas som orealistiskt att så att säga försöka bryta ut sistnämnda del av den totala transporttjänsten och försöka samordna terminalfunktionerna i ett samägt godshanteringsföretag. Förbundet utgår liksom kommittén ifrån att taxesättning och frågor sammanhängande med godsansvar och försäkring kommer att lösas efter vanliga marknadsmässiga grunder i fri konkurrens mellan de olika transportföretagen. Något behov av taxereglering synes därför inte föreligga.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare framhåller att fastställande av taxor visat sig vara en föga verksam åtgärd för att hålla kostnaderna nere och att importörerna om möjligt bör kunna välja mellan flera godsvårdande företags tjänster. I den mån utrymme på någon ort finns för endast ett godsvårdsföretag kan det vara lämpligt att detta ägs gemensamt av kommunen, speditörer, importörer och andra intressenter. Den sistnämnda synpunkten framför också *Skånes handelskammare*.

Svenska hamnförbundet understryker för sin del att möjlighet till godsvård genom tullverket bör kvarstå, då det i vissa fall kan vara lämpligast. I övrigt anför förbundet bl. a. följande.

Inrättandet av ett enskilt godsvårdsföretag med uppgift att betjäna allmän trafik i en hamn måste emellertid, som kommittén påpekar, ske med hamnmyndighetens medverkan, eftersom vissa områden i hamnen och i vissa fall också av hamnmyndigheten ägda förvaringslokaler måste ställas under godsvårdsföretagets ansvar. Hamnmyndigheten bör härvid ställa villkor beträffande rörelsens bedrivande och insyn i rörelsen avtalsvägen samt tillse att trafikens intressen tillgodoses liksom också att hamnens anläggningar och byggnader blir ändamålsenligt nyttjade.

Generaltullstyrelsen framhåller, att det från tullverkets synpunkt är angeläget att godshantering och godsvård koncentreras till så få terminaler som möjligt. En sådan koncentration gör det möjligt för tullverket att på ett effektivt sätt utnyttja sina resurser och för transportföretagen att i stor utsträckning utnyttja effektiva hanteringsredskap och att samordna de olika transportflödena. Styrelsen fortsätter.

I samband härmed må nämnas att hamnutredningens betänkande "De svenska hamnarna" (SOU 1969: 22 och 23) innehåller förslag om bildande av särskilda godshanteringsföretag för samordning av de hamnoperativa verksamheterna. Hamnutredningen förordar att endast

ett sådant företag bildas i varje hamn och att detta byggs upp med stuveriföretaget i hamnen som kärna. Denna rekommenderade ordning ligger sålunda väl i linje med tullverkets önskemål att godshanteringen fördelas på så få händer som möjligt. Då det bör ankomma på generaltullstyrelsen att pröva frågan om godkännande av privata godsvårdare, bör styrelsen i samband därmed även ha möjlighet att beakta nämnda önskemål. När det gäller godkännande av endast tillfälliga godsvårdare bör prövningen dock även kunna ankomma på vederbörande lokala tullmyndighet.

Enligt generaltullstyrelsen torde sannolikt något som i praktiken närmar sig monopolisering av den privata godsvården bli oundviklig på vissa orter. Risken för att en sådan monopolisering i praktiken skulle ge upphov till en oskäligen taxesättning anses emellertid inte kunna bedömas som särskilt överhängande. Enligt styrelsens mening bör dock tullagstiftningen utformas så att statsverket redan från början har möjlighet att på lämpligt sätt påverka godsvårdsföretagens taxesättning, i den mån behov därav visar sig föreligga. Med hänsyn till den faktiska monopolisering som sålunda kan uppkomma i fråga om godsvården bör såsom villkor för utövande av godsvårdsverksamheten bl. a. gälla att godsvårdare inte skall få vägra motta importgods, såvida inte godtagbara skäl härför visas föreligga.

Styrelsen delar kommitténs uppfattning rörande omfattningen och principerna för tullverkets godsvård, men anser det troligt att tullverkets traditionella godsvårdsverksamhet inte kommer att kunna avvecklas förrän efter viss övergångstid. Det torde nämligen vara nödvändigt att i rimlig utsträckning beakta de svårigheter som övergångsvis måste uppkomma för importörer på vissa orter vid en avveckling av tullverkets godsvårdsverksamhet och trafikens intresse av en smidig övergång. Genomförandet av den nya terminalproceduren bör därför ske med viss försiktighet.

Styrelsen berör slutligen vissa lokalfrågor.

Tullverket bör — såsom ovan berörts — bl. a. äga rätt att föreskriva vissa villkor för att gods skall få lossas eller passagerare få gå i land vid en terminal. Sålunda bör det i en godsterminal finnas utrymmen och anordningar för tullverket att tullklarera transportmedel och vidta åtgärder för tullkontroll eller för undersökning av gods eller för andra förrättningar som transportföretaget önskar utförda vid terminalen. Vidare torde kontroll av resandetrafiken inte kunna ske på ett tillfredsställande sätt om inte lokaler för passagerarvisitation och därmed jämförliga utrymmen tillhandahålls av vederbörande företag. Beträffande behovet av lokaler i dessa terminaler förutsätter styrelsen att hemtagningssystemet får till följd att särskilda för tullverket iordningställda lokaler för tullklarering av gods kommer att behövas endast i de större terminalerna och i dessa i tämligen begränsad omfattning för godsundersökning o. d. Kontrollen av hemtagarnas deklarationer bör kunna koncentreras till en eller ett par avdelningar vid varje tullanstalt och någon anledning att förlägga den till godsterminalerna torde inte finnas.

SAS, som enligt särskilt tillstånd av generaltullstyrelsen ansvarar för godsvården vid Arlanda flygplats sedan år 1962 och vid Torslanda flygplats sedan år 1968, tar upp frågan om flyggodsterminaler. Bolaget hävdar att allt gods vid en och samma flygplats bör koncentreras till en enda terminal. På det sättet uppnås en samlad godsmängd av sådan omfattning att rationella hanterings- och lagringsmetoder kan införas. Varje uppdelning av verksamheten på flera terminalhållare minskar enligt SAS automatiskt möjligheterna till en rationell stordrift och ökar kostnaderna för konsumenten. Skulle detta oaktat någon fraktförare känna det av konkurrensskäl särskilt besvärande att anlita den gemensamma terminalen kan han få tillstånd att etablera egen terminal-verksamhet.

Departementspromemorian (3 och 6 §§)

Kommitténs förslag om hemtagning och privat godsvård har i princip införts eller förutsatts i departementspromemorian. Denna förutsätter också att hemtagningsimportörs rätt att förfoga över vara kan inskränkas i de särskilda bestämmelserna om importförbud.

Remissyttrandena

Departementspromemorians förslag tillstyrks eller lämnas i huvudsak utan erinran av remissinstanserna. Sveriges industriförbund m. fl. och Svenska företagares riksförbund har dock invändningar mot förslagets utformning.

Av de tillstyrkande remissinstanserna gör endast ett par närmare uttalanden. *Kommerskollegium* anser sig kunna tillstyrka förslaget endast under förutsättning att tillämpningen ges en från säkerhetssynpunkt rimlig utformning och hänvisar till vad det har anfört i yttrandet över kommittéförslaget. Godkännande och registrering av hemtagningsimportör bör endast meddelas under de förutsättningar kommittén uppställt. Prövningen bör göras beroende av importörens varuområde så tillvida att strängare krav bör ställas på importörens resurser för fullgörande av sina åligganden i sammanhanget och på tullverkets kontrollmöjligheter när fråga är om områden förbundna med svårare klassificerings- eller andra problem. Kraven bör kunna medföra att vissa områden helt utesluts. Tullverket har mycket omfattande övervakningsuppgifter i fråga om s. k. allmänfarligt gods och importreglerade varor. Bl. a. med hänsyn härtill bör särskild uppmärksamhet ägnas åt frågan om vilka krav som skall uppställas på innehållet i anmälningshandlingarna, såväl fraktförarens som hemtagarens. Vidare måste förutsättas att tullverket ges erforderliga resurser för den efterhandskontroll som är förbunden med systemet samt såväl befogenhet som resurser för övervakningen av tullgoods under transport eller lagring. När det gäller

frågan om inskränkningar i rätten att förfoga över varor vars införsel är reglerad med stöd av den allmänna importförbudskungörelsen finner kollegiet särskild försiktighet påkallad. Rent hemtagningsförbud kan vara nödvändigt eller mest ändamålsenligt. Det är kollegiets bestämda uppfattning att fri dispositionsrätt i varje fall ej bör ifrågakomma förrän licens eller motsvarande handling företetts.

Också *Sveriges kemiska industrikontor* tillstyrker det nu föreliggande lagförslaget. Kemikontoret utgår härvid från att lagförslaget följt reservanterna i denna fråga och anför följande.

Det bör i sammanhanget observeras, att sedan betänkandet avgavs har ytterligare skäl tillkommit som motiverar det nu föreslagna förfarandet. Sålunda har en ny livsmedelslag antagits, vilken ställer ökade krav på saluförda livsmedel. Kontrollen över att importerade varor fyller dessa krav bör inte utövas av hemtagaren, vilket hade blivit fallet om denne givits rätt att förfoga över importerade livsmedelsprodukter före förtullningen.

En lag om miljöfarliga varor är också i vardande, och det är sannolikt att denna kommer att stipulera villkor för saluförandet av ett flertal produkter. Även efterlevnaden av denna lag bör vad gäller importvaror övervakas av tullmyndigheten till förhindrande av att ur miljösynpunkt olämpliga varor kommer ut på marknaden.

Sveriges industriförbund m. fl. är av den uppfattningen att lagförslaget om hemtagningsproceduren bör omarbetas och utformas i enlighet med kommittéförslaget. Enligt organisationernas mening bör tullagen ge klart och otvetydigt uttryck för tullagstiftningskommitténs uppfattning att det inte kan anses ändamålsenligt att införa något generellt förbud att ta hemtaget gods i anspråk innan tulltaxeringen avslutats eller tullverket dessförinnan inte funnit hinder föreligga från importregleringssynpunkt.

De understryker vidare särskilt angelägenheten av att kommitténs förslag rörande förfogandeförbud förverkligas. Kommitténs förslag på denna punkt är att det bör ankomma på generaltullstyrelsen att i samråd med vederbörande licensmyndigheter meddela förfogandeförbud begränsat till bestämda importkategorier, definierade så att de omfattar importreglerade varor med endast den utvidgning som befinns nödvändig för att ernå klara och för importören lätt tillämpbara regler. Förslaget kan enligt förbundet knappast anses innebära några väsentliga risker för att gällande importregleringar skulle kunna kringgås. Utöver att ådömas straff skulle ett företag, som missbrukar bestämmelserna, inte endast förlora möjligheten till fortsatt hemtagning utan också riskera att i fortsättningen inte erhålla importlicenser över huvud taget. Möjligheten till så starka sanktioner bör innebära tillräckliga garantier mot missbruk.

Svenska företagares riksförbund, som tidigare tillstyrkt kommitténs förslag om hemtagning, anser fördelarna med det nya lagförslaget när-

mast obefintliga såvida importören inte fritt får förfoga över importerat gods innan det förtullats. Det understryks vidare såsom önskvärt att importören därvid även ges rätt att begagna godset som om det vore förtullat. I annat fall är en förvaring hos importören knappast förmånligare än förvaring i särskilt tullager. Det väsentliga är att fördröjningar inte uppstår vid tullbehandlingen. Effektiva korrektiv torde finnas för att en tulldeklaration i efterhand inte skall missbrukas.

Departementschefen

Den nuvarande ordningen i fråga om tullklarering och tullkontroll bygger på en i väsentliga delar föråldrad lagstiftning. Författningarna på området — främst tullstadgan — motsvarar inte längre de krav som måste ställas på en modern lagstiftning. Härigenom har tullproceduren trots att en rad åtgärder i reformerande riktning genomförts kommit att framstå som otidsenlig mot bakgrunden av den snabba utveckling som på senare tid ägt rum inom utrikeshandel, transportteknik och varuhantering liksom på en rad andra för tullverkets arbete väsentliga områden.

De nu i korthet berörda förhållandena föranledde mig att tillkalla särskilda sakkunniga för att göra en allmän översyn av de författningsbestämmelser som reglerar tullklareringsförfarandet, tullkontrollen och därmed sammanhängande frågor. Resultatet av tullagstiftningskommitténs arbete föreligger nu till bedömande tillsammans med en inom finansdepartementet utarbetad promemoria med lagförslag som i huvudsak bygger på kommittébetänkandena och de remissyttranden som avgetts i frågan.

Huvudregeln för tulltaxeringen enligt tullstadgan är att den skall baseras på en undersökning av varorna i varje särskilt fall. Att klassificera de inkomna varorna enligt tulltaxan och bestämma deras tullvärde m. m. vilar liksom fastställandet av tull och andra införselavgifter helt på tullverket. Omhändertagandet av varorna i avvaktan på förtullningen ankommer i princip också på tullverket. I praktiken har förfarandet utvecklats så att godsundersökning inte förekommer annat än i begränsad omfattning. Taxeringen sker i regel främst på grundval av handlingar som företes vid införseln och uppgifter från importören, s. k. avancerad tulltaxering. I viss utsträckning har ett frivilligt deklarationssystem tillämpats försöksvis. Slutligen har likaledes försöksvis införts en ordning som tillåter godsvård i privat regi.

Tullagstiftningskommitténs förslag innebär att tullproceduren vid import reformeras i väsentliga hänseenden. Sålunda föreslås bl. a. att importörer skall få ta hem sitt importgods utan föregående tulltaxering. Vidare föreslås att tullverkets godsvård i princip ersätts med godsvård i privat regi. Sistnämnda förslag innebär att speditörer, transportföretag

och andra företag får tillstånd att ta emot och förvara oförtullat importgods på särskilt upplag. Tulltaxeringen skall enligt förslaget i huvudsak grundas på uppgifter som lämnas av importören. Jag går nu närmast in på att behandla förslagen om hemtagning och godsvård.

Enligt kommitténs förslag till hemtagningsförfarande skall importör, som godkänts och registrerats för ändamålet, få ta hem sitt importgods innan det tulltaxerats. Vidare föreslås att importörerna skall fritt få förfoga över gods som tagits hem, dvs. bearbeta, försälja eller vidta andra åtgärder med detta. Vissa undantag föreslås dock. Allmänfarligt gods bör inte få lämnas ut för hemtagning innan föreskrivna införselvillkor blivit iakttagna. Gods som är föremål för införselreglering skall efter hemtagning vara underkastat förfogandeförbud så länge föreskrivna införselvillkor ej uppfyllts. Två kommittéledamöter har reserverat sig mot kommitténs förslag i fråga om hemtagares rätt att förfoga över importgodset. Reservanterna har föreslagit att generaltullstyrelsen i samråd med vederbörande licensmyndigheter får meddela dispens från ett generellt förbud att ta hemtaget gods i anspråk. Lagförslaget i departementspromemorian bygger i princip på kommittéförslaget.

Vid remissbehandlingen av kommittéförslaget och departementspromemorian har i det stora hela inga väsentliga erinringar framförts mot att ett hemtagningssystem införs. För egen del finner jag det uppenbart att stora fördelar står att vinna genom en sådan reform när det gäller att effektivt rationalisera behandlingen av importgodset. Ur den synvinkeln är hemtagningssystemet en huvudpunkt i de nu föreliggande förslagen. Mot bakgrund av det deklarationsförfarande som jag föreslår i det följande synes det föreslagna systemet också erbjuda tillfredsställande garantier för att de bestämmelser som i olika hänscenden gäller för importen kommer att bli iakttagna.

När det gäller omfattningen av det varuområde som möjligheten till hemtagning skall avse föreligger i stort sett allmän enighet om att s. k. allmänfarliga varor skall vara undantagna så länge föreskrivna införselvillkor ej är uppfyllda. Någon närmare bestämning av vad som skall innefattas i begreppet allmänfarliga varor har emellertid inte gjorts av kommittén. Också enligt min mening bör ett principiellt undantag från hemtagningsmöjligheten göras för allmänfarliga varor. För att undantagets omfattning skall kunna närmare fastställas erfordras emellertid en mer ingående genomgång av gällande bestämmelser i samråd med berörda myndigheter. Det torde få ankomma på de sakkunniga, som den 22 juni 1972 (Fi 1972: 5) tillkallats närmast för att se över andra tullagstiftningsfrågor än de nu aktuella, att göra en sådan genomgång. Undantagen från hemtagningsrätten torde med ledning härav kunna få fastställas av Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer.

Vad angår övriga importreglerade varor råder delade meningar bland remissinstanserna. Från näringslivets sida — närmast företrädare för de

organisationer som avgett ett gemensamt yttrande — har man i princip tillstyrkt kommitténs förslag att rätt till hemtagning väl skulle medges men att förfogandeförbud skulle gälla till dess licens eller annat tillstånd företes. Förfogandeförbudet skulle meddelas av generaltullstyrelsen i samråd med vederbörande licensmyndighet och innefatta klart avgränsade varugrupper. Från näringslivets sida synes man dock helst se att det ges fri dispositionsrätt till varorna. Man framhåller att en fri dispositionsrätt med föreliggande sanktionsmöjligheter knappast skulle skapa någon särskild risk för missbruk. Kommerskollegium å sin sida har i första hand förordat väsentliga inskränkningar i hemtagningsrätten. Kollegiet synes emellertid inte motsätta sig att vissa jämkningar görs i förhållande till de i första hand uppställda kraven. Kollegiet framhåller dock att en noggrann prövning måste göras innan hemtagningsrätt beviljas och att stränga krav bör ställas när importen omfattar varor som kan vålla större problem i fråga om klassificering eller i andra hänseenden. Dessa krav borde kunna medföra att vissa områden helt utesluts från hemtagningsrätten. Det är kollegiets uppfattning att fri dispositionsrätt över importreglerade varor i varje fall ej bör ifrågakomma innan licens eller annat tillstånd företes. Flertalet övriga remissinstanser ansluter sig till kommittéförslaget.

Ett ställningstagande till denna fråga måste givetvis — liksom till frågan om införande av ett hemtagningsystem över huvud taget — bli beroende av en avvägning mellan önskemålet om en snabb godsbehandling och kraven på säkerhet i tillämpningen av gällande bestämmelser. Att den i olika hänseenden gällande importregleringen upprätthålls måste i varje fall vara ett självklart krav. Övervägande skäl talar emellertid enligt min mening för att den av kommittén föreslagna lösningen att importreglerade varor i princip får tas hem men underkastas förfogandeförbud godtas. Det bör dock få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, berörda myndigheter att närmare bestämma omfattningen av ett förfogandeförbud. En sådan ordning möjliggör också att bestämmelserna kan anpassas efter de erfarenheter som vinnas vid tillämpningen. I ett sådant bemyndigande bör ingå såväl möjlighet att undanta importreglerade varor från förfogandeförbudet som möjlighet att skärpa detta till att omfatta även hemtagning. Även frågan om förfogandeförbudets omfattning och närmare utformning torde få behandlas av de förut nämnda sakkunniga.

Vad sedan angår frågan om vilka som skall kunna få tillstånd till hemtagning har kommittén föreslagit att sådant tillstånd bör lämnas endast här i landet etablerade företag som mer regelbundet importerar varor från utlandet och som har resurser för att fullfölja de åligganden som följer av hemtagningsförfarandet. Det förutsätts att rörelsen bedrivs under sådana former att tullverket genom inspektionsbesök och bokföringsgranskning kan tillfredsställande kontrollera avgivna tulltaxerings-

uppgifter. Jag har intet att erinra mot kommitténs förslag i denna del. Någon anledning att också låta speditörer och liknande företag i allmänhet få tillstånd till hemtagning anser jag sålunda inte föreligga. Syftet med hemtagningssystemet är inte att skapa en ny form för lagring av importgodset på väg till sin destination utan att underlätta för de egentliga importörerna att snabbt få hem godset.

Jag förordar sålunda att ett hemtagningssystem för importgods enligt nu angivna riktlinjer införs. Enligt min mening bör endast de allmänna grunderna för hemtagningsrätten införas i en ny tullag. De närmare bestämmelserna bör utfärdas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av generaltullstyrelsen.

Jag övergår här efter till förslaget om införande av privat godsvård vid import.

Som framgått av det tidigare anförda är grundprincipen vid importen sedan gammalt att tullverket skall ta hand om gods i avvaktan på förtullning eller annan tullklarering. Att gods sålunda måste tas in i tullokal eller på annat sätt direkt bevakas av tullverket har emellertid komplicerat godshanteringen vid transport och spedition och försvårat samordningen av olika moment i denna. Sedan ett antal år har därför vid sidan av tullverkets godsvård på prov tillämpats ett system med privat godsvård under tullverkets tillsyn. Erfarenheterna av denna verksamhet har varit övervägande goda och tullagstiftningskommittén föreslår nu att tullverkets godsvård i princip ersätts av privat godsvård. Förslaget innebär att tullverket skall godkänna företag som får bedriva godsvårdsverksamhet under tullverkets tillsyn. Dessa företag får i avvaktan på tullklareringen förvara godset på särskilt upplag och svara för att förtullning eller annan tullklarering kommer till stånd och att gods inte kommer ut i fria marknaden utan tullverkets medgivande.

Förslaget har i allt väsentligt tillstyrkts vid remissbehandlingen. Även jag biträder förslaget. Liksom införande av den nya hemtagningsproceduren kan ett överförande av den egentliga godsvården i privat regi på ett effektivt sätt bidra till rationalisering av godshanteringen vid importen. De upplag där sådan godsvård bedrivs har i lagförslaget benämnts tullupplag.

Både kommittén och flera remissinstanser har tagit upp till diskussion frågan om fortsatt medverkan i godsvården från tullverkets sida. Allmän enighet har härvid rått om att tullverket övergångsvis innan den nya ordningen stabiliserats fortsätter att ta hand om varor som skall tullklaras. Att så sker är uppenbarligen en nödvändighet. Jag vill endast understryka att tullverket självfallet bör se till att anpassningen till den nya ordningen sker på ett praktiskt och smidigt sätt och så att de olika trafikantkategoriernas intressen tillgodoses i rimlig utsträckning. I den mån tullverket svarar för godsvård bör för denna tas ut avgifter.

Vid remissbehandlingen har framhållits att det kan vara nödvändigt att tullverket åtar sig den godsvårdande funktionen i monopolsituationer. Jag kan i och för sig förstå denna synpunkt, men jag finner inte anledning ta ställning till detta spörsmål i förevarande sammanhang.

Vad sedan beträffar taxesättningen inom den privata godsvården, råder allmän enighet om att någon reglering av avgifterna inte nu bör införas. Jag ansluter mig till denna ståndpunkt. Om missförhållanden härvidlag senare skulle uppkomma får frågan om lämpliga åtgärder tas upp till närmare prövning. De närmare villkoren för utövande av privat godsvård eller terminalrörelse torde utöver de allmänna föreskrifter som lämpligen bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda få bestämmas i samband med att tillstånd till verksamheten lämnas. Ett sådant villkor bör vara att godsvårdsföretaget skall tillgodose behovet av förvaring av oförtullat gods på orten. I anslutning härtill vill jag påpeka att tullagsförslaget innebär skyldighet för den som inför vara att lägga upp den på tullupplag, om den inte omedelbart förtullas eller tullklareras på annat sätt. Jag vill i detta sammanhang endast tillägga att den nya tullagen bör innehålla ett stadgande av innebörd, att godsvårdsföretag skall vara skyldigt att till tullverket utge vad som svarar mot tull och annan avgift för vara som lämnas ut utan tullverkets medgivande eller som förkommer.

För förhållandet mellan godsvårdsföretag och importör bör få gälla gängse civilrättsliga regler. I de fall tullverket har hand om godsvården bör förhållandet regleras i huvudsak enligt de grunder som gäller f. n.

I detta sammanhang vill jag slutligen beröra en annan fråga som också rör godshanteringen i samband med förtullning. Jag avser då den ensamrätt till handräckningsarbete som tillkommer packhuskarlslagen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping och på några andra orter. På de förstnämnda orterna består ensamrätten av ålder utan stöd i någon författning, i övrigt grundas den på en bestämmelse i tullstadgan. Såväl tullagstiftningskommittén som remissinstanserna anser att packhuskarlslagens ensamrätt bör upphöra i och med införandet av det nya godsvårdssystemet. Jag delar denna uppfattning. Jag utgår från att packhuskarlarna i betydande utsträckning kommer att beredas fortsatt arbete inom de företag som övertar tullverkets uppgifter när det gäller godsvården. Den nya tullproceduren och avskaffandet av ensamrätten till handräckningsarbetet torde likväl medföra avsevärda problem för packhuskarlslagen. År 1968 tillsatte jag därför en särskild arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av packhuskarlslagens ensamrätt och att efter överläggningar med företrädare för packhuskarlslagen lägga fram de förslag som utredningen kunde föranleda. Jag förutsätter att en uppgörelse mellan staten och packhuskarlslagen träffas före ikraftträdandet av en ny tullag.

Taxering och fastställelse av tull och annan avgift

Gällande ordning

Tulltaxering definieras i 8 § tullstadgan som fastställande av godsets art enligt tulltaxan och utförande av därmed sammanhängande bestämmningar. Häri inbegrips allt som behövs som underlag för att räkna ut tull och annan införselavgift.

Tulltaxan är uppställd efter den internationella nomenklaturen för klassificering av varor i tulltarifferna, den s. k. Bryssel-nomenklaturen, som är en systematisk varunomenklatur för tulländamål. Denna omfattar sammanlagt omkring 1 670 positioner. I samband med tulltaxeringen klassificeras godset även för statistiskt ändamål med hjälp av en nomenklatur med samma baspositioner som tulltaxan men med ett avsevärt större antal underpositioner (statistiska nummer). Dessa är samordnade med tulltaxans underpositioner. Anges en varas statistiska nummer är det därför klart hur varan skall klassificeras enligt tulltaxan. Vid tulltaxeringen använder man i praktiken endast de statistiska numren enligt den s. k. arbetstaxan, en tulltaxa kombinerad med en statistisk varuförteckning, som generaltullstyrelsen fastställt.

Varuförteckningen innehåller sammanlagt över 4 900 statistiska nummer, av vilka omkring 2 800 avser varor med värdetull, omkring 250 varor med kvantitetstull (mestadels viktull) och 1 600 à 1 700 varor med tullfrihet. I ett mindre antal fall (omkring 140 nummer) uttas kombinerad vikt- och värdetull. Jordbruksavgifter (inklusive avgifter för fiskprodukter) utgår vid mellan 300 och 400 av de tullfria statistiska numren, växtskyddsavgift vid omkring 60 tullfria eller tullbelagda nummer (dessa avgifter beräknas med enstaka undantag efter kvantiteten). Vid sammanlagt omkring 100 tullfria eller tullbelagda statistiska nummer kan punktskatter av olika slag komma i fråga. Slutligen är att märka att mervärdeskatt uttas för den övervägande delen av importen.

Ett annat viktigt moment i tulltaxeringen består i att bestämma varans tullpliktiga värde. Detta beräknas enligt regler i 3 § tulltaxeringsförfordningen (1960:391, 3 § ändrad senast 1966:344) jämte följdförfattningar. Dessa regler bygger helt på den internationella konvention om varors tullvärde som utarbetats av Tullsamarbetsrådet i Bryssel till vilken Sverige anslutit sig. Enligt konventionen är det tullpliktiga värdet (normalpriset) det pris som varan skulle betinga på införselorten vid försäljning i öppna marknaden mellan av varandra oberoende köpare och säljare. För vara som förvärvats genom köp baseras tullvärdet i praktiken oftast på det fakturerade priset, som justeras i den mån köpet avslutats under förutsättningar som avviker från de i definitionen angivna, t. ex. då ekonomisk intressegemenskap eller ensamförsäljaravtal föreligger mellan exportör och importör.

Vid tulltaxeringen skall också andra bestämmelser i tulltaxeringsförordningen beaktas, t. ex. bestämmelser om nedsättning av eller befrielse från tull.

Förfarandet vid tulltaxering regleras i tullstadgan och tulltaxeringskungörelsen (1960: 392, ändrad senast 1972: 409). I den mån föreskrifterna innefattar skyldighet för varuhavare eller importör att lämna uppgifter eller förete handlingar stöder de sig dock på 2 § tulltaxeringsförordningen (2 § ändrad senast 1969: 466). Denna innehåller ett generellt åläggande för varuhavaren eller, i fråga om varor som förs in för annans räkning, denne att lämna de uppgifter och förete de handlingar som erfordras för tulltaxeringen.

Huvudregeln är enligt 145 § tullstadgan att tulltaxering verkställs med ledning av vad som kommer fram vid undersökning av godset samt granskning av handlingar och uppgifter som föreligger vid tulltaxeringen. Om sådana handlingar och uppgifter finns föreskrifter i 1 § tulltaxeringskungörelsen. Varuhavaren skall sålunda för att styrka införd varas beskaffenhet, kvantitet och värde, förete faktura eller motsvarande handling om tullmyndigheten inte finner undantag kunna medges med hänsyn till föreliggande omständigheter. Vidare skall han på anfordran förete frakt- och försäkringshandlingar samt andra handlingar som avser köp, försäljning eller avlämnande av varan. Även i övrigt åligger det varuhavaren att på anfordran lämna tillgängliga uppgifter av betydelse för tulltaxeringen. Beträffande varor som är underkastade värdetull preciseras skyldigheten att lämna uppgifter för bestämmande av varans tullpliktiga värde närmare i 9 och 10 §§ tulltaxeringskungörelsen. Vad nu sagts om varuhavaren gäller — om varan förs in för annans räkning — även denne. Med ledning av företedda handlingar och i övrigt erhållna uppgifter samt den undersökning av godset som finns erforderlig, verkställer förrättningsmannen tulltaxeringen och utfärdar tullsedel, vari avgifterna anges.

Om de uppgifter som erfordras för tulltaxeringen lämnas i särskild deklaration skall tulltaxeringen enligt 145 § tullstadgan ske på grundval av denna. Den som så vill kan alltså avge deklaration. Vilka handlingar och uppgifter som i sådant fall skall lämnas har enligt 1 § tulltaxeringskungörelsen överlämnats åt generaltullstyrelsen att bestämma. Styrelsen har i cirkulär den 8 juli 1966 föreskrivit att tulldeklarationen skall innehålla uppgifter om varan i följande hänseenden, nämligen a) statistiskt nummer, b) tullsats, c) tullpliktig kvantitet och/eller tullpliktigt värde, d) tull samt e) vissa uppgifter för statistiskt ändamål. I fråga om vara för vilken skatt eller annan införselavgift än tull skall erläggas till tullverket skall deklarationen innehålla motsvarande uppgifter om varans avgiftspliktiga kvantitet eller värde, avgiftssats och avgift. Föreskrifterna innebär, att deklarationen i praktiken utgör en färdigskriven tullsedel som föreläggs tulltaxeringsförrättaren för gransk-

ning och fastställande, eventuellt efter korrigerings. Till styrkande av de lämnade uppgifternas riktighet skall faktura eller motsvarande handling företes, om inte tullmyndigheten finner undantag kunna medges med hänsyn till föreliggande omständigheter. I fråga om företeende av handlingar och uppgifter skall i övrigt iaktas vad som gäller vid tulltaxering enligt huvudregeln. Godset undersöks dels i ett mindre antal slumpmässigt utvalda fall, dels i fall där det finns särskild anledning. Enligt föreskrifter, som utfärdats av generaltullstyrelsen, får uppgifter för tulltaxering i vissa fall lämnas av ombud för importören.

Vissa bestämmelser för det fall att tull eller annan avgift påförts med oriktigt belopp finns i förordningen (1928: 124) angående förfarandet i vissa fall vid oriktig avgiftsberäkning hos tullverket (ändrad senast 1966: 347), kungörelsen (1928: 205) med tillämpningsföreskrifter (ändrad senast 1966: 348) och i särskilda föreskrifter, utfärdade av generaltullstyrelsen.

För krav på grund av ändrad debitering gäller en preskriptionstid av 60 dagar, om felet beror på oriktig tillämpning av tulltaxan, och av två år i andra fall. Tidsfristerna gäller dock inte om varuhavaren eller hans ombud förfarit brottsligt eller eljest inte varit i god tro.

Närmare bestämmelser saknas om tulltaxering av gods, som varit föremål för varusmuggling. Om godset finns i behåll och i sin helhet förklaras förverkat anses det i praxis att tull eller andra införselavgifter ej skall utgå och att redan erlagda avgifter skall restitueras.

Enligt 15 § tulltaxeringsförordningen kan Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, generaltullstyrelsen när särskilda skäl föreligger helt eller delvis medge befrielse från tull eller återbetalning av tull. Motsvarande bestämmelser finns i 46 § förordningen (1959: 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (46 § ändrad senast 1971: 72) och i 76 § förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt (76 § ändrad senast 1971: 71).

Kommittéförslaget

Kommittén anser, att tulltaxeringen i största möjliga utsträckning bör grundas på uppgifter som lämnas av importören och att godsundersökning bör komma i fråga endast för kontroll i särskilda fall samt då man inte utan avsevärd olägenhet kan få erforderliga uppgifter om varan på annat sätt. Enligt kommittén bör importören därför vara skyldig att tillhandahålla dels uppgifter, som behövs för fastställandet av det tullpliktiga värdet, dels uppgift om varans tullpliktiga kvantitet, dels också sådana uppgifter om varans beskaffenhet att dess klassificering enligt gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning kan bestämmas med ledning därav. Däremot har kommittén ansett, att uppgifternas anpassning för tulländamål, dvs. angivandet av det statistiska numret och uträknandet av det tullpliktiga värdet, bör verkställas av tullverkets tjäns-

temän, i den mån inte importören finner det mera praktiskt att själv utföra detta arbete. Vid mer sporadisk import bör importören ej åläggas skyldighet att lämna andra uppgifter än sådana som är tillgängliga för honom, om det får anses skäligt att upplysningar införskaffas i annan ordning, t. ex. genom godsundersökning.

Beträffande tiden för anmälan till förtullning föreslår kommittén att hemtagaren skall inom tio dagar efter utgången av en tiodagarsperiod, varunder hemtagningsanmälan avgetts, anmäla godset till någon form av tullklarering, t. ex. förtullning, uppläggning på kreditlager eller återutförelse. När det gäller varor som förvaras på kreditlager, skall enligt kommittén anmälan till förtullning göras inom tio dagar efter utgången av varje tiodagarsperiod, under vilken gods tagits ut från lagret. I övrigt föreslås inte någon form av periodisering av förtullningsanmälningarna.

Kommittén framlägger vidare ett förslag om ett ombudsförfarande enligt vilket tulltaxeringsuppgifter får — på uppdrag av importören — avges av en annan fysisk eller juridisk person som godkänts av generaltullstyrelsen. Av ombudet lämnad uppgift om förhållande, som ombudet inte själv känner till, skall vara grundad på skriftlig eller annan bevislig uppgift från importören. Uppgift om förhållande, som är gemensamt för flera varusändningar som väntas anlända under närmaste sexmånadersperiod, får importören avge på en gång för alla sändningarna.

Kommittén föreslår vidare, att lokal tullmyndighet skall ha befogenhet att inom viss tid besluta om ändring av verkställd tulltaxering, om tullen, när myndigheten finner, att tulltaxeringen är felaktig. Om tulltaxering bör, oavsett om över- eller underdebitering ägt rum, kunna ske på myndighetens eget initiativ eller efter framställning av importören. Importör, som är missnöjd med verkställd tulltaxering skall enligt förslaget liksom hittills kunna söka rättelse genom besvär hos generaltullstyrelsen och i förekommande fall fullfölja dessa i högre instans. Kommittén föreslår dock, att tull eller andra avgifter som tullverket uppbär inte skall efterdebiteras, om det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt. Vidare föreslås att tull och andra införselavgifter skall kunna efterdebiteras inom fem år om felet föranletts av att importören lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter som det ålegat honom att lämna. Om felet inte beror på att importören lämnat oriktiga uppgifter bör enligt kommittén preskriptionstiden fastställas till sex månader.

I sin motivering konstaterar kommittén inledningsvis att frågan om tulltaxeringsförfarandets utformning i första hand gäller i vilken utsträckning förfarandet skall baseras på en undersökning av varan eller på uppgifter om varan. I praktiken måste, framhålls det, tulltaxeringen ofta grundas på uppgifter av importören eller exportören. Framför allt gäller detta om uppgifter om värdet.

Om tulltaxeringen skall baseras på undersökning av godset måste detta transporteras, emballage öppnas och ofta packas upp, viktutslaget gods måste vägas osv. Tulltaxering på grundval av uppgifter om godset innebär därför enligt kommittén en mycket betydande rationalisering. Om ett sådant förfarande utformas på lämpligt sätt, erbjuder det också tillräcklig säkerhet. I överensstämmelse härmed anser kommittén att tulltaxeringen i största möjliga utsträckning bör ske utan att godset undersöks och att taxeringen i stället bör grundas på lämnade uppgifter. Endast för kontroll i särskilda fall och när man inte utan avsevärd olägenhet kan få erforderliga uppgifter om varan på annat sätt bör undersökning av godset komma i fråga.

Beträffande uppgiftsskyldigheten påpekar kommittén att det är svårt att ålägga exportören, som befinner sig utomlands, skyldighet att lämna uppgifter. Framför allt med hänsyn till att möjligheterna att ställa exportören till ansvar för felaktiga uppgifter är mycket små, finner kommittén att det bör ankomma på importören att lämna de uppgifter som behövs för tulltaxeringen. Denne har visserligen i regel inte någon på egen iakttagelse grundad kännedom om en sändnings innehåll och man kan inte gärna kräva att han regelmässigt skall förvissa sig därom genom att undersöka godset före tulltaxeringen. I den mån fråga är om förhållanden som importören inte har omedelbar kännedom om finner kommittén att man därför får acceptera att han stöder sig på uppgifter från exportören exempelvis i faktura. Lämnar importören sådana uppgifter i god tro bör något ansvar inte krävas ut av honom om uppgifterna skulle vara felaktiga. Däremot anser kommittén att man rimligen bör kunna fordra att han underrättar tullverket om han finner att tidigare lämnade uppgifter var felaktiga.

När det gäller uppgiftsskyldighetens omfattning hävdar kommittén att denna i första hand bör avse uppgifter som är tillgängliga inom företaget, oavsett om de kan hämtas ur faktura eller andra kommersiella handlingar rörande importen eller de eljest är tillgängliga. För att bestämma varornas tullpliktiga kvantitet och värde är de uppgifter som kan erhållas på detta sätt i regel tillräckliga. Om varas beskaffenhet anses importören, åtminstone såvitt angår den yrkesmässiga importen, i de flesta fall också ha tillräckliga kunskaper vid tulltaxeringen.

I den mån importören emellertid saknar uppgifter som behövs för tulltaxeringen uppkommer frågan om han bör vara skyldig att skaffa fram dem, t. ex. genom förfrågning hos exportören. En importör med hemtagningsrätt måste lämna alla de uppgifter som behövs för tulltaxeringen även om det från rent kommersiell synpunkt inte föreligger något behov för honom att känna till vissa av dem. Att skaffa fram dessa uppgifter bör emellertid enligt kommittén inte bereda några större svårigheter. I den mån hemtagningsystemet däremot inte tillämpas, har tullverket möjlighet att skaffa felande uppgifter om godsets beskaffen-

het genom undersökning av godset. Hur långt denna möjlighet skall utnyttjas eller importören skall inhämta felande uppgifter får enligt kommittén bli beroende av en skälighetsbedömning. I fråga om mera sporadisk import och särskilt icke-kommersiell import är det rimligt att i allmänhet inte avkräva importören andra uppgifter än sådana som är tillgängliga hos honom. Gäller det upprepad import av kommersiell natur bör man i princip kunna begära att importören gör sig underrättad om vilka uppgifter som kan vara av betydelse för tulltaxeringen och införskaffar dessa. I allmänhet torde det ligga i hans eget intresse att på detta sätt underlätta tulltaxeringen.

Kommittén tar härfter upp frågan huruvida importören skall ange varans statistiska nummer eller endast lämna sådan beskrivning av varan att förrättningsmannen därav kan fastställa det statistiska numret och huruvida importören skall ange ett uträknat tullvärde eller endast primäruppgifter om fakturabelopp, frakt och andra omkostnader m. m. Om importören inte skulle åläggas att ange varas statistiska nummer och uträknat tullvärde skulle tullverket få göra det. Avgörande för hur denna arbetsfördelning skall ske bör enligt kommitténs mening vara vilket som är mest rationellt från säkerhets- och andra synpunkter. Kommittén anför bl. a. följande beträffande frågan om det bör ankomma på importören att ange varas statistiska nummer och uträknat tullvärde.

Angivande av statistiskt nummer kräver förtrogenhet inte blott med tulltaxan som sådan utan även med dess tillämpning, vilket kan vara en mycket intrikat uppgift som fordrar ingående studium av anvisningar och prejudikat. Varje särskild importör rör sig emellertid mestadels inom ett begränsat varuområde, det är ofta fråga om återkommande import, och han har möjlighet att hos tullverket få upplysning om tillämpligt statistiskt nummer. I många fall torde en precisering av numret vara en lättnad jämfört med en beskrivning av varan. Kravet på angivande av statistiskt nummer kan för övrigt mjukas upp, så att uppgiften vid eventuellt föreliggande tolkningssvårigheter lämnas endast såsom yrkande men då kompletteras med en tillräckligt utförlig varubeskrivning för att tjänstemannen skall kunna bestämma numret. Givet är att fastställandet av numret med ledning av varans egenskaper görs i allmänhet säkrast av tullverkets experter. Gäller det upprepad import, kan det emellertid vara mera rationellt, att importören med hjälp av lämpliga register anger det en gång fastställda numret.

Beträffande tullvärdeberäkningen anför kommittén följande.

Tillämpningen av tullvärdebestämmelserna kan ibland vara så intrikat att särskild expertis är erforderlig. I de flesta fall kan emellertid tullvärde beräknas på grundval av fakturapriset med tillägg eller avdrag av poster, som kan direkt hänföras till ifrågavarande sändning (t. ex. frakt, försäkring, tull, rabatter). Huruvida förutsättningar för ett sådant förfarande är för handen måste, oavsett vem som skall utföra beräkningarna, klargöras genom uppgifter, som lämnas av importören. Detta kan ske genom ett frågeformulär, som utformas så att det tydligt fram-

går vilka tillägg eller avdrag som skall göras. Förutsatt att denna metodik kan tillämpas är uträkningen av tullvärdet en fråga om enkla räkneoperationer, vilka dock ibland kan kräva ett inte obetydligt arbete. Gäller det större importörer, som kan ha särskild personal för ändamålet, torde man kunna räkna med att denna genom sin förtrogenhet med företaget och dess leverantörer har väl så stora förutsättningar som tullverkets personal att fullgöra detta arbete snabbt och effektivt, gäller det mindre importörer där personalen endast sporadiskt sysslar med sådant arbete torde däremot tullverkets specialutbildade personal vara bättre skickad för uppgiften i fråga.

Kommittén diskuterar härafter närmare olika synpunkter på frågans lösning och anför.

Förutsättningarna för att kunna fullgöra transformeringen av uppgifterna om varans beskaffenhet och värde till statistiskt nummer och tullvärde är otvivelaktigt störst när det gäller företag med stor import av ofta återkommande varuslag. Sådana företag torde emellertid i stor utsträckning komma att begagna sig av det av kommittén föreslagna hemtagningsförfarandet, och vid detta förfarande minskar det företräde som importören i vissa hänseenden skulle ha framför tullverket, när det gäller utförande av arbetet i fråga. Förfarandet innebär nämligen, att tulltaxeringen verkställs av en för varje importör bestämd tullanstalt, vilket gör det möjligt att hos tullverket koncentrera arbetet med visst företags import till en viss tjänsteman, eller grupp av tjänstemän, som kan förvärva särskild erfarenhet och rutin beträffande detta företags speciella förhållanden samt lägga upp lämpliga register över företagets importvaror.

Beträffande verkningarna på tullproceduren i övrigt bör särskilt beaktas att det kan möjliggöra en snabbare handläggning av tulltaxeringen hos tullverket, om uppgifterna lämnas i sådan form att de direkt kan läggas till grund för debiteringen av tullen. Fördelarna från nu berörda synpunkter av att transformeringen anförtros åt importören är dock beroende av uppgiftens riktiga fullgörande. Förrekommer felaktigheter i större omfattning, kan resultatet bli det motsatta. Framhållas bör också att den snabbare tulltaxering, som lämnandet av en "färdigställd" deklaration kan medge, blir av mindre intresse i den mån hemtagningsförfarandet kommer till användning, eftersom godset då lämnats ut till mottagaren före tulltaxeringen.

I det frivilliga deklarationssystem som sedan något år tillämpas i vårt land lämnar importören uppgift om statistiskt nummer och uträknat tullvärde (ävensom tullsats och tullbelopp). Förfarandet har hittills endast fått ringa anslutning (omkring 7 % av antalet tulltaxeringar). Detta visar, att det övervägande antalet importörer funnit systemet mindre fördelaktigt än det eljest tillämpade förfarandet, men det säger inte något om utfallet av en allsidig bedömning av den arbetsfördelningsfråga som det här gäller. Framför allt på grund av systemets frivillighet är därvid vunnna erfarenheter ofta även i övrigt av begränsat värde för bedömningen av denna fråga. Kommittén har emellertid fäst sig vid att deklarationerna förhållandevis ofta varit felaktiga. I den mån man kan våga dra några slutsatser av de erfarenheter som hittills vunnits pekar de enligt kommitténs uppfattning knappast på att ett allmänt överlåtande av transformeringsarbetet på importören skulle vara den mest rationella lösningen.

Betraktar man härefter förhållandena i utlandet finner man, att där tillämpade deklarationsförfaranden ofta innefattar skyldighet för importören att ange såväl statistiskt nummer som uträknat tullvärde (ofta även tullsats och tullbelopp). Förhållandet medger emellertid knappast slutsatsen, att detta för vårt vidkommande skulle vara den mest rationella lösningen. I den mån anordningen över huvud taget grundar sig på en sådan rationalitetsbedömning som kommittén åsyftar kan bedömningen vara påverkad av förhållanden, som avviker från vad som gäller här i landet.

När det gäller att avgöra vad som är den mest rationella arbetsfördelningen mellan importören och tullverket framhåller kommittén att förhållandena växlar med olika importörer, olika importvaror och olika importsituationer. Någon gränsdragning med olika regler för olika fall anses knappast kunna göras. En samlad bedömning av importen som helhet får sökas. Kommittén har — med hänsyn även till den utformning i övrigt av tullproceduren som kommittén föreslår — gjort den bedömningen att övervägande skäl talar för att omvandlingen av importörens uppgifter om varornas beskaffenhet och värde till statistiskt nummer och tullvärde bör ankomma på tullverket. Om importör finner det lämpligt att själv lämna sina uppgifter i denna form bör det dock inte möta något hinder. Uppgifterna för tulltaxeringen bör enligt kommitténs förslag lämnas i en skriftlig varuanmälan som undertecknas av importören.

Man får enligt kommittén räkna med att uppgifterna i en varuanmälan kan bli felaktiga även om uppgiftslämnaren ej haft bedräglig avsikt eller visat grov oaktsamhet. Vanligast av dessa fall är väl att säljaren av misstag levererat andra varor eller kvantiteter än som angetts på fakturan. Om felet föranlett att avgift undandragits eller skapat fara härför är det enligt kommittén — särskilt med tanke på de lättnader i godskontrollen som kommitténs förslag möjliggör — ett rimligt krav att importör, som upptäcker felet innan avgiften preskriberats, anmäler förhållandet till tullmyndigheten. Kommittén anser att rättelsen bör göras inom 30 dagar efter det felet upptäckts.

När det gäller möjligheten att lämna uppgifter för tulltaxering genom o m b u d erinnar kommittén om att den nuvarande ordningen motiverats med att godsets vidareförsändning till importören ej försenas om ett ombud kan anlitas. Det framhålls att detta skäl inte kommer att gälla för hemtagningssystemet eftersom importörerna då skulle få lämna sina uppgifter i efterhand sedan de fått hem godset. Om hemtagningsimportörerna vill anlita speditörs eller annan utomstående experts hjälp att lämna uppgifter till tullverket bör de utskrivna handlingarna kunna skickas till importören för underskrift. Ett skäl för att ombud skulle få anlitas även i dessa fall kan då enligt kommittén vara att importören bör kunna flytta över ansvaret för den riktiga tillämpningen av tullförfattningarna på den anlitade experten.

För importörer, som inte begagnar hemtagningsförfarandet, medför den nya tullproceduren enligt kommitténs mening inte någon förändring i behovet av ombud.

Kommittén crinrar om att tveksamhet visserligen ibland yppats om huruvida ombud bör få användas för nu ifrågavarande ändamål. Det har sålunda bl. a. hävdats att här aktuella sakuppgifter inte skulle kunna lämnas av annan än den som själv har direkt kännedom om förhållandena. Kommittén påpekar emellertid att importören själv i avsevärd mån måste stödja sig på uppgifter, som han erhållit från säljare eller andra, t. ex. beträffande varornas identitet, deras kvantitet och beskaffenhet. Det kan inte skäligen begäras, att han medan varorna ligger kvar hos godsvårdaren skall kontrollera att sändningen innehåller de varor som fakturan anger och inte helt andra varor. Man måste enligt kommittén acceptera, att importör som inte begagnar hemtagningssystemet utgår ifrån fakturans och köpehandlingarnas uppgifter i dessa hänseenden. I fråga om värdet bör i allmänhet importören själv ha alla erforderliga data, om han förvärvat varan genom köp i fast räkning, men i andra fall kan han även i detta hänseende behöva stödja sig på uppgifter av säljaren. Enligt kommitténs mening innebär det därför inte en så stor principiell skillnad om uppgifterna lämnas av importören eller av ett ombud för honom. Hinder bör sålunda i och för sig inte möta mot att man godtar att uppgifter lämnas genom ombud.

Kommittén konstaterar fortsättningsvis att ett ombud i allmänhet inte kan få tillräckliga uppgifter för tulltaxeringen genom de kommersiella handlingar som normalt brukar företes i samband med tulltaxeringen (närmast faktura och frakthandlingar). Framför allt ger handlingarna inte någon upplysning, huruvida det föreligger någon ekonomisk intressegemenskap mellan säljare och köpare, om någon betalning skall erläggas vid sidan av fakturabeloppet eller om andra sådana omständigheter föreligger som kan medföra att fakturavärdet inte kan godtas som tullvärdeberäkningsgrund utan justering. Vidare är varans beskaffenhet ej sällan alltför ofullständigt angiven för att möjliggöra en säker klassificering. Enligt kommitténs mening bör man därför kräva att importören lämnar ombudet kompletterande uppgifter i dessa hänseenden. Beträffande förfarandet härvid anför kommittén följande.

För den händelse lämnade uppgifter befinns oriktiga, bör ansvar kunna utkrävas av de inblandade parterna efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger var och en till last. I princip bör ansvaret åvila den ursprungliga uppgiftslämnaren och inte den som i god tro grundat sin uppfattning om sakförhållanden på dennes uppgift och därigenom kommit att avge objektivt oriktig uppgift. Någon möjlighet att ställa en utländsk säljare till ansvar torde föreligga endast i rena undantagsfall, men detta är en svaghet som gör sig gällande vare sig ombud används eller ej. Däremot bör ansvar kunna utkrävas av importören, om han med uppsåt eller av grov oaktsamhet till ombudet lämnat en oriktig uppgift som denne låtit ligga till grund för sina avgivna tulltaxerings-

uppgifter, samt av ombudet, om denne själv på samma sätt är upphov till oriktigheten. Emellertid uppkommer frågan, hur man då oriktig uppgift avgetts till tullverket skall kunna fastställa vem som är den skyldige om båda skyller på varandra. Detta problem måste lösas för att man skall kunna godta ett ombudsförfarande. En möjlighet att skapa stadga i systemet och även minska nyssnämnda utredningssvårighet synes vara att kräva, att importörens uppgifter till ombudet skall föreligga i skriftlig eller annan bevisbar form. Detta skulle innebära, att ett ombud får lämna uppgift till tullverket om förhållande som han inte själv känner till endast under förutsättning att han därvid stöder sig på skriftlig eller eljest bevisbar uppgift som lämnats eller tillhållits honom av importören och att han därvid inte har anledning att anta att uppgiften är oriktig.

Kravet på skriftlighet eller annan bevisbarhet gör ombudsförfarandet tungrott. I fråga om mer kontinuerlig import blir det emellertid mer användbart, om man accepterar skriftliga underuppgifter avseende inte endast en viss varusändning utan importörens hela import från viss leverantör eller vissa leverantörer eller eventuellt importörens import över huvud taget. Generella uppgifter torde ofta kunna lämnas om köpevillkor, t. ex. huruvida köpen sker i fast räkning, om vederlag utöver priset skall erläggas, om ekonomisk intressegemenskap föreligger mellan köpare och säljare. Vidare bör stående uppgifter kunna lämnas om beskaffenheten av varor med angivna fakturabeteckningar. Har sådana uppgifter avgetts, kan det ofta vara tillräckligt, om en faktura — eventuellt försedd med kompletterande anteckningar — överlämnas till ombudet vid varje särskilt införseltillfälle. Med stöd av de generella uppgifterna och de vid varje införseltillfälle erhållna uppgifterna samt ombudets eventuella kännedom om relevanta förhållanden (t. ex. kostnader i samband med varutransporten) skall ombudet kunna lämna fullständiga uppgifter i anmälningshandlingarna till tullverket.

Har generella uppgifter avgetts, måste importören vara medveten om att de uppgifter som han sedermera har att lämna för varje varusändning skall utgöra en riktig och fullständig komplettering av det tidigare lämnade generella uppgiftsmaterialet. Importören ansvarar sålunda bl. a. för att ändringar i förhållande som tidigare generellt uppgetts för ombudet meddelas denne. För att importören inte skall förbise detta bör generella uppgifter få lämnas endast för en begränsad tidsperiod, förslagsvis sex månader. Uppgifterna bör förvaras hos ombudet under skälig tid och kunna uppvisas för tullverket på anfordran.

Med hänsyn till de krav som bör kunna ställas på uppgiftsmaterialets tillförlitlighet synes det böra förutsättas, att den som anlitas som ombud skall vara godkänd av tullverket för sådan verksamhet och att godkännandet skall kunna återkallas om det visar sig att lämnade uppgifter inte är tillförlitliga.

Kommittén behandlar här efter om t u l l t a x e r i n g. Det framhålls vara angeläget, att uppkomna fel kan rättas snabbt och utan större omgång. Lokal tullmyndighet bör därför ha vidsträckt befogenhet att verkställa rättelse. Enligt kommitténs uppfattning är det praktiskt, om lokal tullmyndighet har generell befogenhet att inom viss tid besluta om ändring av verkställd tulltaxering, omtulltaxering, när myndigheten finner, att tulltaxeringen är felaktig. Importören har visserligen intresse av att

inte utsättas för opåräknade krav sedan tulltaxeringen avslutats, men statsverket måste ha vissa möjligheter att exempelvis i anmärknings- eller besvärsväg påtala för låg debitering. Befogenheten för lokal tullmyndighet att verkställa omtulltaxering är enligt kommittén att ses närmast som en praktisk förenkling av förfarandet. Kommittén erinrar i detta sammanhang om de möjligheter till såväl självrättelse i inskränkt mening som efterbeskattnings, vilka står skattemyndigheterna till buds när det gäller inrikes beskattning. Förutsatt att omtulltaxering endast får ske inom tid och under förutsättningar i övrigt som gäller för framställande av krav i annan ordning, anser kommittén därför att det från rättssäkerhetssynpunkt inte är något att erinra mot en sådan anordning. Omtulltaxering bör, oavsett om över- eller underdebitering ägt rum, kunna ske på myndighetens eget initiativ eller efter framställning av importören.

Kommittén konstaterar att det alltid är otillfredsställande att efterdebitera tull såväl som andra allmänna avgifter gentemot en avgiftsskyldig i god tro. Kommittén föreslår därför, att tull eller andra avgifter som tullverket uppbär inte skall efterdebiteras, om det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt. Denna regel bör gälla vid såväl omtulltaxering som besvär.

Vidare föreslås att tull och andra införselavgifter, i överensstämmelse med reglerna om efterbeskattnings på skatteområdet i övrigt, skall kunna efterdebiteras inom fem år om felet föranletts av att importören lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter som det ålegat honom att lämna. Tiden bör räknas från den dag då beslutet i debiteringsfrågan fattats eller, om sådant beslut ej föreligger, från den dag då uppgiften lämnats eller senast bort lämnas.

Kommittén diskuterar frågan huruvida en femårig preskriptionstid bör gälla även varuhavare som lämnat felaktig uppgift i god tro. Det framhålls att det i många fall otvivelaktigt skulle vara stötande att efter lång tid framställa krav mot godtroende varuhavare. Det kan emellertid möta betydande svårigheter att visa att en varuhavare varit i ond tro. Med den rätt att efter skälighetsbedömning efterge statsverkets anspråk som kommittén föreslår finns enligt kommitténs åsikt inte heller någon anledning att ha en särskild regel för godtrosfall.

Om felet inte beror på att importören lämnat oriktiga uppgifter bör enligt kommittén preskriptionstiden fastställas till sex månader för att ge parterna skälig tid att granska tulltaxeringen och framställa eventuella yrkanden om ändring. Erfarenheten anses ha visat att den nuvarande sextiodagarsfristen ofta är för kort medan å andra sidan en så lång tid som två år knappast anses erforderlig.

Mot kommitténs förslag om rätt för importör att anlita ombud för uppgift till tulltaxering har ledamoten Croneborg anfört reservation. Förslaget riskerar enligt hans uppfattning att i värsta

fall göra ansvarsfrågan oklar och att i varje fall försvaga importörens känsla av att han gentemot tullverket är ansvarig för de lämnade uppgifternas riktighet. De regler, som föreslagits för att det i tvistiga fall skall kunna klarläggas vem av de båda berörda parterna som skall anses vara ansvarig, är enligt Croneborgs mening invecklade. Inte heller är det allmänt sett rimligt att importören, i vars intresse importen sker och som är den som bäst känner till varorna och andra för tulltaxeringen väsentliga omständigheter, skall kunna överlåta deklarationen gentemot myndigheterna på en annan, vars i varje fall primära intresse är att snabbt ombesörja ett så stort antal transaktioner som möjligt. Reservation har också anförts mot kommitténs förslag om införande av en straffsanktionerad plikt att i efterhand rätta oriktig tulltaxeringsuppgift. Enligt ledamoten Willarts mening är det inte nödvändigt att införa en sådan rättelseplikt.

Remissyttrandena

De flesta remissinstanserna tillstyrker eller lämnar utan erinran kommitténs förslag att tulltaxeringen i princip skall grundas på skriftliga uppgifter av importörerna. Några remissinstanser, nämligen kommerskollegium, Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och Svenska tullmannaförbundet, förordar dock i stället s. k. avancerad tulltaxering, dvs. att taxeringen grundas på faktura och andra handlingar rörande varan och att varan undersöks endast i särskilda fall. Delade meningar råder också i frågan om uppgiftsskyldighetens omfattning. Kommitténs förslag lämnas dock utan erinran av flertalet remissinstanser. Generaltullstyrelsens ståndpunkt är att i varje fall hemtagningsimportör bör vara skyldig att avge fullständig deklaration med angivande av bl. a. statistiskt nummer, tullvärde och avgiftsbelopp. Sveriges industriförbund m. fl. och Svenska företagares riksförbund anser att importören inte skall behöva införskaffa inte tillgängliga uppgifter så snart hemtagningsproceduren inte tillämpas utan godset tulltaxeras direkt över tullklareringsupplag. Kommitténs förslag att importör skall vara skyldig att rätta sådana fel i deklaration som han upptäcker i efterhand tillstyrks av de remissinstanser som yttrat sig i frågan. Även kommitténs förslag rörande omtulltaxering behandlas positivt i remissvaren.

Medan kommitténs förslag att uppgifterna för tulltaxeringen skall lämnas av importören inte mött erinran vid remissbehandlingen är meningarna bland remissinstanserna delade beträffande förslaget rörande ombuds medverkan. Förslaget tillstyrks av eller lämnas i huvudsak utan erinran av Sveriges industriförbund m. fl., Svenska företagares riksförbund, Sveriges speditörförbund, Sveriges grossistförbund, handelskamrarna i Göteborg, Borås och Karlstad, handelskammaren i Östergötland och Södermanland samt Skånes handelskammare.

Generaltullstyrelsen och kommerskollegium avstyrker förslaget angående ombud.

Bland det flertal remissinstanser som tillstyrker förslaget om uppgiftsskyldighet går ingen närmare in på frågan. *Sveriges industriförbund m. fl.* uttalar dock att den för beskattningen grundläggande tulltaxeringen enligt kommitténs riktlinjer synes smidigt kunna anpassas till det föreslagna godsvårdssystemet. Godsundersökning skulle sålunda behöva företas endast när erforderliga uppgifter för tulltaxeringen inte kan frambringas på enklare sätt.

Kommerskollegium uttalar sig som nämnts för alternativet med avancerad tulltaxering. Enligt kollegiets uppfattning bör i princip faktura (eventuellt proformafaktura, orderbekräftelse c. d.), någon form av försäkran (typ värdeförsäkran) samt licenser och andra importtillstånd företas innan hemtagning får ske. Vid uppläggande av gods på s. k. kreditlager bör motsvarande handlingar bifogas anhållan om uppläggning. I övrigt anser kommerskollegium att skyldighet att lämna uppgifter i vidare mån än som gäller f. n. ej bör krävas utom i särskilda fall.

Svenska tullmannaförbundet tvivlar på att ett deklarationssystem skulle medföra en snabbare godsgenomströmning än det nuvarande dokumentförfarandet, s. k. avancerad tulltaxering grundad på faktura och andra handlingar rörande varan. Samma inställning har *Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening*. Svenska tullmannaförbundet understryker dock att — om en sådan tulltaxeringsordning skall genomföras jämte hemtagningssystemet — kraven på uppgiftsskyldighet för importörer som har hemtagningsrätt måste skärpas betydligt. Erfarenhetsmässigt föreligger stor risk för att handlingar och upplysningar, som behövs för tulltaxeringen, i många fall lämnas först efter upprepade påstötningar.

Bland dem som anmält avvikande mening i fråga om uppgiftsskyldighetens omfattning anser *Sveriges industriförbund m. fl.* och Svenska företagares riksförbund att importören inte skall behöva införskaffa uppgifter i fall då hemtagningsförfarandet inte tillämpas. *Sveriges industriförbund m. fl.* anför.

Beträffande hemtaget gods kan importören för uppgiftslämnandet till tullverket behöva införskaffa kompletterande upplysningar från utländsk leverantör (tillverkare) eller göra undersökningar och bestämmningar som från kommersiell synpunkt skulle vara onödiga. När gods tulltaxeras på tullklareringsupplag, kan det däremot inte vara rimligt att fordra andra uppgifter än sådana, som är direkt tillgängliga hos importören. Detta bör givetvis gälla alla importörskategorier. Anledningen till att en registrerad importör undantagsvis låter förtulla ett varuparti över tullklareringsupplag kan ju vara viss osäkerhet om tulltaxeringen och svårighet att införskaffa för tullverket relevanta uppgifter i det aktuella fallet. Den närmare bearbetningen av de uppgifter som framläggas beträffande hemtaget gods för avgiftsbeläggning och för klassi-

ficerings enligt den statistiska varuförteckningen torde i normala fall snabbast och säkrast utföras av tullverkets för ändamålet särskilt utbildade tjänstemän.

För ett särskilt fall föreslår organisationerna lättnader i uppgiftsskyldigheten och anför.

I samband med tulltaxeringsförfarandet finns anledning att ägna uppmärksamhet åt den möjlighet till befrielse från tull och annan införselavgift, som må åtnjutas för varor, som vid införseln är behäftade med avsevärd skada och som importören därför låter förstöra under tullkontroll. Såsom typexempel kan nämnas färsk frukt och grönsaker som undergått förskämning. Vid införsel för registrerad importör torde tullkontrollen i dylika fall kunna utövas på ett för importören föga betungande sätt, t. ex. enbart genom avlämnande av intyg om destruktionsen av varan till tullverket.

Enligt *generaltullstyrelsens* mening bör i varje fall hemtagningsimportör vara skyldig att avge fullständig deklaration. I deklarationen bör härvid anges varans position i gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning, tullsats, tullpliktig kvantitet eller tullpliktigt värde samt tull. Motsvarande bör enligt styrelsen gälla även i fråga om annan införselavgift än tull.

Kommittén har, erinrar styrelsen, föreslagit, att importören skall vara skyldig att bl. a. lämna en så utförlig beskrivning av varan, att alla för klassificeringen av varan relevanta omständigheter blir tillgängliga för tulltaxeringen. Detta förutsätter enligt styrelsens mening en sådan förtrogenhet med tulltaxan att ett angivande av varans position i tulltaxan inte borde vålla nämnvärda problem för importören. Det anses också vara uppenbart att en importör i ett sådant läge — framför allt om en sändning innehåller många varuslag — skulle föredra att ange de statistiska numren framför att behöva göra en vidlyftig beskrivning av varusortimentet i sändningen. Det skulle antagligen i praktiken också komma att förhålla sig så att importörens beskrivning av varan ej sällan skulle vara bristfällig och därigenom föranleda onödiga besvärigheter för såväl tullverket som importören genom ofta återkommande behov av kompletteringar. Kommittén har visserligen lämnat möjligheten öppen för importör, som finner detta praktiskt, att själv ange bl. a. det statistiska numret, men den har inte klart angett om detta är ett alternativ till varubeskrivningen eller en komplettering av uppgiftslämnandet. Under alla omständigheter anser styrelsen det mer realistiskt att som huvudprincip föreskriva en deklarationsskyldighet i enlighet med styrelsens förslag.

Beträffande importörernas förmåga att lämna erforderliga uppgifter vid ett sådant deklaraionsförfarande anses någon tvekan knappast göra sig gällande utom i vad avser varans position i tulltaxan. Styrelsen anför härvidlag följande.

Tillämpningen av tulltaxan kan utan tvivel många gånger vara besvär-

lig och komplicerad. Den övervägande delen av varorna är emellertid relativt lätt att klassificera. Härtill kommer att importören i allmänhet rör sig inom ett tämligen begränsat varuområde, där han ganska lätt kan sätta sig in i även mera komplicerade tulltaxeringsfrågor. Av betydelse är även att — när det gäller hemtagningsimportörer — det ofta kommer att vara fråga om upprepade import av samma varuslag. För importörer, vilkas verksamhet täcker en större del av varuområdet och som ofta importerar nya varuslag, kan förfarandet dock bli svårare. Erfarenheten har emellertid visat att sådana importörer ofta är väl insatta i tulltaxeringsfrågor. En viktig förutsättning för deklarationsförfarandet är vidare en effektiv informationstjänst i vad gäller lämnande av såväl officiella upplysningar av generaltullstyrelsen som underhandsbesked av lokala tullmyndigheter. Har klassificeringen en gång avgjorts på auktoritativ nivå, känner importören till detta och kan begagna sig därav vid kommande införseltillfällen. I allmänhet bör det sålunda vara möjligt för importören att utan större svårighet deklarera sina varor.

Styrelsen har sålunda kommit till den uppfattningen att det med hänsyn till importörens förmåga i nämnda hänseende inte kan anses föreligga något hinder för övergång till ett deklarationssystem med den av styrelsen föreslagna utformningen. Denna uppfattning stöds av den omständigheten att liknande deklarationssystem tillämpas i många andra länder.

Styrelsen pekar i detta sammanhang på att man i de övriga nordiska länderna är på väg att genomföra ett förfarande enligt vilket fullständiga deklarationer krävs. Avgiften skall därvid också anges i deklarationen enligt de norska och isländska tulltaxeringsordningarna men ej enligt de återstående nordiska ländernas. Det är önskvärt att likartade förtullningsprocedurer tillämpas i de nordiska länderna såvida inte särskilda skäl finns för en avvikande ordning i visst land. Enligt styrelsens mening kommer det sålunda förordade deklarationsförfarandet att för samhället i dess helhet innebära betydande fördelar. Det ifrågasätts också f. ö. om tullverket över huvud taget kommer att kunna klara expedieringen av den alltmer ökande trafikmängden utan att genomföra ett sådant deklarationssystem.

Dessa fördelar måste givetvis, framhåller styrelsen, från importörernas synpunkt vägas mot en viss ökning av deras arbete med förtullningen. Detta ökade arbete anses uppvägas av de fördelar i olika hänseenden, främst genom snabbare åtkomst av godset och enklare godshantering som i allmänhet möjliggörs av den nu föreslagna tullproceduren. Styrelsen tillägger att det även bör beaktas att deklarationsförfarandet kommer att kunna avsevärt underlättas genom automatisk databehandling. Den snabba utvecklingen på datateknikens område kommer säkerligen att medföra att ett allt större antal importörer inom en snar framtid kommer att använda sig av sådan teknik. Genom att deklarationsförfarandet integreras med företagets interna ADB-rutiner kan såväl tarifferingen som uträkningen av tullvärden och avgiftsbelopp ske enk-

lare och med mindre arbetsinsats än vad som är fallet när motsvarande arbete görs genom tullverkets försorg.

När det gäller fall där hemtagningssystemet inte kommer att tillämpas utgår generaltullstyrelsen från att deklarationerna även här kan vara fullständiga och anför att det i dessa fall torde få ankomma på tullverket att bedöma i vad mån avsteg kan medges från skyldigheten att lämna fullständiga uppgifter.

I fråga om tiden för anmälan till förtullning föreslår generaltullstyrelsen att vara som förvaras på kreditlager skall anmälas till förtullning innan varan tas ut från lagret.

Statistiska centralbyrån understryker för sin del att det torde vara ofrånkomligt att en tulltaxering som bygger på deklarationer från importören ökar riskerna för att tullsedeln kommer att innehålla felaktiga uppgifter. Mot bakgrund av att det föreslagna hemtagningssystemet skulle försvaga taxeringskontrollen understryker *statistiska centralbyrån* nödvändigheten av att man beaktar statistikens krav på korrekta primäruppgifter.

Med anledning av kommitténs förslag om skyldighet för importör att göra rättelse i avgiven deklaration inom viss tid efter det att tidigare lämnade uppgifter i deklarationen befunnits oriktiga, framhåller *generaltullstyrelsen* att det i praktiken inte torde vara ovanligt att vissa för tulltaxeringen väsentliga omständigheter blir kända först efter tulltaxeringens avslutande, trots att importören iakttagit tillbörlig aktsamhet i samband med godsets förtullning. Styrelsen anser därför att det finns ett klart behov av en regel som den föreslagna. Den tid av 30 dagar efter det felet upptäckts, som importören enligt förslaget skall ha på sig för att anmäla felet, finner däremot *statens jordbruksnämnd* vara för lång och framhåller att avgifterna i viss utsträckning kan preskriberas redan efter 60 dagar. För att begränsa preskriptionsrisken bör man därför enligt jordbruksnämndens mening kräva att iakttagen felaktighet anmäls omedelbart efter upptäckten.

Som redan nämnts har kommitténs förslag om rätt för importören att använda ombud vid tulltaxering, varit föremål för delade meningar vid remissbehandlingen.

Bland de remissinstanser som tillstyrker kommitténs förslag om ombuds medverkan vid tulltaxering konstaterar *Sveriges speditörförbund* att det inte är kommitténs avsikt att förhållandena vid vanlig tullklarerings skall förändras nämnvärt. Det måste vidare enligt förbundet betraktas som ytterligt väsentligt från allmän synpunkt, att speditörernas sakkunskap skall kunna tas i anspråk, även då varan tas hem av registrerad importör. Förbundet betvivlar att hemtagningsproceduren över huvud taget kommer att få tillräcklig omfattning, om de registrerade importörerna förvägras möjlighet att utnyttja speditör som ombud. Förbundet kan acceptera den ansvarsfördelning mellan importör och ombud som angetts i betänkandet.

Sveriges industriförbund m. fl. framhåller för sin del att de större importörerna, som inte sällan har egna expeditionsavdelningar, kan ha mindre behov än övriga importörer att anlita ombud och att hemtagningsproceduren torde komma att utgöra ett incitament för de registrerade importörerna med hemtagningsrätt att i ökad utsträckning själva ombesörja kontakten med tullverket. För importörer som inför varor mera sporadiskt och i smärre partier kan ombudsförfarandet däremot innebära en påtaglig fördel. Dessa importörer kan inte förväntas ha närmare kunskap om tullformalitetserna och kan inte heller bli registrerade enligt hemtagningsförfarandet. *Svenska företagens riksförbund* tillstyrker förslaget under förutsättning att det föreslagna förfarandet inte onödigtvis försenar och försvårar godstrafiken.

Sveriges industriförbund m. fl. samt *handelskamrarna i Göteborg, Borås och Karlstad* anser det vara av vikt att ansvaret för uppgifter som ombud lämnar regleras på ett klart sätt. Handelskamrarna anser att ansvarsfrågan ej skall behöva bereda några verkliga svårigheter om så sker.

Handelskammaren i Östergötland och Södermanland finner den föreslagna regleringen vara onödigt komplicerad och ägnad att hämma ett rationellt samarbete mellan importören och ombudet. Ansvaret bör helt åvila den part, som undertecknat den uppgift, som tulltaxeringen grundas på. Vederbörande har då ett eget intresse av att tillse att sådant underlag finns att uppgifternas riktighet kan styrkas. Vill ombudet inte själv ikläda sig ansvar för lämnade uppgifters riktighet bör nu förekommande system med separat värdeförsäkran kunna bibehållas. *Skånes handelskammare* anser att kravet att ombud skall grunda sina uppgifter för tulltaxering på skriftlig uppgift blir svår att upprätthålla i praktiken.

Kommerskollegium anser att det föreslagna systemet med ombud inte bör genomföras och detta oavsett om kommitténs förslag till tullprocedur eller annan ordning tillämpas för tulltaxeringen. Kollegiet hänvisar härvidlag till vad kommittéledamoten Croneborg anför i sitt särskilda yttrande i ombudsfrågan.

Generaltullstyrelsen, som också avstyrker förslaget, påpekar att det ombudsförfarande som nu tillämpas kommit till främst i syfte att undvika att godsets vidareändning till importören försenas och att detta skäl uppenbarligen faller bort om det föreslagna hemtagningsystemet genomförs.

Enligt styrelsens mening talar mycket starka skäl för att importören själv skall gentemot statsverket utan mellanhand svara för de uppgifter rörande varan som är väsentliga för tulltaxeringen. Det som främst talar härför är att det är i importörens intresse den ifrågavarande importen sker och att det utan tvivel är importören som bäst känner till de omständigheter som är relevanta för tulltaxeringen. Risk finns också

att importörens känsla av ansvar för tulltaxeringsuppgifternas riktighet försvagas om deklaration rörande hans import avges till tullverket genom ombud. Ombudets intresse att gentemot tullverket ombesörja tullärendena på ett riktigt sätt anses dessutom lätt komma i konflikt med önskemålet att vara uppdragsgivaren till lags och intresset av att fullgöra ett så stort antal förtullningsuppdrag som möjligt. I den mån importören önskar utnyttja speciell sakkunskap vid upprättande av deklarationer — genom anlitande av exempelvis speditiönsföretag — kan detta enligt styrelsen mycket väl ske utan att ett ombudsförfarande behövs tillämpas. Risken för att en del importörer i sådana fall kommer att underteckna deklarationerna in blanco anses ofrånkomlig men skulle kunna minskas genom möjligheten att tillämpa stränga sanktioner här emot, exempelvis mistning av hemtagningsrätten. Det kan, påpekar styrelsen, ifrågasättas om ombudsförfarandet möjligen bör kunna tillåtas beträffande importör som ej tillämpar hemtagningsförfarandet. För ett sådant förfarande talar det förhållandet att godsets vidareändring till importören i viss utsträckning kan påskyndas och att tullverket i vissa avseenden har bättre kontrollmöjligheter genom godsundersökning m. m. Genom att det då oftast blir fråga om import, som ej är kontinuerlig, har emellertid ombud vid sådan import ej sällan bristfällig kännedom om omständigheter som är väsentliga för tulltaxeringen. Vidare innebär enligt styrelsens mening frågan om ansvarsfördelning stora problem. Styrelsen anför.

På grund av svårigheterna att visa vinningsmotiv torde sannolikt ombud för importör endast undantagsvis komma att kunna dömas för uppsåtligt brott vid lämnande av oriktiga tulltaxeringsuppgifter. Det kan därför inte uteslutas att ombudet med utnyttjande härav, i maskopi med importören uppsåtligt lämnar vilseledande uppgifter till tullverket.

Vid genomförande av ett tulltaxeringssystem där tulltaxeringens riktighet är så gott som helt beroende av tillförlitligheten hos de av importören lämnade uppgifterna är det uppenbarligen av största vikt att ansvarsfrågan får en enkel, tydlig och ändamålsenlig lösning. Det är därför inte lämpligt att den i allmänhet besvärliga bevisningen rörande vem som eventuellt förfarit brottsligt då oriktiga uppgifter lämnats skall ytterligare i avsevärd mån försvåras genom att två parter — importör och dennes ombud — delar ansvaret för uppgiftslämnandet.

Kommitténs förslag att ombudets uppgifter skall vara grundade på skriftliga eller andra bevisliga uppgifter från importören synes utgöra en tungrodd och invecklad konstruktion. Det är i hög grad tveklaktigt om ett sådant förfarande skulle fungera på avsett vis i praktiken.

Länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län pekar också på risken för att importörerna undertecknar deklarationer in blanco och förordar att uttryckligt förbud häremot uppställs. Över huvud taget bör man enligt länsåklagarmyndigheten på ett eller annat sätt söka skapa garantier för att tulltaxeringsuppgifter endast undertecknas av personer i ansvarig ställning och för att den som undertecknar en uppgift också satt sig in i vad det är han i uppgiften försäkrar.

De remissinstanser som yttrat sig om kommitténs förslag rörande o m t u l l t a x e r i n g ställer sig positiva till förslaget.

Sveriges grossistförbund berör den av kommittén föreslagna regeln om att tull eller andra avgifter, som tullverket uppbär, inte skall efterdebiteras, då det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt. Enligt grossistförbundets uppfattning bör regeln användas, om exempelvis en vara under längre tid tulltaxeras efter viss etablerad praxis men praxis sedan ändrats utan att vederbörande lokala tullanstalt eller importören informeras. Att i sådana fall i efterhand kräva förhöjd tull framstår enligt förbundet som obilligt. Även i fall då tulltaxeringen grundas på ett av lokal eller central myndighet utfärdat underhandsbesked, som sedermera ändrats av överordnad myndighet, framstår det för grossistförbundet som stötande att efterdebitera tull. Det torde nämligen endast undantagsvis finnas möjligheter för importören att i dessa och liknande fall i efterhand av sina köpare ta ut de ökade tullkostnaderna.

Svenska tullmannaförbundet framhåller att fel av lapsuskaraktär bör kunna ändras efter muntlig framställning. *Generaltullstyrelsen* berör också vissa frågor beträffande sådana fall då efterdebitering framstår som oskälig. Styrelsen anför.

Bedömningen av vad som skall anses uppenbart oskäligt måste bli en grannlaga uppgift. Önskvärt är att så långt möjligt uppnå likartad bedömning av förekommande fall. Härför är det nödvändigt att beslutanderätten ej sprids till många befattningshavare. Enligt styrelsens uppfattning är det på grund härav inte lämpligt att den som enligt ovan föreslås få rätt att besluta om omtulltaxering också skulle få rätt att besluta om leutation. För att få enhetlighet i praxis föreslås att beslut om leutation fattas av generaltullstyrelsen såvida inte styrelsen för visst eller vissa typer av fall finner skäl delegera beslutanderätten till distrikttullanstalt. Eftersom leutation ej torde kunna komma i fråga beträffande belopp som importören inbetalat bör särskild uppmärksamhet ägnas åt de problem som kan uppstå i sammanhanget vad avser kreditvaruhavare, där debiterade belopp automatiskt förs upp på tullräkning och betalas.

Enligt styrelsens mening bör vidare möjlighet finnas att undvika efterdebitering när fråga endast är om ett ringa belopp.

Generaltullstyrelsen tar också upp frågan om skyldigheten att erlagga tull vid varusmuggling, en fråga som kommittén ej närmare berört. Problemen uppkommer i huvudsak när förverkande av gods eller dess värde helt eller delvis efterges enligt varusmuggningslagen. Att i sådana fall låta tullproceduren förfalla och helt ersättas av rättegången i smuggelmålet anser styrelsen vara en från flera synpunkter olämplig lösning. Det föreligger framhåller styrelsen i sådana fall risk för att värdeförverkandet kommer att avse ett lägre belopp än de avgiftsbelopp, som skulle ha erlagts till statsverket vid legal import. En sådan konsekvens torde i allmänhet ej vara avsedd från domstolarnas sida. Det synes en-

ligt styrelsens mening mindre lämpligt att på detta sätt ålägga en rättsvårdande myndighet att ta till vara statsverkets skatteanspråk. Då rätten förklarat egendom förverkad till viss del eller meddelat sådan förklaring med avseende på viss del av egendomens värde, bör tull och andra avgifter ej utgå beträffande den del av egendomen som sålunda förklaras förverkad eller i fråga om vilken värdeförverkande trätt i stället för sakförverkande. För den del av smuggelgodset som i sådana fall ej blivit föremål för sak- eller värdeförverkande bör dock tull och andra avgifter utgå. Ett annat problem är, påpekar styrelsen, i vad mån tullförpliktelser skall anses föreligga för gods som stulits i utlandet och smugglas in hit men som ej finns i behåll. Värdeförverkandet torde ej kunna ske i sådana fall. Med hänsyn härtill synes det styrelsen som om den som förövat så väl stölden som smugglingen bör göras betalningsskyldig för undandragna avgifter. Styrelsen framhåller att de många svåra problem som hör samman med frågan om tullförpliktelser vid smuggling måste beaktas vid reformeringen av tullproceduren och få en praktisk lösning genom särskild författningsreglering.

Departementspromemorian (7—10 §§)

Enligt departementsförslaget skall importörerna lämna en deklaration innehållande bl. a. varans statistiska nummer, uppgift om kvantitet och tullvärde samt den tull eller annan avgift som belöper på varan. Kan importören inte uppge varans nummer får han i stället lämna sådan beskrivning att varan kan klassificeras med ledning av beskrivningen. I vissa fall, bl. a. när vara införs i olika poster vid skilda tillfällen, kan preliminär deklaration förekomma.

Generaltullstyrelsen kan för särskilt fall bestämma att erforderliga uppgifter om varan skall lämnas i annan ordning än i form av tulldeklaration och kan också för särskild import föreskriva undantag från föreskrifterna om vad fullständig deklaration skall innehålla. Det påpekas att, även om deklaration ej lämnas, tulltaxeringsförfarandet i största möjliga utsträckning skall grundas på uppgifter från importören. När det gäller varor som förs in av rcsande och annan liknande privatimport förutsätts tulltaxeringen komma att tillgå på ungefär samma sätt som hittills. Det framhålls att en stor del av varorna är förhållandevis lätta att deklarerat men att besvärliga klassificeringsproblem kan uppkomma i vissa fall när det gäller att uppge varans statistiska nummer. Om en importör tidigare importerat samma vara eller fått förhandsbesked eller annan upplysning från tullverket om varans tulltaxering torde det dock ej innebära större svårigheter för honom att lämna erforderliga uppgifter.

I avvaktan på erfarenhet av den nya tullproceduren har något förslag om införande av skyldighet att anmäla fel i lämnade uppgifter ej ansetts böra framläggas i detta sammanhang.

Enligt departementspromemorian är det som nämnts i m p o r t ö r e n som skall ange varan till förtullning, avge tulldeklaration eller motsvarande uppgifter. Som importör anses den för vars räkning varan förs in, om han är bosatt här i landet, och i annat fall den som för in varan. Med hänsyn till de begränsade möjligheterna att utkräva ansvar för felaktiga uppgifter har det nämligen ansetts att uppgiftsskyldighet ej bör åläggas den som är bosatt utomlands. Fraktföraren eller motsvarande har därför ansetts böra behandlas som importör om den för vars räkning varan förs in är bosatt utomlands.

Det framhålls att varor som inköpts från utlandet i regel införs för köparens räkning men att det i viss utsträckning förekommer leveransklausuler som innebär att godset inte avlämnas till köparen förrän efter förtullningen. I dylika fall får införseln anses ske för säljarens räkning. Detta gäller vid sådana leveransklausuler som franko förtullat och ex quay (duty paid). I fråga om varor som införs utan samband med köp från utlandet bör godset oavsett äganderättsförhållandena i allmänhet anses infört för mottagarens räkning. Liksom vid köp bör emellertid införseln anses ske för avsändarens räkning om denne skall tillhandahålla varan här i riket i förtullat skick.

Beträffande tiden för anmälan till förtullning föreslås i departementspromemorian att hemtagaren skall ange varan till förtullning inom den tid generaltullstyrelsen bestämmer, dock högst 20 dagar efter det varan tagits om hand. Då varan lagras i frihamn eller på tullager skall enligt promemorian varan inom motsvarande tid anges till förtullning efter det lagringen upphört. I övrigt föreslås att anmälan till förtullning sker omedelbart.

När det gäller anlitande av ombud föreslås att generaltullstyrelsen får medge att importör lämnar tulldeklaration genom ombud som godkänts av styrelsen. Importören skall i så fall svara för sådan deklaration som om han själv avgett den om han ej inom tre veckor efter det att deklarationen avgetts lämnar ny deklaration. Lokal tullmyndighet får medge att importörs deklarationsskyldighet fullgörs av anställd hos honom som kan anses inneha förtroendeställning. Möjligheten att lämna deklaration genom ombud avser att underlätta för importör med större importverksamhet att lämna tulldeklaration. Sådan importör tvingas eljest själv eller, när det är fråga om juridisk person, genom behörig firmatecknare underteckna varje deklaration. Genom möjligheten att utse ombud kan importör bättre utnyttja tjänster som speditörer och andra uppdragstagare lämnar och få snabbare godshantering.

Det förfarande vid fastställelse av tull eller annan avgift som departementsförslaget innehåller bygger på det förfarande som f.n. förekommer på punktbeskattningens område enligt förordningen (1959: 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning och i fråga om fastställelse av mervärdeskatt enligt förordningen (1968: 430) om mervär-

deskatt. Det är närmast förfarandet vid fastställelse av mervärdeskatt som varit förebild. Det förutsätts att tulldeklarationer upprättas och att dessa inte skall behöva vara föremål för beslut i varje särskilt fall. Tulltaxeringsbeslut kan enligt förslaget vara antingen preliminärt eller slutligt. Finns anledning att avvika från en deklaration skall tullmyndigheten meddela preliminärt beslut. Detsamma gäller om tullmyndigheten vill ändra ett tidigare meddelat preliminärt beslut. Preliminära beslut kan meddelas inom ett år från den dag då varan angavs till förtullning såvida inte importören dessförinnan begärt slutligt beslut. Preliminära beslut kan ej överklagas. Eftertulltaxering kan under vissa förutsättningar ske inom fem år från nämnda dag.

Remissyttrandena

Förslaget om deklarationsskyldighetens omfattning i departementspromemorian avstyrks av remissinstanser, som representerar näringslivet. Övriga remissinstanser lämnar i huvudsak förslaget utan erinran. Kommerskollegium hävdar dock att deklarationsskyldigheten när hemtagningssystemet ej tillämpas bör kunna begränsas till vad tullagstiftningskommittén föreslagit. Generaltullstyrelsen föreslår att skyldighet införs att i efterhand anmäla felaktigheter i uppgifter som lämnats vid tulltaxeringen.

Flertalet remissinstanser lämnar förslaget om vem som skall anmäla vara till förtullning och avge deklaration utan erinran. De flesta av de instanser som närmare berört förslaget ställer sig dock kritiska härtill. Promemorians förslag rörande regleringen av ombudsförfarandet tillstyrks däremot i princip av remissinstanserna.

Av de remissinstanser som närmare berört det förfarande för fastställelse av tull och annan avgift som upptas i departementsförslaget tillstyrker riksskatteverket att förfarandet utformas i överensstämmelse med förslaget. Däremot ställer sig generaltullstyrelsen, Sveriges industriförbund m. fl. och Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening avvisande till förslaget.

Departementspromemorians förslag om eftertulltaxering lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. Sveriges speditörförbund och några handelskammare hemställer att tidsfristen för eftertulltaxering förkortas.

Deklarationsskyldighetens omfattning bör enligt *kommerskollegium* kunna begränsas till vad kommittén föreslagit för de fall där hemtagning ej är aktuell. När det däremot gäller hemtagningsgods betonar kollegiet vikten av högt ställda krav beträffande deklarationsskyldigheten med hänsyn till det värde det har från säkerhetssynpunkt att importörens kännedom om godset tas till vara. Samtidigt måste emellertid inses, fortsätter kommerskollegium, att denna kännedom vanligen i mindre mån är inriktad på sådana egenskaper hos god-

set som är avgörande från tullsypunkt och att tolkningen av olika bestämmelser, bl. a. tullvärderingarna, kan vålla stora svårigheter. En smidig och successiv anpassning av deklarationsskyldigheten till vad som kan ge det bästa resultatet anses därför erforderlig. Bestämmelserna bör utformas så att en sådan anpassning blir möjlig. Kollegiet anser väsentligt att upplysningskapaciteten hos tullverket förstärks. Eftersom förtullningen även innefattar kontroll att varan får införas och eftersom varans inköps- och ursprungsland ofta är avgörande vid tillämpningen av den allmänna importförbudskungörelsen bör enligt kollegiets uppfattning uppgift lämnas även härom. De uppgifter som enligt förslaget skall kunna avkrävas importör, bör kompletteras med uppgifter som kan erfordras för kontroll av att varan får införas. *Generaltullstyrelsen* framhåller behovet av att tullverket ges möjlighet att medge undantag från deklarationsskyldighetens omfattning.

De remissinstanser, som representerar näringslivet, avstyrker departementspromemorians förslag i förevarande del med hänvisning till vad kommittén anfört. *Sveriges industriförbund m. fl.* erinrar om att stora svårigheter kan föreligga även för särskilt utbildade tulltjänstemän att i vissa fall beräkna en varas tullvärde på rätt sätt. Det kan inte anses rationellt att föreskriva att de uppgifter importören har om varan skall transformeras till statistiskt nummer och tullvärde av honom. Tvärtom måste det anses mest rationellt och från samhällsekonomisk synpunkt riktigast att detta arbete utförs av tullverkets tjänstemän som är särskilt utbildade för ändamålet. *Sveriges hantverks- och industriorganisation* ansluter sig till de nu nämnda organisationernas yttrande.

Enligt *Stockholms handelskammare* skulle det medföra stora problem för små och medelstora företag om dessa ålades obligatorisk deklarationsplikt. Samma synpunkter anläggs av *Östergötlands och Södermanlands handelskammare*, som anser att ett införande av det föreslagna tulldeklarationsförfarandet skulle vara mycket olyckligt från en rad synpunkter. Handelskammaren anför bl. a.

Främst anser kammaren att ett överförande till näringslivet av tullverkets taxeringsuppgifter i den omfattning, som ett obligatoriskt tulldeklarationsförfarande medför, leder till ett orationellt utnyttjande av totalt tillgängliga resurser i fråga om tulltaxeringstekniskt utbildad personal. En spridning av dessa arbetsuppgifter ut på en mängd företag skulle kräva betydligt ökade totala arbetskraftresurser när det gäller sålunda utbildad personal jämfört med nuvarande ordning där tullkammarna centralt utför dessa uppgifter med rationellast möjliga utnyttjande av olika personalkategorier med varierande grad av tullutbildning. Det är sannolikt att ett införande av obligatoriskt deklarationsförfarande kommer att leda till ett överförande i betydande omfattning av tullverkets personal till industri-, handels- och speditörsföretag. En sådan utveckling kommer i första rummet att gå ut över den rådgivande och konsulterande verksamheten i tulltaxeringstekniska frågor,

som tullverket anses böra bedriva såsom en förutsättning för deklarationsförfarandets genomförande.

Handelskammaren finner inte den föreslagna möjligheten att avlämna deklaration genom anlitan av speditör som ombud vara någon lösning på de betydande problem de svenska importörerna skulle ställas inför om det föreslagna deklarationsförfarandet infördes. Liknande kritiska synpunkter framförs av andra handelskammare.

Riksåklagaren påpekar att medan tulltaxering hittills gjorts av tullmyndighet ex officio och den betalningsskyldige inte haft stora möjligheter att obehörigt påverka handläggningen man nu skapar möjligheter och frestelser för den berörda allmänheten att undandra sig förpliktelser genom oriktiga uppgifter i tulldeklaration.

När det gäller frågan om skyldighet att i efterhand anmäla felaktigheter i uppgifter som lämnats vid tulltaxeringen föreslår *generaltullstyrelsen* att sådan skyldighet införs i tullagen och att bestämmelse om straff för den som inte fullgör sådan skyldighet införs i varusmuggningslagen. Styrelsen anför följande.

Deklaration för förtullning kommer ofta att avges under förutsättningar som skiljer sig från vad som gäller vid inrikes beskattning. Detta gäller särskilt den som inte blir hemtagare utan skall avge deklaration innan godset lämnas ut till honom. Av praktiska skäl kan det inte annat än i undantagsfall förekomma att han undersöker godset innan tulldeklarationen upprättas, utan han måste basera deklarationen på de handlingar rörande godset som tillställts honom i samband med försändningen. Viktigast bland dessa är i regel fakturan. Anförda förhållande kan särskilt med hänsyn till den tidspress under vilken importproceduren ofta måste genomföras och de förhållanden i övrigt som råder vid importhandel lätt leda till att skiljaktigheter uppstår mellan avgiven deklaration och varusändningens faktiska innehåll. I en sändning kan t. ex. ha sammanförts varor upptagna på två fakturor av vilka endast en kommit mottagaren till handa vid tiden för deklarationens avgivande. Leverantören kan av misstag ha levererat större eller mindre kvantitet varor än som angetts i fakturan. Förväxling kan ha skett hos leverantören så att helt andra varor levererats än fakturan upptar. Till följd av sådana omständigheter kan avgiven deklaration objektivt sett bli felaktig eller ofullständig utan att vare sig uppsåt eller oaktsamhet kan läggas deklarenten till last.

Berörda förhållanden gör sig gällande inte bara när tulldeklaration avges utan även när godset förtullas utan deklaration på basis av handlingar som tillhandahålls för ändamålet eller uppgifter som lämnas med stöd av här avsedda slag av handlingar.

I fall då till följd av berörda förhållanden tull eller annan avgift blivit för högt beräknad får förutsättas att varuhavaren söker rättelse i vanlig ordning när han erhållit kännedom därom.

Vad härefter angår frågan om vem som skall anmäla vara till förtullning och avge deklaration hävdar *riksskatteverket* för sin del att uttrycket "importör" bör ha samma innebörd i

tullagen och förordningen om mervärdeskatt m. fl. skatteförfattningar, som tillämpas samtidigt som tullagen.

Även då varor importeras fritt förtullade bör varumottagaren — som då inte är att anse som importör — om han är registrerad som skattskyldig för mervärdeskatt kunna medges avdrag för mervärdeskatt som erlagts vid införseln och om han är registrerad som skattskyldig för punktskatter kunna uppskjuta betalningen av sådan skatt tills omsättning av varan skett inom landet.

Kammarrätten i Stockholm anser att importörsbegreppet bör omarbetas så att tveksamhet inte behöver uppstå om vem som är skyldig att avge deklaration eller betala tull. Kammarrätten anför.

Svårigheten att utforma importörsbegreppet framgår delvis av departementspromemorian och föreligger främst beträffande varor i kommission eller varor som levereras enligt klausuler, som innebär att varan skall avlämnas till köparen först efter förtullningen. Vidare lär ofta förekomma att den som säljer varor i frihamn själv ombesörjer förtullningen. I sistnämnda fall torde säljaren böra anses som importör. Vidare bör beaktas, att den "som för in varan" kan vara en svensk eller utländsk fraktförare, som efter införseln — varmed torde förstås det fysiska förändet av varan över tullområdets gräns — överlämnar varan till annan fraktförare eller till lagerhållare för tillfällig förvaring i avvaktan på transport till mottagaren. Enligt lagförslaget skall importören vara skyldig att avge tulldeklaration. Denna skyldighet bör enligt kammarrättens mening inte ligga på transportföretag, i den mån det inte är fråga om företag, som fått importörens uppdrag att vara ombud. Av lagförslaget framgår, att — ehuru det inte direkt utsagts — betalningsskyldighet i fråga om tull skall åvila importören.

Sveriges speditörförbund förordar att som importör skall anses den som vid tidpunkten för varans utlämning från tullverket eller godsvårdsföretag är legitimerad som varumottagare. Förbundet anför.

I definitionen anges "importören" som "den för vars räkning varan föres in". Vid sjötransporter förs varan av rederiet in för konossementsinnehavarens räkning. Om konossementet tecknats "till avlastarens order" och därefter indosserats in blanco, blir innehavaren av konossementet den för vars räkning rederiet för in varan. Denne är ofta en speditör som dessutom kan ha slutit själva fraktavtalet i eget namn. Vid flyg-, bil- och järnvägstransporter ställs ofta speditören som mottagare i fraktsedlarna. Så sker t. ex. alltid vid samlastning. Varan förs då av transportören in för speditörens räkning. För att regeln skall innebära vad som avses, bör importören i stället anges som "den som i anslutning till införseln avser att förfoga över varan för egen räkning".

Specialregeln för fallet, då den som enligt ovannämnda definition skulle ha varit att anse som "importör" är bosatt i utlandet, leder i den föreslagna utformningen ej heller till det avsedda resultatet. "Den som för in varan" är nämligen ofta en utländsk part, t. ex. en utländsk åkare, fartygs- eller luftfartygsägare. De praktiska svårigheter som skulle uppstå för tullverket, om sådana parter hade att fullgöra "importörens" skyldigheter i förtullningshänseende är uppenbara.

Generaltullstyrelsen förordar att skyldigheten att avge tulldeklaration åläggs den som anmäler vara till förtullning. När det gäller hemtagare bör anmälan göras av denne. Någon föreskrift om vem som i övriga fall skall göra anmälan anser styrelsen däremot inte påkallad.

Styrelsen berör först det fall då vara förs in för utlännings räkning och anser att det resultat som departementsförslaget åsyftar endast i begränsad omfattning tillgodoses genom en regel som innebär att fraktföraren eller motsvarande då skall behandlas som importör. Styrelsen fortsätter.

Införs varorna för utlännings räkning är nämligen mycket ofta även fraktföraren eller motsvarande utlännings. Fråga är om inte den föreslagna modifieringen av huvudregeln i dylika fall snarare är en nackdel än en fördel.

Vidare är det uppenbart att den föreslagna definitionen av importörsbegreppet i vissa fall skulle leda till orimligt resultat. Enligt tullagen finns nämligen olika möjligheter att uppskjuta förtullningen till långt efter det varan införts till tullområdet, t. ex. genom uppläggning på tullager eller i frihamn. Ägande- eller dispositionsrätten till varan kan under denna tid övergå till annan person. Det vore orimligt om i dylika fall rätten att ange till förtullning och skyldigheten att betala tull och andra avgifter fortfarande skulle ankomma på den tidigare ägare för vars räkning varan ursprungligen införts. Tydligt är sålunda att den föreslagna definitionen av importörsbegreppet måste göras än mer komplicerad.

Till det sålunda anförda kommer att det enligt styrelsens mening ofta är vanskligt att bedöma för vems räkning varan förs in. Härvidlag hänvisar styrelsen till vad kommittén anför.

Enligt styrelsens mening är det en bättre lösning att deklarationsskyldigheten åläggs den som anmäler varan till förtullning. Beträffande hemtagare framhålls att det i reglerna för hemtagning bör föreskrivas att hemtagaren själv skall göra sådan anmälan och att tillstånd till hemtagning lämnas först efter prövning av vederbörandes kvalifikationer. Vad åter angår den enligt styrelsen förmodligen mindre del av importen som inte blir föremål för hemtagning kan mot den av styrelsen förordade lösningen invändas att förtullningsanmälan skulle kunna göras av person som saknar tillräcklig kännedom om varan för att avge erforderlig tulldeklaration. Invändningen är dock inte av någon större tyngd, eftersom godset i dessa fall ligger kvar under tullverkets kontroll. Tullverket har sålunda möjlighet att före utlämnandet undersöka godset och göra eventuellt erforderlig utredning om dess värde exempelvis genom kontroll hos köparen.

Sveriges industriförbund m. fl., som avgett yttrande efter att ha tagit del av generaltullstyrelsens yttrande, ansluter sig till styrelsens uppfattning att den som anmäler vara till förtullning skall svara för deklaration. Organisationerna hävdar att de inte finner något behov före-

ligga att i lagen inta bestämmelse, om vem som skall anmäla gods till förtullning.

Beträffande frågan om tid inom vilken anmälan till förtullning skall ske anser *kammarrätten* att utgångspunkten för tidsfristen, inom vilken hemtagaren skall göra sådan anmälan bör närmare preciseras samt erinrar om att kommittén föreslagit att tiden skall räknas från det anmälan till hemtagning gjorts. *Statistiska centralbyrån* understryker att en tidsförskjutning på 20 dagar utan periodisering skulle innebära en ytterligare eftersläpning i den statistiska redovisningen. *Generaltullstyrelsen* förordar att frågan om tid för anmälan till förtullning helt bör regleras i tillämpningsföreskrifterna i stället för i tullagen.

Den reglering som föreslås i departementspromemorian för anlitande av ombud finner *handelskamrarna i Göteborg, Borås och Karlstad* ändamålsenlig. En liberal tillämpning synes dem angelägen. Auktoriserade speditörer bör exempelvis kunna generellt godkännas som ombud och när det gäller hos importör anställd bör rätt att som ställföreträdare underteckna deklaration i princip medges varje anställd som har importörens uppdrag, förutsett att importören är ett väl-etablerat företag med allmänt gott anseende.

Sveriges speditörförbund, som anser att godkända ombud bör anlitas både för avgivande av deklaration och i samband med tulluppbörden, förutsätter att godkännande som ombud endast lämnas till firmor och inte till fysiska personer. Däremot bör anställda hos det godkända ombudet kunna fullfölja ombudets funktioner efter medgivande av lokal tullmyndighet. Ett godkännande av fysiska personer som ombud kan föranleda betydande administrativa problem inom det företag där denne är anställd. Det är enligt förbundet självfallet ytterst angeläget att godkännande inte lämnas till andra än klart kompetenta firmor. *Generaltullstyrelsen* bör innan beslut om godkännande hänskjuta ärendet för yttrande till organisationer som företräder sådana som traditionellt ombesörjt förtullningsarbetet, dvs. *Sveriges speditörförbund*. Godkännande bör enligt förbundets mening kunna lämnas generellt — sålunda ej endast med avseende på deklarationer för viss importör — och utan territoriell begränsning. Regeln om ansvar för importör, som ej inom tre veckor beriktigar ombuds deklaration, anses i och för sig ändamålsenlig. Förbundet nämner i detta sammanhang, att ett flertal speditörsföretag redan genomfört rutiner som passar för en sådan regel. Kopia av den av speditören ifyllda varuanmälan översänds till kunden för granskning och eventuell justering.

Generaltullstyrelsen påpekar i likhet med speditörförbundet att styrelsens godkännande av ombud bör kunna ges generellt. Godkännandet bör enligt styrelsen dock eventuellt kunna lämnas med viss begränsning. Styrelsen framhåller att frågan om godkännande av ombud inte får lika stor praktisk betydelse om det i enlighet med styrelsens förslag

inte utfärdas någon bestämmelse om vem som skall anmäla vara till förtullning.

Genom den föreslagna regeln att importören inom angiven tid skall svara för deklarationen som om han själv avgett den har enligt *kommerskollegiums* uppfattning ökad klarhet skapats om ansvarsförhållandet jämfört med kommittéförslaget och säkerheten borde kunna vinna på att det blir den som bäst känner till importgodset som kommer att ansvara för deklarationen. Det oaktat känner kollegiet sig ej övertygat att ombudsförfarandet ger en tillfredsställande säkerhet när fråga är om hemtaget gods. För att importörens ansvar i sammanhanget skall bli reellt bör i vart fall krävas att ombudet åläggs att ge importören del av sin deklaration. Ett förslag av ett par handelskammare att speditör skall få helt träda i importörs ställe anser sig kollegiet däremot ej kunna tillstyrka.

Under förutsättning att den som anmäler vara till förtullning skall svara för deklarationen bedömer *Sveriges industriförbund m. fl.* att den föreslagna tidsfristen — tre veckor — för rättelse av deklaration, som lämnats genom ombud, är tillräcklig.

För *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* framstår det föreslagna straffansvaret som orimligt. Enligt handelskammaren förefaller det nämligen föga troligt att de importörer, som på grund av bristande tulltekniska kunskaper och personalresurser tvingas anlita speditörer vid förtullningen, skulle vara i stånd att inom tre veckor korrigera sina speditörers eventuellt begångna fel i tulldeklarationerna. Handelskammaren föreslår vidare att även deklaration som lämnas av ombud för importör får undertecknas av anställd i förtroendeställning hos ombudet. Att så bör få ske anser också andra remissinstanser.

Som förut nämnts lämnar *riksskatteverket* departementspromemorians förslag om förfarandet för fastställelse av tull och annan avgift utan erinran. Verket konstaterar att det system som tillämpas i fråga om mervärdeskatt vid omsättning inom landet fungerat tillfredsställande och bl. a. medfört att fel i beskattningen kunnat rättas utan att besvärsförfarandet behövt tillgripas.

Liksom flertalet övriga remissinstanser avstyrker *generaltullstyrelsen* förslaget. Styrelsen föreslår i stället att det system med omtulltaxering som föreslagits av tullagstiftningskommittén införs. Detta system är enligt styrelsens bestämda åsikt klart att föredra. Styrelsen framhåller att förhållandena i mycket är annorlunda vid import än vid den inrikes beskattningen och anför bl. a. följande.

Det kan sålunda förutses att en inte obetydlig del av importen kommer att tulltaxeras utan deklaration och att avlämnad deklaration med tillämpning av föreslagna och nödvändiga dispensmöjligheter ej sällan kommer att vara ofullständig. I dylika fall måste tullmyndigheten fatta beslut om tulltaxeringen. Beträffande den del av importen som kommer att tulltaxeras efter fullständig deklaration, får man räkna med en

viss felprocent beträffande deklarationerna. I vilken omfattning detta blir fallet är svårt att förutse men det torde inte vara orealistiskt att räkna med att fel av beskaffenhet att böra rättas kan föreligga beträffande 10 % av antalet sändningar. Det skulle förorsaka stora olägenheter att låta ett så osäkert material ligga till grund för tulluppbörd och handelsstatistik och göra erforderliga korrekationer i efterhand. Man kan därför knappast underlåta att göra en viss kontroll av deklarationerna redan i samband med inlämnandet. För att slippa en mera omfattande kontroll på senare stadium torde det i regel vara mest praktiskt att göra kontrollen i samband med inlämnandet så noggrann att man kan meddela ett tulltaxeringsbeslut. Förutsättning härför finns på ett helt annat sätt när det gäller tulldeklarationer än vad fallet är med skattedeklarationer, då de förra till skillnad från de senare förutsätts vara åtföljda av fakturor och liknande handlingar till styrkande av riktigheten.

Under angivna förhållanden har man knappast möjlighet att tillämpa det system med "spontan" inbetalning av deklarerat belopp som gäller beträffande punktskatter och mervärdeskatt. I departementsförslaget har också förutsatts att detta inte skulle tillämpas i fråga om kreditvaruhavare, vilka även i fortsättningen torde komma att svara för den helt övervägande delen av importen. Tull och andra avgifter skulle beträffande kreditvaruhavare betalas först sedan beloppen påförts vederbörande i särskild tullräkning såsom f. n. sker. Beträffande kontantbetalande deklaranter torde det vara i ännu högre grad påkallat att betalning sker först sedan avgiftsbeloppen fastställts och påförts vederbörande. Vad nu anförts innebär också att man inte kan ha någon nytta av den för punktskatter och mervärdeskatt gällande regeln att preliminärt beslut skall anses fattat i och med avgivandet av deklarationen. Tvärtom synes en regel av denna innebörd för importens vidkommande vara ägnad att skapa förvirring.

I motsats till vad departementspromemorian förutsätter har man sålunda att räkna med att tullmyndigheten måste fatta beslut om tull och annan avgift i varje särskilt fall.

I likhet med tullagstiftningskommittén anser generaltullstyrelsen det vara angeläget att felaktiga beslut kan rättas utan omgång. Detta kan naturligtvis tänkas ske genom det i departementspromemorian efter mönster från skatteområdet föreslagna systemet med preliminära beslut. Tillämpning av detta system på tullområdet skulle emellertid enligt styrelsens uppfattning vara förenad med betydande olägenheter. Beslut om tull och annan införselavgift måste sålunda, framför allt med hänsyn till klassificeringsproblemen, i regel anses vara behäftat med betydligt större osäkerhet än fastställelsen av förut berörda skatter. Man får därför räkna med att även varuhavare, som inte avser att anföra besvär, i stor utsträckning kommer att begära slutligt beslut för att därigenom förkorta den tid under vilken krav på högre avgift kan resas. Många kommer förmodligen att göra det redan i deklarationen, andra sedan de fått del av tullmyndighetens preliminära beslut. Detta kommer att förorsaka mycket administrativt besvär. Vidare medför det extra omgång för såväl tullverket som varuhavaren att slutligt beslut först

måste begäras och meddelas innan besvär kan anföras. Detta blir särskilt påtagligt om varuhavare, vilket inte sällan torde komma att inträffa, anför besvär över preliminärt beslut, oaktat sådant beslut ej får överklagas.

Styrelsen har i övrigt inte något att erinra mot att de särskilda reglerna för uttagande av tull och annan avgift vid underdebitering på grund av oriktiga uppgifter av varuhavaren getts formen av bestämmelser om eftertulltaxering i stället för förlängd besvärstid som kommittén föreslagit.

Kommerskollegium har ej heller något att erinra mot förslaget om eftertulltaxering.

Sveriges industriförbund m. fl. är av samma uppfattning som generaltullstyrelsen och hemställer att ett system med omtulltaxering ersätter de bestämmelser departementsförslaget innehåller om fastställelse av tull och annan avgift. Det framhålls att förslaget förutsätter att fullständiga deklarationer avlämnas och att dessa inte skall behöva bli föremål för beslut i varje särskilt fall. Om emellertid, som näringslivsorganisationerna föreslagit, endast partiella deklarationer skall behöva lämnas, måste tullmyndigheten fatta beslut om tulltaxeringen. Även om fullständiga deklarationer i princip skulle föreskrivas måste i åtskilliga fall dispenser från bestämmelserna lämnas. Också i dessa fall måste då beslut om tulltaxeringen fattas. Industriförbundet och de övriga organisationerna anför vidare synpunkter som överensstämmer med vad generaltullstyrelsen anfört i denna del.

Till de nu nämnda organisationernas yttrande ansluter sig Sveriges hantverks- och industriorganisation.

Sveriges speditörförbund, Skånes handelskammare samt handelskammarna i Göteborg, Borås och Karlstad anser att den tid av fem år inom vilken eftertulltaxering föreslås kunna ske är för lång och föreslår två år i stället. *Speditörförbundet* menar att det är oriktigt att i detta sammanhang dra en parallell till skatteförfattningarna. Vid tulltaxeringen uppkommer nämligen problem av helt annan art. Svåra avvägningsfrågor kan t. ex. uppkomma vid fastställande av varans tullpliktiga värde och dessa bör ej hållas svävande under så lång tid som fem år.

Departementschefen

Utvecklingen på tulltaxeringsområdet har, som framgått av det tidigare anförda, lett till att tulltaxeringen numera endast i mindre omfattning grundas på undersökning av godset från tullverkets sida. Det har blivit nödvändigt att i betydande omfattning verkställa taxeringen på grundval av handlingar som företes eller uppgifter som lämnas av dem som har hand om importen. De reformer i fråga om tullproceduren som jag i det föregående förordat nödvändiggör att denna ordning mås-

te tillämpas i än större omfattning. Samtidigt uppställer sig krav på en reglering av frågan hur dessa uppgifter skall lämnas, närmast i form av något slags deklaration. Hiurom har i stort sett enighet rått vid remissbehandlingen.

Tullagstiftningskommittén har för sin del ansett att tulltaxeringen i största möjliga utsträckning bör grundas på uppgifter som lämnas av importören och att godsundersökning bör komma i fråga för kontroll endast i särskilda fall och då det inte utan avsevärd olägenhet går att få erforderliga uppgifter om varan på annat sätt. Enligt kommittén bör importören därför i en skriftlig varuanmälan lämna sådana uppgifter om varans beskaffenhet att dess klassificering enligt gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning kan bestämmas. Vidare skall i stort sett i överensstämmelse med gällande ordning lämnas sådana uppgifter som erfordras för fastställande av varornas tullpliktiga värde eller kvantitet. I vissa fall skall det härvid vara tillräckligt att importören hänvisar till faktura eller andra handlingar med uppgifter om varan. Undantagsvis skall kompletterande muntliga uppgifter få lämnas. I fråga om mer sporadisk import har kommittén ansett det rimligt att i allmänhet inte fordra andra uppgifter än sådana som är tillgängliga hos importören. Kommitténs ståndpunkt är i övrigt att de lämnade uppgifternas anpassning för tulländamål, dvs. angivandet av det statistiska numret och uträknandet av det tullpliktiga värdet, bör verkställas av tullverket, i den mån importören inte finner det praktiskt att själv utföra detta arbete.

I departementspromemorian föreslås som huvudregel att importören skall lämna en deklaration innehållande bl. a. varans nummer enligt tulltaxa och statistisk varuförteckning, kvantitet och tullvärde samt den tull eller annan avgift som belöper på varan. Kan importören inte uppges varans nummer får han enligt förslaget i stället lämna sådan beskrivning att varan kan klassificeras med ledning av beskrivningen. I vissa fall, bl. a. när vara införs i olika poster vid skilda tillfällen, kan preliminär deklaration förekomma. Generaltullstyrelsen kan för särskilt fall bestämma att erforderliga uppgifter om varan skall lämnas i annan ordning än i form av tulldeklaration och kan också för särskild import föreskriva undantag från föreskrifterna om vad fullständig deklaration skall innehålla. Det påpekas att tulltaxeringsförfarandet, även om deklaration ej lämnas, i största möjliga utsträckning skall grundas på uppgifter från importören. När det gäller varor som förs in av resande och annan liknande privatimport förutsätts tulltaxeringen komma att tillgå på ungefär samma sätt som hittills.

Vid remissbehandlingen har meningarna i deklarationsfrågan främst brutit sig när det gäller deklarationsskyldighetens omfattning. De remissinstanser som företräder näringslivet avstyrker det i promemorian framlagda förslaget och förordar i stället tullagstiftningskommitténs förslag. Övriga remissinstanser lämnar i huvudsak förslaget i promemorian

utan erinran. Deklarationsskyldigheten bör dock enligt kommerskollegium i de fall då hemtagning inte är aktuell kunna begränsas till vad tulllagstiftningskommittén föreslagit. Generaltullstyrelsen framhåller för sin del behovet av att tullverket ges möjlighet att medge undantag från deklarationsskyldigheten.

I remissyttrandena hävdas sålunda å ena sidan att deklarationen kan och bör vara fullständig och alltså innehålla såväl ett klart angivande av varans art och klassificering som uppgift om det värde på vilket tull eller annan avgift skall beräknas samt avgiftssats och på varan belöpande tull och andra avgifter. Deklarationen skall sålunda vara klar för beslut om tulltaxering. Å andra sidan hävdas att deklarationen varken kan eller behöver innehålla mer än en för tulltaxeringen tillräcklig beskrivning av varans art, eventuellt med hjälp av faktura och de uppgifter som kan fordras för beräkning av tullvärde m. m. Argumenteringen för att deklarationen görs så fullständig som möjligt är förhållandevis klar och entydig. Ett sådant deklarationssystem skulle, framhåller man, möjliggöra en effektiv rationalisering av tullverkets arbete. Det hävdas också att det större ansvar för importörerna, som denna ordning innebär, gör det lättare att införa den tidigare berörda snabba hemtagningen av gods och därmed underlätta en mer rationell godshantering. Argumenten mot ett fullständigt deklarationssystem är svårare att värdera. Detta betyder inte att de är av mindre vikt. Det hävdas att svårigheterna såväl att klart identifiera varorna för tulltaxeringen som att fastställa det tullpliktiga värdet är så stora att det inte kan begäras att importörerna skall påta sig ansvaret för uppgifterna. Man menar också att ett krav på fullständig deklaration skulle, även om svårigheterna kan övervinnas, förorsaka importörerna betydande merarbete och kostnader.

Vad beträffar möjligheterna för dem som har hand om importen att fullgöra en deklarationsskyldighet som innefattar såväl varuklassificering och beräkning av tullvärdet som ett angivande av tull och andra avgifter som belöper på varorna torde det i det kanske övervägande antalet fall inte föreligga några större svårigheter. De flesta varor är relativt lätta att klassificera. Tullvärdet är i de flesta fall detsamma som varans inköpspris. För många importörer är det fråga om upprepad import av samma varuslag och företagen har ofta en betydande, på många års verksamhet grundad erfarenhet i hithörande frågor. Samtidigt måste emellertid konstateras att varuklassificeringen i många fall är mycket svår även för utbildad expertis och att tullvärdets fastställande ibland måste grundas på invecklade rättsliga och ekonomiska bedömningar.

Efter övervägande av de nu berörda förhållandena och med beaktande av önskemålet om en fortsatt rationalisering av tullarbetet har jag stannat för förslaget att en i princip fullständig deklaration bör krävas.

Stor hänsyn måste dock uppenbarligen tas till de obestriddliga svårigheter med en sådan deklarationsplikt som framhållits från näringslivets sida, oavsett att straffansvar enligt varusmuggningslagen endast kan komma i fråga vid uppsåt eller grov oaktsamhet. Tullmyndigheterna bör därför få rätt att medge lättnader i kravet på deklarationens fullständighet eller, om skäl därtill föreligger, tillåta att erforderliga uppgifter lämnas på annat sätt än i form av deklaration. Tullmyndigheterna bör också kunna medge att preliminär deklaration får avges om slutlig deklaration inte kan lämnas omedelbart. Nu berörda lättnader i kraven på deklarationspliktens omfattning bör enligt min mening medges generöst under en relativt lång övergångsperiod.

. Det bör ankomma på tullverket att se till att en smidig och successiv anpassning till det nya förfarandet blir möjlig. Tullverket bör givetvis i största möjliga utsträckning stå importörerna till tjänst med upplysningar i samband med deklarationernas upprättande. Under övergångstiden synes det också påkallat, som flera remissinstanser påpekat, att tullverket genomför en allmän informationsverksamhet rörande den nya tullproceduren. I detta sammanhang vill jag också nämna att jag i ett senare avsnitt kommer att föreslå att generaltullstyrelsens befogenheter att meddela förhandsbesked utvidgas.

Med den ordning jag här förordat finner jag inte skäl att göra någon skillnad i bestämmelserna mellan hemtagare och andra. Deklarationsplikt bör dock inte gälla beträffande varor som förs in av resande och annan liknande privatimport. Tulltaxeringen bör här tillgå i huvudsak på samma sätt som f. n.

Jag vill här tillfoga endast ett par detaljanmärkningar. När det gäller angivande av varunummer i deklarationen bör i tullagen endast krävas antingen varans nummer i tulltaxan eller varans statistiska nummer enligt tullverkets arbetstaxa. Skyldigheten att i övrigt lämna uppgift för statistiskt ändamål bör lämpligen regleras i annan ordning. Vidare måste som bl. a. jordbruksnämnden och kommerskollegium framhåller sådana uppgifter lämnas som behövs med hänsyn till gällande regleringar med avseende på importen. Vad särskilt gäller jordbruksprodukter m. m. kan påpekas att rätt avgiftssats som regel endast kan anges, om det statistiska numret är känt. Någon valfrihet i fråga om angivande av nummer föreligger därför inte i sådana fall utan det statistiska numret måste anges.

Vem som skall vara skyldig att avge deklaration sammanhänger med vem som skall ange vara till förtullning. Tullagstiftningskommittén, som inte funnit påkallat att närmare reglera vem som skall ange vara till förtullning, förordar att importören skall vara deklarationsskyldig, dock utan att närmare bestämma importörsbegreppet. Enligt departementspromemorian skall importören såväl ange vara till förtullning som avge

deklaration. Som importör anses härvid den för vars räkning varan förs in, om han är bosatt här i landet, och i annat fall den som inför varan.

Vid remissbehandlingen av departementspromemorian har flera remissinstanser ställt sig kritiska till bestämningen av importörsbegreppet. Riksskatteverket förordar att uttrycket importör ges samma innebörd i tullagen och förordningen om mervärdeskatt m. fl. skatteförfattningar, som tillämpas samtidigt som tullagen. Flera remissinstanser, bl. a. generaltullstyrelsen och representanter för näringslivet, har anslutit sig till tullagstiftningskommittén i frågan vem som skall anmäla vara till förtullning och sålunda inte funnit behov föreligga av närmare bestämmelser härom. De förordar vidare att den som anmäler vara till förtullning även skall vara deklarationsskyldig.

För egen del finner jag vissa fördelar vara att vinna med denna sistnämnda lösning. Jag förordar sålunda att deklaration skall avgas av den som anger vara till förtullning. Någon närmare föreskrift om vem som skall vara skyldig att ange vara till förtullning synes inte påkallad. När det gäller hemtagaren bör dock föreskrivas att denne skall vara skyldig att ange vara, som tagits hem, till förtullning.

Beträffande frågan om tidpunkten för anmälan till förtullning och deklaration föreslås i departementspromemorian att hemtagare skall få ange varan till förtullning och deklarera inom den tid generaltullstyrelsen bestämmer, dock högst 20 dagar efter det varan tagits om hand. Förslaget överensstämmer i princip med vad tullagstiftningskommittén föreslagit och har i stort sett inte mött någon erinran vid remissbehandlingen. Jag kan i sak ansluta mig till förslaget. Den tid, inom vilken vara senast skall anges till förtullning, bör i regel inte överstiga 20 dagar. I särskilda fall kan emellertid en något längre tidsfrist behövas. Viss längsta tid bör därför ej fastslås i lagen. I övrigt bör vara anges till förtullning och deklareras omedelbart eller om den förvaras i frihamn, på tullupplag eller tullager innan förvaringen upphör.

Både enligt kommittéförslaget och enligt departementspromemorian skall ombud kunna anlitas vid avgivande av deklaration. De flesta remissinstanserna har också ansett att en sådan möjlighet bör finnas. Jag delar denna uppfattning. Skall någon få använda sig av ombud för att ange vara till förtullning och deklarera för den, måste regeln dock vara att han svarar för att uppgifterna i deklarationen är riktiga. I departementspromemorian föreslås att importören skall svara för deklarationen som om han själv avgett den, såvida han inte inom tre veckor efter det deklarationen avgetts lämnar ny deklaration. Remissinstanserna har i huvudsak lämnat detta förslag utan erinran. Tanken bakom förslaget, vilken jag finner vara riktig, är att den som lämnar deklaration genom ombud skall vara skyldig att inom angiven tid rätta sådana oriktiga uppgifter i deklarationen, som kan föranleda att tull eller annan införselavgift undandras statsverket eller att vara införs i strid mot förbud. Om han

åsidosätter denna skyldighet, skall han kunna fällas till ansvar enligt varusmugglingslagen. I tullagen bör därför upptas en bestämmelse om skyldighet att företa rättelse. Den häremot svarande sanktionsbestämmelsen bör ha sin plats i varusmugglingslagen. Till frågan om ändring i varusmugglingslagen återkommer jag senare. Speditörer och andra, som anlitas som ombud, bör vara godkända av generaltullstyrelsen. Ombuden bör på det sätt generaltullstyrelsen föreskriver överlämna kopia av avgivna deklarationer till sina uppdragsgivare.

Vid sidan av det nu nämnda ombudsförfarandet bör finnas möjlighet för tullmyndighet att medge att tulldeklaration lämnas av någon som är anställd hos den deklarationsskyldige och som kan anses inta förtroendeställning hos denne eller — om deklaration lämnas genom sådant ombud som nyss nämnts — av någon som innehar sådan anställning hos ombudet.

I departementspromemorian föreslås inte någon bestämmelse om skyldighet att anmäla i efterhand upptäckta bristfälligheter i deklaration eller andra uppgifter som lämnats till ledning för förtullningen. Att förslag till en sådan bestämmelse ej framlagts har motiverats med att erfarenhet av den nya tullproceduren bör avvaktas. Tullagstiftningskommitténs förslag innebär däremot att en skyldighet i nu berörda hänseenden införs och enligt generaltullstyrelsens uppfattning är detta nödvändigt. Till stöd för sin uppfattning har styrelsen bl. a. åberopat att det, med hänsyn till den tidspress under vilken importproceduren ofta måste genomföras, lätt kan inträffa att uppgift som lämnats om vara i deklaration eller annan handling, på grund varav tulltaxering sker, efteråt visar sig oriktig utan att uppsåt eller oaktsamhet kan läggas uppgiftslämnaren till last. Leverantören har t. ex. levererat större kvantitet än som angetts i den faktura på vilken deklarationen grundar sig.

Vad kommittén och generaltullstyrelsen anfört förtjänar beaktande och jag förordar därför att en bestämmelse av angivet slag införs. Även om en sådan bestämmelse främst har betydelse i de fall där hemtagningsförfarandet ej tillämpas bör den gälla även vid hemtagning. Det bör påpekas att i de fall där godkänt ombud anlitas den tidigare berörda regeln om skyldighet att företa rättelse bör gälla i första hand.

Förutsättning för anmälningsskyldighet bör vara att uppgiften föranlett eller kan föranleda att tull eller annan avgift undandras statsverket eller att vara införts i strid mot införsselförbud. Anmälan bör ske inom viss tid, som lämpligen kan bestämmas till två veckor från den dag då förhållandet upptäckts. En sådan anmälningsskyldighet bör dock inte gälla i fråga om förhållande som upptäcks lång tid efter det beslut varigenom tull eller annan avgift för varan fastställts. Som generaltullstyrelsen föreslagit bör skyldigheten således ej gälla om tiden gått ut för anförande av besvär över beslutet. Styrelsen har också föreslagit att underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet sanktioneras

genom en bestämmelse i varusmugglingslagen. För min del finner jag det vara tillräckligt att underlåtenhet att göra anmälan regelmässigt föranleder ansvar för tullförseelse. Den för vars räkning vara införts bör vara anmälningsskyldig, oavsett om han låtit annan — t. ex. en speditör — ange varan till förtullning och deklarerat för den. Helt naturligt bör i detta sammanhang den som förvärvat vara i förtullat skick från utlandet jämföras med den för vars räkning vara införts och således också vara anmälningsskyldig under angivna förutsättningar.

Tullmyndigheterna meddelar varje år ett mycket stort antal tulltaxeringsbeslut. Det sammanlagda antalet sådana beslut uppgår till avsevärt över två miljoner varje år. Tullmyndigheterna måste arbeta under avsevärd tidspress. Med hänsyn härtill är det oundvikligt att fel då och då uppstår vid tulltaxeringen. Det finns därför behov av ett förfarande enligt vilket fel kan rättas på ett enkelt sätt. Samtidigt måste förfarandet vara förenligt med kravet på rättssäkerhet. Kommittén har föreslagit att tullmyndighet erhåller en generell befogenhet att inom viss tid verkställa omtulltaxering. I departementspromemorian föreslås i stället ett förfarande för fastställelse av tull och annan införselavgift vars närmaste förbild varit det förfarande för fastställelse av mervärdeskatt som regleras i förordningen om mervärdeskatt. Remissinstanserna, bl. a. generaltullstyrelsen, Sveriges industriförbund och andra företrädare för näringslivet, har i huvudsak anslutit sig till kommitténs förslag i denna del. Jag för min del är närmast böjd att ansluta mig till denna ståndpunkt.

Det system med preliminära och slutliga beslut som tillämpas för mervärdeskatten och som visat sig fungera väl kan möjligen visa sig mindre lämpligt när det gäller att fastställa tull och annan införselavgift. Behovet av ett enkelt rättseffektförfarande kan tillgodoses genom ett förfarande för omtulltaxering. En sådan ordning kan användas vid både för högt och för lågt uttag av tull eller annan avgift och såväl efter framställning av enskild part som på tullmyndighetens eget initiativ. Har tull eller annan avgift tagits ut med för lågt belopp kräver rättssäkerheten att fråga om omtulltaxering ej får väckas långt efter det att det ursprungliga tulltaxeringsbeslutet meddelades. Det synes rimligt att sådan fråga måste väckas inom samma tid som skall gälla för anförande av besvär mot beslutet. Har tull eller annan avgift tagits ut med för högt belopp synes det vidare rimligt att enskild part inom besvärstiden har möjlighet att antingen begära omtulltaxering eller anföra besvär. Av 15 § förvaltningslagen (1971: 290) följer att omtulltaxeringsbeslut regelmässigt ej får meddelas utan att den enskilde parten fått tillfälle att yttra sig.

Den tid inom vilken omtulltaxering sålunda bör kunna ske kan inte gälla för det fall att ingen eller för låg tull eller annan avgift utgått på grund av att oriktiga eller bristfälliga uppgifter lämnats i tulldeklaration eller motsvarande handling. I departementspromemorian föreslås med tanke på sådana fall att eftertulltaxering skall kunna ske inom fem år

från den dag då vara angavs till förtullning. Förslaget i promemorian är utformat med utgångspunkt i bestämmelserna om efterbeskattning i förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning och förordningen om mervärdeskatt. Remissinstanserna har i och för sig ej haft något att erinra mot att möjlighet till eftertulltaxering införs i tulllagen men några av dem anser att tiden inom vilken eftertulltaxering skall få ske — fem år — är för lång. För min del anser jag att det inte finns anledning att på tulltaxeringsområdet ha en ordning som avviker från vad som gäller på skatteområdet i övrigt. Eftertulltaxering bör därför kunna ske under motsvarande förutsättningar som efterbeskattning.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att generaltullstyrelsen berört vissa problem i fråga om skyldighet att erlagga tull och andra avgifter när varusmuggling förekommit. Eftersom dessa problem inte har varit föremål för närmare utredning anser jag att de ej kan lösas i förevarande sammanhang.

Införandet av den nya tullproceduren, främst deklarationssystemet, kommer givetvis också att beröra insamlingen av uppgifter för utrikeshandelsstatistiken. Detta problem har också berörts i olika remissyttranden. Statistiska centralbyrån har framhållit nödvändigheten av att statistikens krav på korrekta och aktuella primäruppgifter beaktas och kommerskollegium har påpekat att det föreslagna hemtagningssystemet kan öka riskerna för fel i handelsstatistiken. Även statens jordbruksnämnd har framfört liknande synpunkter. Jag vill här endast understryka att de nu berörda frågorna bör ägnas särskild uppmärksamhet och att lämpliga åtgärder får vidtas om det visar sig påkallat.

Uppbörd och återbetalning av tull och annan införselavgift

Gällande ordning

Varken tulltaxeringsförordningen eller tullstadgan innehåller uttrycklig föreskrift om vem som är skyldig att erlagga tull och annan införselavgift. I 156 § tullstadgan förutsätts emellertid att skyldigheten åvilar varuhavaren. Enligt första stycket i paragrafen åligger det varuhavaren att utan anfordran till tullverket betala tull och annan införselavgift som han skall erlagga. Med varuhavare förstås enligt 8 § tullstadgan den som på grund av äganderätt eller eljest är berättigad att förfoga över vara. Vem som äger förfoga över vara bestäms i allmänhet av frakträttsliga regler. Mycket ofta är varuhavaren en speditör.

I samband med införseln av vara uppbär tullverket olika punktskatter. I punktskatteförfattningarna anges vanligen att skattskyldig är den för vars räkning införseln äger rum. När det gäller sådan mervärdeskatt som tullverket uppbär föreskrivs däremot i 58 § första stycket förordningen om mervärdeskatt att skattskyldig är den som i

tullhänseende är att anse som varuhavare. Den för vars räkning en vara förs in (importören) är ofta en annan än varuhavaren. För vems räkning en vara skall anses införd beror i praxis på den leveransklau-sul som tillämpas. Vanligen är det köparen men det kan också vara säljaren. Skatten påförs likväl alltid varuhavaren. Detta sker med stöd av en föreskrift, som regelmässigt finns i skatteförfattningarna och som innebär att skatten vid införsel skall fastställas och uppbäras i den ordning som gäller för tull.

Enligt 152 § första stycket tullstadgan får gods som förtullas ej ut-bekommas från tullverket förrän tull och annan införselavgift för god-set, som tullverket uppbär, samt utgående anståndspenningar har erlagts eller deponerats. Den tullsedel som utfärdas efter verkställd tulltaxering utgör räkning på fastställda tull- och avgiftsbelopp. Enligt 157 § tull-stadgan får betalningen ej uppskjutas längre tid än 40 dagar eller, om tulldeklaration avgetts, 55 dagar från den dag som enligt 168 och 169 §§ tullstadgan är utgångspunkt för anståndstiden, dvs. i allmänhet den dag då godset mottagits av vederbörande tullanstalt. Har anståndstiden över-skridits skall godset enligt 160 § tullstadgan försälgas så snart det kan ske på offentlig auktion eller, då särskilda skäl finns, på annat sätt som generaltullstyrelsen prövar lämpligt. Om godset lämnats ut mot depo-sition kan i stället det utestående avgiftsbeloppet tas ut av depositionen. Redan innan anståndstiden gått ut gäller dock enligt 158 § att om betal-ning inte sker senast på femtonde dagen före anståndstidens slut an-ståndspenningar efter nämnda dag skall erläggas med 1/5 % av avgifts-beloppet per dag. Anståndspenningar utgår dock ej om beloppet depo-nerats. Den egentliga kredittiden är därför endast 25 dagar eller, om tulldeklaration avgetts, 40 dagar. Särskilda regler gäller till förhind-rande av att varuhavaren drabbas av anståndspenningar på grund av omständigheter över vilka han inte ansetts kunna råda samt även eljest på grund av att frågan om godsets behandling varit föremål för sär-skild prövning hos tullverket eller annan myndighet. Dessa bestämmel-ser tillämpas även vid förtullning i frihamn men utgångspunkten för anstånds- och kredittiden är då normalt den dag då tullsedel utfär-das eller godset dessförinnan förts bort från frihamnen.

Systemet innebär, att varje tullsedel är en fristående räkning vars förfallodag (bortsett från förhållandena i frihamn) är oberoende av tiden för räkningens utställande. En varuhavare, som regelbundet har att ombesörja ett större antal förtullningar, har därför att betala ett stort antal räkningar med varierande förfallodag. Förfarandet har på grund därav ansetts vara arbetskrävande och tungrott för såväl varu-havaren som tullverket.

Genom kungörelsen (1969: 473) om uppbörd av tull och annan in-förselavgift från kreditvaruhavare har införts en ny betalningsproce-dur för sådana som av generaltullstyrelsen registrerats som kreditvaru-

havare. Statlig myndighet registreras efter anmälan till generaltullstyrelsen, och annan än statlig myndighet efter ansökan hos styrelsen.

I samband med ansökan skall ställas av generaltullstyrelsen godtagen säkerhet för erläggande av tull, införselavgift m. m. Styrelsen får medge registrering utan att säkerhet ställs, när det gäller betalning av mervärdeskatt eller när det i annat fall föreligger skäl därtill. Undantaget för mervärdeskatt har kommit till för att göra importen mera likställd med köp inom landet. Säkerhet skall bestå av sådan borgen av bank eller försäkringsbolag eller värdehandling som generaltullstyrelsen anser betryggande. I den omfattning och under de förutsättningar styrelsen bestämmer kan som säkerhet godtas öven gods som är upplagt på tullnederlag.

Kreditvaruhavare får vid förtullning av godset liksom tidigare tullsedel eller motsvarande debiteringshandling. Denna handling utgör dock inte som för andra varuhavare samtidigt räkning på utgående avgifter för godset. I stället får kreditvaruhavaren tre gånger i månaden per post en tullräkning från generaltullstyrelsen. Denna räkning upptar de avgifter som under en tiodagarsperiod påförts kreditvaruhavaren vid landets olika tullanstalter.

Tullräkningarna framställs på datamaskincentral för administrativ databehandling (DAFA) efter förarbete hos generaltullstyrelsen. De distribueras till varuhavarna omkring 12 dagar efter utgången av varje tullräkningsperiod. Betalning skall ske senast 10 eller, om tulldeklaration avgetts, 25 dagar efter tullräkningens utställningsdag. I de 10 dagarna skall inte inräknas lördagar eller sön- och helgdagar, varför den verkliga betalningsfristen i detta fall vanligen kan sägas utgöra 14 dagar. Betalning skall ske genom insättning på särskilt postgirokonto. Sker ej betalning inom föreskriven tid, har varuhavaren att erlægga ränta efter 9 % per år, dock minst 10 kr. Generaltullstyrelsen får avstå från ränta, om dröjsmålet med betalningen är ringa eller särskilda skäl eljest föreligger.

Förfarandet medför jämfört med tidigare en avsevärd förlängning av kredittiden för dem som använder förfarandet.

Fördröjs av någon anledning tullsedelns färdigställande, förlängs kredittiden i motsvarande mån. Fördröjningen kan bl. a. bero på att varuhavaren inte presterar erforderlig utredning. Bl. a. för att förhindra att kredittiden förlängs på ett otillbörligt sätt har man infört ett system med preliminär debitering. Kan tull eller annan införselavgift för gods, som kreditvaruhavare anmäler till förtullning, ej fastställas inom 25 dagar från den dag då godset mottagits av tullanstalten, får kreditvaruhavaren preliminärt påföras ett belopp som beräknas motsvara de avgifter som högst kommer att påföras för godset. Preliminärt påfört belopp tas upp på tullräkning och räknas kreditvaruhavaren till godo, när avgifterna slutligt fastställts.

Kommittéförslaget

Kommittén föreslår, att skyldigheten att erlägga tull åläggs den som anmäler godset till förtullning eller hemtagning. I princip bör denna regel gälla även beträffande skyldigheten att erlägga andra skatter och avgifter i samband med införseln.

Kommittén framhåller att det föreligger större behov än tidigare av att klart definiera vem som är skyldig att erlägga tullen eftersom tullverket enligt kommitténs förslag till tullprocedur normalt inte kommer att hålla godset som säkerhet för tullen. Förslaget innebär vidare, att det nuvarande begreppet "varuhavare" inte längre får samma betydelse som tidigare i förhållande till tullverket. Enligt förslaget skall ett privat godsvårdsförfarande införas. Vem som är berättigad att förfoga över godset blir då en fråga för godsvårdaren och inte för tullverket (annat än eventuellt i egenskap av godsvårdare). Påförandet av tullen bör inte lämpligen grundas på det avgörande beträffande dispositionsrätten som träffats av en privat godsvårdare. Att anordna särskild prövning av frågan från tullverkets sida skulle innebära ett avsevärt dubbelarbete. Kommittén anser därför, att skyldigheten att erlägga tullen inte bör åläggas varuhavaren (enligt nuvarande definition av begreppet).

Det ligger då nära till hands att lägga skyldigheten att betala tullen på "den för vars räkning införseln äger rum". I praktiken erbjuder detta emellertid vissa svårigheter. Beträffande andra transaktioner än köp kan det sålunda ofta vara svårt att avgöra innebörden av det citerade uttrycket. Vidare har det visat sig, att det vid köp kan förekomma avtal som är oklara i de hänseenden som har betydelse i detta sammanhang. I alla händelser skulle ett stadgande om betalningsskyldighet för "den för vars räkning införseln äger rum" kräva en omsorgsfull prövning av denna fråga från tullverkets sida beträffande varje särskild införsel. Liknande prövning sker visserligen redan nu i viss utsträckning, t. ex. för avgörande av vem som skall avge s. k. värdeförsäkran, men denna prövning behöver med hänsyn till ändamålet i allmänhet inte göras så ingående.

Enligt kommitténs uppfattning får det anses mest rationellt att knyta skyldigheten att erlägga tullen till viss fas i själva tullproceduren. Eftersom tull normalt tas ut endast beträffande gods, som anmäls till förtullning, synes det vara lämpligast att i princip knyta skyldigheten direkt till denna anmälan eller till en eventuellt föregående anmälan till hemtagning.

Beträffande frågan om tullkredit föreslår kommittén, att den grundläggande regeln fortfarande skall vara att gods inte får utbe-
kommas i fria rörelsen förrän tullen erlagts. Näringsidkare, som har att mera regelbundet erlägga tull, skall emellertid om inte särskilda

skäl talar däremot kunna hos generaltullstyrelsen registreras som kreditimportör. Kreditimportör skall utan ställande av säkerhet få ut gods, så snart tulltaxeringen avslutats eller hemtagningsanmälan godtagits och har sedan att erlägga tullen i föreskriven ordning. Registrering skall kunna återkallas, när skäl därtill föreligger. Sådana skäl kan vara upprepade försummelser att betala inom föreskriven tid och uppenbar risk för inställelse av betalningarna. Kommittén anser det rimligt, att företag, som enbart därför att tvekan råder om deras kreditvärdighet inte skulle bli registrerade som kreditimportörer utan att ställa säkerhet, skall kunna medges registrering mot ställande av säkerhet. Denna anordning bör regelmässigt tillämpas beträffande utländska företag.

När det gäller importörer som inte åtnjuter tullkredit utan måste betala tullen innan godset lämnas ut har, enligt den av kommittén föreslagna tullproceduren, tullverket som sådant inte något krav på att godset skall avhämtas inom viss tid utan detta blir en fråga som godsvårdaren, i förekommande fall tullverket i denna egenskap, får avgöra. Under sådana förhållanden anses tullverket inte i och för sig ha anledning föreskriva någon viss tid för betalning av tullen. Kommittén anser dock att tullverket av rent praktiska skäl inte skall under obegränsad tid balansera mängder av förtullningsanmälningar som inte fullföljs.

Redovisningen av tull för kontantbetalarna bör naturligen ombesörjas av den lokala tullmyndigheten eller, när godset förvaras hos godkänd godsvårdare, genom denne om så befinns lämpligt. Godsvårdaren har i det senare fallet att redovisa beloppet till tullmyndigheten.

Enligt kommitténs uppfattning bör sålunda även i fortsättningen tullkredit under vissa förutsättningar kunna medges. När det gäller frågan om man som villkor för tullkredit bör upprätthålla nuvarande krav på säkerhet för tullen hänvisar kommittén bl. a. till varubeskattningen inom landet, där det inte förekommer någon föreskrift om säkerhet för skatten. Kommittén framhåller, att även om man från principiell synpunkt inte helt kan likställa tullar med andra varuskatter, den olikhet i fråga om kravet på säkerhet som nu råder knappast synes motiverad. Från praktisk synpunkt finner kommittén det särskilt egendomligt, att vid import säkerhet krävs för tullen men inte för den till beloppet avsevärt större mervärdeskatten. Kommittén har kommit till den uppfattningen att tullkredit i princip bör kunna medges utan något krav på säkerhet.

Frågan blir då, framhåller kommittén, hur kretsen av importörer som skulle vara berättigade till sådan tullkredit lämpligen bör avgränsas. Tullkrediten bör enligt kommitténs uppfattning gälla enbart yrkesmässig import. I detta sammanhang erinrar kommittén om den lösning kreditfrågan fått, när det gäller mervärdeskatt vid import.

Denna innebär, att man i princip bibehållit kravet på säkerhet såsom villkor för skattekredit och därigenom bl. a. har möjlighet att stävja försök att undandra skatt genom bulvaner o. d. Å andra sidan har man gett generaltullstyrelsen dispensmöjligheter, vilka utnyttjas så att alla seriösa företag med import av någon betydelse normalt kan räkna med dispens. Erfarenheterna hittills ger vid handen att detta system fungerar tillfredsställande. Enligt kommitténs uppfattning bör den lösning kreditfrågan fått när det gäller mervärdeskatt vara vägledande vid utformningen av bestämmelserna om tullkredit.

Beträffande de importörer som åtnjuter tullkredit, dvs. de som får ut godset i fria rörelsen innan tullen erlagts, bör enligt kommitténs uppfattning den blivande tullproceduren utformas efter samma linjer som det nya systemet med registrerade kreditvaruhavare. Tullräkning bör med ledning av tullsedlarna för viss period (tullräkningsperiod) upprättas centralt och av generaltullstyrelsen tillställas importören vid vissa tidpunkter. Betalningen periodiceras därigenom och frigörs från anknytningen till godsets ankomst.

Kommittén diskuterar här efter vilken tid varje period bör omfatta och betalningsfristens längd. Härvid konstateras att periodiceringen av tullräkningarna ökar kredittiden och att detsamma är förhållandet med hemtagningssystemet vare sig förtullningsanmälningarna därvid periodiceras eller ej. Med hänsyn till tulltaxeringen och handelsstatistiken har kommittén funnit att en lämplig regel för hemtagningssystemet skulle vara att förtullningsanmälningarna får avse gods som anmälts till hemtagning under en tiodagarsperiod och avges inom 10 dagar från periodens utgång. Kommittén föreslår att tullräkningarna skall utfärdas en gång i månaden. Det innebär att kreditimportörer som begagnar sig av hemtagningsförfarandet skulle få en kredittid av omkring 60 dagar räknat från godsets ankomst. Andra kreditimportörer skulle få en kortare kredittid (46 dagar). Det förutsätts därvid att tullräkningen betalas inom 14 dagar efter det att den utfärdades.

Remissyttrandena

Remissinstanserna har lämnat kommitténs förslag om vem som bör vara skyldig att erlägga tull och annan införselavgift utan erinran.

Kommitténs förslag om tullkredit tillstyrks i princip. Svenska företagares riksförbund framför emellertid anspråk på en liberalare kreditgivning än förslaget förutsätter. Vissa farhågor för en försening av importstatistiken framförs av statistiska centralbyrån.

Kommerskollegium påpekar att kommitténs förslag om tullkredit, innebärande betalningsansånd för en tid av i medeltal 60 dagar, är en inte oväsentlig förlängning av den nuvarande räntefria kredittiden

vilket ger importen en förbättrad konkurrenssituation jämfört med den nuvarande. Särskilt i lägen då kredit- och likviditetssvårigheter föreligger anser kollegiet, att detta kan ha stor betydelse, även om kredittiden i sig kan anses vara ganska kort. Anståndstiden måste emellertid i stor utsträckning bli en följd av hur betalningssystemet i övrigt kan ordnas. Den föreslagna betalningsproceduren finner kollegiet vara rationell.

Statens jordbruksnämnd understryker vad kommittén anfört om att en snar tulltaxering är av vikt med hänsyn till att eftersläpningen i handelsstatistiken inte bör få bli alltför lång. Nämnden finner mot denna bakgrund kommitténs förslag i fråga om periodicering av förtullningsanmälningen väl avvägt. Nämnden har ej heller någon erinran mot kommitténs uttalande att den för tullen bestämda kredittiden liksom nu bör gälla även för andra avgifter som erläggs till tullverket på grund av införseln, exempelvis införselavgifterna på jordbrukets område. De ränteförluster som är förbundna härmed bör enligt nämndens uppfattning accepteras med hänsyn till fördelarna av ett smidigt fungerande system.

Sveriges speditorförbund delar kommitténs uppfattning, att tullkredit i princip bör kunna medges utan något krav på säkerhet. Enligt förbundets uppfattning skall frågan om ställandet av säkerhet avgöras med hänsyn till tullens näringspolitiska effekt. Det kan inte antas, att denna effekt i någon väsentlig mån kan reduceras genom att nuvarande krav på ställande av säkerhet slopas. Förbundet anser, att det måste vara felaktigt att här anlägga samma synpunkter som vid kommersiell kreditgivning.

Svenska företagares riksförbund anser att tullkredit utan föregående kreditbedömning skall medges samtliga företag som bedriver affärsmässig import, utländska företag dock undantagna. Det finns enligt förbundets uppfattning ingen anledning att inskränka kreditgivningen om tullavgifter såsom förutsatts erhåller samma förmånsrätt i konkurs som skattefordringar. Tullverket bör medges rätt att dra in krediträtten vid missbruk. Skulle kommitténs förslag vinna gehör, bör reglerna för den föreslagna registreringen av importörer med krediträtt tillämpas mycket liberalt, så att de mindre importörerna ej diskrimineras i detta hänseende. Förbundet har konstaterat att varje skärpning på kreditmarknaden i första hand drabbar de mindre och medelstora företagen och att dessa således har stort behov av det tillskott till rörelsekapitalet som tullkrediterna innebär.

Statistiska centralbyrån framhåller, att det förslag till periodvis redovisning av viss import, som tullagstiftningskommittén framlägger, innebär en försämring av tidslokaliseringen i importstatistiken. Hur allvarlig denna försämring kommer att bli, ställd i relation till redan existerande eftersläpningar i statistiken, har ej kunnat bedömas av statistiska centralbyrån eftersom inga uppgifter föreligger om storleksordningen av den förskjutning i redovisningen som kan komma att uppstå. Vid be-

dömningen av kommitténs förslag är det av avgörande betydelse att kvantitativt kunna ange hur den föreslagna periodiceringen av redovisningen påverkar statistiken.

Departementspromemorian (21—25 §§)

Beträffande betalningsskyldigheten föreslås i departementspromemorian att importören skall betala tull och annan avgift för varan. För promemorians förslag rörande importörsbegreppets innebörd har tidigare redogjorts.

När det gäller upp bö r d e n föreslås i promemorian som huvudregel att betalning av tull och annan införselavgift skall ske inom 15 dagar efter dagen för avgiftsbeslutet och att importören ej får förfoga över varan förrän betalning skett. Generaltullstyrelsen föreslås emellertid få föreskriva betalning i annan ordning. I sådant fall uppförs avgiftsbeloppet på särskild tullräkning som generaltullstyrelsen utfärdar. Räkningen skall betalas inom den tid styrelsen bestämmer dock ej senare än en månad från den dag då räkningen har utfärdats. Detta senare förfarande avses inte skilja sig från det förfarande som f. n. tillämpas vid uppbörd från kreditvaruhavare. Importör, som betalar enligt tullräkning, skall enligt promemorian efter tillstånd av generaltullstyrelsen fritt få förfoga över varan utan hinder av att tull och annan avgift ej erlagts för den.

Säkerhet för tull och annan avgift som villkor för tullkredit bör i princip inte längre krävas med hänsyn till att förmånsrätt numera föreligger för tull och andra avgifter som tullverket uppbär — 13 § förmånsrättslagen (1970: 979) jämförd med 1 § första stycket 5 lagen (1971: 1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Betalas ej tull eller annan avgift inom föreskriven tid utgår ränta efter en årlig räntesats som med 4 % överstiger det av riksbanken från förfallodagen tillämpade diskontot. Till betalning förfallen tull och annan avgift samt ränta skall på framställning av generaltullstyrelsen omedelbart tas ut genom utmätning. Har tull eller annan avgift inbetalats med för högt belopp utgår ränta efter 5 % om året på återbetalat belopp.

Remissyttrandena

I flertalet yttranden har frågan om vem som skall vara betalningsskyldig för tull och annan införselavgift lämnats utan erinran. Några remissinstanser, som närmare berört promemorians förslag att importören skall vara betalningsskyldig, ställer sig kritiska här till.

Kammarrätten i Stockholm är som förut nämnts kritisk mot det föreslagna importörsbegreppet och anser att detta bör omarbetas så att tveksamhet inte behöver uppstå om vem som är skyldig att avge deklaration eller betala tull.

Generaltullstyrelsen föreslår liksom *Sveriges industriförbund m. fl.* att tull och andra införselavgifter skall erläggas av den som anmäler vara till förtullning.

Några remissinstanser framhåller att det är en fördel om betalning av tull och annan avgift kan ske genom speditörerna som ombud.

Sveriges speditörförbund föreslår att godkända ombud får anlitas både för avgivande av deklaration och i samband med tulluppbörden och anför bl. a. följande.

För att undvika nackdelen att tullverket skall behöva rikta krav mot ett stort antal importörer — vilket innebär en betydande skillnad jämfört med nu gällande regler enligt vilka kraven riktas mot ett begränsat antal varuhavare — kan det vara lämpligt att de godkända ombuden även biträder tullverket vid tulluppbörden. Detta kan tänkas tillgå på det sättet, att på importörens begäran beslut respektive tullräkning tillställs ombudet. För att rationalisera ombudets redovisning av uppburna belopp till tullverket, bör generaltullstyrelsen kunna fastställa lämpliga terminer för ombudets inbetalningar. Självfallet förutsätter ett sådant förfarande att ombudets solvens prövas. Eventuellt kan garanti behöva ställas för ombudets redovisningsskyldighet gentemot tullverket för sådana belopp, som ombudet uppburit av importören för tullverkets räkning. Om importören inte inbetalar tull eller annan avgift till ombudet, bör tullverket vidare inom viss tid underrättas, så att tullverket då bereds tillfälle att rikta krav direkt mot importören och i förekommande fall göra gällande förmånsrätt enligt 13 § förmånsrättslagen.

Uttalanden i samma riktning görs av Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Skånes handelskammare samt Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening.

Generaltullstyrelsen, som föreslår att speditörer skall få möjlighet att för sina uppdragsgivares räkning anmäla gods till förtullning i eget namn, förutser att flertalet av dessa kommer att betala enligt tullräkning och åtnjuta kredit. Speditörerna kommer emellertid, fortsätter styrelsen, ofta att ange gods till förtullning och avge deklaration som ombud för mottagare som själv inte är kreditvaruhavare. Även i sådana fall bör godset enligt styrelsen kunna frigöras före betalningen, om ombudet påtar sig betalningsansvaret för tull och andra avgifter. Tullräkning bör då utställas på ombudet.

Departementspromemorians förslag om uppbörd och återbetalning av tull och annan införselavgift tillstyrks eller lämnas i huvudsak utan erinran av remissinstanserna.

Med anledning av de föreslagna uppbördsreglerna understryker *Sveriges speditörförbund* vikten av att konkurrensneutralitet upprätthålls. Importör som erhållit tillstånd att ta hem varan utan föregående förtullning, bör exempelvis inte i betalningshänseende komma i bättre läge än annan importör.

En liknande synpunkt framförs av *Östergötlands och Södermanlands*

handelskammare, som finner reglerna om uppbörd vara onödigt diskriminerande genom att de ej erbjuder samma villkor åt samtliga importörer. En följd av denna olikhet kan tänkas bli att säljare och köpare i ökad utsträckning anpassar betalningsvillkoren efter tullagens bestämmelser för att erhålla längre tullkredit samt, när fråga är om en utländsk importör, övervältra betalningsansvaret och kreditrisken på den som träder i importörens ställe. *Skånes handelskammare* hävdar att svenska importörer kommer att klyvas i två kategorier av vilka den ena erhåller en förmånsställning jämfört med den andra.

I anslutning till förslaget i promemorian om kreditvaruhavares rätt att disponera över vara påpekar flera remissinstanser, att lagförslagets utformning kan ge intryck av att rätten att fritt förfoga över vara alltid — även för hemtagningsimportörer — skulle vara beroende av att generaltullstyrelsen föreskrivit betalning enligt tullräkning. *Kommerskollegium* anser att ett förtydligande erfordras på denna punkt. *Sveriges speditörförbund* föreslår att regeln om rätt att fritt förfoga över vara utan hinder av att tull eller annan avgift ej erlagts för den inte skall anknytas till rätten att betala enligt tullräkning utan gälla generellt.

Några remissinstanser tar upp frågan om s ä k e r h e t för tull och andra införselavgifter.

Riksskatteverket har i princip inte något att erinra mot departementspromemorians förslag på denna punkt. Verket påpekar att betalningsskyldighet i allmänhet uppkommer först längre eller kortare tid efter det att skattskyldigheten inträtt, när det gäller den inrikes beskattningen av varor och tjänster. Endast i undantagsfall kräver beskattningsmyndigheten att den skattskyldige ställer säkerhet för utestående skattebelopp. Trots att förmånsrätten omfattar även de skatter som avses här, är skattebortfallet inte obetydligt. Riksskatteverket förutsätter att tillstånd att fritt förfoga över införd vara, innan den förtullats eller importavgifterna betalats, meddelas först efter ingående prövning av importörens kreditvärdighet och endast för importörer som driver rörelse här i landet. Vidare förutsätts att en fortlöpande kontroll sker av kreditvärdigheten hos dem som erhållit tillstånd till tullkredit och att tillstånden dras in då risk finns för att betalningarna skall inställas. Under dessa förutsättningar har riksskatteverket inget att erinra mot att säkerhet inte längre krävs som villkor för tullkredit. För de fall där tullkredit anses böra medges utan att dessa förutsättningar kan uppfyllas bör undersökas om det är möjligt att skapa ett system som garanterar att tull- och skattskyldigheten fullgörs men som från administrativ synpunkt och med hänsyn till kostnaderna för importören är mindre betungande än nuvarande ordning. Därvid bör prövas om i vissa fall en företrädare för importören kan avkrävas borgensförbindelse för importörens skuld till tullverket.

Poststyrelsen anför att det vid tullpostkontoren finns ett antal kunder som ställt säkerhet för att få tullkredit men att det under de senaste åren inte i något fall varit nödvändigt att ta säkerheten i anspråk för att täcka utebliven betalning från kreditvaruhavare. Det förekommer f. n. inte att några andra kunder än statliga myndigheter beviljas kredit utan att de har ställt säkerhet. Om, såsom föreslås, säkerhet ej skall behöva ställas torde det innebära att det i stället måste göras en noggrannare solvensprövning innan kredit beviljas. *Poststyrelsen* har emellertid inget att erinra mot att lagen utformas på föreslaget sätt.

Generaltullstyrelsen behandlar inte frågan om säkerhet mera utförligt. Styrelsen föreslår emellertid att det stadgas möjlighet för styrelsen att föreskriva att säkerhet ställs som villkor för att kreditvaruhavare skall få sitt gods frigjort innan tull och andra avgifter erlagts. Det påpekas f. ö. att beträffande s. k. hemtagare frågan om kreditvärdigheten provas redan vid beviljande av rätten till hemtagning.

När det gäller *dröjsmålsränta* ifrågasätter *statens jordbruksnämnd* om det är praktiskt att beräkna denna efter en rörlig räntesats. Nämnden anser också att detaljbestämmelserna om räntans höjd kan föras över till tillämpningsbestämmelserna. Även om det i princip kan vara riktigt att anknyta räntesatsen för dröjsmålsräntan till det allmänna ränteläget talar enligt *generaltullstyrelsens* uppfattning övervägande skäl för det i praktiken enklare systemet med en fast räntesats. Styrelsen föreslår att denna fastställs till 10 %. *Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening* räknar med att föreslagen flytande dröjsmålsränta kommer att vålla onödiga komplikationer och merarbete i betraktande av de belopp det vanligen rör sig om. Räntesatsen bör därför få fastställas av *generaltullstyrelsen* för längre tid inom vissa ramar, t. ex. lägst 2 % och högst 5 % över diskontot.

Sveriges industriförbund m. fl. framhåller att stor skillnad uppenbarligen uppstår mellan de räntesatser som avses tillämpade på importör respektive på tullmyndighet om riksbankens diskonto är förhållandevis högt. Principiellt kan det inte finnas något motiv för skillnad i räntesatserna. Om skillnad ändå anses böra föreligga bör antingen båda räntesatserna knytas till diskontot eller fastställas till vissa bestämda tal. Enligt förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattnings har skattskyldig att erlägga ränta på oguldet skattebelopp efter 7 % om året medan på återbetalt belopp betalas ränta efter 5 % om året. Om samma räntesats av någon anledning inte anses böra gälla för oguldet och för återbetalat belopp hemställer remissinstanserna att räntesatserna fastställs till 7 och 5 % om året. *Sveriges kemiska industrikontor* uttrycker sin tillfredsställelse över att lagförslaget beaktat problemet angående ränta på tullbelopp som en importör tvingas inbetala eller deponera och som sedermera helt eller delvis återbetalas. De föreslagna räntesatserna synes dock kemikontoret vara mindre lämpligt avvägda. När sta-

ten tillgodogör sig räntebeloppet skall detta enligt lagförslaget beräknas efter gällande diskonto med tillägg av 4 %. När importören skall erhålla räntebeloppet föreslås detta utgå med en fast räntesats av endast 5 %. Enligt kemikontorets mening bör räntesatserna i båda fallen vara antingen fasta eller knutna till diskontot — möjligen med visst mindre tillägg av högst två procentenheter för försenad betalning av tull.

Vad angår den föreslagna bestämmelsen om utmätning påpekar *riksskatteverket* att den ej torde vara tillämplig på särskild avgift i förslaget och att förmånsrätt inte torde föreligga för särskild avgift utan att en uttrycklig föreskrift om det tas in i lagen om förmånsberättigade skattefordringar m. m. *Generaltullstyrelsen* föreslår att bestämmelserna om utmätning även skall äga tillämpning på särskild avgift. Styrelsen anser vidare att utmätningsframställning, som enligt lagutkastet skall göras av styrelsen, bör kunna göras av den myndighet till vilken avgiften skall erläggas. Enligt *Sveriges speditörförbund* är bestämmelsen om utmätning onödig och bör utgå.

Kammarrätten i Stockholm anser att om mervärdeskatt inbetalats med för högt belopp det överskjutande beloppet inte bör återbetalas såvida avdrag kan medges i importörens redovisning av mervärdeskatt samt att en erinran om detta bör tas in i lagtexten. *Riksskatteverket* förutsätter också att sänkning inte skall kunna vidtas i fråga om sådan mervärdeskatt för vilken avdrag kan medges i importörens redovisning av mervärdeskatt.

Departementschefen

Enligt nuvarande regler är varuhavaren — dvs. den som på grund av äganderätt eller eljest är berättigad att förfoga över varan — skyldig att erlägga tull och annan införselavgift för varan. Vem som äger förfoga över varan bestäms i allmänhet av frakträttsliga regler. Mycket ofta är varuhavaren en speditör. Enligt kommittéförslaget skall den som anger vara till förtullning också vara betalningsskyldig för tull och andra avgifter. Flertalet remissinstanser, som uttalat sig i denna fråga, biträder förslaget. Jag har tidigare förordat att deklarationsskyldigheten skall fullgöras av den som anger vara till förtullning och jag finner det naturligt att avgifterna skall erläggas av samma person.

Tullagstiftningskommittén utgår från att den grundläggande regeln även i fortsättningen skall vara att tull och annan avgift skall betalas innan varan lämnas ut. Tullkredit skall dock kunna medges under vissa förutsättningar. Kommittén föreslår sålunda att den som har att betala tull mera regelbundet skall kunna godkännas av generaltullstyrelsen som kreditimportör om inte särskilda skäl talar däremot. I departementspromemorian föreslås samma ordning vilken också allmänt biträts av remissinstanserna. Jag tillstyrker det av kommittén och i departements-

promemorian framlagda förslaget att sådana importörer bör få åtnjuta tullkredit. Detta kommer bl. a. att gälla för hemtagare. Kreditimportörerna får då förfoga fritt över varan utan hinder av att avgifterna ej erlagts.

Jag vill i sammanhanget endast tillägga att tullverket vid sin prövning av frågor om godkännande av kreditimportörer skall inta en liberal inställning. Seriösa företag som bedriver någorlunda regelbunden importverksamhet bör kunna erhålla tullkredit. Som generaltullstyrelsen har föreslagit bör tullkredit även kunna medges när speditör, som uppträder som ombud för importör, åtar sig betalningsansvar för tull och övriga avgifter.

I fråga om kredittiden föreslås i departementspromemorian att betalning skall ske inom den tid som generaltullstyrelsen bestämmer, dock senast en månad efter det att tullräkningen utfärdats. Häremot har remissinstanserna ej haft något att erinra. Även jag finner att detta förslag bör kunna godtas. Betalningsfristen motsvarar naturligtvis inte kredittidens verkliga längd, som bl. a. beror på tidpunkten för tullräkningarnas utställande. Allmänt sett bör den sammanlagda kredittiden från varans utlämnande inte överstiga tre månader, när hemtagningsförfarandet tillämpas, och två månader i övrigt.

Beträffande de fall då betalning skall erläggas innan varan lämnas ut finner jag i likhet med kommittén att avgifter för varor, som angetts till förtullning, av praktiska skäl inte bör balanseras under längre tid. I departementspromemorian föreslås att avgifterna skall betalas inom 15 dagar från den dag då beslut om fastställelse av avgifterna meddelas. Detta förslag har allmänt biträttats av remissinstanserna och jag tillstyrker detsamma. Denna föreskrift om betalning avses gälla såväl beslut om tulltaxering som beslut om omtulltaxering och eftertulltaxering.

Enligt nuvarande ordning gäller som huvudregel att säkerhet skall ställas för tullkredit. När det gäller betalning av mervärdesskatt och även i övrigt när skäl föreligger kan generaltullstyrelsen dock medge undantag. Tullagstiftningskommittén föreslår nu att säkerhet i princip inte skall ställas för tullkredit. I likhet med remissinstanserna delar jag kommitténs uppfattning. Huvudregeln bör sålunda vara att säkerhet ej behöver ställas. I undantagsfall, t. ex. då tveksamhet råder om ett företags solvens, bör möjlighet finnas att kräva säkerhet för medgivande av tullkredit.

I likhet med vad som gäller f. n. anser jag att varan så länge den står under tullverkets överinseende bör utgöra säkerhet för erläggande av tull och annan införselavgift som belöper på varan. Tullverket bör dock kunna kräva att annan säkerhet ställs i vissa fall, exempelvis vid försändning av oförtullat gods.

Betalas ej tull eller annan införselavgift inom föreskriven tid bör ränta utgå. Likaså bör ränta utgå vid återbetalning av för mycket erlagd

tull eller annan avgift. Enligt departementspromemorian har räntesatsen i det förra fallet bestämts så att den med 4 % överstiger det diskonto som riksbanken tillämpar från förfallodagen, medan räntesatsen i det senare fallet skulle vara 5 % om året. Flera remissinstanser har kritiserat de föreslagna räntesatserna. Man har ansett att räntesatsen i båda fallen borde vara lika eller att skillnaden i varje fall inte borde vara mer än två procentenheter. Vidare har man ansett att en sådan flytande dröjsmålsränta som den föreslagna anknytningen till riksbankens diskonto innebär kan vålla onödiga komplikationer. Med anledning härav vill jag framhålla att det är en vedertagen princip att högre ränta utgår på statsverkets fordran avseende skatt och allmänna avgifter än på den enskildes fordran på återbäring av skatt eller avgift. En motsvarande olikhet mellan räntesatserna när det gäller tull och införselavgifter kan inte anses omotiverad. Däremot instämmer jag i kritiken mot förslaget att dröjsmålsräntan ständigt skulle följa riksbankens diskonto. En viss anknytning till det allmänna ränteläget är dock motiverad. Jag föreslår att dröjsmålsränta skall utgå efter en räntesats som med 4 % överstiger det diskonto som riksbanken tillämpade den 1 januari samma år som avgiften förfaller till betalning samt att räntan på återbetalt belopp skall motsvara diskontot den 1 januari samma år som den tullskyldige inbetalade beloppet.

Om tull eller annan införselavgift erlagts med för högt belopp bör den som verkställt utbetalningen ha rätt att få tillbaka överskjutande belopp. Ett par remissinstanser har påpekat att om mervärdesskatt inbetalats med för högt belopp, det överskjutande beloppet dock inte bör återbetalas i de fall då avdrag kan ske när den tullskyldige redovisar mervärdesskatt. Jag finner påpekandet vara riktigt. Rätten att återfå för mycket erlagd avgift bör begränsas i enlighet härmed.

Tullagen bör innehålla en bestämmelse om att tull och annan införselavgift, som förfallit till betalning, skall drivas in av utmättningsman på framställning av tullmyndighet. Samma regler bör i princip gälla vid indrivning av tull m. m., som tas ut av tullverket, som vid indrivning av skatter i allmänhet. Att samma regler gäller har betydelse för utmättningsmans uppgifter att bevaka fordringar på skatt och liknande i konkurs. Frågan om dessa uppgifter bör emellertid regleras i särskild ordning.

Särskild avgift bör kunna tas ut i stället för tull i vissa fall, t. ex. om oförtullad vara förkommit vid försändning inom tullområdet. Riksskatteverket har påpekat att den i departementspromemorian föreslagna bestämmelsen om utmätning ej torde vara tillämplig på särskild avgift och att med särskild avgift ej heller följer förmånsrätt enligt förmånsrättslagen. Genom att flera av bestämmelserna om tull och annan införselavgift måste göras tillämpliga på särskild avgift kommer särskild avgift

bl. a. att kunna drivas in på samma sätt som tull och annan införselavgift. När det gäller förmånsrätten torde en ändring få göras i lagen om förmånsberättigade skattefordringar m. m.

Frihamn och tullager

Gällande ordning

Bestämmelser om frihamn finns i frihamnsförordningen (1935: 250) och i frihamnsstadgan (1935: 553, ändrad senast 1964: 841). Med frihamn förstås enligt 1 § frihamnsförordningen en till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet avsedd anstalt som står under tullverkets uppsikt. Frihamn har ett avgränsat område som är avspärrat åt landsidan. När det gäller tull- och andra införselavgifter samt tillverkningsavgifter anses frihamn som utrikes ort. Det betyder att frihamn likställs med utrikes ort i fråga om varubeskattningen men ej i fråga om in- och utförselrestriktioner. Direkt sjötrafik mellan frihamn och utlandet är i stort sett fri från tullformaliteter. Även fartyg i direkt utrikestrafik undergår dock en tullklarering för att trafikens art skall kunna fastställas, sanitär kontroll utföras och sjöfartsavgifter uppbäras. De flesta tullformaliteterna gäller emellertid förbindelserna med tullinlandet, t. ex. införsel efter förtullning samt transitering till och från frihamn. Tillstånd att inrätta och driva frihamn meddelas av Kungl. Maj:t.

Obeskattat gods inom frihamn får inte användas till förtäring eller eljest för personligt bruk. Undantag gäller beträffande förbrukning ombord på fartyg i principiellt samma utsträckning som i tullhamn. För gods, som inte är avsett för personligt bruk (bränsle, truckar, redskap, kontorsutrustning, byggnadsmaterial osv.), gäller inte några restriktioner, vare sig det är oförtullat utländskt gods eller restitutionsgods som utförts till frihamn. I fråga om mervärdeskatt kan dock anmärkas att utförsel av varor till frihamn inte anses som export och att skattefrihet alltså inte åtnjuts för varorna, om de skall användas i frihamnen.

Eftersom frihamn är utrikes ort i varubeskattningshänseende belastas en tillverkningsrörelse i frihamnen inte av skatt på de varor, som används för tillverkningen. Den blir följaktligen helt fri från varubeskattning, i den mån dess produkter avsätts i utlandet. De produkter som skall avsättas inom landet är däremot underkastade förtullning i sitt färdiga skick.

Särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t fordras för rätt att bedriva industriell verksamhet inom frihamn. Sådant tillstånd får inte avse verksamhet, som i följd av gynnsammare produktionsvillkor är ägnad att på den inhemska marknaden avsevärt skada verksamhet av enahanda slag, vilken här i landet idkas annorstädes än i frihamn. Industriell verksamhet av någon mer betydande omfattning har inte kommit till stånd i frihamnarna. I svensk frihamn utövar sålunda endast ett litet fåtal företag in-

dustriell verksamhet, bestående i mindre utrustnings-, justerings- och andra leveransarbeten på bilar, som införs över frihamn för försäljning i Sverige, samt ompackning och beredning av livsmedel.

Inom frihamn får inte förekomma detaljhandel med där befintliga varor. Förbudet omfattar bl. a. förevisande av varor i handelssyfte för andra än rörelseidkare.

I fråga om tullkontrollen gäller att tulltjänsteman enligt 11 § frihamnsförordningen har en allmän visitationsrätt. Han kan verkställa undersökning av byggnad, öppet område, transportmedel och gods inom frihamn samt låta företa kroppsvisitation av person, som lämnar frihamn, i den ordning som stadgas i lagen om straff för varusmuggling.

Tullager är avsedda för lagring av oförtullat gods inom landet. Upplag för tillfällig förvaring i avvaktan på att godset expedieras vidare efter det att det anlänt, har inte brukat betraktas som tullager. Frihamn räknas inte som tullager eftersom den i tullhänseende betraktas som utrikes ort.

Enligt tullstadgan förekommer två former av tullager, nämligen transitupplag och tullnederlag. Reglerna för dessa finns i 170—178 §§. Som tullager kan också räknas provianteringsfrilager. Bestämmelser om sådant lager finns i förordningen (1912: 298) om provianteringsfrilager (senast ändrad 1961: 364). Tullager får endast inrättas på eller i närheten av tullplats eller efter Kungl. Maj:ts tillstånd på annan ort.

Transitupplag kännetecknas främst av att godset läggs upp utan föregående tulltaxering och att förvaringen sker enbart under tullverkets lås. Gods, som anmälts till uppläggning på transitupplag, skall tas in i lagret som det kommit in till tullområdet och utan att slutet kolli öppnas. Under lagringstiden får godsets kollital inte förändras och i princip inte heller dess emballage eller beskaffenhet. Förvaringstiden för godset är högst ett år men generaltullstyrelsen får medge förlängning.

Utmärkande för tullnederlag är att godset tulltaxeras vid uppläggningen och att förvaringen i princip sker under såväl tullverkets som varuhavarens lås. Generaltullstyrelsen kan emellertid medge att tullnederlagsvaror tas ut utan tillsyn av tullpersonal och förvaras endast under varuhavarens lås.

Gods som anmälts till uppläggning på tullnederlag får störtas eller fördelas i flera kolli i omedelbart sammanhang med tulltaxeringen, om så kan ske utan olägenhet för tullverket. Under upplagstiden får godset inte utom i vissa undantagsfall förändras till kollital, emballage eller beskaffenhet. Förvaringstiden får inte överstiga fem år, men generaltullstyrelsen kan medge förlängning av tiden.

Proviafteringsfrilager är en speciell form av tullager för gods, avsett för proviantering och utrustning av fartyg eller luftfartyg eller för försäljning till flygpassagerare. På sådant lager kan läggas upp inte bara oför-

tullat gods utan även visst förtullat eller inhemskt gods, nämligen inom landet tillverkade tobaksvaror och rusdrycker samt förtullade rusdrycker. Härvid medges befrielse från tull och skatt, som eljest skulle ha utgått. Importgodset tulltaxeras vid uppläggningsen, om detta inte skett tidigare. Rusdrycker och tobaksvaror skall förvaras i särskilda utrymmen och under såväl tullverkets som ägarens lås. I övrigt förvaras godset endast under ägarens lås.

Från provianteringsfrilager får gods på vissa villkor lämnas ut till fartyg eller luftfartyg i utrikestrafik för proviantering eller utrustning. Vidare kan gods lämnas ut för försäljning till flygpassagerare i s. k. tax-free shop. Bestämmelser härom finns i förordningen (1961: 54) om försäljning av obeskattade varor på tullflygplats.

Kommittéförslaget

Kommittén förordar att frihamnsinstitutet tills vidare behålls i samma omfattning som hittills. Enligt kommitténs förslag skall dock förbrukning och nyttjande av obeskattade varor inom frihamn helt förbjudas. Vidare föreslås att tillstånd att bedriva industriell verksamhet i frihamn meddelas av generaltullstyrelsen, om styrelsen och kommerskollegium är ense om beslutet, i annat fall av Kungl. Maj:t.

Tre former av tullager föreslås, nämligen transitlager, kreditlager och provianteringslager. Enligt kommitténs förslag skall gods, som ligger kvar på tullklareringsupplag längre tid än 30 dagar efter ankomsten, anmälas av godsvårdaren till uppläggning på transitlager. Någon begränsning av förvaringstiden vid sådan lagring föreslås dock ej. Vidare föreslår kommittén, att de nuvarande tullnederlagen ersätts med en ny form av tullager, benämnd kreditlager. Enligt kommittén bör kreditlager få anordnas av registrerad hemtagningsimportör efter särskild prövning av vederbörande tullanstalt. Förvaringstiden på sådant lager föreslås begränsad till två år. I fråga om provianteringsfrilager föreslår kommittén att de bibehålls huvudsakligen i sin nuvarande form men med benämningen provianteringslager.

Beträffande frihamnsinstitutet konstaterar kommittén till att börja med att frihamnarnas egenskap av utrikes ort i tullhänseende gett ett utrymme för godshantering efter moderna principer som saknats i tullhamnarna. Om emellertid tullproceduren i tullhamnarna reformeras skapas möjligheter för en rationell organisation av godshanteringen även där. Kommittén fortsätter.

Därmed skall inte förringas värdet av enhetligheten och stadgan i den organisation av hamndriften som byggts upp genom frihamnsförvaltningarna på grundval av de gällande författningarna och som bl. a. medgett en effektiv samverkan mellan tullverket och frihamnsförvaltningarna vid uppehållandet av tillsynen. Det bör emellertid understrykas, att ett avskaffande av frihamnsinstitutet inte innebär undanröjande av

grunden för den verksamhet som f. n. bedrivs av frihamnsförvaltningarna. Det behöver endast föranleda en anpassning av verksamheten till den för tullhamnarna förordade ordningen som är avsedd att möjliggöra en verksamhet av väsentligen samma art.

När de gällande frihamnsförfattningarna utarbetades fästes, framhåller kommittén, särskilt avseende vid en annan förmån som följd av frihamnskonstruktionen, nämligen den friare lagringen av oförtullat gods. Vad angår tidsfrister och formaliteter vid sådan lagring i tullinlandet innebär kommitténs förslag att skillnaden i förhållande till frihamnarna utjämnas utom i detaljer av mera underordnad betydelse. Beträffande rätten att underkasta lagringsgodset olika slag av behandling kvarstår däremot en avsevärd skillnad. Frihamnarnas större möjligheter i detta avseende får anses vara av värde även om de inte kan sägas ha någon allmännare betydelse för utrikeshandeln. Skulle frihamnsinstitutet avskaffas, kan övergångsanordningar bli erforderliga till undvikande av opåräknade svårigheter för de nuvarande innehavarna av enskilda frihamnsupplag som finnes vara beroende av den friare lagringen. I fortsättningen framhåller kommittén, särskilt med tanke på den friare lagringen, att avsaknad av frihamnar framstår som en olägenhet i konkurrensen länderna emellan om trafik- och distributionsvägarna samt att frihamnar finns på nära håll i utlandet. Kommittén anför.

Av frihamnarnas särställning följer å andra sidan att förbindelserna med tullinlandet måste underkastas särskild kontroll. Dessa förbindelser och kontrollen över dem är ett mycket framträdande inslag i rörelsen beroende på att frihamnarna främst används för lossning, lastning och lagring av gods vid import till respektive export från tullinlandet, medan den sjöväga transittrafiken — som i huvudsak är fri från tullformaliteter — är av mindre omfattning. Kontrollens mer eller mindre tyngande beskaffenhet beror delvis på hur frihamnsområdenas planering och andra lokala anordningar är beskaffade. Till någon del kan kontrollen sägas ingå i den allmänna tillsyn som under alla förhållanden erfordras i hamnar med utrikestrafik; som nyss nämnts underlättas tullverkets arbete i frihamnarna också genom samverkan med frihamnsförvaltningarna.

Från tulladministrativ synpunkt är det en belastning att arbeta med skilda rutiner, styrda av två olika författningskomplex. Häremot vore inte något att invända, om trafikens fördelning på de olika slagen av hamnar svarade mot skillnaden i bestämmelserna; så är emellertid inte fallet.

Efter övervägande av olika synpunkter på frågan finner kommittén att man bör avvakta de närmare erfarenheterna av den föreslagna reformeringen av tullproceduren i tullhamnarna innan frihamnsfrågan avgörs definitivt och förordar därför att frihamnsinstitutet tills vidare behålls i samma omfattning som hittills, dock att förbrukning och nyttjande av obeskattade varor inom frihamn förbjuds helt. Med förbrukning och nyttjande avses då inte användning av varor som material för bearbetning.

Beträffande tullagens syften anför kommittén bl. a. följande.

Tullagen kan tjäna många olika syften, men i stort sett kan man urskilja följande huvuddrag.

1. Tullagen möjliggör uppläggning av gods, när oklarhet råder om den vidare dispositionen i tullhänseende eller eljest (t. ex. huruvida det skall förtullas eller reexporteras).

2. Tullagen underlättar transithandeln, genom att tull inte behöver betalas för varor som exporteras från tullagen.

3. Tullagen medger uppskjutande av tullbetalningen för varor, som skall förbrukas inom landet först en längre tid efter införseln.

Betraktar man de svenska tullagerformerna mot bakgrunden av de sålunda angivna syftena, kan man konstatera följande.

Transitupplaget är främst avsett att möjliggöra uppläggning i avvaktan på klarläggande av godsets vidare disposition.

Tullnederlaget torde i gamla tider ha haft en viss betydelse för transithandeln, men tillkomsten och utvecklingen av handelsrestitutionen har gjort, att dess funktion i sådant hänseende numera är obetydlig; tullnederlagets helt övervägande funktion numera är att medge uppskjutande av tullbetalningen för varor, som skall förbrukas inom landet först en längre tid efter införseln.

Provieringsfrilaget har till syfte att underlätta den speciella form av transithandel som består i proviantering av fartyg och luftfartyg i utrikestrafik.

Tullagens i det föregående berörda syften kan i större eller mindre utsträckning även tillgodoses, förutom genom frihamnar och motsvarande inrättningar, genom sådana anordningar som tullrestitution, temporär tullfrihet och tullkredit. Frågan om tullagerinstitutets utformning hänger därför samman med hur dessa övriga anordningar utformas. I olika länder har man i detta hänseende gått fram på olika vägar och lagt tyngdpunkten än på den ena, än på den andra anordningen. Kommittén har vid sina överväganden rörande tullagerinstitutets utformning i vårt land utgått från att bestämmelserna om tullrestitution och temporär tullfrihet kommer att bibehållas i stort sett oförändrade samt att kredittiden för tullbetalning kommer att förlängas på sätt kommittén föreslår.

Kommittén kommer därefter in på frågan om tullagens verkningar i tullskyddsavseende.

I vissa hänseenden råder det inte någon tvekan om det befogade i att tillgodose de förut angivna syftena. Gäller det varor, som är avsedda för export, kan det sålunda knappast vara något att invända mot att de genom anlåtande av tullager befrias från tull, som skulle utgå vid förbrukning inom landet. I fråga om varor, som är avsedda att saluföras på den inhemska marknaden, är saken inte lika klar. Även om tull tas ut för sådana varor som förbrukas inom landet, har tullagerinstitutet nämligen vissa verkningar i tullskyddsavseende.

Dessa verkningar hänger till en del samman med den *ränteeffekt* som föranleds av uppskovet med inbetalningen av tullen. Tullarnas huvuduppgift är ju att genom fördyring av importvarorna förbättra konkurrensläget för motsvarande inhemska produkter. Betalningen av tullen bör från denna synpunkt sett snarare anknyta till förvärvet än till förbrukningen. Denna uppfattning skulle inte utesluta anordnandet

av tullager även för varor som avsätts inom landet men borde föranleda ränteberekening på tullen för sådana varor. Tullarna är emellertid till sin konstruktion en beskattning av konsumtionen. Från denna synpunkt framstår det som naturligt, att tullarna erläggs i så nära anslutning till förbrukningen som möjligt. Tullagerinstitutets utformning i vårt land ger vid handen, att man gett företräde åt det senare betraktelsesättet. Kommittén finner sig inte ha anledning föreslå någon ändring i detta avseende. Följaktligen anser kommittén, att man vid utformningen av tullagerinstitutet inte behöver ta särskild hänsyn till den ränteeffekt som institutet föranleder.

När det gäller nya bestämmelser om tullager föreslår kommittén, att gods, som ligger kvar på tullklareringsupplag längre tid än 30 dagar efter ankomsten, skall av godsvårdaren anmälas till uppläggning på transitlager. Anmälan skall göras av godsvårdaren på eget initiativ eller på begäran av godsets mottagare. Uppläggning på transitlager skall innebära, att godset förvaras avskilt från annat gods om inte undantag medges och att det redovisas i särskild ordning. Förvaringen skall dock ske på godsvårdarens ansvar och under samma villkor i övrigt som förvaringen på tullklareringsupplag. I vad mån godsvårdaren vill upplåta sina lokaler för långtidsförvaring på detta sätt får han själv bestämma. Transitlager bör kunna anordnas även när tullverket ombesörjer godsvården, förutsatt att de lokaler som verket disponerar för godsvårdsrörelsen är lämpliga för ändamålet.

Anledning anses inte föreligga att från tullsypunkt föreskriva någon maximitid, utan en eventuell begränsning av tiden bör ankomma på godsvårdaren.

Vidare föreslår kommittén, att de nuvarande tullnederlagen ersätts med en ny form av tullager, benämnd kreditlager. Enligt kommittén bör kreditlager få anordnas av registrerad hemtagningsimportör efter särskild prövning av vederbörande tullanstalt. Anmälan till uppläggning på kreditlager bör normalt ske efter hemtagning och inom samma tid som föreskrivs för anmälan till förtullning. Varorna tulltaxeras i samband med uppläggningsen, varför anmälan skall innehålla samma uppgifter rörande godset som anmälan till förtullning. Tulltaxeringen sker också i samma ordning som vid vanlig förtullning, men någon tull påförs inte importören i detta sammanhang.

Något krav på särskild lokal för kreditlagervarorna finner kommittén inte behöva ställas upp och anser det bör vara tillfyllest, att de hålls åtskilda från andra varor. Tullverket bör kunna medge, att kolli i samband med uppläggningsen fördelas på flera mindre kolli. I likhet med vad som nu gäller för tullnederlag bör beträffande gods på kreditlager, eftersyn och provtagning samt emballering men inte annan behandling vara tillåten.

Förvaringstiden på tullnederlag är fem år med möjlighet till förlängning. Vid den friare lagringsform som kreditlagret innebär skulle

det medföra olägenheter från kontrollsynpunkt, om förvaring normalt fick ske under så lång tid. Med hänsyn härtill och då erfarenheten visat att endast en ringa del av tullnederlagsgodset kvarligger längre tid än två år, bör enligt kommittén huvudregeln vara att förvaringstiden begränsas till två år.

Remissyttrandena

Av de remissinstanser, som yttrat sig om frihamnsinstitutet, har samtliga utom Svenska tullmannaförbundet förklarat att det i varje fall tills vidare bör bibehållas. Frågan om förbrukning och nyttjande av obeskattade varor i frihamn tas upp av Stockholms frihamnsaktiebolag, Malmö frihamnsaktiebolag och Svenska hamnförbundet. Hamnförbundet avstyrker för sin del förslaget.

Kommitténs förslag om tullager lämnas i stort sett utan erinran av remissinstanserna.

Svenska hamnförbundet framhåller att *frihamnsinstitutet* även framdeles kommer att ge trafikanterna fördelar som inte erhålls vid ett genomförande av kommitténs övriga förslag. Frihamnarna har sålunda bl. a. stor betydelse genom att där medges lagring under obegränsad tidrymd av oförtullat gods samt godshantering, godsvård och rätt att underkasta lagringsgodset olika slag av behandling, utan att detta måste ställas under tullverkets omedelbara kontroll. Detta gör att frihamnarna enligt hamnförbundets uppfattning har ett avgjort företräde framför varje annan form av tullager. *Sveriges industriförbund m. fl.* och *Stockholms frihamnsaktiebolag* anför liknande synpunkter och tillägger att det även för konkurrensen med utlandet är av vikt att vårt land kan erbjuda hamnar av den internationellt kända typ som frihamnarna utgör. Konkurrenssynpunkten framhävs också av *handelskamrarna i Göteborg, Borås* och *Karlstad* samt *Malmö frihamnsaktiebolag*. Handelskamrarna anför att frihamnarna från den synpunkten har stor betydelse i förhållande till storhamnar på kontinenten och i Danmark samt att konkurrensläget för vår del skulle försämrast avsevärt om frihamnarna i våra tre största städer togs bort. *Luftfartsverket* och *SAS* vill t. o. m. utvidga möjligheten att inrätta frihamn och föreslår att frihamn skall kunna inrättas även vid tullflygplatser.

Svenska tullmannaförbundet förordar att frihamnsinstitutet nu avskaffas och framhåller att skillnaderna mellan frihamnarna och andra hamnar minskas genom införande av det nya godsvårdssystemet. Avsikten med frihamnarna var från början att åstadkomma en ökad transithandel och förläggande till frihamn av industrier för tullfri exportbearbetning av utländska varor. Då någon sådan utveckling ej i större utsträckning skett och ej heller förväntas anser förbundet att frihamnsinstitutet bör slopas i samband med den nya tullprocedurens genomförande.

Mot kommitténs förslag att obeskattade varor över huvud taget ej bör få förbrukas eller nyttjas i frihamn finns enligt *Stockholms frihamnsaktiebolag* i princip inget att erinra. Åtgärden innebär visserligen en viss kostnadsökning men å andra sidan underlättas förflyttning av redskap o. d. för användande inom annan handel. *Malmö frihamnsaktiebolag* anser det vara betänkligt att en grundläggande och betydelsefull princip, åsidosätts genom förslaget. Med tanke på den nya tullproceduren som bl. a. syftar till att i andra importhamnar än frihamnar möjliggöra en verksamhet av väsentligen samma natur som i frihamnarna, finner sig bolaget med tvekan böra gå med på förslaget.

Svenska hamnförbundet avstyrker förslaget i denna del och anför.

Det må här erinras att rätten till tullfri användning inom frihamnen vad angår kranar, truckar, maskiner, redskap, kontorsutrustning, bränsle, drivmedel osv. äger giltighet sedan mycket lång tid tillbaka. Sålunda berörde 1931 års frihamnsakkunniga en uppkommen fråga om borttagande av rätten till tullfri användning närmast vad angick kranar och andra maskinella anordningar ingående i frihamnarnas utrustning. I sitt yttrande anförde de sakkunniga att vissa skäl kunde anföras för en ändring av det rådande rättsläget i detta avseende, men de sakkunniga funno sig, inte minst av rent praktiska hänsyn, böra förorda ett bibehållande av den ordning, som får anses vara fastslagen i den nuvarande lagstiftningen och som jämväl torde ha motsvarighet i utländska frihamnar. Under den tid som förflutit sedan frihamnsakkunniga gjorde sitt nyss nämnda uttalande (SOU 1934: 36 s. 155) har enligt förbundets mening inte något i sak inträffat, som kan åberopas för att i detta sammanhang utsträcka förbudet mot förbrukning eller nyttjande inom frihamn av obeskattade varor att gälla förbrukning eller nyttjande av obeskattade varor över huvud taget inom frihamn. Så mycket mindre föreligger anledning till ändring nu då frågan om frihamnsinstitutets bibehållande inom en relativt nära framtid skall bli föremål för förnyad prövning, varvid denna fråga helt naturligt aktualiseras.

Kommitténs förslag beträffande tillstånd till industriell verksamhet gillas av *Stockholms frihamnsaktiebolag* och *Malmö frihamnsaktiebolag* medan övriga remissinstanser ej uttalat sig särskilt i frågan.

När det gäller tullager uttalar *Svenska hamnförbundet* att förslaget angående transitlager innebär en väsentligt ökad möjlighet till rationell godshantering och att även kreditlagerformen uppenbarligen är av stort värde för näringslivet. Förbundet anser dock att kreditlager bör få utnyttjas även av andra importföretag än s. k. hemtagningsimportörer. Samma ståndpunkt intar också *Stockholms frihamnsaktiebolag*. *Malmö hamndirektion* pekar på att transitlagerinstitutet tillgodoser bl. a. fartygsmäklares intressen exempelvis i sådana fall då den avsedde godsmottagaren vägrar att ta emot ett parti eller godsmottagare rentav är okänd för rederiet. Hamndirektionen betecknar det som en synnerligen önskvärd förbättring om någon maximitid för förvaring på transitlager ej föreskrivs.

Generaltullstyrelsen förordar att förvaringstiden på transitlager av kontrollskäl bör begränsas, förslagsvis till två år, men att möjlighet till förlängning skall finnas vid behov. Beträffande kreditlagergoods bör enligt styrelsens mening tullanstalt då så prövas nödvändigt kunna kräva att det förvaras under tullverkets lås i särskild lokal.

Departementspromemorian (27—30 §§)

I lagförslaget finns bestämmelser om frihamn och tullager som är avsedda att i stort sett endast utgöra en ram för kommande tillämpningsbestämmelser. Dessa förutsätts emellertid bli utformade i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag beträffande frihamn, tullklareringsupplag, transitlager, kreditlager och provianteringslager. Vad särskilt angår tullklareringsupplag har promemorian upprättats med utgångspunkt i att detta är en form av tullager.

I en särskild paragraf om frihamn föreskrivs att tillstånd till inrättande av frihamn meddelas av Konungen, att oförtullad vara får lagras i frihamn utan tidsbegränsning, och att handelsrörelse eller industriell verksamhet får bedrivas där i den utsträckning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer. Den särskilda befogenheten enligt frihamnsförordningen att företa kroppsvisitation i frihamn har ansetts böra upphöra. Vidare föreslås att tillstånd att inrätta tullager skall meddelas av generaltullstyrelsen. En bestämmelse om lagring på tullager föreslås. Lagringstiden skall i princip vara högst två år. Frihamn och tullager skall enligt förslaget stå under tullverkets kontroll. I lagförslaget görs också en hänvisning till förordningen om försäljning av obeskattade varor på tullflygplats.

Remissyttrandena

Departementspromemorianas förslag om frihamn och tullager lämnas i huvudsak utan erinran av remissinstanserna.

Generaltullstyrelsen påpekar att krav på särskilt tillstånd för utövande av handelsrörelse i frihamn liksom f. n. endast bör gälla detaljhandel med varor som finns i frihamnen.

Beträffande tullager anser styrelsen att det är lämpligt att det redan i lagen antyds att sådana kan förekomma i olika former. I vissa fall kan det enligt styrelsen vara lämpligt att lokal tullmyndighet meddelar tillstånd till inrättandet av tullager. Uppläggningstiden behöver enligt styrelsen inte begränsas genom föreskrift i lagen.

I fråga om tullklareringsupplag anser *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* att regler om ett strikt depositarieansvar bör inskrivas i tullagen och ej överlåtas till reglering genom tillämpningsföreskrifter. *Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening* anser att lagen bör innehålla ett stadgande av innebörd att gods som ankommer till tull-

området i avvaktan på förtullning skall lämnas i förvar, som godkänts av tullverket.

Stockholms handelskammare förutsätter att en liberal praxis utvecklas när det gäller dispens från längsta tiden för lagring på tullager.

Göteborgs frihamnsaktiebolag och *Malmö frihamnsaktiebolag* har i och för sig inget att erinra mot de bestämmelser som föreslås men enligt Göteborgs frihamnsaktiebolag hade det dock varit önskvärt att lagen innehållit utförligare bestämmelser speciellt om frihamnarnas status. *Kommerskollegium* ifrågasätter om inte en erinran bör göras om bestämmelser rörande frihamn och tullager i andra författningar.

Departementschefen

Med *f r i h a m n* förstås enligt frihamnsförordningen anstalt som är avsedd till allmänt bruk för handelsrörelse och industriell verksamhet. Frihamn anses som utrikes ort såvitt angår tull- och andra införselavgifter samt tillverkningsavgifter. F. n. finns frihamnar i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det förhållandet att frihamnarna i tullhänseende betraktas som utrikes ort har som tullagstiftningskommittén konstaterar medfört att godshanteringen där kunnat äga rum efter modernare principer än i tullhamnarna. Kommittén framhåller att genomförandet av förslaget om förenklad tullprocedur innebär att godshanteringen kan organiseras rationellt även i tullhamnarna. Med hänsyn till att en avsevärd skillnad mellan terminalrörelsen i tullhamnarna och frihamnarna dock kommer att kvarstå genom att frihamnarna har större möjligheter att underkasta lagringsgodset olika slag av behandling, föreslår kommittén att frihamnsinstitutet behålls åtminstone tills vidare. Remissinstanserna är på något undantag när ense med kommittén. Även jag delar kommitténs uppfattning på denna punkt. Avsaknad av frihamnar i Sverige kunde också medföra risk för att utrikestrafiken skulle söka sig till frihamnar som finns på nära håll i utlandet.

I överensstämmelse med vad som föreslås i departementspromemorian bör i tullagen endast intas sådana bestämmelser som avser inrättandet av frihamn samt möjligheten att där bedriva industriell rörelse och detaljhandel. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa närmare regler i fråga om frihamnarna och verksamheten där i huvudsak i enlighet med vad som nu gäller.

Kommittén har föreslagit att det förbud som råder mot att obeskattat gods används för personligt bruk i frihamn skall utsträckas att avse användning av gods för även annat ändamål, t. ex. för hamnrörelse eller annan verksamhet inom frihamnarna. Härigenom skulle den rätt som nu finns att inom frihamn använda tull- och skattefria varor upphöra. Det är uppenbart att denna tullfrihet inte har haft nämnvärd betydelse

som medel att främja sjöfart och utrikeshandel. Ej heller i övrigt torde finnas skäl som talar för bibehållande av denna tullfrihet och i likhet med flertalet remissinstanser som yttrat sig i frågan anser jag att tullfriheten nu bör upphöra. Ett förbud mot att oförtullad importvara eller vara som anmälts till utförsel med anspråk på tull- och skattefrihet förbrukas eller nyttjas inom frihamnen bör dock ej avse användning av varor som material för bearbetning. Ej heller bör nuvarande rätt att använda förnödenheter och proviant ombord på fartyg eller luftfartyg påverkas.

F. n. förekommer flera former av tullager, såsom transitupplag, tullnederlag och provianteringsfrilager. Uppläggning av gods på transitupplag tillämpas främst då lång tid kan väntas förflyta innan det står klart hur godset skall disponeras. När gods läggs upp på transitupplag tulltaxeras det inte och förvaringen sker enbart under tullverkets lås. Lagring på tullnederlag tjänar bl. a. syftet att få tullkredit för varor som skall förbrukas inom landet först längre tid efter införseln. När gods läggs upp på tullnederlag skall det tulltaxeras och förvaringen sker i princip under såväl tullverkets som varuhavarens lås. Provanteringsfrilager är avsett för proviantering och utrustning av fartyg eller luftfartyg eller försäljning av varor till flygpassagerare. Särskilda bestämmelser finns också om försäljning av obeskattade varor till flygpassagerare från butiker, s. k. tax-free shops på vissa tullflygplatser.

Tullagstiftningskommittén föreslår tre former av tullager, nämligen transitlager, kreditlager och provianteringslager. Gods, som inkommer till landet och ligger kvar på tullklareringssupplag längre tid än 30 dagar efter ankomsten, skall av godsvårdaren anmälas till uppläggning på transitlager. Någon begränsning av förvaringstiden vid sådan lagring föreslås ej. De nuvarande tullnederlagen skall ersättas med en ny form av tullager, benämnd kreditlager. Enligt kommittén bör kreditlager få anordnas av registrerad hemtagningsimportör efter särskild prövning av vederbörande tullanstalt. Förvaringstiden på sådant lager föreslås begränsad till två år. Provanteringsfrilager bör bibehållas i stort sett i sin nuvarande form men med benämningen provianteringslager. Också beträffande tax-free shops bör i princip nuvarande bestämmelser gälla.

Enligt departementspromemorian bör tullagren utformas huvudsakligen i överensstämmelse med kommitténs förslag. Även tullklareringssupplag betraktas i promemorian som en form av tullager.

Tullager av de slag som nu förekommer får inrättas endast på eller i närheten av tullplats eller annan ort för vilken Kungl. Maj:t meddelat sådant tillstånd. När hemtagningsförfarandet genomförs finns det enligt min mening inte längre någon anledning att ha kvar den hittillsvarande ordningen enligt vilken Kungl. Maj:ts tillstånd måste meddelas för tullplatser eller andra orter innan tullager får inrättas. I departementspromemorian föreslås också att tillstånd att inrätta tullager skall få med-

delas av generaltullstyrelsen. Jag har intet att erinra mot detta. Tillstånd bör dock även kunna ges av annan tullmyndighet. Liksom hittills bör tillstånd till inrättande av tax-free shop (exportbutik) meddelas av Kungl. Maj:t.

När det gäller vilka former av tullager som skall kunna inrättas bör bestämmelserna härom liksom övriga föreskrifter i fråga om tullager utformas i huvudsaklig överensstämmelse med kommittéförslaget. Det innebär bl. a. att tullklareringsupplag, som i lagförslaget benämns tullupplag, inte bör betraktas som en form av tullager. Att bestämma vilka olika former av tullager som skall inrättas bör ankomma på Kungl. Maj:t. Utan särskild föreskrift torde gälla att de övriga bestämmelser, som behövs om tullupplag och tullager, får meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av generaltullstyrelsen. Tiden för lagring på tullager har betydelse främst från kontrollsynpunkt. Jag anser därför att föreskrift om en längsta lagringstid ej behöver meddelas i lagen utan kan höra till tillämpningsföreskrifterna.

Stapelstadsrätt, tullhusbyggnadsskyldighet och tullplatser

Gällande ordning

Stapelstad är en gammal beteckning på en hamnstad som hade rätt att bedriva handel med utlandet och att hålla varunederlag (stapel). Stapelstadsrätten har inneburit en fullständig tullklaringsrätt beträffande sjögoods. Med rätten har även följt tullhusbyggnadsskyldighet. I princip har stapelstäderna och övriga städer som erhållit fullständig förtullningsrätt varit skyldiga att bygga och underhålla tullhus. Sådan skyldighet har dock även kunnat åvila annat samhälle eller enskild som haft användning eller eljest intresse av förtullningsrätt vid tullanstalt.

Genom beslut av 1964 års riksdag avvecklades vissa av städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten, bl. a. stapelstädernas rätt till tolagsersättning (prop. 1964: 157, SU 1964: 164, rskr 1964: 342). Samtidigt begränsades dessa och vissa likställda städers tullhusbyggnadsskyldighet. Lokalhållningsskyldigheten delades upp så att staten fr. o. m. den 1 januari 1965 svarar för kostnaderna för tullverkets s. k. administrationslokaler medan det ekonomiska ansvaret för lokaler för godsförvaring och liknande fortfarande vilar på kommunerna. Generaltullstyrelsen har träffat överenskommelse med Svenska stadsförbundet om vad som åsyftas med begreppet administrationslokal. En särskild tullhusnämnd har i sista hand att avgöra vad som är att hänföra till administrationslokal eller ej.

Tullplats är enligt 5 § tullstadgan en ort där det finns tullanstalt. I 6 § bestäms närmare vad tullplats är. Tullplats som är stad omfattar sålunda stadens planlagda område jämte i förekommande fall dess hamnområde

med kajer och kajplan. Annan tullplats omfattar det samhälle, där tullplatsen är förlagd, med dit hörande hamn och redd. Tullflygplats omfattar flygplatsområdet. Föreskriften i 6 § tullstadgan om stad avser enligt lagen (1969: 780) med anledning av införande av enhetlig kommunbeteckning, m. m. i stället kommun, som består av område vilket enligt den vid utgången av år 1970 gällande kommunindelningen utgjorde stad, och, i den mån Kungl. Maj:t inte förordnar annat, kommun i vilken sådant område ingår.

Kommittéförslaget

Enligt tullagstiftningskommitténs mening bör frågan om en ort skall ha fullständig tullklaringsrätt i princip vara beroende av vilket slag av tullanstalt, som inrättas där. Stapelstadsrätten kommer därmed enligt kommitténs mening att förlora praktisk betydelse i tullhänseende. Kommittén hänvisar till uttalanden av kommunalrättskommittén, som tog upp frågan om stapelstadsrätten i samband med en utredning om de problem som hängde samman med införandet av en enhetlig kommuntyp (SOU 1967: 58 s. 112). Enligt kommunalrättskommitténs uppfattning fanns det inte längre skäl att behålla institutet stapelstadsrätt. De krav som den moderna trafiken i dag ställer borde vara mer riktgivande för frågorna var tullanstalt skall finnas och vilka befogenheter den skall ha än de bedömningar som låg till grund för meddelade stapelstadsrätter.

Vad beträffar tullhusbyggnadsskyldigheten föreslår kommittén att stapelstädernas eventuellt kvarvarande obligatoriska skyldighet att hålla godsförvaringslokaler undanröjs. Kommittén framhåller att delade meningar gjort sig gällande om innebörden av det rättsläge som inträtt efter 1964 års riksdagsbeslut. Å ena sidan har hävdats att det ej längre är fråga om en obligatorisk kommunal angelägenhet, eftersom tullhusbyggnadsskyldigheten upphävts. Å andra sidan har hävdats att tullhusbyggnadsskyldigheten visserligen inte längre gäller i sin gamla mening men att städerna det oaktat fortfarande måste anses ha en viss lokalhållningsskyldighet — vederbörande städer skall i fortsättningen bära det ekonomiska ansvaret för sådana lokaler som erfordras för godsförvaring och liknande vid hamnar och andra trafikplatser — samt att denna skyldighet är att betrakta som en obligatorisk kommunal angelägenhet, principiellt av samma karaktär som t. ex. skolhusbyggnadsskyldigheten.

Kommittén anser att tullhusbyggnadsskyldigheten om den skulle stå kvar måste omregleras mot bakgrunden av de nya principer för omhändertagande av tullgods genom privata godsvårdsföretag som kommittén förordar. Det blir emellertid då vanskligt att konkretisera en skyldighet att hålla godsförvaringslokaler, eftersom anordnandet av sådana lokaler är ett led i hamnarnas utrustning och som sådant måste bero på över-

väganden, som hör till hamnarnas och hamntrafikens planläggning. Med nutida betraktelsesätt måste det te sig föga motiverat och därtill opraktiskt att man komplicerar hamnpolitiken genom att låta ett sådant avsnitt förbli under offentligrättslig reglering. Trafikens anspråk torde i stället böra lösas på grundval av ekonomiska överväganden och i samverkan mellan de intresserade parterna, varvid städernas insatser grundas på omtanke om hamnarna och det lokala näringslivets utveckling och även på hänsyn till trafikkonkurrensen mellan städerna.

Beträffande tullverksamhetens omfattning på olika tullplatser anmärker kommittén att det är opraktiskt att en tullplats som endast är avsedd för visst slag av trafik, även skall vara rustad för expediering av annat slag av trafik, som kan tänkas mer eller mindre sporadiskt anlita tullplatsen.

Möjlighet bör finnas att t. ex. hålla en tullplats öppen enbart för färjetrafik. Kommittén förordar vidare att tullverket fortfarande skall kunna dispensera från de allmänna reglerna om utrikestrafikens begränsning till tullplatserna. Detta bör enligt kommittén kunna ske dels genom trafiktillstånd av nuvarande typ, dels på det sättet att generaltullstyrelsen utser vissa platser som trafiken får anlöpa efter förhandsanmälan eller under andra givna förutsättningar.

Remissyttrandena

Vad kommittén anför angående stapelstadsrätten och dess förslag att stapelstadsstädernas eventuellt kvarvarande obligatoriska skyldighet att hålla godsförvaringslokaler undanröjs har lämnats utan erinran av remissinstanserna. Enligt *Svenska kommunförbundets* mening finns anledning förmoda att kommunerna med omtanke om hamnarna och det lokala näringslivets utveckling kommer att ställa sådana lokaler till förfogande och i övrigt medverka vid tillkomsten av terminalrörelser. Frågan om tullplatserna diskuteras av några få remissinstanser, som ställer sig positiva till kommitténs förslag. Enligt *generaltullstyrelsens* mening innebär förslaget möjligheter till anpassning efter trafikens krav men även möjligheter att inom vissa gränser styra trafiken till platser där tillräckligt underlag för tullverksamhet är för handen. Styrelsen finner att det är oklart hur hård denna styrning från tullverkets sida får vara och bedömer frågan om hur fördelarna för företag och kommuner skall vägas mot statens kostnader för tullservice i form av tullflygplatser m. m. kan komma att medföra mycket svåra problem. Styrelsen delar kommitténs uppfattning att tullplatsområdets utsträckning bör — oavsett kommungränser — bestämmas för varje ort med hänsyn till lokala förhållanden och anser att det i den nya tullproceduren lämpligen bör ankomma på styrelsen att bestämma tullplatsområdets utsträckning. *Länsstyrelsen i Göteborgs och*

Bohus län ansluter sig till kommitténs uppfattning att tullklareringsrätt bör tilläggas de tullplatser där distrikttullanstalt finns. Det ligger enligt länsstyrelsens mening i sakens natur att regionala och kommunala intressen måste beaktas i frågan om distrikttullanstalternas lokalisering och att vederbörande länsstyrelse måste förbehållas ett inflytande i sådana frågor. *Svenska hamnförbundet* anser i likhet med kommittén att möjlighet skall finnas att efter hörande av bl. a. hamnförvaltningen t. ex. hålla en tullplats öppen för enbart visst slag av trafik. Det är enligt förbundets mening angeläget att en lokal tullbevakningsfråga inte får inverka hämmande på hamnarnas naturliga utveckling med hänsyn till trafiken.

Departementspromemorian (4 §)

Enligt tullagsförslaget bestämmer Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen var förtullning sker.

Remissyttrandena

Skånes handelskammare understryker vikten av att beslut rörande förtullningsorter inte enbart fattas med hänsyn till tullverkets organisationsstruktur utan tvärtom främst grundas på importörernas önskemål och transportutvecklingens krav. *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* är av samma uppfattning och anser att antalet orter med förtullningsmöjligheter ej utan starkt vägande skäl bör reduceras. *Kommerskollegium* ansluter sig till de nämnda handelskamrarnas önskemål att tullplatser huvudsakligen utses med hänsyn till handelns och näringslivets behov. *Sveriges speditörförbund* finner det vara av största betydelse att Kungl. Maj:t och generaltullstyrelsen inte i rationaliserings syfte i alltför hög grad centraliserar förtullningsförfarandet. Enligt förbundet bör näringslivets behov av en rimlig servicegrad beaktas.

Departementschefen

Enligt de föreliggande förslagen bör beslut om tullverksamhetens lokalisering och omfattning på olika orter tillkomma Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generaltullstyrelsen. Detsamma gäller självfallet också tullplatsernas avgränsning. Detta innebär i sin tur att ännu kvarstående stapelstadsrätt och annan rätt till fullständiga förtullningsmöjligheter upphör. Om detta råder allmän enighet. Beträffande den närmare utformningen av tullverksamhetens organisation vill jag endast framhålla, att tullverksamheten givetvis bör — med beaktande av statsverkets kostnader samt tillgängliga personella och andra resurser — organiseras så att den tillgodoser näringslivets intresse av en effektiv ordning för utrikeshandeln i de olika landsdelarna. Detta intresse tillgodoses f. ö. i stor utsträckning genom den nya ordning för tullproce-

duren som jag tidigare förordat, främst rätten till hemtagning av importgods. Jag vill tillägga att riktlinjer för en ny organisation för tullverket kommer att framläggas för nästa års riksdag. Med det anförda tillstyrker jag sålunda departementspromemorians förslag i nu förevarande del.

Vad härefter angår stapelstädernas och vissa andra kommuners tullhusbyggnadsskyldighet bör denna upphöra i enlighet med vad tullagstiftningskommittén förordar. Jag tillstyrker alltså även detta förslag. Kommunerna får härigenom i fortsättningen själva bedöma omfattningen av sina insatser med hänsyn till trafikunderlaget och näringslivets intressen. Någon skyldighet för tullverket att tillhandahålla godsförvaringslokaler finns inte f. n. och bör inte heller finnas i fortsättningen.

Tullkontrollen

Gällande ordning

Bestämmelser om tullkontrollen finns främst i 2 och 3 kap. tullstadgan. Om bokföringsgranskning finns bestämmelser i 2 § tulltaxeringsförordningen och 5 § kungörelsen (1929: 308) med tillämpningsföreskrifter till förordningen (1929: 307) angående tullrestitution (ändrad senast 1970: 236).

Tullstadgans bestämmelser avser kontroll av såväl transportmedel som gods. Transportmedel i utrikestrafik är sålunda underkastade tullkontroll. Vidare står fartyg under tullkontroll även i inrikestrafik utom då de endast befar insjöar, vattendrag och kanaler eller i kustfarvatten går i regelbunden passagerartrafik. Andra transportmedel än fartyg är däremot befriade från tullkontroll när de går i inrikestrafik, såvida ej sådan kontroll fordras med hänsyn till skyldighet att erlagga tull för själva transportmedlet.

Tullkontrollens omfattning när det gäller gods beror på om godset är utrikes eller inrikes gods. Utrikes gods är underkastat tullkontroll tills det förtullas. Inrikes gods är underkastat tullkontroll vid utförsel, om det är restitutionsgods, licensgods eller liknande. I vissa fall är inrikes gods ställt under tullkontroll även vid inrikes försändning, t. ex. om det befordras med fartyg som har ej tullklarerat utrikes gods ombord.

Tullkontrollbestämmelserna förutsätter vissa trafikordningsregler. Trafikordningsreglerna innebär i huvudsak att transportmedlen när de inkommer till tullområdet inte får anlöpa annan ort än tullplats och att de under sin färd genom svenskt område skall hålla sig till vanliga farleder och vägar. Under färden får de ej göra onödiga uppehåll och varor får ej heller lossas eller lastas.

I tullkontrollsyfte får tullbevakning anordnas på transportmedel. Lastutrymme får, om det ej kan befaras medföra skada, låsas till eller försees med plomb eller sigill. Tullverket är också berättigat att tillsluta varu-

kolli eller anbringa särskilt igenkänningsmärke på det. På allmänt lossnings- eller lastningsställe får tillfällig avstängning företas, i den mån det inte föranleder väsentligt hinder för trafiken.

Tullverket får ta om hand och under tid som behövs för tullkontrollen hålla kvar handlingar, som hör till transportmedel (19 §). Tulltjänsteman kan låta stoppa fartyg, som färdas inom tullområdet, uppehålla tåg på järnvägsstation inom tullområdet och i trakterna intill landgränsen och kusten hejda motorfordon m. m. Då det oundgängligen krävs för utövande av tullkontroll av luftfartyg, som befinner sig över tullområdet, får tulltjänsteman också enligt vad särskilt är stadgat begära att luftfartyget anmanas eller förmås att landa (20 §).

Tulltjänsteman är berättigad att av var och en, som kommer in till eller beger sig från tullområdet, begära upplysningar om hans person och resa samt om det gods, som medförs (21 §). Vidare får han visitera transportmedel, som inkommer till tullområdet eller avgår därifrån, liksom resgoods, som resande medför (22 §). Visitation av transportmedel är i viss omfattning obligatorisk (41, 47, 75, 94 och 100 §§). Anträffar tulltjänsteman inom tullområdet fartyg, som ej är försett med nationalitetscertifikat eller annan handling, som nöjaktigt anger dess hemland, får fartyget avvisas från tullområdet eller föras till lämplig tullplats för närmare utredning. Om fartyg under resa i inrikestrafik utanför tullområdet avviker från sin rätta kurs, utan att trängande nöd eller annat tvingande skäl är för handen, får tulltjänsteman regelmässigt inbringa fartyget till lämplig tullplats (23 §).

Av intresse när det gäller tullkontrollen är också vissa bestämmelser i lagen om straff för varusmuggling. För eftersökande av egendom, som kan antas vara förverkad enligt lagen, får polisman och tulltjänsteman enligt 18 § i lagen utan förordnande företa husrannsakan i lägenhet, som avses i 28 kap. 3 § rättegångsbalken, samt i magasin m. m. I övrigt har tulltjänsteman i fråga om brott, som avses i lagen, samma rätt att utan förordnande företa husrannsakan som enligt rättegångsbalken tillkommer polisman. 19 § innehåller regler om kroppsvisitation. Finns anledning att misstänka att någon, som anträffas vid gräns- eller kustort, medför gods, som är underkastat beslag, får tulltjänsteman företa kroppsvisitation. Om chef för tull-, kust- eller gränsbevakning finner skärpning av tullkontrollen oundgängligen nödvändig, får kroppsvisitation verkställas på var och en som ankommer från utlandet eller avreser dit. Förordnande härom skall ofördröjligen underställas generaltullstyrelsens prövning men går likväl genast i verkställighet.

Vid utövande av tullkontroll är tulltjänsteman berättigad till visst bistånd av anställda på transportmedel. Vid tjänstgöringen får han uppehålla sig där det är påkallat.

Tullkontrollen bygger också på anmälningar och andra handlingar (116—121 §§).

Kommittéförslaget

I fråga om grundreglerna för tullkontrollen, liksom för trafikordning och anmälningsskyldighet, föreslår kommittén inte någon principiell omläggning. Kommittén berör närmare endast vissa frågor om tillsynen över transportmedel.

Rätten att hejda och visitera transportmedel, som kommer in till eller går från tullområdet, bör enligt kommitténs mening utsträckas till fall då transportmedel i inrikestrafik befordrar oförtullat gods. Visitation bör dock enligt kommitténs mening ej längre vara obligatorisk. Det bör överlämnas till de lokala tullmyndigheternas bedömande i vilken mån och hur de skall göra bruk av visitationsrätten.

I anslutning till den nuvarande regeln om skyldighet att vid viss trafik anlita allmän farled föreslår kommittén vidare att generaltullstyrelsen får befogenhet att i samråd med sjöfartsverket för visst vattenområde bestämma att fartyg, som går i utrikestrafik eller eljest befordrar tullgoods, skall hålla sig till vissa farleder.

Remissyttrandena

Av de remissinstanser som yttrat sig om kommitténs förslag i denna del, anser *generaltullstyrelsen*, *statens jordbruksnämnd* och *Svenska tullmannaförbundet* att tullverkets visitationsrätt i varje fall bör utvidgas så som kommittén föreslagit, medan *Sveriges speditörförbund* och *Skånes handelskammare* ställer sig tveksamma till föreslagen utvidgning av visitationsrätten.

Generaltullstyrelsen uttalar att den föreslagna tullproceduren utan tvivel kommer att i vissa avseenden medföra ökade risker för tullbrott och anför vidare.

Härtill kommer att den starkt ökande varutrafiken i praktiken torde komma att leda till allt mindre kontrollmöjligheter. För att övervakningen av tullbestämmelsernas efterlevnad i ett sådant läge inte skall bli oförsvarligt uttunnad måste tullverket bl. a. ges ökade befogenheter att kontrollera gods och transportmedel. Sålunda bör exempelvis tullkontroll i form av hejdande och visitation av transportmedel, som medför oförtullat gods, få äga rum var som helst inom tullområdet. Vidare kan nämnas att tullverkets befogenheter vid kontroll av gods hos hemtagningsimportör bör utformas så att inte endast oförtullat utan även förtullat gods och inrikes gods får kontrolleras då så befinns erforderligt.

Styrelsen anser, att tullpersonalen — om misstanke om smuggling föreligger — bör ha befogenhet att för visitation beordra transportmedlet till ort där godtagbar undersökningslokal finns. Rätten till visitation av transportmedel i inrikestrafik bör vidare enligt styrelsen utsträckas så att möjlighet även finns att stickprovsvis visitera fartyg, som i samband med lossning eller lastning haft förbindelse med fartyg

i utrikestrafik. Det finns nämligen, påpekar styrelsen, stor risk för att smuggelgods överförs från exempelvis de stora oceangående fartygen till i inrikestrafik gående bunkringsfartyg, taxibåtar etc. Då det av praktiska skäl inte är möjligt att ha ständig övervakning över dessa båtförbindelser anser styrelsen en sådan visitationsmöjlighet vara av stort värde från tullkontrollsynpunkt.

Enligt generaltullstyrelsen är det oklart i vad mån gällande bestämmelser ger tulltjänsteman befogenhet att undersöka personer, vilka efter tillfälligt besök ombord går i land från ett i hamn liggande fartyg, som ankommit från utrikes ort. Samma förhållande gäller då personer haft förbindelse med lokal eller område där oförtullat gods förvaras, exempelvis tullager och vissa lokaler inom flygplats. Styrelsen anser det angeläget att tulltjänsteman i sådana fall får liknande befogenheter som enligt bestämmelser i tullstadgan och varusmugglingslagen gäller i fråga om visitation av resande.

Statens jordbruksnämnd anser att den föreslagna utvidgningen av rätten till undersökning av transportmedel bör utsträckas att gälla även transportmedel som här lastar in och i inrikestrafik befordrar restitutionsgods och bidragsgods från tullområdet.

Enligt *Svenska tullmannaförbundet* ger nu gällande bestämmelser i tullstadgan en allt för begränsad befogenhet för tulltjänsteman att hålla en effektiv kontroll över transportmedel vare sig de går i utrikes eller inrikes trafik. Förbundet understryker vikten av att tullkontroll kan utövas för transportmedel som i inrikes trafik befordrar utrikes gods. För övrigt anser förbundet, att tulltjänstemans befogenheter när det gäller att stoppa transportmedel och företa visitation av desamma, bör bli föremål för en grundlig utredning så att klara bestämmelser utfärdas, som utgör ett skydd för tjänstemannen och samtidigt gör tullkontrollen effektivare. Stor oklarhet beträffande befogenheterna är rådande och risk föreligger att tillämpad praxis inte står i överensstämmelse med bestämmelserna.

Skånes handelskammare uttalar tveksamhet mot förslaget att visitationsrätten skall utsträckas. Den föreslagna ordningen kan komma att få besvärande konsekvenser i form av ökade kostnader och förseningar vid godstransporterna och är mot den bakgrunden knappast förenlig med de principer som i övrigt återspeglas i betänkandet. Handelskammaren förutsätter att, om förslaget i denna del genomförs, kontroll av transportmedel i inrikestrafik i allt väsentligt företas endast, såsom redan nu är fallet, då anledning föreligger att misstänka brottsligt förfarande. — Liknande synpunkter anför *Sveriges speditörförbund*.

Kommitténs förslag att visitation av inkommet fartyg ej längre bör vara obligatorisk utan att det bör överlämnas till de lokala tullmyndigheternas bedömande i vilken utsträckning och på vilket sätt dessa skall göra bruk av visitationsrätten möjliggör enligt *Svenska hamnförbundet*

att visitationer i fortsättningen kommer att kunna ske medelst stickprov, vilket enligt förbundets mening är av stor betydelse.

Kommitténs förslag till reglering av sjötrafiklederna har i huvudsak lämnats utan erinran. Ett par remissinstanser framför förslag rörande även andra trafikleder.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhåller, att frågan om en reglering av sjötrafiklederna måste betraktas som synnerligen viktig och anser det värdefullt att utredningen tagit upp denna fråga. Det ständigt ökande antalet fartyg av varierande storlek gör att en reglering av fartygens skyldighet att anlita vissa farleder synes högst befogad. Detta har enligt länsstyrelsen särskild betydelse för norra delen av västkusten med de här rådande korta avstånden till grannländerna. Länsstyrelsen tillstyrker det framlagda förslaget.

Svenska hamnförbundet har i sak inte någon erinran mot kommitténs förslag att generaltullstyrelsen får befogenhet att i samråd med sjöfartsverket för visst vattenområde anvisa viss eller vissa farleder för uteslutande användning vid trafiken. Förbundet anser att föreslagen befogenhet bör begränsas till att omfatta endast den trafik som avses i 32 § tullstadgan och att samråd inte skall ske endast med sjöfartsverket utan även med berörd hamn.

Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening instämmer i att viss fartygstrafik skall kunna hänvisas till bestämda farleder. Även från utlandet inkommande fordon, som i direkt trafik vidarebefordrar medfört gods, bör enligt föreningens mening hänvisas till bestämda trafikleder tills slutlossning skett. Vid behov av uppehåll i resa eller avvikelse från trafikled bör föraren åläggas anmälningsskyldighet. Föreningen anför.

Särskilt uppenbart är behovet av kontroll över långtradartrafiken. Denna trafik har vuxit fram medan nu gällande tullstadga skrevs och har praktiskt taget undantagits från effektiv tullkontroll på grund av ambitionen att uppställa minsta möjliga hinder vid gränspassage samt bristen på lämpliga undersökningsanordningar. Förslaget till hemtagningsförfarande är baserat på förtroende för importföretagens vilja och förmåga att till tullverket behörigen redovisa allt mottaget utrikes gods. Som systemet är tänkt, torde dock hemtagningsföretagen endast i undantagsfall ansvara för sitt gods under transporten från gränsorten till sitt lager. Eftersom långtradarernas lastförteckningar erfarenhetsmässigt inte är helt tillförlitliga och någon kontroll under inresan av lastens överensstämmelse med dessa inte är möjlig annat än undantagsvis, blir en skärpt kontroll av långtradartrafiken på dess väg genom tullinlandet absolut nödvändig. Tullverket bör ges resurser till effektiv stickprovskontroll över fordonens försegling etc. under inrikes resa. Detta innebär ett ökat behov av rörlig bevakning.

Generaltullstyrelsen delar Sveriges allmänna tulltjänstemannaförenings mening att fordon bör kunna hänvisas till bestämda trafikleder. Styrelsen påpekar att tullmyndighet enligt TIR-konventionen äger be-

stämman den väg fordon skall ta från inrescorten till bestämmelseorten. För att möjliggöra en effektivare tullkontroll bör tullverket enligt styrelsens mening ha sådan befogenhet i fråga om alla fordon, som inkommit till landet och som utan föregående slutlossning transporterar utrikes gods mellan inrikes orter.

Departementspromemorian (38—42 §§)

I promemorian framhålls att det vid tillämpning av ett deklarationsförfarande uppenbarligen är nödvändigt att tulltjänsteman har möjlighet att företa erforderlig bokföringsgranskning, få tillträde till lokaler där importören bedriver sin verksamhet och möjlighet att undersöka importgods och infordra prov på det.

Bestämmelserna i 38 och 39 §§ i lagförslaget reglerar sådan kontrollverksamhet. 38 § innehåller i huvudsak samma kontrollbestämmelser som 2 § tulltaxeringsförordningen. Såväl 38 som 39 § är emellertid även tillämpliga vid kontroll i anledning av ifrågasatt återbetalning av eller befrielse från tull eller annan avgift på grund av utförsel.

Ett av de viktigaste elementen i tullkontrollsystemet utgörs av skyldigheten för fraktförare m. fl. att för tullverket anmäla gods, som införs till eller utförs från tullområdet. Underlåtenhet att göra anmälan till tullverket utgör ett av de objektiva rekvisiten för varusmugglingsbrott. Med hänsyn till nämnda förhållanden har sådan anmälningsskyldighet fastslagits redan i lagförslagets inledande bestämmelser.

Bestämmelser om tullkontrollen — närmare bestämt om person- och varutrafiken till och från tullområdet och inom detsamma samt undersökning av transportmedel och lagerlokal eller annat utrymme för förvaring av gods — är avsedda att meddelas i den föreslagna lagens tillämpningsföreskrifter. Det förutsätts att dessa i huvudsak kommer att motsvara nuvarande bestämmelser i tullstadgan med de jämkningar som föranleds av den nya tullproceduren.

Remissyttrandena

Flertalet remissinstanser har lämnat förslaget utan erinran.

Kammarrätten i Stockholm, generaltullstyrelsen, Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och Svenska tullmannaförbundet tar upp frågan i vad mån tullkontrollbestämmelser bör finnas i en blivande tullag eller kan meddelas som tillämpningsföreskrifter. De nämnda remissinstanserna utom generaltullstyrelsen anser att vissa sådana bestämmelser, som enligt departementspromemorian endast skulle ingå i tillämpningsföreskrifterna, bör tas in i lagen.

Eftersom den nuvarande tullstadgan är utfärdad av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan synes det *generaltullstyrelsen* vara följdriktigt att utfärdandet av ifrågavarande bestämmelser anförtros åt Kungl. Maj:t.

De bestämmelser som här avses och som f. n. i huvudsak återfinns i tullstadgan rör framför allt tulltjänstemans befogenhet att för utövande av tullkontroll företa åtgärder i skilda hänseenden mot trafikanter och deras egendom, i viss utsträckning också om skyldighet för trafikanterna. Styrelsen anger följande befogenheter och skyldigheter som den särskilt finner förtjäna att uppmärksamma i detta sammanhang.

1. Skyldighet för befälhavare och förare att med transportmedel som ankommer till tullområdet ingå till vissa orter;

2. befogenhet för tulltjänsteman att avvisa fartyg som inte är försett med handling som bestyrker dess nationalitet samt att inbringa fartyg till svensk hamn om det under resa i inrikestrafik med avvikande från sin rätta kurs färdas utanför tullområdet eller om inbringandet eljest erfordras för tullkontroll;

3. befogenhet för tulltjänsteman att undersöka alla utrymmen i transportmedel, som inkommer till eller avgår från tullområdet eller forslar oförtullat gods inom tullområdet, samt att för sådant ändamål hejda och medfölja dylikt transportmedel; enahanda befogenhet beträffande transportmedel i trakterna intill rikets landgräns eller inom tullklareringsupplag, tullager, frihamn eller flygplats; befogenhet för tulltjänsteman att försegla eller låsa utrymmen i transportmedel som nu sagts eller vidta annan för tullkontrollen erforderlig åtgärd med avseende å sådant transportmedel;

4. befogenhet för tulltjänsteman att undersöka vara i fall motsvarande dem som ovan nämnts i fråga om transportmedel samt att i sådana fall ta prov av vara, försegla vara och förse vara med igenkänningstecken; skyldighet för dem som forslar, förvarar eller eljest har hand om vara, att svara för sådan lossning, förflyttning och uppackning som erfordras för undersökningen;

5. befogenhet för tulltjänsteman att undersöka område för tullklaringsupplag, tullager, frihamn och flygplats samt inom sådant område belägen lokal ävensom område och lokal där gods förvaras av den som har tillstånd till hemtagning;

6. befogenhet för tulltjänsteman att ta hand om och kvarhålla handlingar tillhörande transportmedel som skall hållas under tullkontroll; enahanda befogenhet till säkerhet för avgift som transportmedlets befälhavare, förare eller ägare har att inbetala till tullverket;

7. befogenhet för tulltjänsteman att i den mån så erfordras för tullkontrollen förbjuda lossning eller lastning av transportmedel samt förbjuda transportmedels resa;

8. skyldighet för resande och andra att på anfordran av tulltjänsteman lämna de upplysningar och förete de handlingar som erfordras för tullkontrollen.

Generaltullstyrelsen understryker angelägenheten av att få dessa befogenheter och skyldigheter fastslagna.

Kammarrätten i Stockholm anser att regler om tullkontrollsystemet, t. ex. föreskrifter för trafiken till och från tullområdet beträffande trafikleder, anmälningsskyldighet och skyldighet att underkasta sig undersökning eller visitation, innebär stora inskränkningar i trafikanternas handlingsfrihet och att det därför kan synas påkallat att regler av så viktig och

grundläggande karaktär för den enskildes rätt bör ingå i en blivande tulllag. Liknande synpunkter anför *Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening* och *Svenska tullmannaförbundet*.

Departementschefen

De nu föreliggande förslagen till bestämmelser om tullkontrollen har vid remissbehandlingen inte mött någon egentlig erinran. Också jag kan godta dem.

Kammarrätten i Stockholm har emellertid ifrågasatt om inte vissa av de regler som föreslås bli utfärdade av Kungl. Maj:t innebär så stora inskränkningar i trafikanternas handlingsfrihet att det kan synas påkallat att de ingår i tullagen. I anledning härav vill jag framhålla, att de för den enskilde mer ingripande åtgärderna i samband med tullkontrollen grundas på varusmuggningslagen, rättegångsbalken och andra lagar som beslutats av riksdagen. De här aktuella bestämmelserna har till stor del karaktär av ordningsföreskrifter och ger i övrigt tullmyndigheterna endast sådana för gräns- och införselkontrollen naturliga och nödvändiga befogenheter, som i stort sett varit gängse sedan länge. Förslagen har inte heller som tidigare framgått väckt några farhågor hos näringslivet för den reguljära importverksamhetens del. Jag tillstyrker därför departementspromemorians förslag att de närmare föreskrifterna får som hittills utfärdas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generaltullstyrelsen. Jag vill här endast tillfoga att dessa föreskrifter i stort sett bör ansluta sig till vad generaltullstyrelsen förordar i sitt remissyttrande. Det bör dock ej ifrågakomma att bejda transportmedel på väg annat än i trakterna intill landgränsen, kusterna eller flygplatser, såvida inte särskilda omständigheter föreligger. Allmänt sett skall självfallet de olika trafikantkategoriernas legitima intressen i tillbörlig mån tillgodoses vid kontrollåtgärdernas utförande.

Ansvarsbestämmelser

Gällande ordning

Bestämmelser om varusmuggling finns i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling (senast ändrad 1972: 194).

Den som utan att ge det till känna för in eller ut gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej får föras in eller föras ut, gör sig skyldig till varusmuggling enligt 1 § första stycket, om gärningen sker uppsåtligen. Straffet härför är dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst ett år. Gäller gärningen narkotika kan gärningsmannen dömas till fängelse i högst två år.

Enligt andra stycket i samma paragraf gäller detsamma, när någon ge-

nom vilseledande i samband med tullbehandling av gods uppsåtligt för-
anleder, att tull eller annan allmän avgift undandras statsverket eller att
gods införs eller utförs i strid mot förbud.

Är varusmuggling, som inte gäller narkotika, att anse som ringa med
hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter, är straffet enligt
2 § böter, högst 300 kr. Grov varusmuggling straffas enligt 3 § första
stycket med fängelse i högst två år eller, om smugglingen gällt narkotika,
i lägst ett och högst tio år. Vid bedömande om brottet är grovt skall en-
ligt 3 § andra stycket särskilt beaktas om det förövats yrkesmässigt eller
avsett gods av betydande myckenhet eller värde eller om gärningen el-
jest varit av särskilt farlig art.

Enligt 4 § är det också att anse som varusmuggling, om någon uppsåt-
ligen förfogar över oförtullat eller obeskattat gods, restitutionsgods eller
införsel- eller utförselförbud underkastat gods, som anmälts hos tullmyn-
dighet, och därigenom föranleder att tull eller annan allmän avgift un-
dandras statsverket eller att gods i strid mot införselförbud kommer ut i
den fria rörelsen eller att utförsel sker i strid mot utförselförbud. Det-
samma gäller om någon förfogar över infört gods, för vilket åtnjutits
tullfrihet eller tullnedsättning, i strid mot vad därvid förutsatts eller för-
fogar över gods, för vilket meddelats tillstånd till införsel eller utförsel i
strid mot vad därvid förutsatts eller genom vilseledande förmår till-
ståndsgivande myndighet att medge införsel eller utförsel av gods och
därigenom föranleder att godset införs eller utförs i strid mot förbud.

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som beskrivs i 1 eller
4 § dömes enligt 5 § till dagsböter. I ringa fall skall dock ej dömas till
straff.

I 6 § första stycket stadgas att den som förvärvar, forslar, döljer, för-
varar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes
för olovlig befattningsmed smuggelgods till dagsböter, lägst tio, eller
fängelse i högst ett år, om gärningen sker uppsåtligt. Om gärningsman-
nen inte insåg men hade skäligen anledning att anta att godset varit före-
mål för varusmuggling, är straffet dagsböter. Är brottet ringa skall ej
dömas till straff.

Enligt 8 § medför försök till varusmuggling ansvar enligt 23 kap.
brottsbalken. Detsamma gäller förberedelse eller stämpling till narkotika-
smuggling som ej är ringa. Bestämmelserna i 23 kap. brottsbalken gäller
också om flera medverkat till gärning som är belagd med straff enligt
lagen om straff för varusmuggling. Undantag görs dock för ringa varu-
smuggling.

I 9, 10 och 12 §§ finns bestämmelser om förverkande av gods, som
 varit föremål för varusmuggling eller försök till varusmuggling, och av
hjälpmedel, som använts vid sådant brott. Om gärningen är att hänföra
under 5 § kan förverkande ej ske. Däremot kan detta ske vid olovlig be-
fattningsmed smuggelgods. Finns egendomen ej i behåll kan i stället vär-

det förklaras förverkat. Förverkandepåföljden kan efterges om den är uppenbart obillig.

I fråga om tillämpningsområdet för lagen om straff för varusmuggling är att märka att lagen även är tillämplig om oriktig uppgift lämnas till ledning för varubeskattning, som sker i samband med tullbehandling av gods. Om motsvarande uppgift i stället lämnas vid varubeskattning inom landet gäller skattebrottslagen (1971: 69, senast ändrad 1972: 268). Att skattebrottslagen ej är tillämplig i det förra fallet stadgas i 1 § i denna lag.

Vissa straffbestämmelser finns i tullstadgan (1927: 391), frihamnsförordningen (1935: 250) och frihamnsstadgan (1935: 553) och i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa författningar. Straffet enligt dessa bestämmelser är dagsböter eller penningböter. I fråga om de flesta av dessa bestämmelser gäller att straff ej får ådömas om de förseelser som bestämmelserna avser är belagda med strängare straff enligt allmän lag eller särskild författning. Tullstadgans straffbestämmelser är upptagna i 11 kap. i stadgan och avser exempelvis sådan förseelse som försvårande av tullkontrollen, avvikelser från allmänna trafikbestämmelser och ankomst utan anmälan.

Kommittéförslaget

Kommittén anser, att någon ändring i varusmuggningslagens tillämpningsområde inte bör göras nu. Enligt kommittén bör emellertid lagen ändras så, att vilseledande förfarande i samband med tullbehandling straffas, om gärningen innebär fara för att tull eller annan avgift undandras statsverket eller för att gods förs in eller ut i strid mot förbud.

Enligt kommitténs uppfattning bör annan oaktsamhet än sådan som enligt nuvarande praxis anses som grov inte kriminaliseras. Kommittén föreslår vidare införande av en straffsanktion för underlåtenhet att i vissa fall till tullverket anmäla upptäckt av fel i avgivna uppgifter som föranlett undandragande av tull eller kan åstadkomma fara härför. Den föreslagna anmälningsskyldigheten har närmare berörts i tulltaxeringsavsnittet. Beträffande frågan om skatte- och avgiftstillägg skall utgå då oriktiga uppgifter avgetts till tullverket har kommittén förklarat sig inte vara beredd att pröva denna fråga.

Slutligen föreslås att i lagen införs möjlighet för den som ådragit sig ansvar för brott att fria sig från påföljd genom frivillig rättelse av oriktig uppgift.

Kommittén uppehåller sig i ansvarsfrågan främst vid bestämmelsen i 1 § andra stycket lagen om straff för varusmuggling om vilseledande i samband med tullbehandling av gods. Det framhålls att stadgandet har utformats med tanke närmast på det tulltaxeringsförfarande, som tillämpades när lagen kom till. Taxeringen grundades då i princip på

en undersökning av godset. Den uppgiftsskyldighet som då fanns avsåg i huvudsak endast primäruppgifter för beräkningen av tullvärde. Kommittén konstaterar att frågan om straff för lämnande av oriktiga uppgifter får ökad betydelse om tulltaxeringen, såsom kommittén föreslår, i princip skall grundas på uppgifter av importören och en mera vidsträckt uppgiftsskyldighet i samband därmed åläggs denne. Härigenom skulle tulltaxeringsförfarandet till sin karaktär närma sig förfarandet vid den inrikes varubeskattningen. Anledning skulle därför kunna föreligga att utesluta vilseledande vid tullbehandling från lagen om straff för varusmuggling och låta det falla under bestämmelserna om skattebrott i allmänhet. Vilseledande skulle då ej behöva falla under olika straffbestämmelser beroende på om brottet begås i samband med beskattning vid import eller vid en inrikes transaktion. Kommittén anser emellertid att det är önskvärt att brott mot bestämmelser om varors in- eller utförsel regleras i samma författning. Det anses vidare svårt att dra en klar gräns mellan vilseledande vid tullbehandling och varusmuggling i egentlig bemärkelse. Kommittén förordar med hänsyn härtill att tillämpningsområdet för lagen om straff för varusmuggling ej ändras.

Beträffande förslaget om ändrad brottsbeskrivning framhåller kommittén att vilseledandebrottet i lagen om straff för varusmuggling är ett effektbrott, vilket innebär att brottet fullbordats först då effekten inträtt. Effekten anses enligt praxis inträda först när godset har lämnats ut. Om de oriktiga uppgifterna emellertid uppdagas innan godset lämnas ut kan straff följa för försök. En förutsättning härför är dock att uppsåt att vilseleda tullverket kan visas. Eftersom försök till oaktsamhet synes vara logiskt otänkbart kan däremot inte ens oriktiga uppgifter som tillkommit av grov oaktsamhet föranleda straff i de fall då felet upptäcks innan förtullningen slutförts. Kommittén påpekar att om vilseledandebrottet beskrivs som ett farebrott brottet blir att anse som fullbordat när den oriktiga uppgiften getts in till tullmyndigheten. Härigenom skulle man vinna en enhetlig utgångspunkt för beräkning av preskriptionstid och en enhetlig bedömning i fråga om fallen av grov oaktsamhet, som då blev straffbara oavsett om förtullningen avslutats eller ej när felet upptäckts.

Mot kommitténs förslag om införande av en straffsanktionerad plikt att i efterhand rätta oriktig tulltaxeringsuppgift har ledamoten Willart anför t e r r e s e r v a t i o n. Reservanten anser att något behov av en sådan bestämmelse ej föreligger.

Remissyttrandena

Kommitténs förslag till ändringar i lagen om straff för varusmuggling tillstyrks eller lämnas utan erinran av praktiskt taget samtliga remissinstanser som yttrat sig därom. En remissinstans, *Svenska företa-*

gares riksförbund, anser emellertid att endast sådant vilseledande förfarande i samband med tullbehandling, som sker uppsåtligt, bör leda till åtal. Några remissinstanser, bl. a. riksåklagaren, tar upp frågan om införande av skatte- och avgiftstillägg. *Länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län* ifrågasätter om inte gods borde kunna förklaras förverkat även för det fallet att brottet förövats av grov oaktsamhet.

Generaltullstyrelsen understryker att de föreslagna ändringarna i lagen om straff för varusmuggling är en förutsättning för att reformeringen av tullproceduren skall kunna genomföras med ett rimligt beaktande av statsverkets intressen.

Svenska företagares riksförbund biträder kommitténs förslag att varusmuggningslagen bör ändras så att vilseledande förfarande i samband med tullbehandling blir ett farebrott i stället för ett effektbrott. Riksförbundet anser vidare att den straffrättsliga sanktionen skall begränsas till fall då oriktiga uppgifter lämnats uppsåtligt. I andra fall, t. ex. vid grov oaktsamhet, får tullverket andra sanktionsmedel till sitt förfogande, bl. a. indragning av registreringen för importör.

Statens växtskyddsanstalt anför att försök att föra in växter i strid mot växtimportbestämmelserna, exempelvis genom att felaktiga varube-teckningar används eller genom att varuposter medvetet utelämnas i sundhetscertifikat eller andra dokument bör anses som brott redan när de oriktiga handlingarna utfärdas, detta till skillnad från vilseledande-brottet i lagen om straff för varusmuggling som anses fullbordat först när godset utlämnats. Gods som varit föremål för sådant brott bör lik-som vid varusmuggling vara förverkat. Eftersom det ofta kan vara svårt att fastställa hur ansvaret fördelar sig mellan exportör, speditör och importör samt den fytosanitära skada som kan vållas genom dessa brott kan flerfaldigt överstiga varans värde, finner växtskyddsanstalten den nuvarande situationen när det gäller att beivra oegentligheter i sund-hetscertifikaten vara synnerligen otillfredsställande och i behov av när-mare utredning.

Att strafffrihet införs för den som frivilligt rättar oriktig uppgift till-styrks av de remissinstanser som yttrat sig i frågan. *Sveriges speditör-förbund* finner det vara angeläget att tullverket i sådana fall där fel-aktigheter konstateras bereder vederbörande reella möjligheter att vidta frivillig rättelse genom att tullverket förhåller sig avvaktande någon tid.

Riksåklagaren anser att det bör övervägas att — i likhet med vad som skedde i samband med skattebrottslagens tillkomst — införa någon form av avgiftstillägg utan straffkaraktär vid lämnande av objektivt oriktig eller bristfällig uppgift till ledning vid fastställande av tullavgift. Riksåklagaren framhåller att en sådan lösning har den fördelen framför ett utvidgat straffansvar att den inte medför ytterligare belastning av de redan hårt ansträngda polis- och åklagarresurserna. Liknande syn-punkter framförs av *överåklagaren i Stockholm*. *Handelskamrarna i*

Göteborg, Borås och Karlstad anser däremot att det skulle vara olyckligt om en sådan administrativ straffbeläggning infördes. De sanktioner som i övrigt står till buds enligt kommitténs förslag bedömer handelskamrarna utgöra tillräckliga medel för att motverka att oriktiga uppgifter lämnas uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Det är enligt handelskamrarnas mening en stor fördel att saken därvid handläggs vid domstol.

Departementspromemorian

I departementspromemorian föreslås att straffmaximum höjs i 1, 3, 5 och 6 §§ lagen om straff för varusmuggling. Det framhålls i promemorian att olikartade påföljder inträder för den som gör sig skyldig till brott genom att lämna oriktig uppgift till ledning vid varubeskattning, beroende på de omständigheter under vilka brottet begåtts. Om det förövats i samband med införsel till riket inträder ansvar enligt lagen om straff för varusmuggling — högst ett års fängelse vid brott av normal svårighetsgrad jämte förverkande av godset. Om brottet förövas under andra förhållanden inträder däremot ansvar enligt skattebrottslagen med de regelmässigt betydligt strängare straffskalor som där stadgas. Det framhålls i departementspromemorian att det inte kan anses tillfredsställande att olikartade påföljder på detta sätt inträder beroende på de omständigheter under vilka brottet förövats. Förslaget om höjning av straffmaximum i 1, 3, 5 och 6 §§ lagen om straff för varusmuggling skulle möjliggöra en lika behandling av likartade brott. Med tanke på de talrika fallen av bagatellartad smuggling anses straffskalan i 2 § även i fortsättningen endast böra innehålla penningböter vilket skulle möjliggöra en praktisk handläggning av dessa fall. Om oriktiga uppgifter lämnas i tulldeklaration är detta vid uppsåtlig gärning hänförligt under stadgande i 1 §. För att undanröja varje ovisshet härom har i promemorian föreslagits att förhållandet särskilt anges i nämnda lagrum.

För att tillgodose tullagstiftningskommitténs förslag angående vilseledande i samband med tullbehandling har i promemorian föreslagits, att om vilseledande sker av grov oaktsamhet, brottsbeskrivningen i likhet med 5 § skattebrottslagen — skall utformas som ett s. k. farebrott. Det påpekas att sådant brott skiljer sig från varusmuggling enligt 1 § såtillvida att det är fullbordat så snart fara uppstått för att tull eller annan allmän avgift undandras statsverket eller att gods införs eller utförs i strid mot förbud. Har uppenbara svårigheter förelegat att ange rätta statistiska nummer eller rätt avgiftspliktigt värde, anses ansvar för grov oaktsamhet ej böra drabba den som lämnat felaktiga uppgifter i nämnda hänseende.

Det har vidare föreslagits i promemorian att det i varusmuggningslagen förs in en bestämmelse om ansvarsfrihet vid frivilligt tillbakaträ-

dande från brott enligt 1—5 och 8 §§. Närmaste motsvarighet i gällande rätt är föreskrifter om ansvarsfrihet i 12 § skattebrottslagen. Förslaget överensstämmer i huvudsak med vad tullagstiftningskommittén föreslagit. Det har emellertid bedömts vara rimligt att då rättelse skett låta strafffriheten omfatta även befattning med gods som rättelsen avser.

I avvaktan på erfarenhet av den nya tullproceduren har i promemorian inte framlagts något förslag om införande av en straffsanktion för underlåtenhet att i vissa fall till tullverket anmäla upptäckt av fel i avgivna uppgifter.

Förseelse mot den föreslagna tullagen eller bestämmelse som meddelats med stöd av denna lag — tullförseelse — skall enligt förslaget bestraffas med böter. Härunder faller sålunda bl. a. ordningsförseelser av samma karaktär som de nuvarande tullstadgebroten.

Remissyttrandena

De föreslagna ändringarna i lagen om straff för varusmuggling lämnas i huvudsak utan erinran av *riksskatteverket*, *överåklagarna i Stockholm* och *Göteborg*, *länsåklagarmyndigheten i Värmlands län*, *statens växtskyddsanstalt*, *lantbruksstyrelsen*, *statens livsmedelsverk* och *Svenska hamnförbundet*.

Flera remissinstanser har invändningar mot de föreslagna ändringarna eller eljest särskilda synpunkter i denna fråga. *Sveriges speditörförbund* och *handelskamrarna i Göteborg*, *Borås* och *Karlstad* anser att föreslagna straffsatser är för höga. *Statskontoret*, *generaltullstyrelsen*, *riksskatteverket*, *riksåklagaren* och *länsåklagarmyndigheten i Värmlands län* ifrågasätter om ej ett administrativt sanktionssystem av samma slag som nyligen införts på skatteområdet också bör införas när det gäller tull och andra införselavgifter. Enligt *riksåklagarens* mening bör eftersträvas en längre gående anpassning än departementspromemorian innebär till det sanktionssystem som införts på skattebrottslagens och taxeringsförordningens område. Efter sådan förebild kan införas tilläggsavgifter att beslutas av tullmyndighet och läggas till tullen vid de ringa fallen av varusmuggling. Riksåklagaren påpekar att det inte framgår av promemorian huruvida denna möjlighet till avkriminalisering har övervägts. *Generaltullstyrelsen* anför i samma fråga.

Av de år 1971 redovisade 15 776 brotten mot lagen om straff för varusmuggling utgjorde inte mindre än 11 998 sådant ringa brott som avses i lagens 2 §. Straffen för dylikt brott är böter högst 300 kr. (enligt förslag i den nu framlagda departementspromemorian högst 500 kr.); därjämte förverkas regelmässigt den vara som varit föremål för brottet. Enligt praxis anses ringa brott i allmänhet föreligga om de smugglade kvantiteterna uppgår, i fråga om spritdrycker till högst 8 helbuteljer, i fråga om cigaretter till högst 1 600 stycken (8 "limpor"), i fråga om andra rusdrycker och tobaksvaror till kvantiteter motsvarande de nu nämnda samt i fråga om andra varor till högst sådan mängd

att avgiftsbeloppet stannar vid 250 kr. I allmänhet avser brotten kvantiteter som klart understiger de nu angivna gränserna. Anmärkas må i detta sammanhang att rapportteftergift kan lämnas av tulltjänsteman om brottet med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är obetydligt; i utfärdade anvisningar har såsom exempel på sådana fall angivits att en resande har utöver tullfri kvantitet medfört endast en obetydlig mängd spritdrycker eller ett öppet paket cigaretter.

I regel erkänns förseelser av här ifrågavarande slag vid uppdagandet. Vanligt är att den skyldige lämnar fullmakt för tulltjänsteman att godkänna det strafföreläggande som vederbörande åklagare regelmässigt utfärdar i sådana mål samt deponerar ett belopp till täckande av böterna. Även om det sålunda endast i undantagsfall behöver bli fråga om åtal kräver handläggningen av dessa bagatellmål en betydande arbetsinsats från myndigheternas sida. I synnerhet när det gäller smärre kvantiteter smugglade varor står den erforderliga arbetsinsatsen inte i rimlig proportion till intresset av att brottet beivras i judiciell ordning. Detta gör sig framför allt gällande i fråga om resandetrafiken, där det helt övervägande antalet av ifrågavarande förseelser begås. Rapport-skrivning och andra för målens handläggning erforderliga åtgärder, som måste vidtas i direkt anslutning till passagerarvisitationen, är en svår belastning på denna från olika synpunkter pressande förrättning. I många fall frestas tjänstemännen att tänja gränsen för rapportteftergift utöver vad som kan anses skäligt. Härtill kommer att detta omständliga förfarande tar i anspråk de knappa bevakningsresurserna i sådan utsträckning att det går ut över den egentliga kontrollverksamheten. Inte minst med hänsyn till behovet av skärpt uppmärksamhet mot narkotikasmuggling är detta förhållande en uppenbar nackdel.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser styrelsen att möjlighet bör öppnas att beivra åtminstone de ringare fallen av varusmuggling i administrativ ordning. Lämpligaste formen härför anses vara att straffrihet medges om gärningsmannen erlägger en förhöjd tullavgift. Härigenom får han frihet att välja om han hellre vill få ansvarsfrågan prövad i judiciell ordning. Några betänkligheter från rättssäkerhetssynpunkt kan därför enligt styrelsens mening inte rimligen anföras mot ett sådant förfarande. Styrelsen finner det lämpligast att förfarandet, i varje fall tills vidare, tillämpas endast i resandetrafiken och endast med avseende på rusdrycker och tobaksvaror. I fråga om den förhöjda tullens storlek anser styrelsen en fördubbling av eljest för resande gällande tullsatsen vara lämplig. Fastställandet av en största kvantitet för vilken det nya förfarandet skall tillämpas bör enligt styrelsen överlämnas åt Kungl. Maj:t, så att bestämmelserna lättare kan anpassas med hänsyn till de erfarenheter som vinnas av förfarandet. I fråga om rusdrycker anser styrelsen att kvantiteten inte bör överstiga den största mängd sådana drycker som resande över huvud taget får medföra.

Styrelsen förutsätter att de bötestabeller som tjänar till ledning vid utmätning av straff för varusmuggling utformas med beaktande av de nya bestämmelserna så att det normalt inte kan bli fördelaktigare för den skyldige att låta målet handläggas i judiciell ordning.

Styrelsen nämner i sammanhanget att ett motsvarande förfarande tillämpas bl. a. i Finland och Västtyskland.

Som tidigare berörts föreslår generaltullstyrelsen också att bestämmelser införs om anmälningsskyldighet i vissa fall då tull eller annan avgift beräknats för lågt samt att bestämmelse om straff för den som inte fullgör skyldigheten införs i lagen om straff för varusmuggling.

Riksåklagaren erinrar om att han i yttrande över skattestrafflagutredningens betänkande (SOU 1969: 42) har förordat att skattebrotten införs i brottsbalken. Detsamma bör enligt hans mening gälla också varusmugglingsbrotten i samband med att de blir föremål för slutlig reglering. För det grova fallet av varusmuggling bör, efter förebild av vad som gäller för förmögenhetsbrott och skattebrott, enligt riksåklagarens mening införas ett straffminimum. Straffskalan i 3 § lagen om straff för varusmuggling bör i enlighet härmed utgöra fängelse i lägst sex månader och högst sex år; om gärningen gällt narkotika bör straffskalan utgöra fängelse i lägst ett och högst tio år. Samma uppfattning har länsåklagaren i Norrbottens län, som påpekar att ett utsättande av straffminimum för grovt brott är ägnat att begränsa de gärningar som bedöms som grova till de verkligt grova fallen. Bestämmelsen i det föreslagna andra stycket till 5 § lagen om straff för varusmuggling har, fortsätter *riksåklagaren*, utsatts för kritik i ett par av de till honom avgivna yttrandena. Sålunda har *överåklagaren i Malmö* påpekat att uttrycket "medelst vilseledande" i departementspromemorians lagförslag för tanken till att uppsåt föreligger. Överåklagaren antar att detta inte kan ha varit avsikten, utan att stadgandet bör tolkas så att den straffas som av grov oaktsamhet lämnar sådana oriktiga uppgifter vid tullbehandlingen att fara för att tull eller annan allmän avgift undandras statsverket eller att gods införs eller utförs i strid mot förbud. *Länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län* finner det välbetänkt att straff för försök av grov oaktsamhet införs enligt 5 § andra stycket, eftersom det har varit en brist att grov oaktsamhet endast har kunnat straffas som fullbordat brott. Länsåklagarmyndigheten framhåller att man dock ej tagit steget fullt ut utan nöjt sig med att bestraffa vilseledande av grov oaktsamhet. Detta innebär enligt länsåklagarmyndigheten att det skulle vara straffbart om någon utan bevislig avsikt att vilseleda vid förtullning av en vara av grov vårdslöshet återopar en faktura, som upptar ett annat parti med lägre tullvärde, men att det däremot inte skulle vara straffbart om någon vårdslöst underlåter att till förtullning uppge gods som han bort förvissa sig om huruvida det fanns med eller ej. Länsåklagarmyndigheten ifrågasätter om inte 5 § andra stycket borde konstrueras så att det kommer att avse föranledande av fara i samtliga de fall, som avses i 1 § lagen om straff för varusmuggling. *Riksåklagaren* säger sig närmast vara benägen att ansluta sig till den av länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län framförda tanken och tillägger att 5 §

skattebrottslagen i viss mån synes kunna tjäna som förebild vid utformningen av den här aktuella bestämmelsen. I enlighet med de principer som förordats av specialstraffrättsutredningen bör enligt riksåklagarens mening straffminimum för bötesstraff tas bort. Vidare bör enligt hans mening straffskalan i 6 § första stycket lagen om straff för varusmuggling utgöra böter eller fängelse i högst två år samt straffet i andra stycket utgöra böter. I fråga om 6 § anför *länsåklagarmyndigheten i Norrbottens län* att någon särskild strafflatitud för grovt brott inte finns och att detta inte framstår som helt tillfredsställande. Man måste beakta att den som forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods i verkligheten många gånger är smugglaren själv. Behovet av att kunna utmäta ett högre straff vid grovt brott även för dem som endast skulle kunna övertygas om olovlig befattning med smuggelgods tillgodoses i vissa fall genom annan lagstiftning, exempelvis narkotikastrafflagen (1968: 64). Trots detta ifrågasätter *länsåklagarmyndigheten i Norrbottens län* om inte en särskild strafflatitud för grovt brott bör komma till uttryck i 6 § lagen om straff för varusmuggling.

Överåklagaren i Malmö och länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län finner det överflödigt att särskilt nämna lämnande av oriktig uppgift i tulldeklaration i brottsbeskrivningen i 1 §.

Den föreslagna bestämmelsen om tullförseelse behandlas av några få remissinstanser. *Riksåklagaren* anför att paragrafen inte anger vad som för ansvar skall krävas i subjektivt hänseende. För riksåklagaren framstår det som naturligt att inte bara den som uppsåtligen utan även den som av oaktsamhet underlåter att fullgöra föreskriven skyldighet skall vara förfallen till ansvar. I enlighet med den praxis som nu i allmänhet tillämpas vid avfattningen av specialstraffrättsliga bestämmelser bör det subjektiva rekvisitet anges i lagtexten. Genom att hänföras till varje i tullagen eller med stöd av denna föreskriven skyldighet får den föreslagna straffbestämmelsen ett mycket vidsträckt tillämpningsområde. Formellt blir exempelvis utmätningsman som dröjer med verkställighet enligt 24 § tullagen förfallen till ansvar enligt 44 §. Sådant dröjsmål bör beivras med regler om ämbetsansvar. För att reglera detta och andra konkurrensproblem synes enligt riksåklagarens mening 44 § böra göras tillämplig endast om underlåtenheten ej är belagd med straff i brottsbalken.

Sveriges speditörförbund anser att rekvisitet för tullförseelse har angetts för generellt. Det kan inte vara meningen att tullförseelse skall föreligga vid varje underlåtenhet, eftersom det kan röra sig om överträdelse av ordningsföreskrifter av mindre betydelse eller föreskrifter som sanktioneras i annan ordning. Förbundet hänvisar i sammanhanget bl. a. till bestämmelserna om dröjsmålsränta och vite. Det måste enligt förbundets uppfattning preciseras vilka underlåtenheter som skall medföra straffpåföljd i form av böter för tullförseelse. *Generaltullstyrelsen*

föreslår uttrycket "den som bryter mot föreskrift i denna lag" i stället för "den som underlåter att fullgöra skyldighet som föreskrivs i denna lag" därför att det förra uttrycket bättre täcker de olika slag av förseelser som kan komma i fråga.

Departementschefen

De ansvarsbestämmelser, som avser brott i samband med införsel eller utförsel av varor, finns nu i lagen om straff för varusmuggling. Bestämmelser som straffbelägger olika ordningsförseelser m. m. finns i bl. a. tullstadgan. Enligt lagen om straff för varusmuggling kan ansvar inträda även då indirekt skatt undandras vid importtillfället.

Den nuvarande ordningen innebär bl. a. att olika påföljder kan inträda för skattebrott, beroende på om brottet begås i samband med införsel eller i samband med transaktioner inom landet. I det förra fallet inträder straff enligt varusmuggningslagen och i det senare fallet bestraffas brottet enligt skattebrottslagen. Detta har inte ansetts vara tillfredsställande.

I departementspromemorian har därför föreslagits sådana ändringar i varusmuggningslagen att dess bestämmelser bättre anpassas till skattebrottslagens. Förslaget innebär sålunda att skattebrottslagens strängare straffskalor i stort sett blir tillämpliga på brott vid in- och utförsel och att ansvar drabbar den som genom vilseledande av grov oaktsamhet föranleder fara för att tull eller annan avgift undandras statsverket eller att gods införs eller utförs i strid mot gällande förbud. Dessutom har föreslagits ansvarsfrihet för den som frivilligt rättar oriktig uppgift.

Departementspromemorians förslag har i stort sett tillstyrkts eller lämnats utan crinran vid remissbehandlingen. Några remissinstanser har emellertid förordat att ett sådant administrativt sanktionssystem med skatte- eller avgiftstillägg som införts på skatteområdet också införs när det gäller tull och andra införselavgifter. Olika förslag till ytterligare ändringar i varusmuggningslagen har också framförts.

De förslag till ändringar i varusmuggningslagen som förordats i promemorian kan jag i det väsentliga godta. Straff bör alltså kunna inträda enligt varusmuggningslagen redan om någon genom vilseledande i samband med tullbehandling, av grov oaktsamhet föranleder fara för att tull eller annan allmän avgift undandras statsverket eller att gods införs eller utförs i strid mot förbud. Även i det fall som avses i 4 § 4 varusmuggningslagen — nämligen att någon medelst vilseledande förmår tillståndsgivande myndighet att medge införsel eller utförsel av gods och därigenom föranleder att godset införs eller utförs i strid mot förbud — bör straffansvaret utvidgas så att den som av grov oaktsamhet vilseleder myndigheten kan straffas, om han föranleder fara för att godset införs eller utförs i strid mot förbud. Jag är däremot inte nu beredd att biträda förslaget att ansvarsfrihet skall inträda för den som

frivilligt rättar felaktig uppgift. Därutöver bör vissa smärre jämkningar göras i promemorieförslaget i denna del med anledning av påpekanden som gjorts vid remissbehandlingen.

Om tulldeklaration, som lämnats genom ombud, innehåller oriktig uppgift och det kan föranleda att tull eller annan införselavgift undandras statsverket bör, enligt vad jag tidigare föreslagit, uppdragsgivaren vara skyldig att inom viss tid rätta uppgiften. I varusmugglingslagen bör därför göras ett tillägg om att det skall anses som varusmuggling om någon uppsåtligen underlåter att inom föreskriven tid rätta oriktig uppgift i deklaration, som avgetts genom ombud, och därigenom föranleder att avgift undandras statsverket eller att gods införs i strid mot förbud. Sker underlåtenheten av grov oaktsamhet bör ansvar inträda vid fara för att avgift undandras statsverket eller för att gods införs i strid mot förbud. Har den som använt sig av ombud gjort sig skyldig till varusmuggling redan i samband med att deklarationen avgavs bör straff dock givetvis ådömas med tillämpning av 1 § andra stycket varusmugglingslagen. Regeln om straff för underlåtenhet att rätta oriktig uppgift i deklaration, som lämnats genom ombud, är inte avsedd att i och för sig inverka på frågan om ombudets straffrättsliga ansvar för sådan oriktig uppgift.

Det är emellertid uppenbart att de reformer av tullproceduren som jag tidigare förordat, främst införandet av ett deklarationssystem, ytterligare aktualiserar tanken på att bestämmelserna i varusmugglingslagen närmare anpassas till skattebrottslagen. Införandet av ett administrativt sanktionssystem är också värt att övervägas. Ett ställningstagande till dessa frågor, bl. a. frågan om ansvarsfrihet vid frivillig rättelse, kan emellertid inte ske utan att de görs till föremål för närmare utredning. Jag avser också att för detta ändamål tillkalla särskilda sakkunniga. Vid utredningen kan självfallet även andra problem som berör varusmugglingslagen tas upp till prövning.

Vad slutligen angår bestämmelsen i tullagen om ansvar för tullförseelse bör denna utformas med beaktande av vad bl. a. riksåklagaren anfört i sitt remissyttrande. Bestämmelsen bör också ändras så att den innefattar ansvar för underlåtenhet att rätta uppgift, som lämnats för tulltaxeringen. Påpekas bör att underlåtenhet att rätta oriktig uppgift i tulldeklaration, som lämnats genom ombud, kan vara att bedöma som tullförseelse, trots att den inte kan medföra ansvar enligt varusmugglingslagen.

Övriga frågor

Gällande ordning, förslag och remissyttranden

Förhandsbesked

Bindande förhandsbesked kan erhållas enligt förordningen (1907: 30) angående rätt att hos generaltullstyrelsen erhålla upplysning rörande tullbehandlingen av varor, avsedda att till riket införas. Förordningen

avser tulltaxans tillämpning. Förutom tulltaxenumret anger styrelsen det statistiska numret — vilket kan ha betydelse för storleken av exempelvis jordbruksavgifter — men uppgiften om det statistiska numret är inte att anse som bindande. Detsamma gäller även de uppgifter som enligt praxis lämnas om punktskatter som utgår vid importen.

Förhandsbesked kan begäras av den som har för avsikt att införa vara till riket. Meddelad upplysning får inte överklagas. Sökanden är emellertid oförhindrad att besvara sig över tulltaxering, som verkställts i enlighet med upplysningen.

Meddelad upplysning länder till efterrättelse endast så länge de bestämmelser, som gäller i fråga om varans tullbehandling när upplysningen meddelas, fortfarande är giltiga och oförändrat tillämpas. Om praxis ändras på grund av Kungl. Maj:ts eller generaltullstyrelsens beslut inom ett år från det att upplysningen meddelades gäller den dock så länge ändringen inte delgetts sökanden. Vidare kan under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande tullbehandling enligt upplysningen medges för vara som kommer in till sökanden inom tre månader efter ändringen av praxis och som införs på grund av avtal som han träffat innan han kunnat äga kännedom om ändringen.

Ett speciellt slag av förhandsbesked förekommer också när det gäller tillämpningen av 6 § tulltaxeringsförordningen (tullbefrielse eller tullnedsättning för varor helt eller delvis av svenskt ursprung). Bestämmelser om sådant besked finns i 23 § tulltaxeringskungörelsen. Förhandsbesked avser visst fall och meddelas av den lokala tullmyndigheten i den tillämnade införselorten. Detta slag av förhandsbesked förekommer sällan i praktiken.

Kommittén anser att anordningen med bindande förhandsbesked bör ingå även i den nya tullagstiftningen.

Även om behovet av förhandsbesked främst gör sig gällande beträffande själva tulltaxan, kan det enligt kommittén ifrågasättas, om inte begränsningen av förhandsbeskeden till detta område är onödigt snäv.

Enligt kommitténs uppfattning bör möjligheten att erhålla förhandsbesked dock begränsas till de delar av förordningen beträffande vilka ett mera framträdande behov därav kan anses vara för handen. I överensstämmelse härmed anser kommittén, att förhandsbesked bör kunna lämnas om tillämpningen av bestämmelserna om tullpliktigt värde (ur 3 §), om tullbefrielse eller tullnedsättning för varor helt eller delvis av svenskt ursprung (6 §) samt om tullfrihet för varor som inte tillverkas inom landet (förordnanden med stöd av 13 §). I sistnämnda fall rör det sig för övrigt om klassificeringsfrågor av samma karaktär som i tulltaxan. Beträffande såväl tullvärdefrågor som frågor rörande

varor helt eller delvis av svenskt ursprung blir möjligheten att lämna begärt förhandsbesked givetvis beroende av den utredning som sökanden kan prestera, varför generaltullstyrelsen måste ha rätt att avvisa ansökan, om tillgängligt material inte är till fyllest för frågans bedömande.

Frågor angående EFTA-behandling är enligt kommitténs uppfattning i allmänhet inte av sådan natur, att ett meningsfyllt förhandsbesked kan lämnas. Inte heller beträffande andra specialbestämmelser om tull eller tullfrihet (t. ex. antidumpingtull, tullfrihet för resande) anses förhandsbesked behöva komma i fråga.

Kommittén föreslår vidare att generaltullstyrelsen får befogenhet att meddela förhandsbesked om tillämpningen av den statistiska varuförteckningen och att sådant förhandsbesked tillerkänns vitsord vid tillämpning av andra författningar i samband med införseln. Kommittén anför härom följande.

Varuinförseln besväras emellertid inte bara av tullar utan även av andra skatter och avgifter samt av direkta förbud och regleringar. För importören är det i allmänhet lika viktigt att veta, hur bestämmelserna på dessa områden kommer att tillämpas på hans varor. Någon möjlighet att få bindande besked härom har hittills inte förelegat, även om ett förhandsbesked angående tulltaxans tillämpning i vissa fall kunnat tjäna också här avsedda syfte. Enligt kommitténs uppfattning får det anses vara ett berättigat önskemål, att en förbättring av möjligheterna att få bindande besked i hithörande frågor kommer till stånd. Formligt införande av systemet med bindande förhandsbesked på de olika författningsområdena synes dock vara en alltför genomgripande åtgärd.

Statistiska varuförteckningen är baserad på tulltaxans nomenklatur men innebär en ytterligare uppsplättning av positionerna i denna. Förteckningen fastställs av generaltullstyrelsen i samråd med kommerskollegium och statistiska centralbyrån. Den har primärt endast handelsstatistiskt syfte. I den mån inte den statistiska uppsplättningen svarar mot underpositioner i tulltaxan saknar den betydelse för tullbeskattningen. Däremot har den statistiska varuförteckningen i stor utsträckning kommit till användning i författningar utfärdade av olika myndigheter för precisering av varuslag, som skall beläggas med andra avgifter, främst på jordbruksområdet, eller som skall vara underkastade restriktioner vid importen. Tidigare förekom detta ofta även i författningar utfärdade av Kungl. Maj:t med eller utan riksdagens medverkan, men numera används i sådana författningar i allmänhet endast tulltaxenummer (t. ex. i författningar om diverse punktskatter). I dylika fall försöker man emellertid gärna anpassa den statistiska varuförteckningen så, att exempelvis de skattepliktiga varuslagen under ett visst tulltaxenummer får ett särskilt statistiskt nummer. Visserligen finns det författningar som inte definierar de berörda varuslagen genom hänvisning till vare sig statistiska varuförteckningen eller tulltaxan, och det finns också fall då det statistiska numret inte är tillräckligt för att bestämma varans behandling (dvs. avgiften eller regleringen omfattar endast en del av de till numret hänförliga varuslagen). I de flesta fall där tvekan kan råda

ger dock fastställandet av det statistiska numret tillräcklig ledning beträffande varans behandling.

Behörighet att söka förhandsbesked bör enligt kommittén i första hand tillkomma den som har för avsikt att införa varan. Kommittén anser det emellertid vara av värde att ett officiellt besked om behandling av en vara skall kunna erhållas även av annan, som har väsentligt intresse i frågan, exempelvis tillverkare av konkurrerande produkter.

Det framhålls att förhandsbesked automatiskt bör brytas av författningsändring, som vidtas efter beskedets meddelande och som är av beskaffenhet att påverka varans behandling i det avseende beskedet angår.

Beträffande reglerna för giltigheten av förhandsbesked i händelse ändring av praxis konstaterar kommittén att det inte kan bli tal om annat än att skapa ett visst skydd för de av tullar och andra här ifrågasvarande åtgärder belastade importintressena.

Kommittén har kommit till den uppfattningen att det för varor, som anmäls till förtullning efter det att ändring av praxis delgetts vederbörande, som villkor för tillämpning av den gynnsammare behandlingen enligt förhandsbeskedet bör krävas dels att varorna införs på grund av avtal som träffats före delgivningen, dels att varorna anmäls till förtullning inom viss tid därefter. Den tid efter ändringens delgivning inom vilken importen bör ske för att förhandsbeskedet skall gälla anses i princip böra motsvara normal leveranstid för de varor beskedet rör. Kommittén finner det lämpligt att tiden, liksom i gällande författning, sätts till tre månader. Möjlighet bör dock finnas till förlängning.

I förordningen om förfarandet vid konsumtionsbeskattning är giltighetstiden för förhandsbesked också maximerad till ett år. Enligt kommitténs uppfattning är en begränsning av giltighetstiden för förhandsupplysningar i tullfrågor oundgängligen nödvändig, men en utsträckning av tiden till två år bör enligt kommitténs åsikt inte förorsaka alltför stor olägenhet.

Kommittén föreslår vidare, att möjlighet också på tullområdet öppnas för en sökande att överklaga ett för honom ogynnsamt beslut av generaltullstyrelsen i förhandsbeskedsärende.

Annan än sökande och allmänt ombud bör enligt kommittén inte ha besvärsmätt.

I likhet med vad som genomgående gäller på skatteområdet bör besvärsmätt inte föreligga över beslut av generaltullstyrelsen att avvisa ansökan om förhandsbesked. Detsamma bör gälla beslut av styrelsen att återkalla ett tidigare meddelat beslut.

Flertalet *remissinstanser* ansluter sig till kommitténs synpunkter och förslag beträffande förhandsbesked eller lämnar dem utan erinran. Några remissinstanser ifrågasätter om inte generaltullstyrelsen bör ges nå-

got vidare befogenhet att meddela förhandsbesked än som föreslagits. Rätten att avvisa ansökningar då sökanden inte lämnar tillfredsställande utredning behandlas av bl. a. *kammarrätten i Stockholm*, som föreslår att ett förfarande med två parter, sökanden och ett allmänt ombud, införs.

Statens jordbruksnämnd framhåller att det med hänsyn till den stora variationen i avgiftssatserna mellan olika positioner i den statistiska varuförteckningen kan vara av stor vikt för en importör av jordbruksreglerad vara att före importen av varan ha vetskap om avgiftens storlek. I likhet med tullagstiftningskommittén understryker nämnden vikten av att generaltullstyrelsen får tillräckliga resurser, speciellt såvitt gäller laboratorieundersökningar.

Enligt *Östergötlands och Södermanlands handelskammars* mening talar starka skäl för att tullverket bör kunna ge bindande besked även i frågor rörande EFTA-behandling av gods. Bestämmelserna i EFTakonventionen — exempelvis rörande tillämpningen av de s. k. bearbetningskriterierna — är komplicerade och handelskammaren finner det rimligt att en importör skall kunna få ett bindande förhandsbesked huruvida varor, som avses att införas till landet, kommer att kunna åtnjuta EFTA-behandling eller inte. *Generaltullstyrelsen*, som ej motsätter sig kommitténs förslag att bindande förhandsbesked skall kunna lämnas bl. a. om tillämpningen av bestämmelserna om tullpliktigt värde, pekar på vissa svårigheter som kan vara förknippade med lämnande av sådana besked. Styrelsen håller för sannolikt att sådana förhandsbesked företrädesvis kommer att begäras i sådana fall där fakturapriset ej direkt kan läggas till grund för tullvärdeberäkningen utan där ytterligare uppgifter är erforderliga beträffande kontraktsförhållanden m. m. På grund av det omfattande utredningsmaterial som ofta erfordras för fastställande av tullvärde finns enligt styrelsens mening risk att den sökande av förbiseende utelämnar något material som har betydelse för bedömningen. Förhandsbeskedet kan på grund härav bli baserat på felaktiga förutsättningar. Mellan tidpunkten för förhandsbeskedets lämnande och införseln av berörda varor kan det, menar styrelsen, hända att förutsättningarna som legat till grund för beskedet ändrats. Sålunda kan materialval, materialpris eller arbetslöner ha ändrats vilket påverkar tullvärdefrågan.

Generaltullstyrelsen anser det vara av stor vikt att styrelsen får rätt att avvisa ansökan om förhandsbesked rörande tullvärdefrågor, om sökanden inte presterat en utredning som är tillfyllest för frågans bedömmande. Har sökanden inte lämnat alla relevanta uppgifter eller har sådan ändring skett i kontraktsförhållanden att tullvärdefrågan påverkas, bör lämnat förhandsbesked givetvis ej äga bindande giltighet.

Beträffande rätten att avvisa ansökningar om förhandsbesked anser *kammarrätten i Stockholm* att generaltullstyrelsen i likhet med vad som

gäller för riksskatteverket skall äga rätt att avvisa ansökning om förhandsbesked, om styrelsen med hänsyn till ansökningarnas innehåll finner förhandsbesked inte böra meddelas.

Kammarrätten framhåller, att förhandsbesked meddelas i sökandens intresse och att det i första hand måste åligga sökanden att svara för att tillfredsställande utredning förebringas. Enligt kammarrättens mening skiljer sig emellertid det nu avhandlade rättsområdet inte från andra rättsområden, inom vilka förhandsbesked kan meddelas. I den mån utredningen är otillräcklig anser kammarrätten, att sökanden bör vara berättigad till kompletteringshjälp, som kan lämnas av myndighet, tjänsteman eller annan. Ett naturligt sätt att genomföra detta är enligt kammarrätten att redan hos generaltullstyrelsen införa ett kontradiktoriskt förfarande, dvs. ett förfarande med två parter, sökanden och ett allmänt ombud. Kammarrätten påpekar, att dess erfarenheter från ärenden rörande framför allt särskild varuskatt, där kontradiktoriskt förfarande ej förekommer förrän i kammarrätten, visar önskvärdheten av att ett sådant förfarande tillämpas redan i tidigare instans. Kammarrätten åberopar särskilt att enligt förordningen om mervärdeskatt yttrande skall inhämtas av vederbörande taxeringsintendent över ansökan om förhandsbesked.

Beträffande giltighetstiden för förhandsbesked anför kammarrätten, att giltighetstiden normalt gjorts beroende av oförändrade författningsbestämmelser. Giltigheten påverkas däremot inte av ändrad praxis. Enligt kammarrättens mening bör den, som fått ett förhandsbesked ha rätt att räkna med att det skall gälla för honom inom den angivna giltighetstiden oavsett ändring av praxis. De speciella förhållandena inom det område, som generaltullstyrelsen företräder, anser dock kammarrätten motivera en lösning av problemen på sätt kommittén föreslagit. Enligt *generaltullstyrelsens* mening bör giltighetstiden av administrativa skäl begränsas till ett år, vilket överensstämmer med nuvarande regler både beträffande tull och beträffande indirekta skatter enligt förfarandeförordningen.

Kammarrätten i Stockholm anser sig böra godta de skäl kommittén anfört för att ett förhandsbesked skall få verkan utan att avvakta att beskedet vinner laga kraft. Kammarrätten vill dock framhålla risken av dels en forcerad import inför en befarad ändring av förhandsbeskedet och dels en förhållning av processen från sökandens sida för att vinna tid för ökad import.

Med hänsyn till kravet enligt 8 § i *departementspromemorians* lagförslag på tulldeklaration har i detta sammanhang intagits ett stadgande om skyldighet för generaltullstyrelsen att utge vägledande anvisningar och bedriva rådgivande verksamhet i övrigt för att underlätta importörernas deklarationsskyldighet (31 §). Det föreslås i promemorian att

förhandsbesked skall kunna erhållas i tarifferingsfrågor och i frågor om varors tullpliktiga kvantitet och värde samt om tullfrihet i vissa fall (för varor helt eller delvis av svenskt ursprung). Bestämmelserna i övrigt (32—37 §§) ansluter sig till nuvarande regler om förhandsbesked på tullområdet samt motsvarande bestämmelser på punktskatteområdet och när det gäller mervärdeskatt. Förhandsbesked föreslås gälla för varor som sökanden anmäler till förtullning inom två år från dagen för delgivning av beskedet. Generaltullstyrelsen skall kunna återkalla förhandsbesked, om styrelsen finner att viss tillämpad bestämmelse skall tolkas på annat sätt än som angetts i förhandsbeskedet. Beslut om återkallelse av förhandsbesked skall delges den som erhållit beskedet men om denne yrkar det gäller beskedet beträffande vara som skall införas på grund av avtal, som ingåtts innan återkallelsen delgavs honom. I sådant fall skall varan anmälas till förtullning inom tre månader från delgivningen. Förhandsbesked om tillämpningen av den statistiska varuförteckningen har ej ansetts böra tillerkännas vitsord vid tillämpning av importförbuds författningar.

Departementspromemorians förslag i denna del berörs i *remissyttrandena* av generaltullstyrelsen, riksskatteverket, statens jordbruksnämnd och Sveriges speditörförbund.

Generaltullstyrelsen delar uppfattningen att förhandsbesked skall kunna meddelas även i fråga om bestämmelserna om tullfrihet för varor som inte tillverkas inom landet (13 § tulltaxeringsförordningen). Hinder synes inte möta att en mera generell formulering än den i promemorian begagnade används så att andra till äventyrs meddelade förordnanden om tullfrihet för vara av visst slag också kan bli föremål för förhandsbesked. I likhet med kommittén anser styrelsen vidare att förhandsbesked om varas klassificering enligt gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning bör äga vitsord även vid tillämpning av andra författningar i samband med in- och utförsel.

Styrelsen anser det inte lämpligt att begränsa förhandsbeskedets bindande verkan till varor som anmäls till förtullning av sökanden. Enligt styrelsens uppfattning har exempelvis svenska handelsagenter och utländska leverantörer ett legitimt behov av förhandsbesked, och det skulle avsevärt förringa institutets värde för näringslivet om inte bindande verkan tillerkändes sådana besked även om anmälan till förtullning såsom naturligt är i dessa fall görs av annan person. För att tillgodose såväl näringslivets som tullverkets intresse bör förhandsbesked gälla varor som in- eller utförs för sökandes räkning eller enligt ett av honom ingånget avtal. Styrelsen påpekar vidare att i den föreslagna texten inte anges att förhandsbesked är bindande för staten endast i den mån det åberopas av den som fått beskedet. Detta torde dock kunna anses ligga i förhandsbeskedets natur, varför en uttrycklig be-

stämmelse härom inte torde vara nödvändig. Delgivning av återkallelse av förhandsbesked finner styrelsen kunna erbjuda vissa problem då den som fått beskedet kan vilja undandra sig delgivning för att därigenom fördröja en skärpning av en för honom gynnsam behandling enligt beskedet. Enligt styrelsens uppfattning bör därför den tid, inom vilken godset skall anmälas till förtullning respektive utförsel för att det ursprungliga beskedet skall gälla, räknas från det beslutet om återkallelse avsänts till honom. Med hänsyn bl. a. till de långa leveranstider som i vissa fall kan förekomma, t. ex. när det gäller större maskinanläggningar, bör generaltullstyrelsen kunna medge behandling enligt återkallat förhandsbesked även efter utgången av den föreslagna tremånadersperioden. En sådan dispensmöjlighet skulle också kunna användas om den föreslagna regeln beträffande utgångspunkten för denna period i något fall skulle visa sig vara alltför hård.

Riksskatteverket påpekar att rätten för generaltullstyrelsen att meddela förhandsbesked enligt förslaget blir något utvidgad i jämförelse med vad som nu gäller. Sålunda skall förhandsbesked kunna meddelas även i fråga om annan avgiftssats än tullsats. Vidare skall förhandsbesked kunna meddelas på ansökan inte endast av den som har för avsikt att införa vara till riket utan också av den vars intressen eljest i väsentlig mån berörs av bestämmelsernas tillämpning. Riksskatteverket har inte något att erinra mot den föreslagna ordningen under förutsättning att yttrande inhämtas från riksskatteverket innan förhandsbesked meddelas rörande den indirekta beskattningen. En föreskrift härom synes böra tas in i lagtexten.

Sveriges speditörförbund anser att förhandsbesked om tullfrihet ej bör begränsas till varor helt eller delvis av svenskt ursprung. Med hänsyn till svårigheterna att observera alla författningsändringar bör enligt förbundets uppfattning meddelas tillämpningsföreskrift om att under rättelse skall lämnas när förhandsbesked upphör att gälla på grund av författningsändring.

Allmänt ombud, besvärssordning

Bestämmelser om ett anmärkningsförfarande finns i förordningen angående förfarandet i vissa fall vid oriktig avgiftsberäkning hos tullverket med tillämpningsföreskrifter. Har tull eller annan avgift påförts med för lågt belopp framställer en revisionstjänsteman i generaltullstyrelsen anmärkning. Denna riktas i regel mot varuhavaren — dvs. den som har rätt att förfoga över varan. Skulle han inte kunna betala det felande beloppet eller kan han inte anträffas är vederbörande tulltjänsteman skyldig att ersätta beloppet, om felet har uppkommit genom förfarande som kan anses hänförligt till vårdslöshet, försummelse, oförstånd eller oskicklighet i tjänsten. Bestrids anmärkningen eller inkom-

mer ej förklaring prövar generaltullstyrelsen anmärkningen. Mot styrelsens beslut kan besvär anföras hos kammarrätt. Anmärkningsförfarandet kan användas även vid överdebitering.

Vid sidan av anmärkningsförfarandet förekommer sedvanligt besvär-förfarande. Varuhavaren kan sålunda anföras besvär hos generaltullstyrelsen. Någon motpart som tar till vara det allmännas intresse finns inte. Styrelsens beslut i mål som har samband med in- eller utförsel av vara kan överklagas i kammarrätt med undantag för sådana mål om befrielse från eller nedsättning eller återbetalning av tull, skatt eller annan avgift som meddelats med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande (15 § tulltaxeringsförordningen). I dessa och i princip alla övriga mål förs besvärstalan hos Kungl. Maj:t i statsrådet. Se 1 § 5 lagen (1971: 309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål. Lagen är tillämplig på besvär mot beslut vilket meddelats med stöd av lag eller annan författning som utfärdats före den 1 januari 1972.

Kommittén föreslår att anmärkningsförfarandet avskaffas och att allmänt ombud förordnas att ta till vara det allmännas intresse i tulltaxeringsärenden, motsvarande allmänt ombud på skatteområdet. Denne skall dels kunna anföras besvär över lokal tullmyndighets beslut eller generaltullstyrelsens beslut, dels uppträda som motpart när enskild part anför besvär över styrelsens eller, om styrelsen förordnar det, över lokal tullmyndighets beslut. När det gäller frågan vilka enskilda som bör ha besvärsrätt i tulltaxeringsmål föreslår kommittén att besvärsrätt skall tillkomma den som anmält vara till förtullning eller som påförts avgift för varan. Hinder bör inte föreligga mot att allmänt ombud för talan även till importörens förmån. Besvärstiden föreslås vara sex månader. Såvitt angår besvär hos generaltullstyrelsen föreslår kommittén vidare att anslutningsbesvär skall få anföras intill dess styrelsen meddelat beslut i anledning av de först anförda besvären. I sista instans bör där- emot anslutningsbesvären ha kommit in inom tre veckor från det besvärstiden för den först klagande gick ut.

Nu berörda frågor behandlas endast i ett fåtal *remissyttranden*.

Kammarrätten i Stockholm finner att starka skäl talar för att förfarandet hos generaltullstyrelsen vid besvär över lokal tullmyndighets beslut får karaktär av ett rättegångsförfarande. Det innebär att styrelsen skulle ha att ta ståndpunkt till två motsatta, inför styrelsen agerande parterns anspråk.

Med anledning av kommitténs förslag om att efterdebitering skall kunna ske inom en femårstid anför kammarrätten att denna rätt för det allmänna att efterdebitera inom fem år enligt kammarrättens mening borde motsvaras av en rätt för den enskilde att anföras besvär inom en motsvarande tidsperiod. För kammarrätten ter det sig naturligt att

förfarandet vid ändring av tulltaxering utformas med en ordinarie besvärsmått, för vilken besvärstiden kan bestämmas till sex månader, och en extra ordinär besvärsmått som utformas efter mönster av taxeringsförordningen och mervärdeskatteförordningen. Kommittén motiverar den föreslagna enda besvärstiden sex månader med att det av kommittén föreslagna efterdebiteringsinstitutet innehåller en generell leuterationsregel. Kammarrätten vill framhålla att motsvarande leuterationsregel även finns enligt efterbeskattningsreglerna i mervärdeskatteförordningen. Kammarrätten instämmer med kommittén i att rätt att anföras anslutningsbesvär bör finnas och förutsätter att den föreslagna rätten att anföras sådana besvär intill dess generaltullstyrelsen meddelar beslut ej skall hindra att motpart bereds skälig tid att avge yttrande.

Statskontoret ställer sig något tveksamt till förslaget att särskilda beskattningshavare bör förordnas att ta till vara det allmännas intresse i tulltaxeringsärenden. Statskontoret påpekar att hithörande och närbesläktade frågor behandlades vid 1959 års riksdag, varvid någon ändring av gällande ordning inom tullförfarandets område inte ansågs påkallad, samt att kommittén för övrigt uttalar att den i och för sig inte funnit någon anledning till erinran mot det sätt på vilket ärendena enligt hittillsvarande ordning handlagts. Statskontoret tillägger att den merkostnad som den föreslagna omläggningen skulle medföra inte närmare klarlagts av kommittén. Mot bakgrunden härav anser statskontoret att frågan om en eventuell omgestaltning av besvärsprocessen på tullagstiftningens område bör kunna anstå tills erfarenheter vunnits bl. a. om anmärknings- och besvärsmåttens frekvens och karaktär, när den nya tullproceduren hunnit tillämpas några år.

I likhet med vad som gäller vid varubeskattnings inom landet föreslås i *departementspromemorian* att ett allmänt ombud skall ta till vara det allmännas intresse i tulltaxeringsärenden (46 §). I övrigt (47—51 §§) överensstämmer förslaget i huvudsak med kommittéförslaget. I promemorian föreslås att besvär över generaltullstyrelsens beslut skall föras hos kammarrätt i mål om in- eller utförsel av vara med motsvarande undantag som f. n. gäller. Talan mot styrelsens beslut om förhandsbesked får endast föras av sökande eller allmänt ombud. Anslutningsbesvär kan anföras inom två veckor från det besvärstiden för tidigare klagande gått ut. I mål om förhandsbesked är motsvarande tid en vecka.

I *remissyttrandena* tas frågan om allmänt ombud upp bl. a. av *generaltullstyrelsen*, som delar kommitténs uppfattning att allmänt ombud bör vara part i mål hos tullmyndighet endast om han själv anhängiggör talan men att generaltullstyrelsen i särskilda fall bör kunna kalla ombudet att vara part i mål hos styrelsen. Allmänt ombud bör enligt sty-

relsens mening inte få uppträda som part när lokal tullmyndighet handlägger ärende angående omtulltaxering.

Kammarrätten i Stockholm tillstyrker förslaget om allmänt ombud och anmärker att tillfredsställande utredningar i besvärsmål enligt erfarenhet sällan förebragts från de skattskyldigas sida utan har måst företas av generaltullstyrelsen. Någon väsentlig ändring i detta förhållande anses inte vara att vänta i fortsättningen. De resurser generaltullstyrelsen f. n. förfogar över för utredningar i besvärsmål får därför förutsättas skola behållas och ställas till allmänna ombudets förfogande.

Kammarrätten har vidare följande kritiska synpunkter på den föreslagna besvärsordningen.

Den föreslagna besvärsordningen synes till innebörden oklar eller eljest otillfredsställande. Kammarrätten, som förutsätter att med förslaget äsyftas att förhandsbesked skall kunna överklagas hos domstolen, ifrågasätter om inte detta bör uttryckligen anges i författningstexten. Vidare synes talan mot beslut enligt 23 § i förslaget böra föras hos kammarrätt. Sådant beslut kan inte anses avse "in- eller utförsel av vara" och skall följaktligen med den i förslaget angivna kompetensfördelningen inte överklagas hos kammarrätt. Vad nu sagts äger även tillämpning på andra beslut såsom exempelvis godkännande av ombud enligt 7 §. Avses emellertid kretsen av de frågor som skall tillhöra kammarrätts kompetens skola dras snävare än domstolen nu förutsatt, bör uppmärksammas samordningen av förslaget med bestämmelserna i lagen (1971: 309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål. I denna lag har i fråga om domstolens kompetensområde på tullområdet använts uttrycket "mål om beslut av tullmyndighet i samband med in- eller utförsel av vara". Generaltullstyrelsen föreslog vid remissbehandling av sistnämnda lag, att kammarrätts behörighet skulle omfatta mål om beslut av tullmyndighet rörande in- eller utförsel av varor eller eljest sammanhängande med tullverkets befattning med trafiken från eller till riket (med ovan angivna undantag), se prop. 1971: 30, s. 124. Styrelsen avsåg därmed att inbegripa bl. a. beslut om påföljder för dröjsmål vid betalning av tull m. m. Vederbörande departementschef föreslog en något mer kortfattad målurbricing än den generaltullstyrelsen föreslagit men avsedd att ha samma sakliga innebörd. Detta förslag blev lagfäst.

Eftersom förslag till författningar med materiell innebörd inte föreligger nu kan kammarrätten ej bedöma huruvida t. ex. besvär över andra beslut i samband med varuförseln, beslut om tullrestitution, fartygsavgifter m. m. kommer att ingå i kammarrätternas behörighetsområde. Kammarrätten, som förutsätter att tillfälle skall beredas domstolen att yttra sig över kommande lagförslag rörande materiella frågor, vill redan nu uttala sin tveksamhet om lämpligheten av att kammarrätt skall avgöra frågor om trafiktillstånd och s. k. extra tullförrättning, i vilka mål fråga är om tullverkets sätt att disponera sina personalresurser.

Den i 51 § föreslagna tiden av två veckor att anföra anslutningsbesvär synes väl kort och bör utsträckas.

Riksåklagaren anser att talan mot generaltullstyrelsens beslut om utdömande av vite bör föras, ej hos Kungl. Maj:t utan hos kammarrätt.

Riksskatteverket anför följande.

Som mål om in- eller utförsel av vara torde knappast kunna anses mål om förhandsbesked eller om tullrestitution. I lagen om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål har använts uttrycket "mål om beslut av tullmyndighet i samband med in- eller utförsel av vara". Om denna målbeskrivning anses för vittomfattande torde en uppräknig bli nödvändig av de målgupper där talan bör fullföljas hos kammarrätten.

Av de förhandsbesked i taxerings- och beskattningsfrågor som riksskatteverket meddelar är det endast sådana som rör punktskatter som överklagas hos kammarrätt. Besvär över andra förhandsbesked anföras hos regeringsrätten. Riksskatteverket föreslår att besvär över förhandsbesked som meddelats av generaltullstyrelsen skall anföras hos regeringsrätten.

Enligt *generaltullstyrelsens* uppfattning är endast mål rörande tull och annan avgift samt tillämpningen av författningar om import- och exportförbud av den karaktär att besvär över styrelsens beslut bör anföras hos kammarrätt. I mål rörande andra frågor synes det vara lämpligast att besvär anföras hos Kungl. Maj:t. I fråga om tiden för anförande av besvär hos generaltullstyrelsen anses i överensstämmelse med departementsförslaget en tid av sex månader från dagen för beslutet vara lämplig i vad avser ursprunglig tulltaxering. Vid omtulltaxering är det knappast erforderligt med en ny sexmånaders besvärstid, utan den ursprungliga besvärstiden bör enligt styrelsen i många fall vara tillfyllest även för besvär över det nya beslutet. Detta gäller dock inte när omtulltaxering sker mot slutet av eller efter utgången av nämnda besvärstid. För detta fall föreslås en särskild besvärstid, två månader från dagen för omtulltaxeringsbeslutet.

Departementschefen

I fråga om möjligheterna att få bindande *f ö r h a n d s b e s k e d* delar jag uppfattningen att dessa nu bör utvidgas. Enligt min mening bör generaltullstyrelsen kunna lämna sådant besked om tulltaxenummer eller statistiskt nummer (nummer enligt den statistiska varuförteckningen), beräkning av varas tullpliktiga kvantitet eller varas tullpliktiga värde, tull- och avgiftssats, tullbefrielse eller tullnedsättning för varor av helt eller delvis svenskt ursprung (6 § tulltaxeringsförordningen) samt tullbefrielse för vara av sådant slag, som inte eller endast i ringa omfattning är föremål för tillverkning inom landet (13 § tulltaxeringsförordningen). Det bör nämnas att generaltullstyrelsen för att kunna uttala sig om tullsatsen måste ta hänsyn bl. a. till förekommande tullbefrielse för vara av sistnämnda slag. Förhandsbesked om tullsatsen kommer därför att innefatta en upplysning om sådan eventuell tullbefrielse, i vilket fall

tullsatsen anges vara noll. I lagen behöver ej särskilt anges att förhandsbesked kan avse tullbefrielse enligt 13 § tulltaxeringsförordningen. Förhandsbesked om annan avgiftssats än tullsats kommer att röra tillämpning, som förekommer i samband med införsel, av förordningen om mervärdeskatt och av författningar om diverse punktskatter och allmänna avgifter. Jag anser det inte erforderligt att generaltullstyrelsen åläggs att samråda med andra myndigheter innan styrelsen lämnar det begärda förhandsbeskedet men förutsätter att styrelsen i tveksamma fall samråder med den berörda myndigheten.

Längre gående möjligheter än nu sagts att erhålla förhandsbesked är jag inte beredd att föreslå i detta sammanhang.

Beträffande förhandsbesked har också den frågan kommit upp huruvida uppgift om tulltaxenummer eller statistiskt nummer skall ha vitsord vid tillämpningen av andra författningar än tulltaxan. Det kan här röra sig om författningar, som reglerar importen av jordbruksprodukter eller andra varor, eller vissa punktskatteförfattningar. Sådana författningar utgår ofta från tulltaxan eller den statistiska varuförteckningen. Enligt min mening är det klart att tullmyndigheterna måste vara bundna av ett förhandsbesked av generaltullstyrelsen, enligt vilket varan hänförs till visst nummer. Jag vill f. ö. i detta sammanhang påpeka att förhandsbesked om tulltaxenummer, statistiskt nummer och tull- eller avgiftssats — med undantag för det tidigare berörda fallet av tullbefrielse enligt 13 § tulltaxeringsförordningen — ej innebär någon bedömning huruvida bestämmelser om tull- eller skattefrihet är tillämpliga eller i vad mån särskilda hinder för varans införsel kan föreligga.

Rätt att begära förhandsbesked bör tillkomma den som har för avsikt att införa vara till riket eller annan vars intresse i väsentlig mån berörs av här avsedda bestämmelsers tillämpning. Sökanden skall lämna de uppgifter och i övrigt prestera den utredning som generaltullstyrelsen bedömer vara erforderlig. Skulle så ej ske bör styrelsen kunna avvisa ansökningen om förhandsbesked. Sökanden och sådant allmänt ombud, som föreslås kunna föra det allmännas talan i tullmål, bör ha rätt att besvara sig över förhandsbesked, som dock omedelbart bör lända till efterrättelse.

Om författning ändras efter det att förhandsbesked har lämnats och ändringen påverkar den fråga förhandsbeskedet avser bör beskedet givetvis upphöra att gälla. Att som en remissinstans kräver ålägga tullverket att lämna underrättelse i den mån förhandsbesked upphör att gälla på grund av författningsändring torde av praktiska skäl inte vara möjligt.

Ett förhandsbesked bör vidare kunna återkallas om generaltullstyrelsen finner att viss tillämpad bestämmelse skall ges en annan tolkning än den som ligger till grund för beskedet. Beskedet bör dock få gälla i

viss utsträckning även efter återkallelsen, om den som erhållit beskedet yrkar det.

Om förhandsbesked ej upphör att gälla på grund av författningsändring eller ändring av praxis, bör det gälla under viss tid. Beskedet bör lämpligen gälla för vara som inom två år från den dag, då sökanden fick del av beskedet, införs eller utförs av sökanden, för hans räkning eller i enlighet med ett av honom ingånget avtal.

I departementspromemorian föreslås att tullagen skall innehålla en bestämmelse, enligt vilken generaltullstyrelsen skall ge ut vägledande anvisningar och bedriva rådgivande verksamhet i övrigt för att göra det lättare för importörerna att deklarerat och fullgöra andra skyldigheter i samband med importen. Jag har inget att erinra mot en föreskrift av sådan innebörd. Föreskriften bör dock införas i instruktionen för tullverket och ej i tullagen.

Förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning innehåller bestämmelser om allmänt ombud. När förordningen tillkom diskuterades om den skulle göras tillämplig på tull samt skatter och avgifter som tas ut i samband med införsel av varor. Jag fann emellertid då att så ej borde ske, främst därför att det normala beskattningsförfarandet när det gäller tullar m. m. inte hade någon motsvarighet till den deklarationskontroll som ägde rum vid beskattning av inhemsk verksamhet. Jag syftade på det förhållandet att tulltaxeringen i princip grundades på undersökning av varan och att denna inte lämnas ut till varuhavaren utan att beskattningsförfarandet slutförts (prop. 1959: 3 s. 53). Om den nu föreslagna tullproceduren genomförs kommer inte längre denna skillnad mellan inrikes beskattning och beskattning i samband med införsel att gälla. Jag finner det nu motiverat att systemet med allmänt ombud införs även i tullproceduren. Liksom enligt förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning bör det allmänna ombudet inta en oavhängig ställning. Bl. a. bör han alltid själv kunna ta ställning till de besvär enskilda anför över tullmyndighets beslut. Jag kan därför inte dela kommitténs och generaltullstyrelsens mening att styrelsen skall få avgöra i vad mån ombudet skall vara part i besvärsmål inför styrelsen genom att kalla honom i sådant mål.

Talan mot beslut av annan tullmyndighet än generaltullstyrelsen bör föras hos styrelsen genom besvär. Den föreslagna besvärstiden, sex månader, när besvären avser fastställelse av tull eller annan införselavgift finner jag lämplig. Fastställelsen kan ha skett genom tulltaxerings-, omtulltaxerings- eller eftertulltaxeringsbeslut. Vid omtulltaxering bör besvärstiden räknas från dagen för det ursprungliga tulltaxeringsbeslutet. Tiden bör dock ej vara kortare än två månader från dagen för omtulltaxeringsbeslutet. Som motsvarighet till föreslagna bestämmelser om eftertulltaxering bör finnas en bestämmelse om extra ordinär besvärsmål.

för den tullskyldige. En bestämmelse om sådan besvärsmålsrätt har därför upptagits i förslaget. Den har utformats med motsvarande bestämmelse i förordningen om mervärdesskatt som förebild.

Departementspromemorian innehåller en bestämmelse om anslutningsbesvär. Jag delar kammarrättens uppfattning att tiden inom vilken sådana besvär enligt promemorians huvudregel skall anföras hos generaltullstyrelsen — två veckor — är för kort. Tiden kan lämpligen bestämmas till två månader från den dag då motparten fick del av de först anförda besvären eller, om han ej fått del av dem före utgången av den tid inom vilken de senast skulle ha kommit in, från utgången av nämnda tid. Eftersom frågor om förhandsbesked bör handläggas skyndsamt bör dock anslutningsbesvär i mål om förhandsbesked anföras inom den i departementspromemorian föreslagna tiden — en vecka.

Kammarrätts behörighet i tullmål regleras i 1 § 5. lagen om behörighet för förvaltningsdomstol att pröva vissa mål. Huvudregeln är att besvär skall anföras hos kammarrätt i mål om beslut av tullmyndighet i samband med in- eller utförsel av vara. Av motiven till lagen framgår att denna målrubricering är avsedd att täcka, förutom mål som direkt rör införseln eller utförseln av varor, bl. a. mål om s. k. trafikstillstånd, som innebär tillstånd att besöka annan ort än tullplats för lastning eller lossning, beslut om påföljd för dröjsmål med betalning för tull eller bortförande av gods och beslut som rör tillämpningen av bestämmelser angående ersättning för kostnader vid handläggning av tullärenden m. m. (prop. 1971: 30 s. 123 f). I lagen undantas från kammarrätts behörighet mål om beslut av tullmyndighet om befrielse från eller nedsättning eller återbetalning av tull, skatt eller annan avgift som meddelats med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande (15 § tulltaxeringsförordningen). Besvär i dessa mål prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet. Det samma gäller besvär i övriga mål om beslut av tullmyndighet utom mål om tillstånd att hålla provianteringsfrilager. I sistnämnda mål ankommer prövningen på kammarrätt.

Lagen om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål är tillämplig endast på besvär om beslut vilket meddelats med stöd av lag eller annan författning som utfärdats före den 1 januari 1972. Den blir alltså inte tillämplig på besvär mot beslut som meddelats med stöd av den föreslagna tullagen. En motsvarighet till förstnämnda lags kompetensregler måste införas i tullagen. I samband därmed bör enligt min mening Kungl. Maj:ts och kammarrätts kompetensområden justeras något. Jag delar kammarrättens i Stockholm mening att det inte är lämpligt att kammarrätt t. ex. prövar besvär i mål om trafikstillstånd eller extra tullförrättningar, i vilka mål fråga är om tullverkets sätt att disponera sina personalresurser. Med det nuvarande undantaget för besvär i mål om sådan befrielse från eller nedsättning eller återbetalning av tull eller annan avgift, som beslutats med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndi-

gande, bör kammarrätt däremot pröva besvär över generaltullstyrelsens beslut i fråga om fastställelse av tull eller annan införselavgift, inskränkning i rätten att förfoga över vara, förhandsbesked, särskild avgift, ränta, vissa kostnader, förelägganden och utdömande av vite. Vad särskilt angår förhandsbesked kan framhållas att kammarrätt prövar mål om förhandsbesked när det gäller punktskatter i allmänhet. Jag finner det naturligt att samma ordning tillämpas i mål om förhandsbesked om tull och annan införselavgift. Som en remissinstans påpekat anförs emellertid besvär över förhandsbesked på taxerings- och skatteområdet i övrigt hos regeringsrätten. Skulle en enhetlig regel komma att införas på skatteområdet så att regeringsrätten skall pröva samtliga mål om förhandsbesked, torde samma regel böra införas även på tullarnas område. Besvär i de mål, som enligt det sagda inte skall prövas av kammarrätt, bör prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Tidigare har nämnts att riktlinjer för en ny organisation för tullverket kommer att framläggas för nästa års riksdag. Innan ny organisation har fastställts, kan inte alltid avgöras hur uppgifterna enligt tullagen bör fördelas på högre och lägre tullmyndigheter. I en del fall är det visserligen klart att generaltullstyrelsen som chefsmyndighet ensam bör vara beslutande. I vilka fall detta bör gälla framgår av lagförslaget. I andra fall är det lika naturligt att beslut måste fattas av lokal tullmyndighet. Särskilt om regionala tullmyndigheter, såsom föreslagits, infogas i den nya organisationen kan det emellertid ibland vara tveksamt om en viss uppgift bör anförtros åt lokal tullmyndighet eller endast åt högre tullmyndighet. På grund härav har i tullagsförslaget — med undantag för de fall där generaltullstyrelsen ensam bör vara behörig och vissa fall där uttrycket tullverket använts som en sammanfattande beteckning — begagnats uttrycket tullmyndighet utan närmare specificering. Vad som i olika fall skall förstås med sistnämnda uttryck får bestämmas genom tillämpningsföreskrifter.

Den föreslagna tullagen med tillämpningsföreskrifter avses ersätta vissa författningar i deras helhet, såsom förordningen (1907: 30) angående rätt att hos generaltullstyrelsen erhålla upplysning rörande tullbehandlingen av varor, avsedda att till riket införas, förordningen (1912: 298) om provianteringsfrilager, förordningen (1928: 124) angående förfarandet i vissa fall vid oriktig avgiftsberäkning hos tullverket, frihamnsförordningen (1935: 250) och förordningen (1961: 54) om försäljning av obeskattade varor på tullflygplats. Vidare avses den nya lagstiftningen ersätta huvuddelen av tullstadgans bestämmelser samt vissa bestämmelser i tulltaxeringsförordningen och andra tullförfattningar. Återstående författningsbestämmelser på området är som förut nämnts föremål för översyn av särskilt tillkallade sakkunniga. Den nya lagstiftning som kan

bli resultatet av översynen är avsedd att genomföras samtidigt som tull-lagen. Med hänsyn härtill finner jag att förslag till ö v e r g å n g s b e-
s t ä m m e l s e r inte bör framläggas nu utan i ett sammanhang när
nämnda översyn har skett. När det gäller ikraftträdandet är att märka
att den föreslagna reformen på tullagstiftningsområdet kräver ett omfat-
tande förberedelsearbete från tullverkets och näringslivets sida. Avsikten
är att tullagen och övrig hithörande lagstiftning skall träda i kraft den 1
januari 1974. Jag föreslår dock att Kungl. Maj:t får bestämma om
ikraftträdandet.

Hemställan

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats
förslag till

1. tullag,
2. lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling.

Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som
*bilaga 2 och 3.*¹

Jag hemställer att lagrådets yttrande över det under 2 angivna för-
fattningsförslaget inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets
övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

¹ Bilagorna har uteslutits här. Frånsett ett tillägg av en andra punkt i 5§ andra
stycket lagen om straff för varusmuggling är bilagorna likalydande med de bilagor
som är fogade vid propositionen.

*Bilaga 1**Departementspromemorians lagförslag***A Förslag till****Tullag**

Häriigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 § Varutrafiken till och från det svenska tullområdet övervakas av tullverket. Tullområdet omfattar Sveriges landområde och sjöterritorium samt luftrummet däröver.

2 § Vara som införes till eller utföres från tullområdet skall anmälas till tullverket på sätt generaltullstyrelsen bestämmer. Generaltullstyrelsen får medge undantag från anmälningsskyldighet om det kan ske med hänsyn till tullkontrollen.

Förtullning

3 § Vara som införes till tullområdet skall förtullas. Vid förtullning kontrollerar tullverket att varan får införas, tar ut tull och annan avgift, som skall erläggas till tullverket och vidtar de åtgärder i övrigt som ankommer på verket. Över varan får ej fritt förfogas innan den förtullats om ej annat följer av denna lag. Om inskränkningar i rätten att förfoga över vara i vissa fall gäller de särskilda bestämmelserna om importförbud.

Utan att förtullas får vara sändas genom tullområdet i den ordning generaltullstyrelsen bestämmer.

Generaltullstyrelsen kan medge att vara ej behöver förtullas när den är tull- och avgiftsfri, hinder mot införseln ej finnes och det kan ske med hänsyn till tullkontrollen.

4 § Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer var förtullning sker.

5 § Vara som skall förtullas anges till förtullning hos lokal tullmyndighet av importören. Som importör anses den för vars räkning varan föres in, om han är bosatt här i landet, och i annat fall den som för in varan.

6 § Förtullning sker omedelbart vid införseln eller efter försändning under tullkontroll till ort inom tullområdet.

Utan föregående förtullning får importör, efter tillstånd av generaltullstyrelsen, taga hand om vara. Vidare får vara utan förtullning lagras i frihamn eller på tullager enligt 27—30 § eller i särskild butik på tullflygplats. Efter det att varan tagits om hand eller lagringen upphört, skall varan anges till förtullning inom den tid, dock högst 20 dagar där-
efter, generaltullstyrelsen bestämmer. Om särskilda skäl föranleder det

får generaltullstyrelsen medgiva att förtullningen sker senare än nu sagts.

Återutföres vara efter lagring skall förtullning ej ske.

Tulldeklaration m. m.

7 § Importören skall till ledning vid förtullningen till lokal tullmyndighet avge tulldeklaration, om ej generaltullstyrelsen för särskilt fall bestämmer att erforderliga uppgifter om varan skall lämnas i annan ordning.

Generaltullstyrelsen får medge att importör lämnar tulldeklaration genom ombud som godkänts av styrelsen. Importören skall svara för sådan deklaration som om han själv avgivit den om han ej inom tre veckor efter det att deklarationen avgivits lämnar ny deklaration. Lokal tullmyndighet får medge att importörs deklarationsskyldighet fullgöres av anställd hos honom som kan anses inneha förtroendeställning.

8 § Deklaration skall innehålla

1. varas nummer enligt tulltaxa och statistisk varuförteckning samt varubeskrivning, om sådan ej finnes i de handlingar som bifogas deklarationen,

2. tullsats och avgiftssats,

3. tull- och avgiftspliktig kvantitet och tull- och avgiftspliktigt värde,

4. grund för nedsättning eller frihet från tull eller annan avgift samt

5. belopp att erlägga i tull eller annan avgift.

Kan i särskilt fall uppgift om varas tulltaxenummer ej lämnas, får i stället sådan beskrivning av varan lämnas att dess klassificering enligt tulltaxan kan avgöras med ledning av beskrivningen.

Generaltullstyrelsen kan föreskriva undantag från första stycket för särskild import.

9 § Lokal tullmyndighet kan när vara införes i olika poster vid skilda tillfällen eller eljest skäl finnes därtill bestämma att deklarationen skall vara preliminär i avvaktan på att slutgiltig deklaration avlämnas.

Slutgiltig deklaration skall avlämnas när den sista posten införes eller när lokal tullmyndighet bestämmer. För preliminär deklaration gäller ej 17 § tredje stycket.

10 § Generaltullstyrelsen bestämmer vilka handlingar som skall bifogas deklaration eller eljest ingivas för att styrka uppgift om vara som skall förtullas.

Efter föreläggande av generaltullstyrelsen eller lokal tullmyndighet åligger det importören att lämna de uppgifter som kan erfordras för kontroll av deklarationens riktighet och för fastställelse av tull och avgift till riktigt belopp.

Fastställelse av tull och annan avgift

11 § På grundval av tulldeklaration och till denna fogade handlingar samt den utredning som i övrigt företages fastställer lokal tullmyndighet tull och annan avgift för införd vara (tulltaxering).

Har generaltullstyrelsen med stöd av 7 § första stycket föreskrivit, att uppgifter om varan lämnas på annat sätt än genom tulldeklaration,

skall den utredning som ersätter tulldeklarationen ligga till grund för tulltaxering som avses i första stycket.

Kan tull eller annan avgift ej beräknas tillförlitligt med ledning av handling eller utredning som avses i första eller andra stycket eller har importören underlåtit att ange varan till förtullning, fastställs tull och annan avgift efter skälig grund.

12 § Beslut om fastställelse av tull eller annan avgift är preliminärt intill dess slutligt beslut meddelats eller sådant beslut anses föreligga enligt 17 § tredje stycket.

13 § Har importör avlämnat deklaration, anses beslut vara fattat i enlighet med deklarationen genom preliminärt beslut.

14 § Nytt preliminärt beslut om fastställelse av tull eller annan avgift kan meddelas om den lokala tullmyndigheten eller importören funnit att nya omständigheter framkommit som föranleder ändring av tidigare preliminärt beslut.

15 § I annat fall än som avses i 13 § skall preliminärt beslut tillställas importören. Beslutet skall innehålla uppgift om tull eller annan avgift som skall betalas. Av beslutet skall även framgå att skattskyldig kan erhålla slutligt beslut om fastställelse av avgifterna.

Vad i 17 § förvaltningslagen (1971: 290) föreskrives om beslut, varigenom myndighet avgör ärende, gäller även preliminärt beslut enligt denna lag.

16 § Preliminärt beslut får ej meddelas senare än ett år från den dag varan angavs till förtullning eller bort anges därtill.

Fråga om preliminärt beslut skall väckas senast två månader före utgången av den i första stycket angivna tidsfristen.

17 § Slutligt beslut skall meddelas, om importören begär sådant beslut inom en månad från den dag han ingav tulldeklaration eller fick del av preliminärt beslut.

Slutligt beslut skall innehålla uppgift om tull eller annan avgift som skall betalas.

Har slutligt beslut enligt första stycket ej meddelats, och har ett år förflutit från den dag varan angavs till förtullning eller bort anges därtill, anses beslut vara fattat genom slutligt beslut i enlighet med det senast meddelade preliminära beslutet eller, om preliminärt beslut ej meddelats, i enlighet med deklarationen.

18 § Har importör i deklaration eller annan handling eller på annat sätt lämnat oriktig uppgift till ledning för fastställelse av tull eller annan avgift eller underlåtit att ange varan till förtullning och har detta föranlett att tull eller annan avgift icke fastställts eller fastställts till för lågt belopp, sker eftertulltaxering. Eftertulltaxering får icke ske om det belopp som importören skulle ha att erlagga är att anse som ringa eller det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt att eftertulltaxering sker.

Beslut om eftertulltaxering fattas av lokal tullmyndighet.

Kan uppgift som importören lämnat icke läggas till grund för en tillförlitlig beräkning av tull eller annan avgift får eftertulltaxering ske efter skälig grund.

19 § Beslut om eftertulltaxering skall innehålla uppgift om tull eller annan avgift som skall betalas.

20 § Eftertulltaxering får ej ske senare än fem år efter den dag varan angavs till förtullning eller bort anges därtill och ej innan slutligt beslut om fastställelse meddelats eller sådant beslut föreligger enligt 17 § tredje stycket. Har importör avlidit får eftertulltaxering ej ske senare än under andra året efter utgången av det kalenderår under vilket bo-uppteckningen efter importören lämnats in för registrering.

Har importör åtalats för brott enligt varusmuggningslagen får även efter den i första stycket angivna tiden, eftertulltaxering ske för den vara som åtalet avser. Eftertulltaxering får dock ske endast om fråga därom prövats före utgången av kalenderåret efter det under vilket åtalet skett. Har importören avlidit, skall fråga om eftertulltaxering prövas inom sex månader från dödsfallet. Bifalles åtalet ej till någon del, skall den med stöd av detta stycke åsatta eftertulltaxeringen undanröjas av den lokala tullmyndigheten.

Andra stycket äger motsvarande tillämpning i fall då den som har företrätt juridisk person åtalats för brott enligt varusmuggningslagen som avser tull eller annan avgift för den juridiske personen.

Uppbörd och återbetalning av tull och införselavgift

21 § Tull eller annan avgift enligt preliminärt eller slutligt beslut eller beslut om eftertulltaxering, skall erläggas till den lokala tullmyndigheten av importören inom 15 dagar efter dagen för beslutet.

22 § Generaltullstyrelsen får föreskriva att tull och annan avgift skall betalas i annan ordning än som sägs i 21 §. I sådant fall uppföres avgiftsbelopp som importör har att betala på särskild tullräkning, som utfärdas av generaltullstyrelsen.

Räkningen kan avse en eller flera tulldeklarationer eller beslut om erläggande av tull eller annan avgift och skall betalas inom den tid generaltullstyrelsen bestämmer, dock ej senare än en månad från den dag räkningen utfärdats.

I fall som avses i denna paragraf får importören efter tillstånd av generaltullstyrelsen fritt förfoga över varan utan hinder av att tull och annan avgift ej erlagts för den.

23 § Betalas ej tull eller annan avgift inom föreskriven tid utgår ränta efter en årlig räntesats som med fyra procent överstiger det av riksbanken från förfalldagen tillämpade diskontot, dock minst tio kronor. Generaltullstyrelsen får avstå från ränta, när dröjsmålet med betalningen är ringa eller i annat fall särskilda skäl föreligger.

24 § Till betalning förfallen tull och annan avgift samt ränta enligt 23 § skall på framställning av generaltullstyrelsen omedelbart tagas ut genom utmätning.

25 § Har importör inbetalat tull eller annan avgift med större belopp än han enligt lokal tullmyndighets eller besvärsmyndighets beslut skall erlägga, skall överskjutande belopp återbetalas. Motsvarande gäller då enligt beslutet tull eller annan avgift ej skall utgå. På återbetalat belopp skall erläggas ränta efter fem procent om året från betalningsdagen, om räntebeloppet överstiger fem kronor.

Vid återbetalning får avdrag göras för annan till betalning förfallen tull, annan avgift eller ränta som importör har att erlägga till tullverket.

Utförsel

26 § Föreskrifter om förfarandet vid utförsel och vid återbetalning av eller befrielse från tull eller annan avgift på grund av utförsel meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen.

Frihamn och tullager

27 § För lagring av vara i avvaktan på förtullning eller utförsel får frihamn och tullager inrättas.

Om särskild butik på tullflygplats gäller förordningen (1961: 54) om försäljning av obeskattade varor på tullflygplats.

28 § Tillstånd till inrättande av frihamn meddelas av Konungen.

I frihamn får oförtullad vara lagras utan tidsbegränsning.

I den utsträckning Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer får handelsrörelse eller industriell verksamhet bedrivas i frihamn.

29 § Tillstånd att inrätta tullager meddelas av generaltullstyrelsen. På sådant lager får oförtullad vara lagras under tid, som Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen bestämmer, dock högst två år från den dag varan upplagts på lagret. Om särskilda skäl föranleder det får lagring medgivas under längre tid.

30 § Frihamn och tullager står under tullverkets kontroll.

Förhandsbesked

31 § Generaltullstyrelsen skall genom rådgivande och vägledande verksamhet främja riktig och enhetlig tillämpning av författningar rörande uttagande av tull och annan avgift samt tillstånd till in- och utförsel av vara såvitt avser tullverkets verksamhetsområde.

32 § Generaltullstyrelsen kan för att tillgodose det syfte som anges i 31 § meddela förhandsbesked i fråga som gäller klassificering av vara enligt gällande tulltaxa med statistisk varuförteckning samt tull- och avgiftssats, tullbefrielse eller tullnedsättning för varor helt eller delvis av svenskt ursprung ävensom beräkning av varas tullpliktiga kvantitet och värde.

33 § Förhandsbesked meddelas på ansökan av den som har för avsikt att införa vara till riket eller vars intressen eljest i väsentlig mån beröres av bestämmelsernas tillämpning.

Förhandsbesked sökes skriftligt hos generaltullstyrelsen, varvid sökanden lämnar prov på varan, om det erfordras, samt de uppgifter generaltullstyrelsen föreskriver vara nödvändiga för att lämna förhandsbesked. Erfordras laboratorieundersökning eller anlitas sakkunnig för utredning om varas beskaffenhet skall sökanden vidkännas kostnad här för, om generaltullstyrelsen ej medger undantag.

34 § Fråga om förhandsbesked skall handläggas skyndsamt.

Förhandsbeskedet länder till omedelbar efterrättelse och gäller för varor som sökanden anmäler till förtullning inom två år från dagen för delgivningen av beskedet.

35 § Meddelat förhandsbesked upphör att gälla, om författning ändras efter det att beskedet lämnats och ändringen påverkar den fråga förhandsbeskedet avser.

36 § Generaltullstyrelsen kan återkalla förhandsbesked, om styrelsen finner att viss tillämpad bestämmelse skall tolkas på annat sätt än som angivits i förhandsbeskedet.

Beslut om återkallelse skall delgivas den som erhållit beskedet. På yrkande av denna gäller det återkallade beskedet dock beträffande vara som skall föras in till tullområdet på grund av avtal som han ingått innan återkallelse delgavs honom. Varan skall i sådant fall anmälas till förtullning inom tre månader från delgivningen av återkallelsen.

37 § Föranleder besvär över förhandsbesked ändring av förhandsbeskedet gäller beslutet i den utsträckning som framgår av 36 § andra stycket.

Tullverkets kontrollverksamhet m. m.

38 § Till kontroll av de uppgifter som lämnats för tulltaxering av vara är importör efter anfordran skyldig att för granskning tillhandahålla generaltullstyrelsen eller lokal tullmyndighet handelsböcker, affärskorrespondens och övriga för ändamålet nödvändiga handlingar, såsom handlingar rörande försäljning av införda varor. Samma skyldighet åligger även den som bedriver verksamhet av sådan beskaffenhet att uppgift av betydelse för kontrollen kan hämtas av anteckningar eller andra handlingar, som föres vid verksamheten.

Granskningen skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder för den vars handlingar är föremål för granskning. Handelsböcker eller andra handlingar som överlämnats för granskning, skall återställas så snart kan ske.

Den som verkställer granskningen får ta del av handlingar av betydelse för granskningen utan hinder av att den, vars handlingar är föremål för granskning, har att iakttaga tystnad om deras innehåll. Är en handling innehåll av sådan beskaffenhet som nu sagts eller anser den, vars handlingar skall granskas, att särskilda omständigheter kan åberopas för att viss handling innehåll ej kommer till annans kännedom, kan länsskatterätten i det län, där han är bosatt, förordna att handlingen skall undantagas från granskningen om synnerliga skäl föranleder det. Mot länsskatterättens beslut får talan ej föras.

39 § Till kontroll av uppgifter som lämnats vid förtullning är importör skyldig att lämna tillträde till lokaler, där hans verksamhet bedrivs, bereda tulltjänsteman tillfälle att undersöka införd vara samt utan kostnad tillhandahålla erforderliga varuprov.

Vid åtgärder enligt första stycket skall importören svara för erforderlig försling av varan, för uppäckning och återinpackning samt arbetsbidrag vid provtagning och vägning.

40 § Bestämmelserna i 38 och 39 §§ gäller i tillämpliga delar även vid kontroll av uppgifter i ansökan om återbetalning av eller befrielse från tull eller annan avgift.

41 § Finnes anledning antaga, att för tulltaxering lämnade uppgifter icke är riktiga, äger tullverket anlita särskild sakkunnig för vinnande av erforderliga upplysningar. Kostnaden skall bäras av importören om denna utredning visar, att uppgifterna är oriktiga, utom när dessa avser varans tullpliktiga värde och det slutligen fastställda värdet överstiger det uppgivna med högst tio procent.

Lokal tullmyndighet äger, efter generaltullstyrelsens bestämmande, anlita särskild sakkunnig även i fall då i anmaning begärd uppgift, som fordras för tulltaxeringen, ej lämnats. Kostnaden skall bäras av importören, om ej generaltullstyrelsen finner skäl medgiva annat.

42 § Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen meddelar de särskilda bestämmelser som erfordras för fullgörande av tullkontrollen. Sådana bestämmelser skall avse person- och varutrafiken till och från tullområdet och inom detsamma samt undersökning av transportmedel och lagerlokal eller annat utrymme för förvaring av gods.

Särskild avgift, straff och vite

43 § Har oförtullad vara förkommit vid försändning inom tullområdet eller förvaring på tullager eller särskild butik på tullflygplats skall den som svarat för försändningen eller lagerhållningen erlagga särskild avgift, till tullverket motsvarande tull, skatt eller annan avgift som skulle ha uttagits vid införsel. I fall då skatt eller annan avgift skulle ha utgått först vid varans försäljning inom landet, skall den särskilda avgiften även omfatta sådan avgift.

Generaltullstyrelsen kan medgiva nedsättning eller befrielse från avgift enligt första stycket om särskilda skäl föreligger därtill.

Första och andra styckena gäller även då vara, som lagts upp på tullager eller särskild butik på tullflygplats, använts i strid mot bestämmelser för sådan lagring.

44 § Den som underlåter att fullgöra skyldighet som föreskrives i denna lag eller i bestämmelse som meddelas med stöd av lagen dömes för *tullförseelse* till böter.

45 § Meddelar generaltullstyrelsen eller lokal tullmyndighet med stöd av denna lag eller bestämmelse, som utfärdats med stöd av denna, föreläggande för importör, eller annan att vidtaga åtgärd som är erforderlig för förtullning eller tullverkets kontrollverksamhet kan därvid vite ut sättas. Vitet skall bestämmas till sådant belopp, att det med hänsyn till vederbörandes ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas förmå honom att iakttaga föreläggandet, dock ej lägre än etthundra kronor eller högre än tusen kronor.

Försuttet vite utdömes av generaltullstyrelsen.

Allmänt ombud

46 § I mål eller ärende om tull eller annan avgift, förhandsbesked, påföring av särskild avgift eller föreläggande av vite enligt denna lag

föres det allmännas talan av den tjänsteman (allmänt ombud) hos generaltullstyrelsen som Konungen utsett.

Besvärsordning

47 § I mål om fastställelse av tull eller annan avgift eller eftertulltaxering får talan endast föras av importör eller allmänt ombud. Talan får ej föras mot preliminärt beslut.

48 § Talan mot beslut av lokal tullmyndighet föres hos generaltullstyrelsen genom besvär. Besvär över beslut om fastställelse av tull eller annan avgift skall ha kommit in inom sex månader från den dag då slutligt beslut meddelats eller sådant beslut föreligger enligt 17 § tredje stycket.

49 § Talan mot generaltullstyrelsens beslut, föres genom besvär hos kammarrätten i mål om in- eller utförsel av vara med undantag dock för sådant beslut om befrielse från eller nedsättning eller återbetalning av tull eller annan avgift som meddelats med stöd av Konungens bemyndigande. Talan mot beslut av generaltullstyrelsen i annat ärende som avses i denna lag föres hos Konungen genom besvär.

50 § Talan mot generaltullstyrelsens beslut rörande förhandsbesked får endast föras av sökande eller allmänt ombud. Innebär beslutet att ansökan avvisas eller att lämnat förhandsbesked återkallas får besvär dock ej föras.

51 § Har i mål om fastställelse av tull eller avgift talan fullföljts till generaltullstyrelsen, kammarrätt eller regeringsrätten, kan importör eller allmänt ombud anförda besvär oaktat den för honom stadgade tiden gått ut. Sådana besvär skall ha inkommit inom två veckor från det besvärsdagen för tidigare klagande gick ut. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning i mål om förhandsbesked, dock att i sådant fall besvär skall ha anförts inom en vecka.

Återkallas eller förfaller av annat skäl den tidigare klagandes talan, är också den senare klagandes talan förfallen.

Särskilda bestämmelser

52 § Beslut enligt 11—22 och 43 §§ länder till omedelbar efterrättelse.

53 § Avgifter och ränta som avses i denna lag erlägges i hela kronor så att överskjutande öretal bortfaller.

54 § Av generaltullstyrelsen eller lokal tullmyndighet meddelat beslut, som till följd av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet, får rättas av beslutsmyndigheten. Om det ej är obehövt, skall tillfälle lämnas part att yttra sig innan rättelse sker.

55 § Konungen får meddela föreskrifter om hur vara anges till förtullning och hur betalning sker i vissa fall, då vara införes av statens järnvägar, postverket eller statsunderstött lufttrafikföretag.

56 § Innehållet i deklaration eller annan handling enligt 10 § får icke yppas för annan än den som själv får taga del av handlingen i fråga.

Den som fullgjort kontrollverksamhet som avses i denna lag får ej obehörigen yppa, vad som därvid framkommit.

57 § Vid granskning inom riksrevisionsverket av statens räkenskaper får anmärkning ej framställas i fråga om fastställelse och uppbörd av tull eller annan avgift.

58 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, generaltullstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

Genom lagen upphäves förordningen angående rätt att hos generaltullstyrelsen erhålla upplysning rörande tullbehandlingen av varor avsedda att till riket införas (1907: 30), förordningen om provianteringsfrilager (1912: 298), förordningen om förfarandet i vissa fall vid oriktig avgiftsberäkning hos tullverket (1928: 124) och frihamnsförordningen (1935: 250).

B Förslag till

Lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling

Häri genom förordnas att

lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

1 §

Den som utan att giva det tillkänna hos vederbörlig myndighet till riket inför eller från riket utför gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej må införas eller utföras, dömes, om gärningen sker uppsåtligt, för *varusmuggling* till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst ett år. *Gäller gärningen narkotika som avses i 1 § narkotikaförordningen den 14 december 1962 (nr 704) må dömas till fängelse i högst två år.*

Första stycket gäller även, när någon medelst vilseledande i samband med tullbehandling av gods uppsåtligt föranleder, att tull eller annan allmän avgift undandra-

Den som utan att giva det tillkänna hos vederbörlig myndighet till riket inför eller från riket utför gods, för vilket tull eller annan allmän avgift skall erläggas till statsverket eller som enligt stadgande i lag eller författning ej må införas eller utföras, dömes, om gärningen sker uppsåtligt, för *varusmuggling* till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst två år.

Första stycket gäller även, när någon *genom att lämna oriktig uppgift i tulldeklaration eller medelst annat* vilseledande i samband med tullbehandling av gods upp-

Nuvarande lydelse

ges statsverket eller att gods införes eller utföres i strid mot förbud.

Föreslagen lydelse

såtligen föranleder, att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att gods införes eller utföres i strid mot förbud.

2 §

Är varusmuggling som avses i 1 § första punkten med hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, dömes till böter, högst *trehundra* kronor.

Är varusmuggling som avses i 1 § första punkten med hänsyn till godsets värde och övriga omständigheter vid brottet att anse som ringa, dömes till böter, högst *femhundra* kronor.

3 §

Är varusmuggling att anse som grov, skall dömas till fängelse i högst *två* år *eller, om smugglingen gällt narkotika, till fängelse, lägst ett och högst sex* år.

Är varusmuggling att anse som grov, skall dömas till fängelse i högst *sex* år. *Gäller gärningen narkotika som avses i 1 § narkotikaförordningen den 14 december 1962 (nr 704) skall dömas till fängelse i lägst ett år.*

Vid bedömande — — — — — farlig art.

5 §

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i 1 eller 4 § sägs, dömes till *dagsböter*. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Den som av grov oaktsamhet förövar gärning som i 1 eller 4 § sägs, dömes *till böter eller fängelse i högst två* år. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Första stycket gäller även då någon medelst vilseledande i samband med tullbehandling av gods av grov oaktsamhet föranleder fara för att tull eller annan allmän avgift undandrages statsverket eller att gods införes eller utföres i strid mot förbud.

6 §

Den som förvärvar, forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för olovlig befattning med smuggling gods till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst *ett* år.

Den som förvärvar, forslar, döljer, förvarar eller avyttrar gods, som varit föremål för varusmuggling, dömes, om gärningen sker uppsåtligen, för olovlig befattning med smuggling gods till dagsböter, lägst tio, eller fängelse i högst *två* år.

Om gärningsmannen — — — — — till dagsböter.

Är brott — — — — — straff dömas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 a §

Ansvar för oriktig uppgift i tulldeklaration eller annan handling som lämnats till ledning för tulltaxering inträder ej för den som frivilligt vidtager åtgärd som leder till att tull eller annan allmän avgift ej undandrages statsverket. Befattning med gods som den vidtagna åtgärden avser medför ej ansvar enligt 6 §.

Första stycket gäller ej då vara införts i strid mot förbud.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 17 oktober 1972.

Närvarande: Justitierådet PETRÉN, regeringsrådet WIESLANDER, justitierådet HOLMBERG, justitierådet GÄRDE WIDEMAR.

Enligt lagrådet den 11 oktober 1972 tillhandakommet utdrag av protokoll över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 september 1972, har Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skall inhämtas över upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Lars Persson.

Lagrådet yttrar:

Intet är i och för sig att erinra mot förslaget att genom tillägg i 5 § utvidga straffbarheten för vilseledande genom grov oaktsamhet att gälla redan när fara föreligger för att tull eller avgift undandrages eller för att gods införes eller utföres i strid mot förbud. Brottet blir då fullbordat i och med att vilseledandet sker. Att beakta är emellertid, att när ett motsvarande förfarande sker uppsåtligen, ansvar för fullbordat brott inträder först då förfarandet föranlett, att tull eller avgift undandragits eller att införsel eller utförsel skett i strid mot förbud. Skulle sådan effekt ej inträda, t. ex. därför att förfarandet uppdagats, föranleder det enligt 8 § straff för försök. Enligt 23 kap. 3 § brottsbalken skall emellertid ansvar för försök ej ådömas den som frivilligt, genom att avbryta gärningens utförande eller annorledes, föranlett att brottet ej fullbordats.

Med hänsyn till vad nu upptagits synes det föreliggande förslaget leda till att, om den som uppsåtligen lämnat en oriktig uppgift frivilligt rättar uppgiften, innan den ännu föranlett att tull bestämts eller gods in- eller utförts, han blir straffri. Om motsvarande rättelse göres av den som av grov oaktsamhet lämnat den oriktiga uppgiften, finns, då ansvarsfrihet på grund av frivillig rättelse ej upptagits i förslaget, ej motsvarande möjlighet till ansvarsbefrielse. Detta måste anses otillfredsställande; när den uppsåtligt brottslige befrias från ansvar vid frivillig rättelse som sker innan effekten inträder bör detsamma gälla för den som är brottslig på grund av grov oaktsamhet. Det föreslagna nya stycket i 5 § bör därför ej gälla de fall då frivillig rättelse sker innan effekten inträtt. Det för-

ordas därför, att i andra stycket upptages en ny andra punkt av innehåll, att vad nu — dvs. i första punkten — sagts dock ej skall gälla den som frivilligt vidtager åtgärd som leder till att faran ej längre föreligger.

Även med detta förslag kommer ej den eftersträlvade överensstämmelsen beträffande behandling av brott mot bestämmelserna om varubeskattning enligt skattebrottslagen och förevarande lag att uppnås. Visserligen kommer i stort sett samma straffskalor att gälla för den som faller under skattebrottslagen och förevarande lag, men genom att frågan om verkan av frivillig rättelse skjutits åt sidan blir grunderna för befrielse från ansvar olika. Detta, som i och för sig är otillfredsställande, får dock med hänsyn till den utredning departementschefen berör anses godtagbart såsom ett provisorium.

I övrigt lämnas det remitterade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 20 oktober 1972.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling.

Föredraganden redogör för lagrådets utlåtande och anför.

Utan närmare utredning kan enligt min mening inte definitivt avgöras i vilken utsträckning ansvarsfrihet vid frivilligt tillbakaträdande bör medges på varusmuggningslagens område. Jag är dock ense med lagrådet om att det finns behov av en sådan regel för de oaktsamhetsbrott som avses i andra stycket av 5 §. Jag kan ansluta mig till lagrådets förslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att
dels antaga förslagen till

1. tulllag,
2. lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling,
dels besluta att den tullhusbyggnadsskyldighet, som åvilar vissa kommuner, skall upphöra när tullagen träder i kraft.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Edström

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
Förslag till tulllag	3
Förslag till lag om ändring i lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling	13
Utdrag av statsrådsprotokollet den 8 september 1972	16
Inledning	16
Tullprocedurens allmänna utformning	19
Tullverkets uppgifter och organisation	19
Gällande ordning	19
Kommittéförslaget	21
Remissyttrandena	28
Departementspromemorian	40
Remissyttrandena	40
Departementschefen	42
Taxering och fastställelse av tull och annan avgift	47
Gällande ordning	47
Kommittéförslaget	49
Remissyttrandena	58
Departementspromemorian	66
Remissyttrandena	68
Departementschefen	76
Uppbörd och återbetalning av tull och annan införselavgift	83
Gällande ordning	83
Kommittéförslaget	86
Remissyttrandena	88
Departementspromemorian	90
Remissyttrandena	90
Departementschefen	94
Frihamn och tullager	97
Gällande ordning	97
Kommittéförslaget	99
Remissyttrandena	103
Departementspromemorian	105
Remissyttrandena	105
Departementschefen	106
Stapelstadsrätt, tullhusbyggnadsskyldighet och tullplatser	108
Gällande ordning	108
Kommittéförslaget	109
Remissyttrandena	110
Departementspromemorian	111
Remissyttrandena	111
Departementschefen	111
Tullkontrollen	112
Gällande ordning	112
Kommittéförslaget	114

Remissyttrandena	114
Departementspromemorian	117
Remissyttrandena	117
Departementschefen	119
Ansvarsbestämmelser	119
Gällande ordning	119
Kommittéförslaget	121
Remissyttrandena	122
Departementspromemorian	124
Remissyttrandena	125
Departementschefen	129
Övriga frågor	130
Gällande ordning, förslag och remissyttranden	130
Förhandsbesked	130
Allmänt ombud, besvärsordning	137
Departementschefen	141
Hemställan	146
Bilaga	
Departementspromemorian lagförslag	147
Utdrag av lagrådets protokoll den 17 oktober 1972	148
Utdrag av statsrådsprotokollet den 20 oktober 1972	160